

ตัวแปรที่พยากรณ์สมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร

ปริญญานิพนธ์
ของ
บุหงา ลิ้มโกมุท

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พฤษภาคม 2547
ลิขสิทธิ์เป็นของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๕๗.๑๑๔๔

ม.๕๗.๓

ว.๒

ตัวแปรที่พยากรณ์สมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ

ของ

บุหงา ลิ้มโกมุท

- 8 ก.ย. 2547

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2547

๒๕๔๗

บุหงา ลิ้มโกมุท. (2547). *ตัวแปรที่พยากรณ์สมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
คณะกรรมการควบคุม : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระ สุภากิจ, อาจารย์ ดร. ราชนันท์ บุญธิมา.

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาสมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านคุณลักษณะ และสมรรถภาพโดยรวม เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ ได้แก่ ประสบการณ์ในการสอน ระดับการศึกษา แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร บรรยากาศในโรงเรียน ขนาดโรงเรียน และเขตพื้นที่การศึกษา กับสมรรถภาพของครู และเพื่อหาตัวแปรที่สามารถพยากรณ์สมรรถภาพของครูทั้งโดยรวมและรายด้าน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นครูระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 316 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยใช้เขตพื้นที่การศึกษาและขนาด โรงเรียนเป็นชั้นในการสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วย 6 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ตอนที่ 2-6 เป็นแบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีค่าความเชื่อมั่น 0.85 ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง มีค่าความเชื่อมั่น 0.88 พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร มีค่าความเชื่อมั่น 0.91 บรรยากาศในโรงเรียน มีค่าความเชื่อมั่น 0.92 และสมรรถภาพของครู มีค่าความเชื่อมั่น 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร ด้านความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ และสมรรถภาพโดยรวม อยู่ในระดับมาก

2. ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับสมรรถภาพของครู ได้แก่ พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ส่วนบรรยากาศในโรงเรียน ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง และขนาดโรงเรียน มีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างต่ำ และประสบการณ์ในการสอนมีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ

3. ตัวแปรพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ประสบการณ์ในการสอน บรรยากาศในโรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่ และความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง ทั้ง 6 ตัวแปรนี้ สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนสมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครได้คิดเป็นร้อยละ 44.70 โดยมีปัจจัยที่มีอำนาจพยากรณ์ที่ดีที่สุด คือ พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร

PREDICTING VARIABLES OF PRE-PRIMARY TEACHERS' COMPETENCIES IN PRIVATE
KINDERGARTENS UNDER BANGKOK EDUCATION SERVICE AREA OFFICE

AN ABSTRACT
BY
BUNGA LIMKOMUT

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Educational Administration
At Srinakharinwirot University
May 2004

Bunga Limkomut. (2004). *Predicting Variables of Pre-primary Teachers' Competencies in Private Kindergartens under Bangkok Education Service Area Office*. Master's thesis, M.Ed. (Educational Administration). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Asst. Prof. Dr.Vira Supakit, Dr.Rachan Boonthima.

The purposes of this research were to study teachers' competencies in private kindergartens under Bangkok Education Service Area Office in 3 aspects i.e. knowledge, skills, and characteristics; examine the relationships between predictor variables, i.e. teaching experience, education degree, achievement motivation, self-esteem, administrator academic leadership, school climate, school size, educational region and teacher competencies; analyze the predictor variables to determine which was a better predictor of teacher competency. The sample consisted of 316 pre-primary teachers in private kindergartens under Bangkok Education Service Area Office randomly selected by service area office and school size. The instrument used in this study was a questionnaire consisted of 6 parts; part 1: a check list on the sample general data, part 2-6: five point Likert-type scale with Chronbach's Alpha Coefficient for Achievement Motivation Scale .85, Self-esteem Scale .88, Administrator Academic Leadership Scale .91, School Climate Scale .92 and Teacher Competencies Scale .97. Statistical data analysis included percentage, mean, standard deviation, Pearson product-moment correlation coefficient and stepwise multiple regression analysis.

The results were summarized as follows.

1. Teacher competencies in private kindergartens under Bangkok Education Service Area Office, as a whole and by each of the 3 aspects, were at the high level.
2. Correlational analysis indicated there was a moderate relation between administrator academic leadership, achievement motivation and teacher competencies; school climate, self-esteem, school size did at rather low level; and teaching experience did at the low level.
3. Administrator academic leadership, achievement motivation, teaching experience, school climate, big-sized school, self-esteem could predict 44.70 percent of teacher competencies. It was also found that administrator academic leadership was the best predictor of teacher competency.

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

ตัวแปรที่พยากรณ์สมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร

ของ

นางสาวบุหงา ลิ้มโกมุท

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คนบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร. นภาพร หะวานนท์)

วันที่ 28 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2547

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

.....ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ สุภากิจ)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ราชนันท์ บุญธิมา)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์สุพิพรรณ พัฒนพานิชย์)

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้
ได้รับทุนอุดหนุนและส่งเสริมปริญญานิพนธ์
ของทบวงมหาวิทยาลัย

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาและความอนุเคราะห์จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิระ สุภากิจ ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ อาจารย์ ดร.ราชันย์ บุญธิมา กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา ตลอดจนแนะแนวทางในการปรับปรุง แก้ไข ท่านทั้งสองได้เสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อให้คำปรึกษาแนะนำในการจัดทำงานวิจัยนี้ทุกขั้นตอน อีกทั้งทำให้ผู้วิจัยได้รับประสบการณ์ในการทำงานวิจัย และรู้ถึงคุณค่าของงานวิจัยที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในการทำงานได้อย่างมีคุณค่ามากขึ้น นอกจากนี้ผู้วิจัยได้รับข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ ทำให้ปริญญานิพนธ์นี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์ และอาจารย์สุพิพรรณ พัฒนพานิชย์ ซึ่งเป็นกรรมการสอบปริญญานิพนธ์เพิ่มเติม

ในการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับความกรุณาจากผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนาศาสตร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เรือโท ดร.ไพบูลย์ อ่อนมั่ง รองศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ รักวิจัย และอาจารย์อรุณศรี จันทร์ทอง ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขแบบสอบถามและให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ และขอกราบขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียนและครูอนุบาลวัดไตรรัตนาราม โรงเรียนศิริมงคลศึกษา และโรงเรียนอนุบาลบ้านบาตร ในความอนุเคราะห์ให้เก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาเครื่องมือ และขอกราบขอบพระคุณผู้บริหาร และคณะครูทุกท่านในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม และให้ความช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษาทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้การอบรมสั่งสอน ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ที่ดี และมีคุณค่ายิ่งแก่ผู้วิจัย

คุณประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบแต่คุณตาเหลียงแข็ง พฤชากร คุณยายเกี้ยว พฤชากร คุณแม่เล็ก ลิ้มโกมุท และทุกคนในครอบครัวที่ให้โอกาสและเป็นกำลังใจที่ดีเสมอมา

บุหงา ลิ้มโกมุท

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	6
ความสำคัญของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	10
สมมติฐานในการวิจัย.....	14
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	15
การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา.....	16
ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา.....	16
นโยบายและแผนการศึกษาสำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา.....	19
แนวทางในการจัดการศึกษาปฐมวัยในทศวรรษหน้า.....	22
การจัดการศึกษาเอกชน.....	23
ความหมายของการศึกษาเอกชน.....	24
สถานการณ์ปัจจุบันของการจัดการศึกษาเอกชน.....	24
แนวทางและมาตรการเกี่ยวกับการศึกษาเอกชน.....	26
โรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร	28
สมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา.....	30
ด้านความรู้.....	31
ด้านทักษะ.....	33
ด้านคุณลักษณะ.....	40
ตัวแปรที่พยากรณ์สมรรถภาพของครู.....	49
ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์กับตัวแปรเกณฑ์.....	84

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	86
งานวิจัยต่างประเทศ.....	86
งานวิจัยในประเทศ.....	88
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	91
การกำหนดประชากรและการสุ่มตัวอย่าง.....	91
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	93
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	95
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	95
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	99
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล.....	99
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	100
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	101
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	114
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	114
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	114
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	115
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	115
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	115
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	116
อภิปรายผล.....	116
ข้อเสนอแนะ.....	121

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม.....	122
ภาคผนวก.....	132
ประวัติผู้วิจัย.....	169

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษาและขนาดโรงเรียน.....	92
2	จำนวนและร้อยละของครูระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนอนุบาลเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมมหานคร จำแนกตาม ระดับการศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และขนาดโรงเรียน.....	102
3	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของประสบการณ์ในการสอน แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของครู พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร และบรรยากาศในโรงเรียนอนุบาลเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษากทมมหานคร	103
4	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถภาพครูระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมมหานคร	104
5	ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในการสอน ระดับการศึกษา แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร บรรยากาศในโรงเรียน ขนาดโรงเรียน และเขตพื้นที่การศึกษากับสมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมมหานคร.....	105
6	การวิเคราะห์ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์สมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ (Stepwise – Multiple Regression Analysis).....	108
7	การวิเคราะห์ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์สมรรถภาพด้านความรู้ของครูระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ (Stepwise - Multiple Regression Analysis).....	109

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
8 ผลการวิเคราะห์ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์สมรรถภาพด้านทักษะของครูระดับ ก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ กรุงเทพมหานคร โดยการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ (Stepwise - Multiple egression Analysis).....	110
9 ผลการวิเคราะห์ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์สมรรถภาพด้านคุณลักษณะของครู ระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ กรุงเทพมหานคร โดยการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ (Stepwise - Multiple Regression Analysis).....	112
10 จำนวนและร้อยละแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง พฤติกรรม ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร บรรยากาศในโรงเรียน และสมรรถภาพ ของครูระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร.....	144
11 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของครูระดับก่อน ประถมศึกษาในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร.....	145
12 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความรู้สึกเห็นคุณค่าของตนเองของ ครูระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษากรุงเทพมหานคร.....	146
13 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหาร ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร.....	147
14 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของบรรยากาศในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร.....	148
15 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถภาพของครูระดับก่อนประถม ศึกษาในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร.....	150

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัยตัวแปรที่พยากรณ์สมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร.....	13

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคนให้สามารถพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้านได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกประเทศ เพราะการศึกษาช่วยทำให้คนมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ (ยาวเรศ เกตุแก้ว. 2543 : 1) ซึ่งรัฐเห็นความสำคัญของการศึกษา จึงมีการปฏิรูปการศึกษาโดยกำหนดเป็นพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีความมุ่งหมายและหลักการเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก โดยการระดมสรรพกำลังจากทุกส่วนที่เกี่ยวข้องมาช่วยในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ดังนั้นการศึกษาที่พึงประสงค์ในสังคมปัจจุบันจะต้องเป็นการศึกษาที่มุ่งพัฒนาคนให้สมดุลทั้งด้านร่างกาย ปัญญา จิตใจและสังคม ทั้งในระดับความคิด ค่านิยม และพฤติกรรม ซึ่งต้องจัดให้สอดคล้องกับความต้องการของบุคคล ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 2)

การปฏิรูปการศึกษาจะประสบความสำเร็จและพัฒนาคนให้มีประสิทธิภาพได้นั้นจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมด้านการศึกษาร่วมกันตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา (0-6 ปี) เนื่องจากเป็นช่วงวัยที่พัฒนาการทางกายและสมองของเด็กพัฒนาได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้เด็กในวัยนี้จะสามารถเรียนรู้และมีพัฒนาการทางด้านอารมณ์ จิตใจ และการปรับตัวตามกระบวนการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) ได้ดี ดังนั้นหากเด็กอยู่ในสภาพแวดล้อม การเรียนรู้ และมีความสัมพันธ์ทางสังคมที่ดีตั้งแต่ก่อนวัยเรียน ก็จะทำให้กระบวนการเรียนรู้ได้รับการพัฒนาในเชิงบวก และกลายเป็นบุคลิกลักษณะของเขาเมื่อเติบโตขึ้น (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2543 : 61)

การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาเป็นปัจจัยพื้นฐานของการพัฒนาประเทศ เป็นการพัฒนาศักยภาพบุคคลสำหรับอนาคตของประเทศชาติ บนพื้นฐานของวิทยาศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ และสังคมศาสตร์ เป็นการลงทุนสะสมในตัวทรัพยากรบุคคลที่เป็นรากฐานของชีวิต ที่ส่งผลกระทบที่ดีในระยะยาวมากกว่าการปลูกฝังสร้างเสริมในช่วงอื่นของชีวิต (นงเยาว์ แข่งเพ็ญแข. 2538 : 29)

สำหรับการจัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษานั้น รัฐไม่สามารถจัดได้เพียงพอกับความต้องการของสังคมได้ โรงเรียนเอกชนจึงเป็นอีกทางเลือกที่ได้เข้ามามีบทบาทเพื่อแบ่งเบาภาระของรัฐ ซึ่งในปัจจุบันโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครที่เปิดทำการสอนเฉพาะระดับชั้นอนุบาล มีจำนวนทั้งสิ้น 362 โรงเรียน (สำนักบริหารงานคณะกรรมการการส่งเสริม

การศึกษาเอกชน. 2545 : 1-26) จึงเห็นได้ว่า ภาคเอกชนในกรุงเทพมหานครมีบทบาทในการจัดการศึกษาระดับนี้ อาจเป็นเพราะผู้ประกอบการสมัยใหม่ให้ความนิยมและเห็นความจำเป็นของการศึกษาระดับอนุบาลเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก โรงเรียนอนุบาลจึงเพิ่มปริมาณและเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว

การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในปัจจุบันยึดหลักการจัดอนุบาลศึกษาและแนวการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาเอกชนชั้นอนุบาลปีที่ 1-3 โดยยึดแนวทางเช่นเดียวกันกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และได้ปรับปรุงพัฒนาให้เหมาะสมกับการเรียนการสอนสำหรับโรงเรียนอนุบาลเอกชน เพื่อที่ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องจะได้ใช้เป็นแนวทาง แต่ก็ไม่สามารถจัดได้อย่างเต็มที่ ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อแนวการจัดประสบการณ์ของโรงเรียนอนุบาลเอกชน คือ ความต้องการและค่านิยมของผู้ปกครองที่ต้องการให้เด็กเร่งเรียน สอนอ่าน เขียน คัดเลข เพื่อเตรียมสอบคัดเลือกเรียนต่อในโรงเรียนระดับประถมศึกษาที่มีชื่อเสียง จากการที่จะต้องตอบสนองต่อความต้องการของผู้ปกครองและสังคมเช่นนี้ จึงมีผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนที่เปิดสอนระดับอนุบาลระดับเดียวเป็นอย่างมาก เนื่องจากไม่มีระดับประถมศึกษาหรือมีฐานรองรับให้เด็กได้เรียนต่อไป จึงต้องหันไปเร่งเรียนทักษะวิชาการมากกว่าการเตรียมความพร้อม และค่านิยมของผู้ปกครองทำให้ไม่สามารถยึดแนวทางการจัดประสบการณ์ได้ตามจุดมุ่งหมาย (สรัญญา วัฒนวิศาล. 2541 : 3)

การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาให้มีประสิทธิภาพนั้นขึ้นอยู่กับครู โดยครูระดับก่อนประถมศึกษาจำเป็นต้องได้รับการจัดเตรียมเป็นการเฉพาะ เพราะเป็นการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่เน้นการส่งเสริมพัฒนาการเด็กทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยต้องพัฒนาความสามารถของเด็กเป็นรายบุคคล เพื่อเป็นฐานของการดำรงชีวิตและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข บทบาทของครูระดับก่อนประถมศึกษา จึงมิใช่การสอนแต่เพียงอย่างเดียว แต่ครูจะต้องเข้าใจถึงพัฒนาการและหลักการจัดประสบการณ์ที่จะทำให้เด็กเกิดการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ได้เต็มตามศักยภาพ (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2540 : 64) และต้องทำหน้าที่พิเศษนอกเหนือจากครูในระดับอื่น ๆ คือ ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของพ่อแม่ พี่เลี้ยงของเด็ก ตลอดจนสามารถเป็นเพื่อนกับเด็กได้ (มยุรีย์ เขียวฉ่อน. 2541 : 1)

การจัดประสบการณ์ในระดับก่อนประถมศึกษาถึงแม้ว่าจะไม่ต้องการสอนเนื้อหาสาระที่ลึกซึ้งแก่เด็ก แต่ครูต้องมีสมรรถภาพด้านความรู้ในลักษณะที่รอบรู้ ทั้งความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน ได้แก่ ความรู้ที่จะนำไปจัดประสบการณ์ทางด้านภาษา คณิตศาสตร์ สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต สร้างเสริมลักษณะนิสัย และความรู้ทางวิชาชีพ ได้แก่ พัฒนาการเด็ก จิตวิทยาเด็ก ปรัชญาการศึกษา แนวการจัดประสบการณ์ โภชนาการเด็ก และการประเมินพัฒนาการเด็ก สมรรถภาพด้านทักษะครูควรมีทักษะทั่วไป เช่น การสังเกตสุขภาพและพฤติกรรม การสร้างแรงจูงใจให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรม

และทักษะที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์ เช่น การจัดสภาพแวดล้อม การผลิต จัดหา และใช้สื่อ การใช้ภาษา การเล่านิทาน การเตรียมเด็กให้สงบ การใช้คำถามและการตอบคำถาม การวัด ประเมินผล และต้องมีสมรรถภาพด้านคุณลักษณะ คือเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพดี คุณลักษณะดี มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจรรยาบรรณครูเพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีของเด็ก (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2532 : 59-63)

ครูระดับก่อนประถมศึกษาต้องมีความรู้ ความสามารถ ทักษะ เจตคติ และบุคลิกลักษณะที่เหมาะสม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อช่วยพัฒนาเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ สิ่งเหล่านี้รวมเรียกว่า สมรรถภาพของครู โดยสามารถแบ่งสมรรถภาพระดับก่อนประถมศึกษา ออกได้เป็น 3 ด้าน คือ สมรรถภาพด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ (มยุรีย์ เขียวข้อน. 2541 : 1-2 ; อ้างอิงจาก ชุตติมา ลวสุตานันท์. 2525. การศึกษาสมรรถภาพครูอนุบาล. หน้า 132-133)

ส่วนใหญ่ครูระดับก่อนประถมศึกษายังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็ก (มณีวรรณ นามโสม. 2538 : 4) การสอนของครูมักเน้นเนื้อหาวิชาการมากกว่าการพัฒนาคุณลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ (กองวิจัยทางการศึกษา. 2538 : 2-8) และไม่สามารถปรับเนื้อหาสาระในหน่วยการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสภาพชีวิตจริงในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ จึงส่งผลให้เด็กหย่อนความสามารถในการคิด การทำงาน และการแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาศึกษาอบรมเลี้ยงดูเด็ก. 2535 : 12-13) นอกจากนั้นครูยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตและใช้สื่อการเรียนการสอน (กองวิจัยทางการศึกษา. 2538 : 2-8) หากครูขาดความรู้ ทักษะ จะทำให้คุณภาพการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาด้อยลงด้วย (มานิดา อินทรีย์มีศักดิ์. 2541 : 5)

สมรรถภาพของครูนับว่าเป็นหัวใจสำคัญของอาชีพครู ในการประกอบอาชีพครูนั้นครู จำเป็นต้องเป็นบุคคลที่มีคุณภาพหรือมีสมรรถภาพที่ดี จึงจะทำให้ดำเนินการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ (มานิดา อินทรีย์มีทรัพย์. 2541 : 7) จากการศึกษาค้นคว้าและผลงานวิจัยต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงได้คัดสรรตัวแปรที่มีผลต่อสมรรถภาพ ได้แก่ ประสบการณ์ในการสอน ระดับการศึกษา แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร บรรยายภาคในโรงเรียน ขนาดโรงเรียน และเขตพื้นที่การศึกษา

ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของครูเป็นตัวแปรสำคัญในการปฏิบัติงานของครูให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยทักษะที่สั่งสมขึ้นจากประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มีผลงานวิจัยที่พบว่า คุณภาพของครูมีความแตกต่างกันเมื่อจำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน (ศรีสมร พุ่มสะอาด (2530 : 220) พัฒนาการของเด็กมีความแตกต่างกันเมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการสอนของครู (ธานี อำภาวณิช. 2537 : 65-66) สมรรถภาพการ

สอนของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาแตกต่างกันเมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการสอนระดับก่อนประถมศึกษา (ยุทธนา ปฐมวราชติ. 2540 : 157-159)

ครูระดับก่อนประถมศึกษาที่จะทำงานร่วมกับเด็กกลุ่มอายุ 4-5 ปี ควรสำเร็จการศึกษา ระดับอุดมศึกษา สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย หรือการพัฒนาเด็กโดยตรง (วรรณท รักสกุลไทย. 2531 : 170) จากการศึกษาสมรรถภาพการสอนของครูระดับก่อนประถมศึกษา พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีวิชาเอกการอนุบาลศึกษามีสมรรถภาพการสอนสูงที่สุด (ยุทธนา ปฐมวราชติ. 2540 : 157)

แรงจูงใจเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการปฏิบัติงาน และพฤติกรรมของบุคคล เพราะเป็นความปรารถนาที่จะได้รับผลสำเร็จในกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งไม่เพียงแต่เป็นสิ่งกระตุ้นให้บุคคลมีพฤติกรรมต่าง ๆ เท่านั้นแต่ยังเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความพร้อม หรือความโน้มเอียงที่จะทำให้บุคคลมีพฤติกรรมมุ่งเป้าประสงค์อย่างเหมาะสม (ลลิตา เหล่าพานิช. 2538 : 41) จากการศึกษารูปแบบเชิงเหตุผลของตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษา พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอน (บัญชา แสงทวิ. 2539 : 186) ครูที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะพัฒนาตนเองในการเลื่อนตำแหน่งและมีความพึงพอใจในการทำงานสูง (ปิยะพงษ์ แก้วกู่. 2544 : 22)

การเห็นคุณค่าในตนเองมีผลอย่างมากต่อบุคลิกภาพ ทำให้บุคคลเชื่อมั่นในตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า มีความสามารถและศักยภาพที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ให้เป็นประโยชน์ (ละรินรา เมาธรร. 2546 : 11) นักมนุษยนิยมเชื่อว่าบุคคลทุกคนต่างก็มีคุณค่าในตนเอง แต่ก็มีบุคคลจำนวนมากไม่อาจตระหนักถึงคุณค่าที่ตนมีอยู่ อย่างไรก็ตามบุคคลเหล่านี้สามารถตระหนักถึงคุณค่าของตนเองได้ ถ้าอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ด้วยการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ทำให้เกิดความรู้สึกได้รับการยอมรับ มีความมั่นใจ มีความเป็นอิสระ และมีความกล้าแสดงออก เมื่อสมาชิกกลุ่มรู้สึกว่าตนเองได้รับการยอมรับอย่างจริงใจจากสมาชิกคนอื่น ๆ เขาจะเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าเผชิญหน้ากับปัญหาต่าง ๆ ซึ่งช่วยให้เกิดความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง สำหรับอาชีพครูเป็นอาชีพที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ต้องเข้าใจพัฒนาการของเด็ก และเลือกใช้สื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่ช่วยในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ครูที่สามารถใช้ความรู้และทักษะการจัดการเรียนการสอนได้ดีทำให้การสอนประสบความสำเร็จนั่นคือการที่ครูเกิดความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง (ละรินรา เมาธรร. 2546 : 94)

✓ การบริหารงานของผู้บริหารส่งผลต่อพฤติกรรม การปฏิบัติงานและสมรรถภาพของครูผู้สอนเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการถือเป็นงานหลักของโรงเรียน การบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพนั้น ผู้บริหารต้องเน้นการสร้างบรรยากาศในโรงเรียนให้เป็นบรรยากาศทางวิชาการ ด้วยการให้เวลาและความสำคัญทางวิชาการเป็นอันดับแรก เพราะจะเป็นสาเหตุให้ครูมีคุณภาพและมี

สมรรถภาพที่จะจัดประสบการณ์ให้กับเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารเป็นตัวแปรหนึ่งที่สามารถทำนายความสำเร็จของโรงเรียน (จันทราณี สงวนนาม. 2533 : 183) และความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนส่งผลทางตรงและทางอ้อมต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก (บัญชา แสนทวี. 2539 : 183) โรงเรียนจะสามารถผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีเจตคติทางบวกได้ก็ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารในการบริหารงานวิชาการ (กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ. 2536 : 228)

บรรยากาศในโรงเรียนมีอิทธิพลในการจูงใจบุคลากรในองค์กรให้มีความเต็มใจและมีความพยายามที่จะปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จ (อารยา ภาณุศรี. 2544 : 26 ; อ้างอิงจาก Kimbrough and Burkette. 1990. *The Principalsip : Concepts and Practices*. p. 154) บรรยากาศในโรงเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพครูในการจัดประสบการณ์ (บัญชา แสนทวี. 2539 : 195) และมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์อย่างสูงกับผลสำเร็จของโรงเรียน อันเกิดจากการปฏิบัติงานของผู้บริหารและคณะครู (จันทราณี สงวนนาม. 2533 : 141)

ขนาดของโรงเรียน ผลการวิจัยสมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษาได้พบว่า ครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนขนาดกลางมีสมรรถภาพสูงกว่าครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก (มานิดา อินทรีย์มีศักดิ์. 2541 : 154) และสูงกว่าครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่ (ยุทธนา ปฐมวรชาติ. 2540 : 160)

การปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทยได้ตามแนวนโยบายของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งเป็นฐานที่มาของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มุ่งยกระดับการศึกษาของชาติให้ได้มาตรฐานอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ มีการรวมหน่วยงานทางการศึกษา คือ ทบวงมหาวิทยาลัย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และกระทรวงศึกษาธิการเป็นกระทรวงศึกษาธิการ มีโครงสร้างใหม่เป็นระดับกระทรวงและระดับเขตพื้นที่การศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขต 2. 2546 : 1) สำหรับกรุงเทพมหานคร มีการแบ่งเขตพื้นที่การศึกษากออกเป็น 3 เขต จากการศึกษาเอกสารของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพบว่า แต่ละเขตมีความแตกต่างกัน เช่น ที่ตั้ง สังคมวัฒนธรรม แหล่งอบายมุข โอกาสทางการศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขต 1. 2546 : 1) ผู้วิจัยจึงใช้เขตพื้นที่การศึกษามาเป็นตัวแปรหนึ่งในการศึกษา

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาสมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนอนุบาลเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. ในด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ และศึกษาว่าตัวแปรประสบการณ์ในการสอน ระดับการศึกษา แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร บรรยากาศในโรงเรียน ขนาดโรงเรียน และเขตพื้นที่การศึกษามีความสัมพันธ์กับสมรรถภาพของครูและมี

ตัวแปรใดที่สามารถพยากรณ์สมรรถภาพของครูได้ ผลการวิจัยเป็นประโยชน์ต่อครูในการนำผลการวิจัยมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาสมรรถภาพของตนให้ดียิ่งขึ้น และเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารในการพัฒนาตนเองในด้านวิชาการและส่งเสริม สนับสนุนการทำงานของครูให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีความมุ่งหมายของการวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาสมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร ในด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในการสอน ระดับการศึกษา แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร บรรยายภาคในโรงเรียน ขนาดโรงเรียน และเขตพื้นที่การศึกษากับสมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร
3. เพื่อหาตัวแปรที่สามารถพยากรณ์สมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย และวางแผนการพัฒนาสมรรถภาพครูระดับก่อนประถมศึกษา และพัฒนาตนเองทางด้านการเป็นผู้นำทางวิชาการ และครูใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง พัฒนาสมรรถภาพในด้านต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีขอบเขตของเนื้อหา ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง และตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. ขอบเขตเนื้อหา

เนื้อหาที่ศึกษา ได้แก่ สมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนอนุบาล เอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมมหานคร เขต 1 เขต 2 และเขต 3 รวมทั้งสิ้น 4,155 คน จาก 362 โรงเรียน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนอนุบาล เอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมมหานคร เขต 1 เขต 2 และเขต 3 จำนวน 316 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้เขตพื้นที่การศึกษาและขนาดโรงเรียนเป็นชั้นในการสุ่ม

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

3.1 ตัวแปรพยากรณ์ ได้แก่

3.1.1 ประสบการณ์ในการสอน

3.1.2 ระดับการศึกษา

3.1.2.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี

3.1.2.2 ปริญญาตรีขึ้นไป

3.1.3 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

3.1.4 ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง

3.1.5 พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร

3.1.6 บรรยากาศในโรงเรียน

3.1.7 ขนาดโรงเรียน

3.1.7.1 ขนาดเล็ก

3.1.7.2 ขนาดกลาง

3.1.7.3 ขนาดใหญ่

3.1.8 เขตพื้นที่การศึกษากทมมหานคร

3.1.8.1 เขต 1

3.1.8.2 เขต 2

3.1.8.3 เขต 3

3.2 ตัวแปรเกณฑ์ คือ สมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา 3 ด้าน ได้แก่

3.2.1 ด้านความรู้

3.2.2 ด้านทักษะ

3.2.3 ด้านคุณลักษณะ

นิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นิยามความหมายของคำศัพท์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. โรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาเฉพาะระดับก่อนประถมศึกษาหรืออนุบาล โดยมีเจ้าของ (ผู้รับใบอนุญาต) เป็นผู้ดำเนินการ ภายใต้การกำกับของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 เขต 2 และเขต 3
2. ครูระดับก่อนประถมศึกษา หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่หลักทางด้านการจัดกิจกรรมสำหรับเด็ก ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 เขต 2 และเขต 3
3. ประสบการณ์ในการสอน หมายถึง จำนวนปีของการปฏิบัติหน้าที่ของครูระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร ตั้งแต่เริ่มบรรจุจนถึงปัจจุบัน โดยนับถึงวันตอบแบบสอบถาม เฉลี่ยของปีมากกว่า 6 เดือนให้นับเป็น 1 ปี
4. ระดับการศึกษา หมายถึง วุฒิการศึกษา แบ่งเป็น การศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป
5. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความปรารถนาของครูระดับก่อนประถมศึกษาที่จะบรรลุผลสำเร็จในกิจกรรมต่าง ๆ มีความต้องการมุ่งหวังที่จะประสบผลสำเร็จในชีวิต มีความเพียรพยายามที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยไม่ย่อท้ออุปสรรค เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้
6. ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้สึกที่ครูระดับก่อนประถมศึกษาตัดสินความมีคุณค่าของตนเองทั้งการยอมรับและไม่ยอมรับ มีอำนาจในการควบคุมตนเอง มีความรู้สึกที่ตนเองมีความสามารถ มีคุณค่า ทำอะไรให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายของตนเองได้
7. พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร หมายถึง ระดับการปฏิบัติของผู้บริหารที่แสดงออกถึงความสามารถในการนำความรู้ วิธีการ ตลอดจนเทคนิคใหม่ ๆ ที่มีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา มาใช้ในการบริหารการเรียนการสอนและพัฒนาวิชาชีพ เช่น การกำหนดเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของโรงเรียน การวางแผน และการนำแผนไปปฏิบัติ การนำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน ตลอดจนส่งเสริมกิจกรรมทางวิชาการของโรงเรียน
8. บรรยากาศในโรงเรียน หมายถึง ระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในโรงเรียน แบ่งได้เป็น ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับครู ซึ่งได้แก่ การไม่เกี่ยวข้อง อุปสรรค

ขวัญ และความสนิทสนม และความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับครู ได้แก่ ความห่วงใย การเน้นผลงาน การกระตุ้น และความเอาใจใส่

9. ขนาดโรงเรียน หมายถึง การแบ่งขนาดโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เป็น 3 ขนาด ตามเกณฑ์ของกรมวิชาการ (2533 : 3) ดังนี้

9.1 ขนาดเล็ก โรงเรียนมีนักเรียนระหว่าง 1-120 คน

9.2 ขนาดกลาง โรงเรียนมีนักเรียนระหว่าง 121-300 คน

9.3 ขนาดใหญ่ โรงเรียนมีนักเรียน 301 คนขึ้นไป

10. เขตพื้นที่การศึกษา หมายถึง เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร ตามประกาศกำหนดเขตพื้นที่การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ โดยแบ่งออกเป็น 3 เขต ดังนี้

10.1 เขต 1 หมายถึง เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย เขตพระนคร ดุสิต บางซื่อ หนองจอก บางรัก ราชเทวี ป้อมปราบศัตรูพ่าย สัมพันธวงศ์ คลองเตย วัฒนา พระโขนง ดินแดง บางนา

10.2 เขต 2 หมายถึง เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย เขตห้วยขวาง จตุจักร ลาดพร้าว บางเขน สายไหม บึงกุ่ม บางกะปิ วังทองหลาง ดอนเมือง หลักสี่ ลาดกระบัง สะพานสูง คันนายาว มีนบุรี คลองสามวา หนองจอก ประเวศ สวนหลวง

10.3 เขต 3 หมายถึง เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย เขตจอมทอง ดลิ่งชัน ทวีวัฒนา ทุ่งครุ บางแค บางกอกใหญ่ บางกอกน้อย บางบอน ภาษีเจริญ บางพลัด ราษฎร์บูรณะ ธนบุรี หนองแขม บางขุนเทียน คลองสาน

11. สมรรถภาพของครู หมายถึง ระดับความสามารถของครูในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก เพื่อช่วยพัฒนาเด็กทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา ใน 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ ดังนี้

11.1 ด้านความรู้ หมายถึง ระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ด้านภาษาศาสตร์ สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต สร้างเสริมลักษณะนิสัย และความรู้ในวิชาชีพครู ได้แก่ ปรัชญาทางการศึกษา หลักสูตรระดับก่อนประถมศึกษา บทบาทและหน้าที่ของครูระดับก่อนประถมศึกษา จิตวิทยาพฤติกรรมของเด็ก

11.2 ด้านทักษะ หมายถึง ระดับความสามารถเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ ซึ่งประกอบด้วย ทักษะทั่วไป ได้แก่ การสังเกตสุขภาพและพฤติกรรมเด็ก การสร้างแรงจูงใจให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรม และทักษะที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรม และประสบการณ์ ได้แก่ การจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม การผลิต จัดหา ใช้สื่อและอุปกรณ์ทางการศึกษา การเล่านิทาน การใช้ภาษา การเป็นนักแสดง การเตรียมเด็กให้สงบ การใช้คำถาม-ตอบคำถาม การวัดและประเมินผล

11.3 ด้านคุณลักษณะ หมายถึง ระดับคุณลักษณะ เกี่ยวกับเรื่องบุคลิกภาพของครู ความเมตตา กรุณา ความเป็นระเบียบ การรักษาความสะอาด ความประหยัด ความอดทน ความขยัน ความเอาใจใส่ต่อหน้าที่ ความซื่อสัตย์ ความยุติธรรมและการตัดสินใจดี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การจัดกิจกรรมและประสบการณ์ที่เหมาะสมให้แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษา นั้น ถือเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา ครูระดับนี้จะต้องมีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่เหมาะสม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อช่วยพัฒนาเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ สมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษาสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ด้าน คือ สมรรถภาพด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ (มยุรีย์ เขียวฉ้วน. 2541 : 1-2 ; อ้างอิงจาก ชูติมา ลวสุตานนท์. 2525. *การศึกษาสมรรถภาพครูอนุบาล*. หน้า 132-133) สมรรถภาพด้านความรู้ แบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ ความรู้ในเนื้อหาสาระวิชาที่จะจัดประสบการณ์ ได้แก่ ความรู้ในการจัดประสบการณ์ด้าน ภาษา คณิตศาสตร์ สร้างเสริมประสบการณ์ สร้างเสริมลักษณะนิสัย และความรู้ในวิชาชีพครู ได้แก่ ปรัชญาทางการศึกษา หลักสูตรระดับอนุบาล บทบาทและหน้าที่ของครูอนุบาล จิตวิทยาเกี่ยวกับเด็ก เช่น จิตวิทยาพัฒนาการและจิตวิทยาวัยเด็ก จิตวิทยาสำหรับครูในการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็ก (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2537 : 59)

ครูจำเป็นต้องมีทักษะการสังเกตสุขภาพและพฤติกรรม รวมถึงการจดบันทึก การสร้างแรงจูงใจให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรม นอกจากนี้ยังต้องมีทักษะที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์ เช่น การจัดสภาพแวดล้อม การผลิต จัดหา และใช้สื่อ การใช้ภาษา การเล่นนิทาน การเตรียมเด็กให้สงบ การใช้คำถามและการตอบคำถาม การวัดประเมินผล นอกจากนี้ครูยังต้องมีสมรรถภาพด้านคุณลักษณะ คือ เป็นผู้ที่มีลักษณะทางด้านบุคลิกภาพ ด้านลักษณะนิสัยการปฏิบัติตนและเจตคติต่อวิชาชีพครู (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2537 : 60-63)

มีตัวแปรหลายตัวที่เกี่ยวข้องกับสมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา ได้แก่ ประสบการณ์ในการสอน ระดับการศึกษา แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร บรรยากาศในโรงเรียน ขนาดโรงเรียน และเขตพื้นที่ การศึกษากับสมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร

ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของครูเป็นตัวแปรสำคัญในการปฏิบัติงานของครูให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยทักษะที่สั่งสมขึ้นจากประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ศรีสุมะ พุ่มสะอาด (2530 : 220) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาคุณภาพครูประถมศึกษา ผลการวิจัย

พบว่า คุณภาพของครูมีความแตกต่างกันเมื่อจำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน ซึ่งสอดคล้องกับธานี อำภาวรงค์ (2537 : 65-66) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการจัดประสบการณ์ของครูกับพัฒนาการของเด็กระดับก่อนประถมศึกษา พบว่า พัฒนาการของเด็กมีความแตกต่างกันเมื่อจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน นอกจากนี้ยุทธนา ปฐมวรชาติ (2540 : 157-159) ได้ทำการวิจัยเรื่องสมรรถภาพของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัยพบว่า สมรรถภาพการสอนของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาแตกต่างกันเมื่อจำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการสอนระดับก่อนประถมศึกษา

การศึกษารูปแบบเชิงเหตุผลของตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษา พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานส่งผลทางตรงและทางอ้อมต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอน บุคคลต้องมีแรงจูงใจจึงจะปฏิบัติงานได้อย่างเต็มความสามารถ (บัญญัติ แสนทวี. 2539 : 186) เพราะแรงจูงใจเป็นความปรารถนาที่จะได้รับผลสำเร็จในกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งไม่เพียงแต่เป็นสิ่งที่กระตุ้นให้บุคคลมีพฤติกรรมต่าง ๆ เท่านั้นแต่ยังเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความพร้อม หรือความโน้มเอียงที่จะทำให้บุคคลมีพฤติกรรมมุ่งเป้าประสงค์อย่างเหมาะสมอีกด้วย (ลลิตา เหล่าพานิช. 2538 : 41) และจากการศึกษางานวิจัยพบว่า ครูที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะพัฒนาตนเองในการเลื่อนตำแหน่งและมีความพึงพอใจในการทำงานสูง (ปิยะพงษ์ แก้วภู. 2544 : 22)

ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นความรู้สึกที่บุคคลมีต่อตนเองในด้านบวกหรือด้านลบ อย่างไรก็ตามหนึ่ง นั้นหมายความว่า การที่บุคคลหนึ่งจะมีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับสูง นั่นคือ การที่บุคคลคิดว่าเขาเป็นคนที่มีความดี มีเกียรติ มีความพึงพอใจในตนเอง ซึ่งตรงกันข้ามกับบุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ จะเป็นบุคคลที่ขาดความเคารพตนเอง ปฏิเสธตนเอง คิดว่าตนเองไม่มีคุณค่า ขาดความพึงพอใจในตนเอง มีความรู้สึกว่าตนเองด้อย ขาดบางสิ่งบางอย่างไม่เท่าเทียมกับผู้อื่น (สระรินรา เชมมาตร. 2546 : 14 ; อ้างอิงจาก Rosenberg. 1979. *Society and the Adolescent Self-Image*. p. 54) และจากการศึกษางานวิจัยพบว่า ครูที่มีความรู้ ความสามารถ และพัฒนาทักษะในการปฏิบัติงานมาก จะมีความชำนาญในการทำงาน เข้าใจลักษณะงาน และเข้าใจวัฒนธรรมในองค์กร ทำให้ครูรับรู้ตนเองในด้านดี มีความเชื่อมั่นในความสามารถ มั่นใจในศักยภาพของตน และได้รับการยอมรับนับถือจากผู้ร่วมงาน ทำให้มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูง (สระรินรา เชมมาตร. 2546 : 95)

ประสิทธิผลของโรงเรียนนั้น ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานวิชาการ (กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ. 2536 : 228) การบริหารงานของผู้บริหารส่งผลต่อพฤติกรรม การปฏิบัติงานและสมรรถภาพของครูผู้สอนเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการถือเป็นงานหลักของโรงเรียน การบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพนั้น จากงานวิจัยพบว่า ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารเป็นตัวแปรหนึ่งที่สามารถทำนายความสำเร็จของโรงเรียน (จันทร์ธานี สงวนนาม. 2533 : 141) และความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนส่งผลทางตรงและทางอ้อมต่อประสิทธิผลของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก (บัญชา แสนทวี. 2539 : 183)

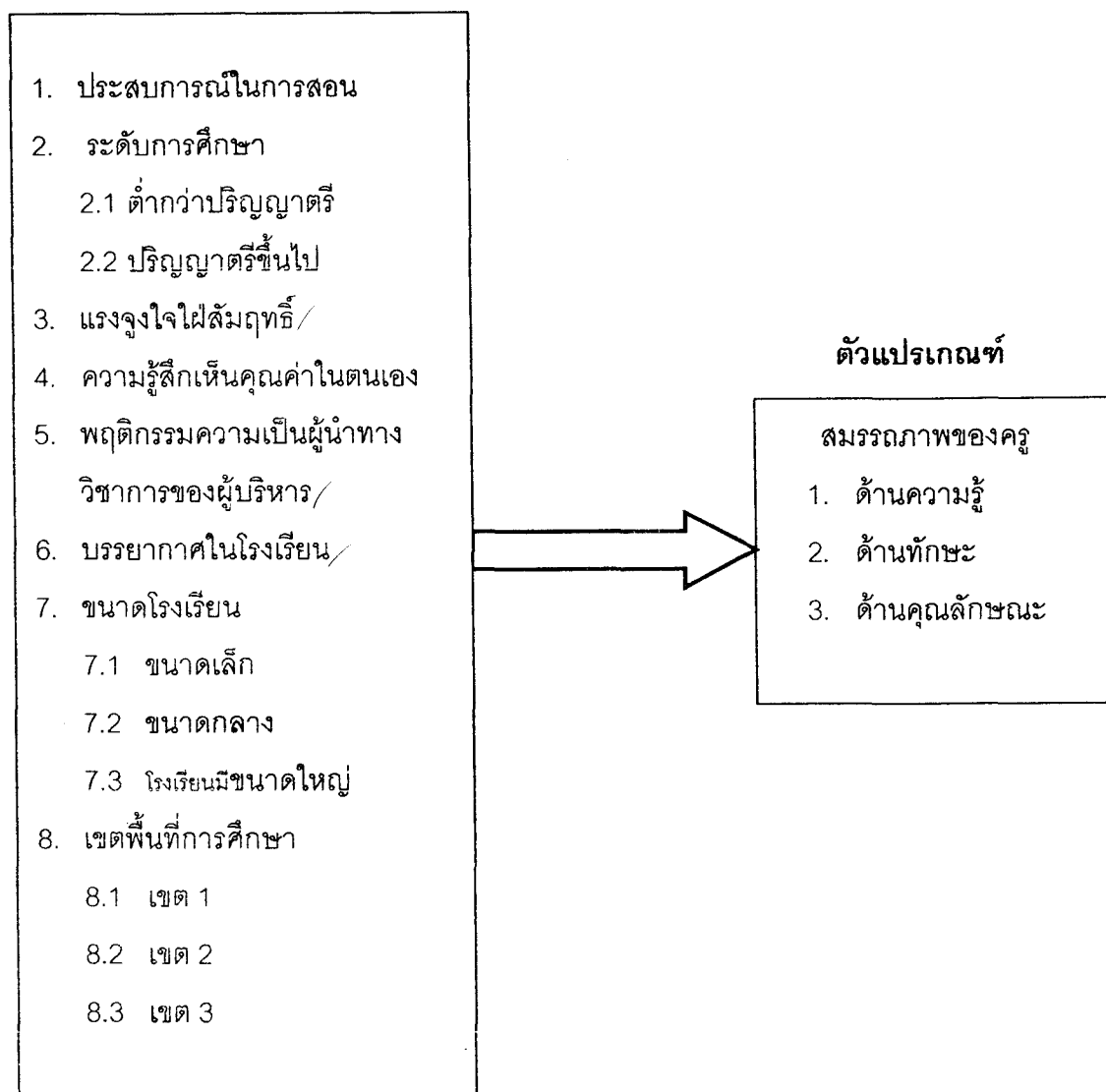
บรรยากาศในโรงเรียนมีอิทธิพลในการจูงใจบุคลากรในองค์กรให้มีความเต็มใจและความพยายามที่จะปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จ (อารยา ภาณุศรี. 2544 : 26 ; อ้างอิงจาก Kimbrough and Burkette. 1990. *The Principalship : Concepts and Practices*. p.154) จากผลงานวิจัยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า บรรยากาศในโรงเรียนเป็นตัวแปรที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์อย่างสูงกับผลสำเร็จของโรงเรียน อันเกิดจากการปฏิบัติงานของผู้บริหารและคณะครูอีกด้วย (จันทร์ธานี สงวนนาม. 2533 : 141) และบรรยากาศในโรงเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลครูในการจัดประสบการณ์ (บัญชา แสนทวี. 2539 : 195)

ผลการวิจัยของมานิดา อินทรีย์มีศักดิ์ (2541 : 154) ที่ศึกษาสมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา โดยจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า ครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนขนาดกลาง มีสมรรถภาพสูงกว่าครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของยุทธนา ปฐมวรชาติ (2540 : 160) ที่ศึกษาสมรรถภาพการสอนของครูระดับก่อนประถมศึกษาที่สอนอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน พบว่ามีสมรรถภาพต่างกัน โดยครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนขนาดกลางมีสมรรถภาพการสอนสูงกว่าครูที่อยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก และขนาดใหญ่

จากการศึกษาเอกสารของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแต่ละเขต พบว่า มีความแตกต่างกันในหลายเรื่อง เช่น ที่ตั้ง สังคมวัฒนธรรม แหล่งอบายมุข โอกาสทางการศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1. 2546 : 1) จากความแตกต่างกันของแต่ละเขต ผู้วิจัยจึงสนใจนำเขตพื้นที่การศึกษามาเป็นตัวแปรหนึ่งในการหาความสัมพันธ์กับสมรรถภาพของครู

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรจากกรอบแนวคิดดังกล่าว แสดงในภาพประกอบ 1

ตัวแปรพยากรณ์

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัยตัวแปรที่พยากรณ์สมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา
ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม.มหานคร

สมมติฐานในการวิจัย

1. ประสิทธิภาพในการสอน ระดับการศึกษา แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร บรรยายภาคในโรงเรียน ขนาดโรงเรียน และเขตพื้นที่การศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการสมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม.มหานคร
2. มีตัวแปรอย่างน้อย 1 ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์สมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม.มหานคร

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร และตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับสมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา ได้ประมวลเนื้อหาสาระสำคัญไว้ดังนี้

1. การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา
 - 1.1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา
 - 1.2 นโยบายและแผนการศึกษาสำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา
 - 1.3 แนวทางในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในทศวรรษหน้า
2. การจัดการศึกษาเอกชน
 - 2.1 ความหมายของการศึกษาเอกชน
 - 2.2 สถานการณ์ปัจจุบันของการจัดการศึกษาเอกชน
 - 2.3 แนวทางและมาตรการเกี่ยวกับการศึกษาเอกชน
 - 2.4 โรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร
3. สมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา
 - 3.1 ด้านความรู้
 - 3.2 ด้านทักษะ
 - 3.3 ด้านคุณลักษณะ
4. ตัวแปรที่พยากรณ์สมรรถภาพของครู
5. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์กับตัวแปรเกณฑ์
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 6.1 งานวิจัยต่างประเทศ
 - 6.2 งานวิจัยในประเทศ

1. การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

การที่จะสร้างให้คนเป็นผู้มีคุณภาพและอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขได้นั้น จะต้องเริ่มต้นอบรมดูแลตั้งแต่เล็ก ๆ เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าวัยที่สำคัญที่สุดของชีวิต ก็คือวัยก่อนประถมศึกษา หรือวัยอนุบาลนั่นเอง เพราะสิ่งที่เรียนรู้ในวัยนี้จะซึมซับและฝังอยู่ในตัวคนไปจนตลอดชีวิต (ศรีสมบัติ

เทพกาญจนา และชุตินา มีมานัส. 2543 : 62) ถ้าเด็กได้รับการเลี้ยงดูที่ดี และถูกต้องตามศักยภาพ จากทฤษฎีองค์ความรู้เรื่องพัฒนาการเด็ก และการพัฒนาของสมอง รวมทั้งงานวิจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับเด็ก สรุปได้ว่าช่วงเวลาที่สำคัญและจำเป็นที่สุดในการพัฒนาสมองคือช่วง 5 ปีแรกของชีวิต เด็กที่ไม่ได้รับการเลี้ยงดูและพัฒนาอย่างถูกต้องในช่วงนี้ เมื่อพ้นวัยนี้แล้วโอกาสทองเช่นนี้จะไม่หวนกลับมาอีก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 : 1) การทบทวนวรรณกรรมของงานวิจัยในตอนนี้ กล่าวถึงสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ได้แก่ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา นโยบายและแผนการศึกษาสำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา และหลักการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ดังต่อไปนี้

1.1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาก่อนประถมศึกษา

สังคมมีความต้องการโรงเรียนสำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษาเพิ่มมากขึ้น เพราะภาวะเศรษฐกิจและสภาพทางสังคม ซึ่งพ่อแม่จะต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ทำให้ต้องส่งลูกมาโรงเรียนอนุบาลหรือสถานรับเลี้ยงเด็กเร็วขึ้นกว่าเดิม การจัดสถานรับเลี้ยงเด็กหรือโรงเรียนอนุบาลที่มีประสิทธิภาพ จะช่วยลดปัญหาทางสังคม เป็นการแบ่งเบาภาระของพ่อแม่และยังมีส่วนช่วยในการพัฒนาเด็กอย่างถูกต้องเหมาะสมอีกด้วย (เยาวพา เดชะคุปต์. 2540 : 1) จึงมีผู้ดำเนินการตอบสนองความต้องการของสังคม โดยจัดให้มีสถานรับเลี้ยงเด็ก หรือโรงเรียนอนุบาลขึ้น เพื่อจัดการศึกษาให้เหมาะสม สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก อีกทั้งเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมไปสู่ระดับประถมศึกษา

การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา มีผู้เรียกต่าง ๆ กันไป เช่น “การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา” “การศึกษาก่อนวัยเรียน” “การศึกษาปฐมวัย” แต่ไม่ว่าจะเรียกชื่อโดยอ้อมมีความหมายเดียวกัน ซึ่งในงานวิจัยนี้จะเรียกว่า “การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา” ในที่นี้จะขอกล่าวถึงความสำคัญ จุดมุ่งหมาย หลักการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา รายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1.1 ความสำคัญของการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

เป้าหมายของการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา นอกจากมุ่งให้เด็กมีความพร้อมที่จะเรียนในระดับประถมศึกษาได้ดีแล้ว ยังเป็นการศึกษาพื้นฐานสำคัญ ที่จะทำให้เด็กมีชีวิตในอนาคตสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จากบทวิเคราะห์และข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาเด็กไทย โดยคณะกรรมการพัฒนาการศึกษาอบรมและเลี้ยงดูเด็กในปี 2535 พบว่า การอบรมเลี้ยงดูเด็กในวัยก่อน 6 ปีจะมีผลไปตลอดชีวิต หากเด็กได้รับการดูแลที่ดี ได้รับความรักความอบอุ่น จะทำให้เด็กเป็นคนสดชื่นแจ่มใส มองโลกในแง่ดี รู้จักรักคนอื่น การพัฒนาเด็กจึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับบุคคลและสถาบันหลายฝ่าย ตั้งแต่ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน สื่อมวลชน และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนองค์การที่จัดบริการพื้นฐานให้แก่เด็ก

วัยก่อนประถมศึกษาจึงเป็นวัยทองของชีวิต หากต้องการให้พลเมืองเป็นอย่างไรก็สามารถทำได้ โดยปูพื้นฐานให้ตั้งแต่ก่อน 6 ปี บุคลากรที่เกี่ยวข้องจะต้องมีความเข้าใจแนวทางการจัดการศึกษาและวิธีการดำเนินงาน รวมทั้งการประสานสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ให้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการพัฒนาเด็กที่ถูกต้อง รัฐบาลจึงได้กำหนดนโยบายที่จะส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา โดยรัฐและเอกชนร่วมมือกันจัดบริการศึกษาในระดับนี้ให้ทั่วถึง (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2539 : 5)

การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาจึงเป็นภาวะใหม่ของการพัฒนาชุมชน แต่เดิมเด็กอยู่กับครอบครัวที่มีผู้ใหญ่ดูแล เพราะครอบครัวไทยแต่โบราณเป็นครอบครัวแบบขยาย แต่ปัจจุบันสังคมไทยกลายเป็นครอบครัวเดี่ยว ดังนั้นพ่อแม่จึงนำลูกไปฝากไว้ตามสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานบริการทารก หรือโรงเรียนอนุบาลเร็วขึ้น ในอดีตที่ผ่านมาเรามักจะเลยไม่ได้ให้ความสำคัญของการจัดการศึกษาในวัยนี้เท่าที่ควร ต่อมานักการศึกษา นักจิตวิทยา รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญในวงการต่าง ๆ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กในวัยนี้มากขึ้น จากการค้นคว้าและวิจัยพบว่าพัฒนาการทุก ๆ ด้านของบุคคลล้วนมีรากฐานมาจากการพัฒนาในวัยเด็ก โดยเฉพาะในช่วงอายุ 0-6 ปี ดังนั้นในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาที่เหมาะสมจึงควรคำนึงถึงการเสริมสร้างพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาอย่างได้สัดส่วน คือ เปิดโอกาสให้เด็กได้สร้างเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกายทั้งกล้ามเนื้อใหญ่และเล็ก ได้รับอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการ และถูกส่วน ได้รับการปลูกฝังและเสริมสร้างพัฒนาการด้านอารมณ์ สังคม และสติปัญญาอย่างเต็มที่ เพื่อให้เด็กเจริญเติบโตเป็นบุคคลที่มีประสิทธิภาพและมีคุณค่าแก่สังคม (เยาวพา เดชะคุปต์. 2542 : 15-16)

การพัฒนาเด็กระดับก่อนประถมศึกษานั้นมีความสำคัญมาก สิ่งที่เด็กได้รับในวัยนี้ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา จะเป็นพื้นฐานสำหรับชีวิตในอนาคต พัฒนาการบางด้าน เช่น ความคิดสร้างสรรค์จะพัฒนาได้ดีในวัยก่อน 6 ขวบ ด้วยเหตุนี้เองประเทศที่มุ่งพัฒนาชาติบ้านเมืองจึงให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาในระดับนี้ ดังคำกล่าวที่ว่า “เด็กวัยก่อน 6 ขวบถือเป็นวัยทองของชีวิตหากต้องการให้พลเมืองเป็นแบบไหน ก็จะต้องปูพื้นฐานให้ที่ก่อน 6 ขวบนี้เอง การจะรอพัฒนาที่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา หรืออุดมศึกษาก็จะสายเกินไป (ราศีทองสวัสดิ์. 2542 : 1 ; อ้างอิงจาก Tal, Shoshana. 1975. *Pedegogy*. p. 78)

1.1.2 จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา เป็นการจัดการศึกษาที่แตกต่างหลากหลายไปจากการศึกษาระดับอื่น เพราะชีวิตในช่วงก่อนประถมศึกษานี้เป็นระยะที่สำคัญที่สุดของชีวิต สิ่งที่เกิดขึ้นในระหว่างเด็กแรกเกิดจนถึงเริ่มเข้าชั้นประถมศึกษาจะมีผลต่อพัฒนาการด้านต่าง ๆ

ของเด็ก และเป็นพื้นฐานต่อการพัฒนาเด็กในวัยต่อ ๆ ไป ดังนั้นการจัดการศึกษาในระดับนี้จึงควรเป็น การจัดการศึกษาที่เสริมสร้างพัฒนาการและประสบการณ์ของเด็กให้มีความพร้อมให้มากที่สุดเท่าที่จะ ทำได้ จุดมุ่งหมายของการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ไม่ใช่เพียงแต่เป็นการเตรียมเด็กให้พร้อมที่จะ เข้าเรียนในระดับประถมศึกษาเท่านั้น แต่ควรเป็นการช่วยเด็กให้มีชีวิตสมบูรณ์แบบตามที่ได้ระดับ ก่อนประถมศึกษาพึงจะมี เพราะเด็กวัยนี้เป็นวัยที่พร้อมที่จะเรียนรู้ ครูและผู้เกี่ยวข้องต้องมีวิธีสอนที่ เหมาะสมเพื่อให้เด็กดำรงชีวิต ในวัยเริ่มต้นด้วยความสุข และมีพัฒนาการด้านต่าง ๆ ไปได้อย่างเต็มที่ (เยาวพา เดชะคุปต์. 2542 : 16-17)

1.1.3 หลักการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

นักการศึกษาได้เริ่มศึกษาแนวการพัฒนาเด็กมาเกือบ 350 ปีแล้ว จนกระทั่งได้มีการ จัดตั้งโรงเรียนอนุบาลแห่งแรกของโลกในประเทศเยอรมันโดยเฟรดเดอริค เฟรเบล หลักการของ เฟรเบลยังคงมีการนำมาใช้จนทุกวันนี้ ซึ่งภาพรวมของขอบข่ายหลักการจัดการศึกษาระดับก่อน ประถมศึกษา มีดังนี้ (ราศี ทองสวัสดิ์. 2542 : 2-8)

- 1) มุ่งพัฒนาเด็กโดยองค์รวม ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยผ่านการเล่น
- 2) ยึดปรัชญาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ซึ่งเป็นที่ยอมรับและมีการนำมา ประยุกต์ใช้กับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก
- 3) จัดให้สอดคล้องกับจิตวิทยาและพัฒนาการของเด็กทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ดังนั้นการเรียนการสอนก็จะแตกต่างกันไป หากจัดได้สอดคล้องกับ พัฒนาการย่อมจะช่วยให้เด็กได้พื้นฐานที่ดีสำหรับชีวิตในอนาคต แต่หากจัดได้ไม่เหมาะสมนอกจาก จะทำให้เด็กไม่พัฒนาเท่าที่ควรแล้วยังจะทำให้เกิดความเบื่อหน่าย มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียน และ ไม่ได้พื้นฐานที่ดีสำหรับชีวิตในอนาคต
- 4) คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา การจะจัดประสบการณ์เป็นแบบเดียวกันสำหรับทุกคนย่อมไม่เป็นผลดี
- 5) จัดประสบการณ์ในรูปกิจกรรมที่บูรณาการ โดยมีได้เน้นไปในวิชาใดวิชาหนึ่ง
- 6) จัดกิจกรรมอย่างสมดุล ซึ่งควรคำนึงถึง การยึดเด็กเป็นสำคัญ กิจกรรมที่จัดควร มีทั้งสงบและได้เคลื่อนไหวในแต่ละวัน กิจกรรมที่จัดควรมีทั้งในห้องเรียนและกลางแจ้ง ควรมีทั้ง รายบุคคล กลุ่มเล็ก และกลุ่มใหญ่
- 7) ปลูกฝังความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ สังคมและสิ่งแวดล้อม
- 8) ประเมินพัฒนาการโดยการทำควบคู่กับการจัดกิจกรรม

การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา เป็นการจัดการศึกษาที่แตกต่างไปจาก การศึกษาระดับอื่น เนื่องจากพัฒนาการทุกด้านของบุคคลล้วนมีรากฐานมาจากการพัฒนาในวัยเด็ก ดังนั้นในการจัดการศึกษาระดับนี้จึงควรคำนึงถึงการเสริมสร้างพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาอย่างได้สัดส่วน โดยหลักการจัดนั้นต้องสอดคล้องกับหลักปรัชญา จิตวิทยา และพัฒนาการของเด็ก คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และจัดประสบการณ์ในลักษณะบูรณาการอย่างสมดุล เพื่อให้การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 นโยบายและแผนการศึกษาสำหรับเด็กก่อนประถมศึกษา

ปัจจุบันการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา คือ การพัฒนาเด็กวัย 0-5 ปี ยังไม่ได้ถูก กำหนดให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาขั้นพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญ วัยนี้เป็นช่วงของการพัฒนาที่วิกฤต และมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับชีวิตและเป็นการวางพื้นฐานสำหรับการเรียนรู้และการพัฒนาใน ระดับต่อไป ดังนั้นรัฐควรมีบทบาทโดยตรงหรือมีส่วนร่วมและส่งเสริม สนับสนุนให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถาน ประกอบการและสถาบันสังคมอื่น มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กระดับก่อนประถมศึกษาให้ทั่วถึง เพื่อให้ มีคุณภาพและได้มาตรฐานเท่าเทียมกัน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติจึงได้ดำเนินการ เสนอนโยบายและแผนการศึกษาสำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา (0-5 ปี) การร่วมมือกันของ องค์กรต่าง ๆ ที่มีส่วนช่วยส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนาเด็กระดับก่อนประถมศึกษาให้ได้ มาตรฐานสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และผู้รับบริการนั้น จะเป็นการช่วยให้มีการ พัฒนาการเรียนการสอนและการประเมินผลให้เหมาะสม มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ดังนั้นบุคลากร ผู้เกี่ยวข้องจึงต้องศึกษา วิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ของนโยบายและแผน นโยบาย เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และแผนงานหลัก เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการดำเนินการและปฏิบัติงานไปในทางเดียวกันดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 : 3-4)

1.2.1 วิสัยทัศน์

เด็กระดับก่อนประถมศึกษา ทุกคนได้รับการพัฒนาที่เหมาะสมเพื่อให้เติบโต อย่างมีคุณภาพ เรียนรู้อย่างมีความสุข และพัฒนาอย่างรอบด้าน สมดุลเต็มศักยภาพ ในปลายปี 2549

1.2.2 วัตถุประสงค์ของนโยบายและแผน

- 1) เพื่อให้มีแนวคิดและแนวทางร่วมกันทั้งชาติ ในการพัฒนาเด็กระดับก่อน ประถมศึกษา
- 2) เพื่อให้สามารถนำไปปรับเป็นแผนปฏิบัติการและกำหนดผู้รับผิดชอบใน การดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม

- 3) เพื่อเป็นแนวทางในการเก็บข้อมูล ข้อเสนอแนะ ติดตามงานและประเมินผลได้
- 4) เพื่อให้การพัฒนาเด็กระดับก่อนประถมศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูป

การศึกษา

1.2.3 นโยบาย

จัดการศึกษาและพัฒนาเด็กระดับก่อนประถมศึกษา ช่วงอายุ 0-5 ปี เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพและมีคุณภาพ โดยให้ทุกส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดบริการให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่นและผู้รับบริการ

1.2.4 เป้าหมาย

- 1) เด็กอายุ 0-5 ปีทุกคน
- 2) พ่อแม่ สมาชิกในครอบครัว ผู้เตรียมตัวเป็นพ่อแม่
- 3) ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กโดยตรง ได้แก่ ครู ผู้ดูแลเด็ก พี่เลี้ยงเด็ก ผู้เลี้ยงดูเด็ก ผู้สูงอายุที่ดูแลเด็ก เจ้าหน้าที่สาธารณสุข นักสังคมสงเคราะห์ ฯลฯ
- 4) ชุมชน ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรชุมชนต่าง ๆ ผู้นำทางศาสนา อาสาสมัครในรูปแบบต่าง ๆ กลุ่มอาชีพ นักเรียน/เยาวชน ฯลฯ

1.2.5 ยุทธศาสตร์

- 1) การพัฒนาเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี ใช้หลักการ บ้านเป็นฐานในการเลี้ยงดู (home based approach) ซึ่งบุคคลสำคัญ คือ พ่อแม่ ผู้ปกครอง และสมาชิกในครอบครัว
- 2) เด็กอายุ 3-5 ปี ใช้สถานพัฒนาเด็กหรือรูปแบบอื่นที่เป็นทั้งในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย โดยให้ผู้ดูแลเด็ก ฯลฯ มีลักษณะเป็นมืออาชีพ และร่วมมือกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครอบครัว
- 3) การพัฒนาเด็กอายุ 0-5 ปี ที่ดีและมีคุณภาพต้องมีระบบการส่งต่อ เพื่อเชื่อมโยงจากบ้านไปสู่ศูนย์พัฒนาเด็กระดับก่อนประถมศึกษา และโรงเรียน
- 4) การพัฒนาความรู้และทักษะแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กอายุ 0-5 ปี
- 5) สร้างความพร้อมให้ชุมชนและท้องถิ่นสามารถดำเนินการจัดการศึกษาและพัฒนาเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 6) สังคมร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาเด็กระดับก่อนประถมศึกษา อย่างครบวงจรตั้งแต่วางแผนปฏิบัติ การเฝ้าระวัง ตรวจสอบ และประเมินผล
- 7) เมื่อชุมชนและท้องถิ่นมีความเข้มแข็งพอ ทั้งด้านเศรษฐกิจ และความรู้ความสามารถ ให้รัฐกระจายความรับผิดชอบไปยังชุมชนท้องถิ่น (ครอบครัว ชุมชน องค์กรบริหารส่วนตำบล เทศบาล เอกชน องค์กรเอกชน และอื่น ๆ) ดำเนินการเต็มที่ในทุกด้าน รัฐจำกัดบทบาทของ

ตนเอง ให้เป็นผู้กำหนดนโยบาย รูปแบบ การตรวจสอบมาตรฐาน การประเมินผล และการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสกลุ่มต่าง ๆ

1.2.6 แผนงานหลัก

แนวคิด บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา ครู ผู้ดูแลเด็ก พี่เลี้ยงเด็ก ผู้เลี้ยงดูเด็ก อาสาสมัคร นักสังคมสงเคราะห์ ต้องมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะวิธีการอบรมเลี้ยงดูและสร้างสิ่งแวดล้อมหรือจัดประสบการณ์สำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา อย่างถูกต้องเหมาะสม

1.2.7 แนวทาง/มาตรการ

1) ดำเนินการให้มีการปฏิรูปกระบวนการผลิตผู้ดูแลเด็ก ครู และบุคลากรอื่น เช่น อาสาสมัคร เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ฯลฯ ที่จะทำงานกับเด็กให้มีคุณลักษณะและคุณภาพเหมาะสมกับการทำงานกับเด็กวัยนี้มากขึ้น โดยเฉพาะด้านความรู้และทักษะด้านจิตวิทยากับเด็ก ปรัชญาและทิศทางการพัฒนาเด็ก จิตวิทยาการรับรู้ ศิลปะการถ่ายทอดความรู้และค่านิยมที่พึงประสงค์ให้แก่เด็ก

2) ดำเนินการพัฒนาบุคลากรทุกประเภทในสถานบริการสำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษาให้เป็นมืออาชีพ โดยจัดให้มีการจัดฝึกอบรมที่เป็นระบบหลากหลายสำหรับผู้ดูแลเด็ก ครู อาสาสมัคร ฯลฯ ที่มีความรู้พื้นฐานและระดับการศึกษาต่างกัน ให้สามารถมีความรู้และทักษะเฉพาะทางเพิ่มขึ้น รวมทั้งความรู้และทักษะในการดูแลเด็กที่มีปัญหาด้านพฤติกรรม ด้านสติปัญญา และด้านการเรียนรู้

3) ปรับปรุงค่าตอบแทนและสวัสดิการ สำหรับบุคลากรที่ทำหน้าที่ดูแลเด็ก และผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก รวมทั้งระบบการให้รางวัล เพื่อให้บุคคลที่มีคุณภาพมีกำลังใจในการฝึกเป็นอาชีพ และสามารถตั้งปณิธานที่แน่วแน่เพื่อพัฒนาเด็กระดับก่อนประถมศึกษา

4) ส่งเสริมให้มีสมาคมวิชาชีพสำหรับบุคลากรด้านเด็กระดับก่อนประถมศึกษา เพื่อสนับสนุนให้มีความรู้ทันสมัย สามารถใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ มาเพิ่มประสบการณ์ด้านนวัตกรรมสนใจสื่อต่าง ๆ ด้านเด็กระดับก่อนประถมศึกษา และมีจรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพโดยให้มีกฎหมายรองรับ

นโยบายของการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา เพื่อให้เด็กได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพและมีคุณภาพ โดยให้ทุกส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดบริการให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่นและผู้รับบริการ และแผนการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษานั้นเน้นไปที่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ต้องมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะวิธีการอบรมเลี้ยงดู และสร้างสิ่งแวดล้อมหรือจัดประสบการณ์สำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษาอย่างถูกต้องเหมาะสม

๒๖/๖/๒๐๒๒

1.3 แนวทางในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในทศวรรษหน้า

การศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะช่วยในการพัฒนาคน โดยเฉพาะการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ซึ่งเป็นวัยพื้นฐานของชีวิต ซึ่งบุคลิกภาพ และพัฒนาการในด้านต่าง ๆ กำลังเจริญพัฒนาอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วง 5 ปีแรกของชีวิต ซึ่งเซลล์สมองพัฒนาไปถึง 80% เยาวพา เดชะคุปต์ (2540 : 11-12) จึงเสนอทัศนะเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ในทศวรรษหน้า เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา เพื่อให้ทันกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน โดยมีแนวทาง ดังนี้

- 1) ควรมีการประกาศนโยบายในการจัดการศึกษาปฐมวัยในรูปของกฎหมายที่ชัดเจน และมีการประสานความคิดระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ในการจัดดำเนินการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ทั้งภาครัฐและเอกชน
- 2) ควรมีการขยายการจัดบริการในระดับนี้ เพื่อให้เด็กทุกคนได้รับการบริการและการศึกษาในด้านนี้อย่างทั่วถึง โดยจัดทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน ในระบบโรงเรียน ได้แก่ การจัดในรูปของโรงเรียนอนุบาล การจัดนอกระบบโรงเรียน ได้แก่ ในรูปของศูนย์อนามัยแม่และเด็ก สถานบริบาลทารก สถานบริบาล ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านรับเลี้ยงเด็ก เป็นต้น
- 3) ควรมีการให้การศึกษาแก่พ่อแม่ พี่เลี้ยงเด็ก และหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กทั้งในด้านการตั้งครรภ์ การให้นมลูก การเล่นกับลูก อาหารและโภชนาการ สุขภาพอนามัยสำหรับเด็ก การให้วัคซีนและการป้องกันโรค การส่งเสริมและสังเกตพัฒนาการเด็ก ฯลฯ ซึ่งอาจจะจัดโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านนี้ เช่น โรงพยาบาล สถานอนามัยแม่และเด็ก เป็นต้น
- 4) ควรมีการให้การศึกษาแก่ครู ผู้บริหารและศึกษานิเทศก์ ที่จะรับผิดชอบในการดูแลอบรม และให้การศึกษาแก่เด็กในวัยนี้ โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบมากขึ้น ทั้งนี้ อาจจะจัดในรูปของศูนย์การศึกษาสำหรับครู หรือการให้การอบรมครูประจำการ การศึกษาต่อระดับที่สูงขึ้นไป ฯลฯ ซึ่งจัดโดยหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบ หรือสถาบันที่มีหน้าที่ในการฝึกหัดครูต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อให้การพัฒนาเด็กเป็นไปอย่างถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้น
- 5) ควรมีการนำเอานวัตกรรมและเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาใช้เป็นหลักในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กมากยิ่งขึ้น โดยเน้นการให้เด็กเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ และมุ่งพัฒนาเด็กทุก ๆ ด้านไปพร้อมกัน โดยไม่มุ่งเน้นเฉพาะการสอนหนังสือแต่อย่างเดียว
- 6) ควรมีการส่งเสริมให้จัดตั้งหน่วยงานต่าง ๆ ที่เป็นการศึกษานอกโรงเรียนมากขึ้น เช่น แนวคิดของ สอนหนังสือ สอนสัตว์สำหรับเด็ก สอนพฤกษศาสตร์สำหรับเด็ก ศูนย์ส่งเสริมสภาพแวดล้อมของประเทศอิสราเอล
- 7) ควรมีการจัดกิจกรรมให้แก่เด็กโดยหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งเด็กจะมีโอกาสมาหา

ประสบการณ์ และทำกิจกรรมนอกเวลาเรียน เพื่อเพิ่มพูนศักยภาพและความสนใจของตนเองมากขึ้น

8) ควรมีนโยบายในการพิจารณาคัดและตรวจสอบความบกพร่องของเด็ก และมีการบูรณาการเด็กที่มีความสามารถพิเศษ และเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้มาเรียนร่วมกับเด็กปกติมากขึ้น และเร็วขึ้น

9) ควรมีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน โดยมีการประชุมนิเทศผู้ปกครอง มีการรายงานพัฒนาการของเด็กให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะ มีการจัดงานวันพ่อแม่ลูกและครูขึ้น เพื่อให้พ่อแม่ลูกและครูได้ทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นต้น

10) ควรมีการนำเอาชุมชนเข้ามามีส่วนในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ด้วย โดยอาจจัดในรูปของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การรวมกลุ่มของแม่บ้านเพื่อหาทุนให้โรงเรียน หรือ ทำอาหารให้เด็ก เป็นต้น

การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในทศวรรษหน้า น่าจะมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่เหมาะสมขึ้น และเป็นการศึกษาที่มุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ปัญญา จิตใจ และสังคม และเป็นคนที่สามารถมองกว้างคิดไกล ใฝ่ดี โดยเริ่มตั้งแต่การให้การศึกษาพ่อแม่ พี่เลี้ยง รวมถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่าง ๆ ซึ่งต้องมีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน รวมถึงการนำเอาชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับนี้

2. การจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน

การศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ตลอดชีวิต และเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ ของสังคม และปัจจุบันสังคมได้ก้าวเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ ความก้าวหน้าทางวิทยาการด้านการสื่อสาร โทรคมนาคม และเทคโนโลยีเครือข่าย เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การได้รับข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนวัฒนธรรมต่างชาติมีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคม ซึ่งสังคมไทยตกอยู่ในกระแสวัตถุนิยมและบริโภคนิยมนี้ด้วย สภาวะดังกล่าวทำให้ประเทศขาดความพร้อม ขาดภูมิคุ้มกันทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก ภาครัฐไม่สามารถระดมทรัพยากรในการบริการด้านสังคมได้อย่างทั่วถึงจึงจำเป็นต้องอาศัยการจัดการบริการของเอกชนด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2544 : 1)

การจัดการศึกษาของประเทศไทยนั้น เอกชนได้เข้ามามีบทบาทสำคัญยิ่งในการให้บริการการศึกษาเพื่อแบ่งเบาภาระของรัฐมาโดยตลอด การศึกษาเอกชนได้เข้ามามีบทบาทสำคัญยิ่งในการจัดการศึกษาของประเทศไทยมาเป็นเวลายาวนาน จุดเด่นของการศึกษาเอกชน คือ โรงเรียนเอกชนมีความคล่องตัวและรวดเร็วในการตัดสินใจ โดยผู้บริหารมีความรู้พื้นฐาน ทักษะและประสบการณ์การ

บริหารเชิงธุรกิจและการศึกษามาอย่างดีไม่ยึดติดอยู่กับระเบียบมากนัก การทำงานต้องมุ่งมั่นเพื่อความอยู่รอดของกิจการ จึงต้องบริหารอย่างมีประสิทธิภาพให้คุ้มค่าการลงทุน เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงและสามารถจัดหาบุคลากรที่มีคุณภาพเข้ามาทำงาน โดยจ่ายค่าตอบแทนที่เหมาะสมได้ (จรรยาพร ธรณินทร์. 2543 : 3)

2.1 ความหมายของการศึกษาเอกชน

การศึกษาเอกชน หมายถึง กิจกรรมการศึกษาที่เอกชนหรือคณะบุคคลเป็นผู้จัด โดยใช้ทรัพยากรหลักทั้งที่เป็นคน ทุนทรัพย์และวัสดุอุปกรณ์ของภาคเอกชน และจัดขึ้นด้วยวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์อันจำกัดสำหรับบุคคลเฉพาะกลุ่มเท่านั้น จากคำจำกัดความนี้ พบว่าการศึกษาเอกชนเป็นกิจกรรมที่มีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ คือ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2532 : 27)

- 1) ผู้จัดกิจกรรมเป็นเอกชน หรือบุคคล หรือคณะบุคคล และในกรณีที่เป็นข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ก็จะต้องดำเนินการในฐานะของภาคเอกชน ผู้จัดกิจกรรมดังกล่าว มีชื่อเรียกต่าง ๆ กัน ได้แก่ ผู้จัดการ เจ้าของหรือผู้รับใบอนุญาต
- 2) ทรัพยากรที่ใช้ในการจัดการศึกษา ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษา ที่ดิน สิ่งก่อสร้าง วัสดุอุปกรณ์ และเงินทุน จะต้องมาจากภาคเอกชนเป็นหลัก
- 3) วัตถุประสงค์ เป็นการจัดการศึกษาเพื่อประโยชน์อันจำกัดสำหรับบุคคลเฉพาะกลุ่มเฉพาะเหล่า มิได้จัดให้กับบุคคลทั่วไป
- 4) ผู้เรียน โดยปกติผู้เรียนจะเป็นบุคคลที่มีพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจในระดับเดียวกัน ในการนี้หากมีจำนวนผู้เรียนรวมกันทุกผลัดมากกว่า 7 คนขึ้นไป สถานที่นั้นจะได้ชื่อว่าเป็นสถานศึกษาเอกชน ตามกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาเอกชน

2.2 สถานการณ์ปัจจุบันของการจัดการศึกษาเอกชน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เป็นหน่วยงานเดียวของรัฐที่ดูแลการจัดการศึกษาเอกชนในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 มาตรา 15 ได้จำแนกลักษณะของโรงเรียนเอกชน เป็น 3 ลักษณะ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2544 : 12-15)

- 1) โรงเรียนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ หรือหลักสูตรที่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการ และจัดเป็นรูปแบบการศึกษาในระบบโรงเรียน แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทสามัญศึกษา (ก่อนประถมศึกษา-มัธยมศึกษา) และอาชีวศึกษา (ปวช., ปวท., ปวส.)
- 2) โรงเรียนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ หรือหลักสูตรที่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการ และจัดเป็นรูปแบบการศึกษานอกระบบโรงเรียน แบ่งเป็น 7 ประเภท

คือ ประเภทการศึกษานอกโรงเรียน เฉพาะกาล สอนศาสนา สังกัดสอน กวดวิชา ศิลปศึกษา และ อาชีวศึกษา

3) โรงเรียนที่จัดการศึกษาแก่บุคคลที่มีลักษณะพิเศษ หรือผิดปกติทางร่างกาย สติปัญญา หรือจิตใจ ที่จัดเป็นรูปแบบการศึกษาพิเศษ หรือโรงเรียนที่จัดการศึกษาแก่บุคคลผู้ยากไร้ หรือผู้เสียเปรียบทางการศึกษาที่จัดเป็นรูปแบบการศึกษาสงเคราะห์

✳ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 27) ได้วิเคราะห์ผลการประมาณการจำนวนนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาในช่วงปี 2542-2547 หรือช่วงกลางแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 จนถึงกลางแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 9 พบว่านักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา มีจำนวนลดลงในปี 2542 และจากปี 2543 จนถึงปี 2547 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยตลอด คือ เพิ่มขึ้นจาก 2.75 ล้านคน ในปี 2543 เป็น 2.99 ล้านคนในปี 2547 คิดเป็นจำนวนเพิ่มโดยเฉลี่ยปีละประมาณ 55,000 คน โดยจะเพิ่มขึ้นมากในปี 2545 คือ เพิ่มขึ้นประมาณ 140,000 คน

สำหรับในช่วงปี 2548-2559 หรือช่วงปลายแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 9 จนกระทั่งสิ้นแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 11 จำนวนนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา มีแนวโน้มลดลงโดยตลอด โดยลดลงจาก 2.94 ล้านคนในปี 2548 เหลือ 2.49 ล้านคนในปี 2559 คิดเป็นจำนวนลดลงโดยเฉลี่ยปีละประมาณ 41,600 คน การลดลงของจำนวนนักเรียนจะสอดคล้องกับผลการประมาณการประชากรวัยเรียนอายุ 3-5 ปี ที่มีแนวโน้มลดลงตั้งแต่ปี 2548 เป็นต้นไป

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบผลการประมาณการจำนวนนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา กับเป้าหมายจำนวนผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในช่วงปี 2542-2544 พบว่า ผลประมาณการต่ำกว่าเป้าหมายปีละประมาณ 28,000 คน ส่วนในปี 2545 ผลการประมาณการตรงตามเป้าหมาย คือ ประชากรวัยเรียนอายุ 3-5 ปี ทุกคนได้เข้าเรียนระดับก่อนประถมศึกษา

จำนวนนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาที่มีการจำแนกตามภาครัฐ/เอกชน มีเฉพาะประเภทอนุบาลเท่านั้น ส่วนประเภทศูนย์เด็กและเด็กเล็กเป็นการจัดโดยภาครัฐบาล ในช่วงปี 2542-2547 จำนวนนักเรียนอนุบาลทั้งในภาครัฐและเอกชน มีแนวโน้ม เช่นเดียวกันคือมีจำนวนลดลงในปี 2542 และกลับเพิ่มขึ้นในช่วงปี 2543-2547 โดยภาครัฐและเอกชนมีจำนวนนักเรียนอนุบาลเพิ่มโดยเฉลี่ยปีละประมาณ 32,700 คน และ 10,300 คน ตามลำดับ

ในช่วงปี 2548-2559 จำนวนนักเรียนอนุบาลทั้งภาครัฐและเอกชนมีแนวโน้มลดลงโดยตลอด คือ ภาครัฐมีจำนวนนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา 1075, 1.58 และ 1.49 ล้านคน ในปี 2548, 2554 (ปลายแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 10) และ 2559 (ปลายแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 11) ตามลำดับ ภาคเอกชนมีจำนวนนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาประมาณ 1 ใน 3 ของภาครัฐ คือ มีจำนวน 5.53, 5.00 และ 4.69 แสนคนในปี 2548, 2554 และ 2559 ตามลำดับ คิด

เป็นอัตราลดโดยเฉลี่ยร้อยละ 1.51 ต่อปี ทั้งภาครัฐและเอกชน โดยภาครัฐจะลดลงประมาณปีละ 24,800 คน และภาคเอกชนลดลงประมาณปีละ 7,800 คน

อัตราส่วนนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาต่อประชากรวัยเรียนอายุ 3-5 ปี มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วโดยเพิ่มจากร้อยละ 94.0 ในปี 2542 เป็นร้อยละ 97.0 ในปี 2544 และจะเพิ่มเป็นร้อยละ 100 ตั้งแต่ปี 2545 เป็นต้นไป ทั้งนี้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติที่กำหนดให้มีการส่งเสริมเด็กระดับก่อนประถมศึกษาทุกคนให้ได้รับบริการเพื่อเตรียมความพร้อมอย่างน้อย 1 ปี

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบอัตราส่วนนักเรียนต่อประชากรจากการประมาณการและจากเป้าหมายจำนวนผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าในช่วงปี 2542-2544 ผลการประมาณการต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ 1 และจะมีค่าเท่ากัน คือร้อยละ 100 ตั้งแต่ปี 2545 เป็นต้นไป

2.3 แนวทาง และมาตรการที่เกี่ยวกับการศึกษาเอกชน

แนวทางและมาตรการที่เกี่ยวกับการศึกษาเอกชนมีดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2537 : 29)

2.3.1 รัฐจะลงทุนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นแบบให้เปล่าและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษา โดยรัฐอุดหนุนเทียบเท่าค่าใช้จ่ายต่อหัวในอัตราเดียวกับการศึกษาของรัฐในรูปแบบที่เหมาะสมให้ประโยชน์กับตัวเด็กมากที่สุด

2.3.2 สถาบันการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน ภาคธุรกิจร่วมมือกันฝึกอบรมแก่กำลังแรงงานให้สอดคล้องกับภาวะการมีงานทำและความต้องการของตลาดแรงงานอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

2.3.3 สถานศึกษาและกรมเจ้าสังกัดปรับปรุงค่าเล่าเรียนทุกระดับการศึกษาให้สะท้อนต้นทุนการผลิต และผลตอบแทนจากการลงทุนตามกลไกตลาด ควบคู่กับการให้ทุนการศึกษาและทุนกู้ยืมสำหรับผู้ด้อยโอกาสเพื่อความเป็นธรรมในสังคม

2.3.4 ให้สถานศึกษามีอิสระในการหารายได้เพื่อการพึ่งตนเองจากการขายบริการทางวิชาการในรูปแบบต่าง ๆ อาทิเช่น การหารายได้จากทรัพย์สินของสถานศึกษา การระดมเงินบริจาคในรูปของเงินสมทบ ทั้งจากศิษย์เก่าเอกชน และชุมชน

2.3.5 ให้เอกชน ชุมชน และสถานประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมทางการศึกษาเพิ่มขึ้น และลดบทบาทของรัฐในการจัดการศึกษาให้น้อยลงโดยบทบาทการบริหารจัดการศึกษาของรัฐเพื่อสร้างความมั่นใจให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างเต็มที่ บทบาทปรับปรุงแก้ไข กฎระเบียบ ให้เอื้อต่อการส่งเสริมภาคเอกชนในการลงทุนการจัดการศึกษาและฝึกอบรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องเพดานค่าเล่าเรียน ให้การช่วยเหลือ สนับสนุนทางวิชาการและการเงินแก่ภาคเอกชนปรับมาตรการด้านภาษีและมาตรการอื่นๆ เพื่อจูงใจให้เอกชนร่วมดำเนินกิจกรรมหรือ

สนับสนุนกิจกรรมการศึกษาเพื่อสาธารณประโยชน์มากขึ้น สนับสนุนบทบาทของเอกชนและองค์กรเอกชนในการฝึกอาชีพและยกระดับฝีมือแรงงาน สนับสนุนให้สถาบันการศึกษาเอกชนเพิ่มปริมาณการผลิตกำลังคนในสาขาที่ขาดแคลน และสนับสนุนให้มีการรับรองมาตรฐานการศึกษาในทุกระดับการศึกษา

แนวคิดในการพัฒนาการศึกษาเอกชนระยะ 15 ปี (ในร่างแผนพัฒนาเอกชนระยะ 15 ปี พ.ศ. 2538-2554) ซึ่งเป็นผลการสัมมนาผู้บริหารระดับสูง ผู้แทนกรมและภาคเอกชน โดยสรุปมีดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2539 : 31-33)

๗ 1) ด้านการบริหารกิจการสถานศึกษา สถานศึกษาเอกชนควรเป็นนิติบุคคลที่มีระบบบริหารแบบสากล ควรยกเลิกระบบครอบครัวโดยเร็วที่สุดเพื่อให้ มีความคล่องตัวในการทำงานมากขึ้น เร่งรัดให้มีกองทุนบริจาค (Endowment Fund) ของแต่ละโรงเรียน รัฐควรอุดหนุนด้านต่าง ๆ เป็นการจูงใจให้ภาคเอกชนมาลงทุน โดยเฉพาะการหาแหล่งเงินทุนระยะยาวดอกเบี้ยต่ำ และให้มีการลงทุนร่วมกับต่างประเทศ ด้านหลักสูตร ควรให้เอกชนพัฒนาหลักสูตรของตนเองได้ หลักสูตรควรมีการสอนมากกว่า 1 ภาษาโดยคำนึงถึงวุฒิภาวะและความพร้อม และเมื่อเด็กรู้ภาษาแม่เข้มแข็งแล้ว ให้มีการเรียนคอมพิวเตอร์และภาษาต่างประเทศตั้งแต่ระดับประถมศึกษา การสร้างภาพลักษณ์ของสถานศึกษา สถานศึกษาทุกระดับทุกประเภทควรได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพเพื่อเข้าสู่สากลได้ และควรส่งเสริมให้สถานศึกษาพึ่งตนเองได้

2) ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ผู้สำเร็จการศึกษาจากสถานศึกษาเอกชนเป็นผู้มีความรู้ด้านภาษาอย่างน้อย 2 ภาษา มีทักษะวิชาการในการรับรู้และใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย สามารถนำทักษะวิชาชีพที่ทันสมัยมาใช้พัฒนาอาชีพให้สอดคล้องกับสถานการณ์ได้ และเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ ส่งเสริมให้สถานศึกษาเอกชนสู่ชนบท และกำหนดสัดส่วนระหว่างภาครัฐและเอกชนให้ชัดเจน

3) ด้านการพัฒนาคณาจารย์ มุ่งความเป็นเลิศทางวิชาการ และสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้พัฒนาการเรียนการสอน มีความสามารถเชิงธุรกิจ อุตสาหกรรม และเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ ส่วนการสรรหาและการเตรียมบุคลากรนั้น ควรส่งเสริมให้ภาคเอกชนผลิตบุคลากรตามความต้องการและสร้างสิ่งจูงใจให้บุคลากรจากภาคอื่น ๆ เข้ามาอยู่ในภาคการศึกษาเอกชน การธำรงรักษา โดยพัฒนาบุคลากร และสร้างความมั่นคงในวิชาชีพ จัดสวัสดิการให้แก่บุคลากรอย่างเพียงพอและเหมาะสม ตลอดจนสร้างศักดิ์ศรีให้เป็นที่ยกย่องของสังคม ให้มีการร่วมมือกับต่างประเทศ เพื่อแลกเปลี่ยนครูพร้อมจัดให้มีหน่วยประสานงานกับต่างประเทศ

4) ด้านการบริหารและสนับสนุน ปรับบทบาทของภาครัฐ โดยกระจายอำนาจการบริหารสู่ภูมิภาค กำหนดสัดส่วนการจัดการศึกษาระหว่างภาครัฐและเอกชนให้ชัดเจน และปรับปรุงโครงสร้างการบริหารของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนให้เป็นศูนย์ข้อมูลการจัดการศึกษาเอกชน ศูนย์พัฒนานุเคราะห์และเทคโนโลยีด้านต่าง ๆ การแก้ไข กฎหมาย ระเบียบนั้น ควรปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและระเบียบให้มีความยืดหยุ่น มีอิสระ และเกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติ พร้อมทั้งจัดทำคู่มือ เอกสาร แนะนำการดำเนินงานตามระเบียบต่าง ๆ ด้วย ให้การอุดหนุนการศึกษาของโรงเรียนที่จะเปิดใหม่ในเขตสามเหลี่ยมเศรษฐกิจตลอดจนครอบคลุมโรงเรียนอิสลามที่แปรสภาพและโรงเรียนนานาชาติ

โดยสรุปการจัดการศึกษาในโรงเรียนเอกชน เป็นกิจกรรมการศึกษาที่เอกชนหรือคณะบุคคลเป็นผู้จัด โดยใช้ทรัพยากรทั้งที่เป็นคน ทุนทรัพย์ และวัสดุอุปกรณ์ของภาคเอกชน ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์อันจำกัดสำหรับบุคคลเฉพาะกลุ่มเท่านั้น ซึ่งมี 3 ลักษณะ คือ โรงเรียนที่จัดตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ในระบบโรงเรียน ได้แก่ ประถมสามัญ (ก่อนประถมศึกษา-มัธยมศึกษา) และอาชีวศึกษา (ปวช. ปวท. และปวส.) นอกกรอบโรงเรียน ได้แก่ การศึกษานอกโรงเรียน เฉพาะการสอนศาสนา สังคาสอน กวดวิชา ศิลปศึกษา และอาชีวศึกษา และโรงเรียนที่ให้แก่นักเรียนที่มีลักษณะพิเศษ หรือผิดปกติทางร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา หรือจัดให้แก่บุคคลผู้ยากไร้ ผู้เสียเปรียบทางการศึกษา ซึ่งมีแนวทางคือ รัฐจะลงทุนให้ถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นแบบให้เปล่าและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษา โดยรัฐอุดหนุนเทียบเท่าค่าใช้จ่ายต่อหัวในอัตราเดียวกับการศึกษาของรัฐ มีการฝึกอบรมแก่กำลังแรงงาน ปรับปรุงค่าเล่าเรียนให้สอดคล้องกับภาวะการมีงานทำ สถานศึกษาควรมีอิสระในการหารายได้ ให้เอกชน ชุมชน และสถานประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมทางการศึกษาเพิ่มขึ้น *

* 2.4 โรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร

การศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษานั้นมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งเพราะเป็นรากฐานของชีวิตมนุษย์และเป็นฐานรองรับการศึกษาในทุกๆ ระดับ ดังนั้นการจัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษาจึงต้องกระทำโดยมุ่งเน้นการพัฒนาเด็กและเยาวชนของชาติในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นพัฒนาการทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม ฯลฯ และเนื่องจากในปัจจุบันพบว่า มีโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับก่อนประถมศึกษาหรือระดับอนุบาลขึ้นเป็นจำนวนมากทั้งภาครัฐและเอกชน โดยโรงเรียนอนุบาลของรัฐจะอยู่ในความดูแลของกระทรวงศึกษาธิการ และอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ส่วนโรงเรียนอนุบาลเอกชนจะอยู่ในความดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ แต่ปัจจุบันอยู่ในความดูแลของเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งมีหน่วยงานเอกชนเป็นผู้รับผิดชอบ ในที่นี้จะขอกล่าวถึงเฉพาะโรงเรียนอนุบาลเอกชน ในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร

นโยบายการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

ด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้ระบุไว้ในมาตรา 81 ให้รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษา และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้ระบุไว้เช่นกันในมาตรา 12 ให้เอกชนมีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมาตรา 45 ระบุให้รัฐต้องกำหนดนโยบาย และมาตรการที่ชัดเจนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษา ซึ่งนโยบายการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนมีดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2543 : 19)

1) การจัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ เด็กอนุบาล 3 ขวบ หรือชั้นเด็กเล็ก จัดเพื่อการอบรมเลี้ยงดูเด็ก และเด็กอนุบาล 4-5 ขวบ จัดเพื่อการเตรียมความพร้อมของเด็ก

2) การจัดการศึกษาสำหรับเด็กอนุบาล 3 ขวบ จะส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความพร้อม ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของวัดหรือมัสยิด ศูนย์เลี้ยงเด็กของชุมชน หน่วยงานเอกชน และโรงเรียนเอกชนเป็นผู้จัด

3) เงื่อนไขของการเปิดชั้นเรียนระดับอนุบาล 3 ขวบ ในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เฉพาะโรงเรียนที่มีความพร้อมตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ส่วนชั้นอนุบาล 4-5 ขวบ จะจัดในโรงเรียนที่มีความพร้อมเท่านั้น

เนื่องจากในกรุงเทพมหานครได้ดำเนินการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาตามนโยบายของรัฐบาลในรูปชั้นเด็กเล็กเพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้าเรียนระดับประถมศึกษาในขนาดตามโครงการประเภทพัฒนาคุณภาพการศึกษาสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาของสำนักงานการศึกษาในระยะแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2540-2544) จากนโยบายของรัฐที่เล็งเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา ส่งผลให้มีโรงเรียนอนุบาลเอกชนมากขึ้น (จุฬารักษ์ ประจักษ์พันธุ์. 2546 : 13)

โดยผลการประมาณการในช่วงปี 2542-2547 หรือช่วงกลางแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 จนถึงกลางแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 9 พบว่านักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา มีจำนวนลดลงในปี 2542 และจากปี 2543 จนถึงปี 2547 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยตลอด คือเพิ่มจาก 2.75 ล้านคน ในปี 2543 เป็น 2.99 ล้านคนในปี 2547 คิดเป็นจำนวนเพิ่มโดยเฉลี่ยปีละประมาณ 55,000 คน โดยจะเพิ่มขึ้นมากในปี 2545 คือ เพิ่มขึ้นประมาณ 140,000 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 27)

โรงเรียนอนุบาลเอกชนปัจจุบันอยู่ในความดูแลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร แบ่งออกเป็น 3 เขต มีพันธกิจ คือ การพัฒนาการจัดการศึกษาโดยเน้นหลัก ธรรมาภิบาล จัดให้ทั่วถึง เสมอภาค มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน และพัฒนาครูและบุคลากรให้สามารถ จัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สภาพปัจจุบันของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร แต่ละเขตมีความแตกต่างกันในเรื่องของที่ตั้ง สิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก โรงเรียน สังคม วัฒนธรรม ในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษามีจำนวนโรงเรียนและครูที่ควบคุมดูแลแตกต่างกัน โดยเขต 1 มีจำนวน 100 โรงเรียน มีครู 1,221 คน เขต 2 มีจำนวน ¹⁵⁰ 151 โรงเรียน มีครู ¹⁷⁹ 1,835 คน เขต 3 มีจำนวน 111 โรงเรียน และมีครู 1,099 คน (สำนักงานบริหารงานคณะกรรมการการส่งเสริม การศึกษาเอกชน. 2546 : 1-26) ✕

3. สมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา

การจัดการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จนั้น จะต้องอาศัยอุปกรณ์การเรียนการสอนทั้งครูและ นักเรียน และประการสำคัญต้องมีครูที่มีทั้งความรู้และความสามารถ ครูจึงเป็นบุคคลที่มีบทบาท สำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างเสริมพัฒนาการของเด็ก ครูจะเป็นผู้ที่หล่อหลอมให้เด็กสามารถพัฒนาได้ ตามวัยที่สมบูรณ์ (วิชัย วงษ์ใหญ่. 2540 : 9) นักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของ สมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษาไว้ ดังนี้

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2537 : 56) กล่าวว่าสมรรถภาพของครูระดับก่อน ประถมศึกษา หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ทักษะ เจตคติ และบุคลิกลักษณะที่ครูระดับก่อน ประถมศึกษาพึงมี และครูระดับก่อนประถมศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อช่วยพัฒนาเด็กในทุก ด้านได้อย่างเหมาะสมตามวัย

มานิดา อินทรีย์มีศักดิ์ (2541 : 12) กล่าวว่าสมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรู้ความสามารถ เจตคติ อุปนิสัย หรือบุคลิกลักษณะที่ครูระดับ ปฐมวัยพึงมี เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุตามจุดหมาย สอดคล้องกับสร้อยญา วัฒนวิศาล (2541 : 43) ที่กล่าวว่า สมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา หมายถึง ความสามารถของครูระดับก่อน ประถมศึกษาในด้านความรู้ ความเข้าใจเจตคติที่ใช้ในการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนเกิดพัฒนาการ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

จากทัศนะต่าง ๆ ที่นักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของสมรรถภาพของครู ระดับก่อนประถมศึกษาไว้คล้ายคลึงกัน สรุปได้ว่า สมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา หมายถึง ระดับปฏิบัติของพฤติกรรมที่ครูแสดงออกว่า มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะในการจัดประสบการณ์ ให้กับเด็กระดับก่อนประถมศึกษาเพื่อช่วยพัฒนาเด็กอย่างเหมาะสม

นักการศึกษาหลายท่านได้จำแนกสมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษาออกเป็นด้านต่าง ๆ โดยมีหลายแนวคิด ดังนี้

ชุดิมา ลวสุตานันท์ (2525 : 48) ซึ่งทำการศึกษาสมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษาจากผลการวิจัยสามารถแบ่งสมรรถภาพของครูปฐมวัยออกได้เป็น 3 ด้าน คือ สมรรถภาพด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะเจตคติ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2537 : 56) ได้แบ่งสมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษาออกได้เป็น 4 ด้านใหญ่ ๆ ได้แก่ สมรรถภาพด้านการสอน สมรรถภาพด้านความรู้ สมรรถภาพด้านทักษะ และสมรรถภาพในการพัฒนาด้านคุณลักษณะ

มานิดา อินทรีย์มีศักดิ์ (2541 : 40) ได้แบ่งสมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษาออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ สมรรถภาพด้านความรู้ ความสามารถ และสมรรถภาพด้านคุณลักษณะและเจตคติ

จากแนวคิดการแบ่งสมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา ผู้วิจัยจึงได้ใช้เป็นแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ โดยแบ่งสมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษาออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ด้านความรู้

การจัดประสบการณ์ในระดับก่อนประถมศึกษาถึงแม้ว่าไม่ต้องทำการสอนเนื้อหาสาระที่ลึกซึ้งแก่เด็ก แต่อย่างไรก็ตามครูปฐมวัยก็จะต้องมีสมรรถภาพด้านความรู้ในลักษณะของการรู้รอบในที่นี้ไม่ได้หมายความว่าครูปฐมวัยต้องรู้ทุกเรื่อง แต่ควรจะมีรู้ในสิ่งที่ควรรู้ โดยแบ่งสมรรถภาพด้านความรู้ของครูระดับก่อนประถมศึกษาออกได้เป็น 3 ด้าน ได้แก่ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2537 : 59)

3.1.1 ความรู้ทั่วไป เช่น ความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัว ทั้งในสังคมของประเทศและต่างประเทศ

3.1.2 ความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน เช่น ความรู้ที่จะนำไปจัดประสบการณ์ทางด้านภาษาศาสตร์ สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต สร้างเสริมลักษณะนิสัย และศิลปะ เป็นต้น

3.1.3 ความรู้ทางวิชาชีพครู เช่นในเรื่องพัฒนาการเด็ก จิตวิทยาเด็ก ปรัชญาทางการศึกษา แนวการจัดประสบการณ์ วิธีการจัดประสบการณ์ โภชนาการเด็กและการประเมินพัฒนาการเด็ก เป็นต้น

สร้อยญา วัฒนวิศาล (2541 : 44-46) ให้แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องการจัดการเรียนการสอนของครูระดับก่อนประถมศึกษาซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดข้างต้นว่าต้องครูระดับก่อนประถมศึกษาต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องความรู้ด้านเนื้อหาวิชา และจากการวิเคราะห์จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ

ตลอดจนกิจกรรมเสนอแนะจากเอกสารการจัดประสบการณ์ระดับก่อนประถมศึกษา พบว่า ความรู้เนื้อหาวิชาในการสอนระดับระดับก่อนประถมศึกษา ได้แก่

1) ความรู้เนื้อหาด้านการเตรียมสร้างเสริมทักษะภาษาไทย ในเรื่องความพร้อมของเด็กในการฟัง การพูด การอ่านออกเสียง การเขียนหรือการลากเส้น เรื่องขั้นตอนในการสอน ฟัง พูด อ่านออกเสียง และการเขียนหรือการลากเส้น เรื่องฝึกมารยาทในการพูด การฟัง การใช้ภาษา และถ้อยคำที่สุภาพ เรื่องการฝึกพูดเพื่อสื่อความหมายและการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจ

2) ความรู้เนื้อหาด้านการเตรียมสร้างเสริมทักษะคณิตศาสตร์ ได้แก่ เรื่องการฝึกเปรียบเทียบสิ่งของที่มืออยู่รอบตัว เรื่องการฝึกนับจำนวนสิ่งของและลำดับตัวเลขโดยรู้ค่าและความหมาย การสอนลักษณะรูปทรงและเปรียบเทียบความแตกต่างของรูปทรง การเปรียบเทียบความแตกต่างของสิ่งต่าง ๆ มากกว่าสองสิ่งในเรื่องขนาด จำนวน ระยะทาง น้ำหนักและระดับ (สูง-ต่ำ) การจัดหมวดหมู่ และการแยกเป็นหมู่ย่อยโดยการเพิ่มขึ้นหรือลดลง การรู้ตำแหน่งสิ่งต่าง ๆ และเรื่องความรู้ความเข้าใจพื้นฐานทางคณิตศาสตร์

3) ความรู้เนื้อหาด้านการเตรียมสร้างเสริมประสบการณ์ ได้แก่ เรื่องส่วนประกอบของร่างกาย หน้าที่และการระวังรักษาความปลอดภัยเรื่องสุขปฏิบัติต่าง ๆ ที่พึงฝึกเป็นประจำ การป้องกันโรคต่าง ๆ และการรักษาตัวให้ปลอดภัยจากโรค การป้องกันและหลีกเลี่ยงอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นกับเด็ก เรื่องสมาชิกในครอบครัวและความสำคัญของสมาชิกในครอบครัว หน้าที่และการปฏิบัติตนในครอบครัว สิ่งของในบ้านและการดูแลสิ่งของในบ้าน โรงเรียนและคุณลักษณะในการนั่ง ยืน เดินและนอน สถานที่ บุคคลสำคัญ วันสำคัญ เหตุการณ์และสิ่งต่าง ๆ ที่สำคัญ ธรรมชาติวิทยาของสิ่งที่อยู่รอบตัว

4) ความรู้เนื้อหาด้านการเตรียมสร้างเสริมลักษณะนิสัย ได้แก่ เรื่องจริยธรรมที่เด็กควรประพฤติปฏิบัติพื้นฐาน ศิลปะสำหรับเด็ก เช่น วาดภาพ ระบายสี หยอดสี เป่าสี ละครเงา ตีแตงโม พิมพ์ภาพ ปั่น พับ ฉีก ตัด ปะ ฯลฯ พื้นฐานทางเพลง จังหวะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และกิจกรรมเข้าจังหวะ การปลูกฝังความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ค่านิยมไทย และเรื่องความมีระเบียบวินัย มารยาทที่ดีงามของสังคม

นอกจากนี้ครูระดับก่อนประถมศึกษาควรมีความรู้ในเรื่องหลักสูตรระดับก่อนประถมศึกษา บทบาทและหน้าที่ของครูระดับก่อนประถมศึกษา จิตวิทยาพัฒนาการและ จิตวิทยาวัยเด็ก จิตวิทยาสำหรับครูในการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็ก พัฒนาการเด็ก (สรัญญา วัฒนวิศาล. 2541 : 44-46)

ในการวิเคราะห์สมรรถภาพด้านความรู้ของครูระดับก่อนประถมศึกษา จากแนวการจัดประสบการณ์ แผนการจัดประสบการณ์ และคู่มือการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

พบว่าครูมีความรู้ในเรื่องการพัฒนาและวางแผนการจัดประสบการณ์ การจัดกิจกรรมและประสบการณ์ การจัดสภาพแวดล้อม การส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลพัฒนาการ (มานิดา อินทรีย์มีศักดิ์. 2541 : 40) นอกจากนี้ควรมีความรู้เรื่องปรัชญาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา การเสริมแรงเด็กด้วย (มยุรีย์ เขียวฉ่อน. 2541 : 106)

โดยสรุปสมรรถภาพด้านความรู้ เป็นพฤติกรรมที่ครูแสดงออกถึงการมีความรู้ความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็ก โดยมีความรู้ในเนื้อหาสาระวิชาที่จะจัดประสบการณ์นั้นเป็นอย่างดี ซึ่งได้แก่ ความรู้ในการจัดประสบการณ์ด้านภาษา คณิตศาสตร์ สร้างเสริมประสบการณ์ สร้างเสริมลักษณะนิสัย และความรู้ในวิชาชีพครู ได้แก่ ปรัชญาทางการศึกษา หลักสูตรระดับก่อนประถมศึกษา บทบาทและหน้าที่ของครูระดับก่อนประถมศึกษา จิตวิทยาเกี่ยวกับเด็ก เช่น จิตวิทยาพัฒนาการและจิตวิทยาวัยเด็ก จิตวิทยาสำหรับครูในการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็ก เพื่อนำความรู้ไปใช้ในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

3.2 ด้านทักษะ

ในการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ให้กับเด็กระดับก่อนศึกษานั้น แม้ว่าครูจะมีความรู้ที่เกี่ยวกับองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนแล้วก็ตาม แต่ถ้าตัวครูขาดทักษะที่จะดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ ก็อาจทำให้การจัดกิจกรรมและประสบการณ์ไม่บรรลุเป้าหมายได้ ดังนั้นครูจำเป็นจะต้องมีทักษะในเรื่องนั้น ๆ ด้วย ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เป็นไปอย่างราบรื่นต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ทักษะทั่วไปและทักษะที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์ที่ครูระดับก่อนประถมศึกษาพึงมี รายละเอียดมีดังนี้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2537 : 60-62)

3.2.1 ทักษะทั่วไป ประกอบไปด้วยทักษะ 2 ด้าน ทักษะแรกคือ ทักษะการสังเกตสุขภาพและพฤติกรรมเด็ก เมื่อครูได้รับเด็กมาจากผู้ปกครองแล้ว สิ่งแรกที่ครูจะต้องกระทำ คือการสังเกตตัวเด็กโดยดูที่สุขภาพของเด็ก ถ้าพบว่าเด็กมีสุขภาพไม่ปกติ เช่น เป็นไข้ เป็นหวัด หรือมีอาการไอ เป็นต้น ครูก็ควรแยกเด็กดูแลต่างหาก และอาจให้งดการเล่นกลางแจ้ง พร้อมทั้งให้การรักษาเบื้องต้นที่ถูกต้องได้ และถ้าเป็นมากอาจต้องติดต่อให้ผู้ปกครองทราบทันทีหรือนำส่งโรงพยาบาล เป็นต้น สำหรับการสังเกตพฤติกรรมเด็กก็เช่นเดียวกัน ครูจะต้องสามารถสังเกตได้ว่า เด็กมีพฤติกรรมที่ต่างไปจากที่เขาเคยเป็นหรือไม่ เช่น เด็กที่เคยซุกซน แต่กลับเป็นคนเงียบขรึม ซึ่งแสดงว่าเด็กอาจมีความคับข้องใจมาจากบ้านได้ ครูก็ควรจะเข้าไปสนทนากับเด็กเพื่อจะได้ทราบสาเหตุและหาทางแก้ไขได้ ถ้าขาดทักษะในการสังเกตนี้ ครูอาจปล่อยให้เด็กซึ่มเศร้าไปทั้งวัน ซึ่งจะมีผลทำให้เด็กไม่ยอมเข้าร่วมกิจกรรมได้ด้วย ทักษะที่สองคือ ทักษะในการสร้างแรงจูงใจให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรม ดังที่ทราบกันแล้วว่า เด็กปฐมวัยเป็นวัยที่เรียนรู้ด้วยการทำกิจกรรมเป็นสำคัญ ในการที่ครูจัดกิจกรรมให้เด็กทำในแต่ละ

กิจกรรมนั้น อาจมีเด็กบางคนไม่ต้องการจะเข้าร่วมกิจกรรมด้วย ครูปฐมวัยจะต้องใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการสร้างแรงจูงใจให้เด็กเต็มใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมให้ได้ ถ้าครูสามารถทำได้ดี เด็กก็จะเกิดการเรียนรู้จากกิจกรรมนั้นอย่างมีประสิทธิภาพ

3.2.2 ทักษะที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ ในการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ในแต่ละวันเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กระดับก่อนประถมศึกษาให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายได้นั้น ครูจะต้องมีทักษะในการจัดสภาพแวดล้อม ทักษะในการผลิต จัดหา ใช้สื่อ และอุปกรณ์ทางการศึกษา ทักษะในการเล่านิทาน ทักษะการใช้ภาษา ทักษะการเป็นนักแสดง ทักษะการใช้คำถาม-ตอบคำถาม และทักษะด้านการวัดและการประเมินผล รายละเอียดมีดังต่อไปนี้

3.2.2.1 ทักษะในการจัดสภาพแวดล้อม ซึ่งแบ่งออกเป็นสภาพแวดล้อมใน

ห้องเรียนและสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียน การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน ครูควรมีทักษะในการจัดแต่งห้องเรียนให้สวยงามเป็นระเบียบ อีกทั้งควรให้สอดคล้องกับเนื้อหาในแต่ละบทเรียนในแต่ละวัน การที่ครูสามารถตกแต่งห้องเรียนให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียนนั้น นอกจากจะช่วยส่งเสริมให้เด็กเข้าใจในบทเรียนมากยิ่งขึ้นแล้วยังช่วยเป็นแรงจูงใจให้เด็กสนใจในบทเรียนมากยิ่งขึ้นด้วย และในส่วนที่ครูจัดห้องให้เป็นระเบียบก็จะเป็นตัวแบบช่วยพัฒนาเด็กให้เป็นคนมีระเบียบ อีกทั้งทำให้เด็กมีความสุขสนุกสนาน เบิกบานใจได้ด้วย นอกจากนี้ครูจะต้องมีความสามารถในการจัดมุมต่าง ๆ ในห้องเรียนด้วย โดยควรคำนึงถึงความปลอดภัย ความสะดวกในการเล่น ความต้องการ ความสนุกสนานและความสนใจของเด็ก ซึ่งในบางมุมอาจจัดเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับบทเรียนอยู่เสมอก็จะเป็นผลดียิ่งขึ้น เช่น มุมหนังสือถ้าได้มีการนำหนังสือมาจัดให้สอดคล้องกับบทเรียนได้ก็จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการของเด็กได้เป็นอย่างดี ส่วนการจัดสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียน ได้แก่ บริเวณภายนอกห้องเรียน และสนามเด็กเล่น สภาพแวดล้อมนอกห้องเรียนนับว่าเป็นส่วนสำคัญต่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็กระดับก่อนประถมศึกษาเช่นกัน ครูควรจัดให้สะอาดเรียบร้อยสวยงามและปลอดภัย สามารถใช้เป็นแหล่งวิทยาการให้กับเด็ก อีกทั้งสามารถใช้เป็นที่พักผ่อนของเด็กได้ด้วย (มานิดา อินทรีย์มีทรัพย์. 2541 : 57)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2539 : 20-22) ได้ให้แนวคิดในการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนสำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา มีความสำคัญและมีผลต่อพฤติกรรมและพัฒนาการของเด็ก ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษาจำเป็นต้องศึกษา และทำความเข้าใจหลักการจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนระดับก่อนประถมศึกษา เพื่อจะได้ดำเนินการหรือส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาในระดับนี้ได้อย่างถูกต้อง ควรจัดดังต่อไปนี้

การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน ควรจัดดังต่อไปนี้

1) ห้องเรียนระดับก่อนประถมศึกษา จะต้องสะอาดมีแสงสว่างเพียงพอ ปลอดภัยและกว้าง ได้สัดส่วนกับจำนวนเด็ก ควรมีพื้นที่กว้างเฉลี่ยไม่น้อยกว่า 1 ตารางเมตรต่อเด็ก

1 คน

2) ครุภัณฑ์ภายในห้องเรียน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ตู้ ที่เก็บของใช้ส่วนตัวของเด็กชั้นวางของควรมีขนาดเหมาะสมและเพียงพอกับจำนวนเด็ก

3) สื่อและเครื่องเล่นภายในห้องเรียนต้องมีความเหมาะสมกับวัยและสอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

4) การจัดแบ่งพื้นที่ในห้องเรียนให้มีมุมประสบการณ์ต่าง ๆ อย่างน้อย 4 มุม เช่น มุมบ้าน มุมบล็อก มุมหนังสือ มุมวิทยาศาสตร์ และเด็กสามารถเคลื่อนที่จากมุมประสบการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างอิสระ โดยไม่รบกวนเด็กคนอื่น ๆ

5) การกำหนดพื้นที่สำหรับจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับกิจกรรม รายบุคคลกิจกรรมกลุ่มย่อย และกิจกรรมกลุ่มใหญ่ให้ชัดเจนจะช่วยส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก และทำให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในแนวการจัดประสบการณ์และแผนการจัดประสบการณ์

6) การจัดสภาพแวดล้อมทั่วไปในห้องเรียน ควรจัดให้มีสภาพและบรรยากาศคล้ายคลึงกับบ้านของเด็กให้มากที่สุด เพื่อดึงดูดความสนใจของเด็กให้อยากมาโรงเรียน นอกจากนี้ยังสามารถใช้ประโยชน์ของห้องเรียนได้หลายอย่าง เช่น ใช้เป็นทั้งห้องจัดกิจกรรม ห้องรับประทานอาหารและห้องพักผ่อน

7) บุคคลที่ใกล้ชิดกับเด็ก ควรมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีและเข้าใจธรรมชาติของเด็ก

8) การจัดป้ายนิเทศ ควรคำนึงถึงความเหมาะสมของกิจกรรมในห้องเรียน และส่งเสริมให้เกิดประโยชน์กับเด็กโดยตรง ความสูงและขนาดของป้ายนิเทศควรอยู่ในระดับสายตาเด็ก เน้นให้เด็กมีส่วนร่วมในการจัดป้ายนิเทศ

การจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน ได้แก่ บริเวณภายนอกห้องเรียนและสนามเด็กเล่น มีความสำคัญ เช่นเดียวกับสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน ควรจัดดังต่อไปนี้

1) การจัดบริเวณภายนอกห้องเรียน ควรจัดให้มีที่ร่ม ที่โล่งแจ้ง การจัดแบ่งพื้นที่สำหรับให้เด็กระดับก่อนประถมศึกษาเล่น โดยแยกจากสนามเด็กเล่นของเด็กระดับก่อนประถมศึกษา ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยและประโยชน์ของการใช้สอย

2) การจัดสนามเด็กระดับก่อนประถมศึกษา ควรจัดให้มีพื้นผิวหลายประเภท เช่น มีทั้งดิน ทราย หญ้า หากมีพื้นที่เพียงพอให้มีทั้งเนิน และที่ราบ มีที่สำหรับเล่นของเล่นที่มีล้อเลื่อนสำหรับเล่นทราย เล่นน้ำ และที่สำหรับขุด มีเครื่องเล่นประเภทปีนป่าย ทรงตัว ฯลฯ

3) อุปกรณ์ ของเล่น และเครื่องเล่นต่าง ๆ ภายในสนามต้องเหมาะสมกับเด็กวัยนี้ ต้องมีความแข็งแรง ทนทาน ได้รับการดูแลให้อยู่ในสภาพที่ใช้ได้ดีและมีความปลอดภัยอยู่ตลอดเวลา

4) มีห้องน้ำ ห้องส้วม ที่สะอาดถูกสุขลักษณะ เหมาะสมกับวัยสะดวกแก่การใช้ อาจอยู่ในห้องเรียน หรือในอาคารเรียน

3.2.2.2 ทักษะในการผลิต จัดหา ใช้สื่อ และอุปกรณ์ทางการศึกษา ในปัจจุบันถึงแม้ว่าจะมีอุปกรณ์การสอนสำหรับเด็กปฐมวัยวางจำหน่ายอยู่มากก็ตาม แต่อุปกรณ์เหล่านั้นส่วนใหญ่จะมีราคาค่อนข้างแพงและอาจไม่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระของบทเรียนได้ทั้งหมด ดังนั้น ถ้าครูสามารถผลิตขึ้นมาเองก็จะช่วยประหยัดเงินอีกทั้งสอดคล้องกับบทเรียนได้มากขึ้น ในการผลิตสื่อการสอนให้กับเด็กปฐมวัยนั้นครูสามารถใช้วัสดุท้องถิ่นหรือเศษวัสดุมาใช้ก็จะเป็นการดียิ่ง ทั้งนี้นอกจากจะเป็นการประหยัดเงินแล้วยังเป็นการสร้างค่านิยมที่ดีให้กับเด็กเห็นตัวแบบได้ด้วย

สื่อการเรียนการสอนมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็ก ครูจึงควรเลือกจัดเตรียมสื่อ และอุปกรณ์ โดยคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1) เหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะของเด็ก เลือกที่มีคุณค่าใช้ประโยชน์ทางการศึกษาและพัฒนาเด็ก

2) ขนาดจับต้องได้ง่าย เพราะเด็กเล็กกล้ามเนื้อมือ นิ้วมือ ยังไม่พัฒนาพอที่จะหยิบจับของชิ้นเล็ก ๆ ได้

3) ชิ้นส่วนไม่มากนัก

4) สามารถดัดแปลงรูปแบบได้หลากหลาย เช่น บล็อกพลาสติก
สร้างสรรค์

5) ความทนทาน ปลอดภัยไม่มีคม มีคุณภาพดี แข็งแรงไม่แตกหักง่าย และต้องผลิตด้วยวัสดุและสีที่ไม่เป็นพิษแก่เด็ก อุปกรณ์มีการล้างทำความสะอาดได้

6) ควรเป็นของที่เด็กมีโอกาสได้เล่นร่วมกันเป็นกลุ่มย่อยบ้าง

7) ประหยัด หรืออาจทำขึ้นมาได้เอง

8) ปริมาณเพียงพอและมีหลากหลาย เด็กสามารถหยิบใช้ได้เอง

3.2.2.3 ทักษะในการเล่านิทาน นิทานเป็นเรื่องที่ทุกคนชอบฟัง โดยเฉพาะเด็กเล็ก ๆ ยิ่งชอบมากแม้จะเล่าซ้ำก็สามารถฟังได้ ฉะนั้นครูอนุบาลจึงต้องเป็นนักเล่านิทานที่ดี เพราะเรื่อง

ต่าง ๆ ที่ครูต้องการให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้ ก็สามารถผูกเป็นนิทานเล่าให้เด็กฟังได้อย่างสนุกสนาน แม้การแก้ปัญหาพฤติกรรมของเด็กก็ยังสามารถใช้นิทานเป็นสื่อในการแก้ปัญหาได้ดี ในนิทานนั้นครูสามารถสอดแทรกคติสอนใจ และสิ่งต่าง ๆ ที่จะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ จดจำได้ดี ดังนั้นครูอาจใช้กิจกรรมการเล่านิทานนี้เป็นส่วนช่วยในการพัฒนาเด็กทุกด้านได้เป็นอย่างมาก แม้การเล่านิทานนี้อาจต้องอาศัยความสามารถเฉพาะตัวบุคคลอย่างมาก แต่ทักษะนี้ครูก็สามารถฝึกฝนให้มีขึ้นในตัวครูได้

3.2.2.4 ทักษะการใช้ภาษา การปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กปฐมวัยนั้นส่วนใหญ่มักเป็นไปในทางวาจาหรือการพูด ดังนั้น ครูปฐมวัยจะต้องมีทักษะในการเรียบเรียงเรื่องราวให้กระชับต่อเนื่อง ถูกต้อง ชัดเจน มีการเน้นคำ เน้นความด้วย ซึ่งทักษะนี้จะสามารถนำไปใช้ในการเล่านิทานได้เป็นอย่างดี

3.2.2.5 ทักษะการเป็นนักแสดง การร้องเพลง การรำ การเดินตามจังหวะ การแสดงละคร การเคลื่อนไหวและท่าทางตามจังหวะดนตรี ฯลฯ เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออก ครูควรจัดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกให้มาก เพราะการแสดงออกเหล่านี้จะช่วยพัฒนาทั้งด้านภาษา ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความซาบซึ้งทางดนตรี การรู้จังหวะ ฯลฯ อีกทั้งช่วยพัฒนาบุคลิกภาพที่ดีให้แก่เด็ก ถ้าครูมีความสามารถเหล่านี้ ครูก็จะร่วมเล่นกับเด็กได้อย่างสนุกสนานไม่เคอะเขิน ซึ่งจะช่วยให้การเล่นของเด็กสนุกสนานมากขึ้นและจะเป็นประโยชน์ทำให้ครูคิดการแสดงที่สนุกและแปลกใหม่ให้เด็กได้เล่น อีกทั้งยังช่วยให้ครูได้ใกล้ชิดเด็กได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็กได้ด้วยถ้าครูมีทักษะในการเป็นนักแสดงแล้ว ก็จะช่วยส่งเสริมให้ครูสามารถใช้อุปกรณ์เครื่องดนตรีการให้จังหวะได้ด้วย เช่น การตีฉิ่ง ฉาบ กลอง และการเคาะไม้ เป็นต้น

3.2.2.6 ทักษะการใช้คำถาม-ตอบคำถาม การตั้งคำถามเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยกระตุ้นให้เด็กได้ใช้ความคิดและให้เด็กได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น แต่ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะคำถามที่ครูตั้งขึ้นด้วย ดังนั้น ครูควรได้มีการฝึกการตั้งคำถามถามเด็ก ซึ่งคำถามที่ให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นนั้นควรเป็นคำถามปลายเปิด และคำถามนั้นควรครอบคลุมระดับพฤติกรรมด้านอื่น ๆ มากกว่าคำถามที่จัดระดับความจำเท่านั้น เช่น คำถามวัดความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินผล

3.2.2.7 ทักษะด้านการวัดและการประเมินผล หลังจากที่ได้จัดกิจกรรมและประสบการณ์ต่าง ๆ ให้เด็กไปแล้วนั้น ครูควรจะต้องทำการวัดและประเมินผลเพื่อดูว่าเด็กได้มีพัฒนาการไปตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ เพื่อจะได้หาแนวทางพัฒนาเด็กได้ถูกต้องทั่วไป ดังนั้น ครูระดับก่อนประถมศึกษาทุกคนควรมีทักษะในด้านการวัดและประเมินผล ซึ่งทักษะนี้ควรครอบคลุมเรื่องเครื่องมือที่ใช้วัด เกณฑ์การตัดสิน การเลือกใช้เครื่องมือให้เหมาะสม วิธีการวัดและประเมินผล และการแปลความหมายของคะแนน

การประเมินผลพัฒนาเด็กระดับก่อนประถมศึกษา เป็นภาระหน้าที่ของครูที่จะต้องประเมินเด็กแต่ละคนอย่างต่อเนื่องทุกระยะ เพื่อดูการเปลี่ยนแปลงการพัฒนาของเด็กแต่ละด้านแล้วนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรม ส่งเสริมพัฒนาการหรือแก้ไขข้อบกพร่องของเด็กแต่ละคนให้ดียิ่งขึ้น และสามารถเสนอผลการพัฒนาของเด็กให้ผู้ปกครองได้ทราบ พร้อมทั้งให้ความรู้แนวทางการพัฒนาเด็กและขอความร่วมมือจากผู้ปกครองในการส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการสูงสุดตามศักยภาพและพร้อมที่จะเรียนในระดับประถมศึกษาต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2539 : 23-24)

หลักการประเมินผลพัฒนาการของเด็กระดับก่อนประถมศึกษา ครูและผู้ดูแลเด็กควรจะได้เรียนรู้หลักการสำคัญของการประเมินผลดังนี้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2532 : 847)

1) การประเมินพัฒนาการของเด็กระดับก่อนประถมศึกษาต้องประเมินทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ไม่ควรแยกประเมินเฉพาะด้านใดด้านหนึ่งตามภารกิจหลักของผู้ดำเนินการ เช่น หน่วยงานที่ดูแลด้านสุขภาพอนามัยและโภชนาการเด็กไม่ควรมุ่งประเมินเฉพาะพัฒนาการทางด้านร่างกาย หน่วยงานที่มุ่งด้านการเรียนการสอนก็ไม่ควรมุ่งประเมินเฉพาะพัฒนาการทางสติปัญญา ทั้งนี้เนื่องจากพัฒนาการทุกด้านเหล่านี้ประกอบกันขึ้นเป็นความพร้อม อันเป็นรากฐานสำหรับการพัฒนาในขั้นต่อไป

2) การประเมินผลเป็นกระบวนการต่อเนื่องและเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา ครูและผู้เกี่ยวข้องจึงต้องดำเนินการประเมินผลตลอดปี ทั้งก่อนเริ่มโครงการและหลังการดำเนินโครงการ รวมทั้งระหว่างดำเนินโครงการ การประเมินก่อนเริ่มโครงการจะช่วยให้ทราบสถานภาพก่อนที่เด็กจะได้รับการดูแลจากสถานศึกษาเด็กปฐมวัย เป็นการดูว่าเมื่อเด็กมาจากบ้านเด็กมีความสามารถระดับใด การประเมินภายหลังที่เด็กอยู่ในสถานศึกษาเด็กปฐมวัยมาช่วงเวลาหนึ่ง จะช่วยให้ทราบความก้าวหน้าของเด็ก สำหรับการประเมินระหว่างดำเนินโครงการ หรือระหว่างการจัดการเรียนการสอนจะช่วยให้ครูรู้จักเด็ก สามารถปรับปรุงการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความถนัดของเด็กได้ การประเมินผลแต่ละขั้นตอนล้วนมีประโยชน์ ครูและผู้ดูแลเด็กจึงควรทำการประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ ไม่ควรประเมินผลเพียงครั้งเดียวในรอบ 1 ปี

3) ในการประเมินพฤติกรรมของเด็ก ควรประเมินหลาย ๆ ครั้งก่อนที่จะสรุปผล ทั้งนี้เพื่อให้ข้อสรุปตรงกับข้อเท็จจริง นอกจากนี้ผู้ประเมินต้องศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กในแต่ละวัยเพื่อช่วยให้การสรุปผลการประเมินมีหลักการถูกต้องเชื่อถือได้

4) ผลการประเมินเด็กเป็นรายบุคคลถือเป็นความลับไม่ควรเปิดเผยแก่ผู้ที่ไม่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมที่เป็นปัญหาสำหรับเด็ก การเปิดเผยสิ่งที่เป็นปัญหาแก่

ผู้ขาดความเข้าใจและความจริงใจที่จะแก้ปัญหาจะก่อให้เกิดปัญหาแก่เด็กมากขึ้นไปอีก แทนที่จะแก้ปัญหา กลับกลายเป็นการสร้างปัญหาให้พอกพูนมากขึ้น

5) การเลือกวิธีการประเมินผลต้องเลือกให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของเรื่องที่จะประเมิน เช่น การประเมินความพร้อมทางด้านคณิตศาสตร์ ต้องเลือกวิธีการประเมินและเลือกใช้เครื่องมือ ที่จะประเมินความพร้อมทางด้านคณิตศาสตร์ เช่น เลือกใช้แบบทดสอบที่ไม่เล่นลำนวนโวหาร หรือลงด้วยภาษา หรือใช้ศัพท์ยากเกินระดับความสามารถของเด็กจนทำให้ไม่เข้าใจว่า จะให้คำนวณอะไร ซึ่งเป็นการประเมินความพร้อมทางภาษา แทนที่จะประเมินความพร้อมทาง ด้านคณิตศาสตร์ ซึ่งไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ของการประเมิน

6) การเลือกพฤติกรรมที่จะประเมิน ให้พิจารณาวัตถุประสงค์ของการประเมินเช่นเดียวกัน เช่น ถ้าผู้ประเมินมีวัตถุประสงค์จะศึกษาพฤติกรรมทางสังคมส่วนใหญ่ที่เกิดแก่เด็กวัย 3 ขวบ ผู้ประเมินก็จะจัดทำรายการพฤติกรรมโดยทั่วไปที่เกิดแก่เด็ก แล้วนำมาสังเกตกลุ่มเด็กที่ดูแลอยู่ เป็นการสังเกตพฤติกรรมหลาย ๆ อย่างพร้อม ๆ กัน หลังจากที่ได้พบว่าเด็กส่วนใหญ่ในวัยนี้มีพฤติกรรมที่ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ยึดถือของผู้อื่นเป็นของตน ผู้ประเมินใช้ผลการประเมินนี้เพื่อแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหา และเฝ้าติดตามประเมินพฤติกรรมด้านการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางแต่เพียงพฤติกรรมเดียวต่อไปอีกช่วงระยะเวลาหนึ่ง การประเมินในช่วงหลังนี้จึงเป็นการเน้นการสังเกตพฤติกรรมเพียงพฤติกรรมเดียว เป็นต้น

7) ในการเปรียบเทียบพัฒนาการของเด็กวัยเดียวกัน ต้องใช้มาตรฐานเดียวกัน เช่น ใช้แบบทดสอบที่มีความยากง่ายระดับเดียวกัน เป็นต้น

8) การตีความหรือการสรุปผลการประเมินต้องมีความเป็นปรนัย กล่าวคือ แปลผลตามข้อมูลที่ปรากฏ อย่าใช้ความลำเอียงส่วนตัวในการตีความสำหรับเด็กบางคน หรือในการตีความแต่ละครั้ง ข้อมูลที่ได้จะไม่ตรงกับข้อเท็จจริง ทำให้แก้ปัญหาได้ไม่ตรงจุด ถ้าเป็นไปได้ควรมีผู้ประเมินมากกว่า 1 คน

โดยสรุปสมรรถภาพด้านทักษะ เป็นพฤติกรรมที่ครูแสดงออกถึงความสามารถในการจัดประสบการณ์ การถ่ายทอดความรู้ให้กับเด็ก ซึ่งประกอบด้วย ทักษะทั่วไป ได้แก่ การสังเกตสุขภาพ และพฤติกรรมเด็ก การสร้างแรงจูงใจให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรม และทักษะที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรม และประสบการณ์ ได้แก่ การจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม การผลิต จัดหา ใช้สื่อและอุปกรณ์ทางการศึกษา การเล่นนิทาน การใช้ภาษา การเป็นนักแสดง การเตรียมเด็กให้สงบ การใช้คำถาม-ตอบ คำถาม และทักษะการวัดและประเมินผล

3.3 ด้านคุณลักษณะ

เด็กระดับก่อนประถมศึกษาเป็นวัยที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับเด็กจึงมีบทบาทสำคัญในการอบรมเด็ก รองจากบิดามารดา หรือญาติใกล้ชิดทางบ้าน โรงเรียนเป็นสถานที่แห่งแรกที่จะช่วยอบรมเด็กนอกบ้าน เด็กจะเริ่มเข้ามาอยู่ในสิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ พบปะคนแปลกหน้า คือ ครูและเพื่อน ๆ เมื่อเด็กเล็ก ๆ จากบิดามารดามาโรงเรียน เด็กก็จะยึดครูแทนบิดามารดาของตน ดังนั้น ครูจึงมีอิทธิพลต่อเด็กมาก ในการเสริมสร้างบุคลิกภาพและลักษณะที่พึงงาม เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีของเด็กได้ ลักษณะปรากฏภายนอกและลักษณะภายในของครู นับตั้งแต่รูปร่างหน้าตา กิริยาท่าทาง แรงจูงใจ สติปัญญา ความคิดเห็น ความสามารถ ปฏิภาณตอบสนองทางอารมณ์ บุคลิกภาพจึงถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งในการจัดประสบการณ์ (สุทธาทิพย์ ไชยรัตน์ และลลิตา วังตาล. 2543 : 68)

ครูระดับก่อนประถมศึกษาเป็นครูคนแรกที่ได้พบเป็นครั้งแรกของการมาโรงเรียน ความประทับใจครั้งแรกเป็นเรื่องสำคัญ ดังนั้นครูควรจะต้องสร้างความประทับใจให้เด็กเห็นว่าการประสบการณ์จากการมาศูนย์เด็กเป็นเรื่องสนุกสนาน เพลิดเพลิน เด็กจะได้เล่นอย่างมีความสุข ไม่เกิดความหวาดและขาดความมั่นใจในตนเอง การที่ครูระดับก่อนประถมศึกษาจะปฏิบัติต่อเด็กได้ผลสำเร็จเพียงไรนั้น จะต้องเข้าใจธรรมชาติของเด็ก รู้ความต้องการของเด็ก ให้ความอบอุ่นแก่เด็ก จัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับเด็ก และการประเมินความพร้อมในการเรียนรู้ ครูระดับก่อนประถมศึกษาต้องมีบทบาทหน้าที่แตกต่างกับครูในโรงเรียนประถมและมัธยมศึกษาอยู่บ้าง สมรรถภาพด้านคุณลักษณะเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกทางกาย วาจา รวมทั้งความคิด ความรู้สึกของครูระดับก่อนประถมศึกษาซึ่งส่งผลต่อคุณภาพการปฏิบัติงานวิชาชีพของครู (มานิดา อินทรีย์มีศักดิ์. 2541 : 73)

ครูระดับก่อนประถมศึกษาควรมีคุณลักษณะ 2 ประการ คือ คุณลักษณะที่เป็นรูปธรรม และคุณลักษณะที่เป็นนามธรรม รายละเอียดมีดังนี้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2537 : 228)

3.3.1 คุณลักษณะที่เป็นรูปธรรม

สิ่งที่เด็กสามารถเห็นได้เป็นประจำ และสัมผัสได้ตลอดเวลา ครูเป็นบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็ก ซึ่งเด็กจะลอกเลียนแบบทุกอย่าง บุคลิกภาพ เป็นลักษณะของครูประการหนึ่ง คือ การมีบุคลิกภาพดี เรียกว่ามีภูมิฐานนั่นเอง ครูต้องเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมและมีบุคลิกภาพดี ทั้งนี้เพราะครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์และชุมชนอีกด้วย ครูเป็นต้นแบบที่นักเรียนจะใช้เป็นแบบอย่างหรือเป็นเยี่ยงอย่าง นอกจากนี้บุคลิกภาพของครูยังมีส่วนอย่างมากให้การดำเนินอาชีพครูประสบความสำเร็จ เป็นที่เคารพของศิษย์และเป็นที่นับถือของชุมชน บุคลิกภาพที่สำคัญของครูอาจจำแนกได้เป็น 4 ด้าน ดังนี้ (ธีรศักดิ์ อัครบวร. 2544 : 106-114)

3.3.1.1 บุคลิกภาพทางกาย

บุคลิกภาพทางกาย เป็นบุคลิกภาพที่สังเกตได้ง่าย และเป็นสิ่งที่ปรากฏต่อบุคคลทั่วไป เป็นความประทับใจครั้งแรกที่เกิดขึ้นกับผู้พบเห็น บุคลิกภาพทางกายทั่วไปมีดังนี้

3.3.1.1.1 รูปร่าง หน้าตา และผิวพรรณ บุคลิกภาพส่วนนี้เป็นมาแต่กำเนิดอาจแก้ไขได้ยาก แต่ก็สามารถปรับปรุงและพัฒนาได้ตามสมควร ผู้เป็นครูไม่ว่ารูปร่างจะเป็นอย่างไร ที่สำคัญต้องมีความเข้มแข็ง กระฉับกระเฉง สมบูรณ์ ปลอดจากโรค ไม่เป็นทาสสิ่งเสพติด ซึ่งจะทำให้รูปร่างทรวดทรมและหน้าตาหม่นหมอง หน้าตาของครูนั้นต้องสะอาดแม้จะไม่สวยหรือหล่อเหลาก็ตาม ความสดใสของหน้าตาเกิดจากสภาพแวดล้อมอื่น ๆ และมีปัจจัยอื่นมาประกอบด้วย เช่น ปัญหาทางเศรษฐกิจ ปัญหาทางสังคม ปัญหาสุขภาพ หรือปัญหาทางวิชาชีพ ครูต้องแก้ปัญหาเหล่านั้นให้ลุล่วง ส่วนผิวพรรณนั้นไม่เป็นอุปสรรคในการประกอบอาชีพในสังคมไทย

3.3.1.1.2 การแต่งกาย การเสริมบุคลิกภาพที่สำคัญที่สุด คือ การแต่งกาย เพราะการแต่งกายช่วยกลบเกลื่อนรูปร่างหน้าตาและผิวพรรณได้ ช่วยทำให้รูปร่างหน้าตาและผิวพรรณดูดีขึ้นนั่นเอง การแต่งกายของครูเป็นสิ่งแรกที่ศิษย์ ผู้ปกครองและประชาชนมองเห็น จึงมีผลต่อการสร้างเจตคติที่ดีต่อตัวครู การแต่งกายที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพของครู ควรคำนึงถึงเงื่อนไขต่อไปนี้ แต่งกายให้เหมาะสมกับความนิยมของสังคมในโอกาสต่าง ๆ เช่น งานราตรีสโมสร งานเลี้ยงรับรอง งานมงคลสมรส และงานกิจกรรมต่าง ๆ เป็นต้น แต่งกายให้เหมาะสมกับสถานที่ เช่น ศาสนสถาน สถานที่ราชการ สนามกีฬา เป็นต้น แต่งกายให้เหมาะสมกับฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจ คือ ต้องแต่งกายให้เหมาะสมกับ สถานภาพ ตำแหน่งหน้าที่ บทบาทและวิชาที่สอนของแต่ละคน นอกจากนี้ครูต้องไม่แต่งหน้าหรือแต่งตัวเกินจำเป็น แต่งกายให้เหมาะสมกับสถานภาพ คำนึงถึงเพศ วัย และผิวพรรณของแต่ละคนด้วย เช่น สีและแบบของเสื้อผ้า รองเท้า และกระเป๋าถือ เป็นต้น ความสะอาดของเครื่องแต่งกาย ทั้งเสื้อผ้าและรองเท้าไม่ จำเป็นจะต้องมีราคาสูงนัก แต่จำเป็นจะต้องมีความสะอาดอยู่เสมอ สวมเสื้อผ้าให้เหมาะกับรูปทรงและเรียบร้อยอยู่เสมอ การเสริมสวยตามความจำเป็น ครูควรใช้เครื่องสำอางช่วยเสริมความงามเพียงเพื่อทำให้เกิดความเรียบร้อยแก่ร่างกาย ใช้เพื่อส่งเสริมให้มีบุคลิกภาพดีขึ้น เช่น สบู่ฟอกตัว น้ำมันใส่ผม แป้ง น้ำหอม ควรใช้แต่เพียงเท่าที่จำเป็น การเสริมสวยแต่พอดี แต่ไม่ควรมากเกินไป และการใช้เครื่องประดับที่มีค่า ครูไม่ควรใช้ของมีค่า เช่น ทอง เพชร พลอย ราคาแพง แต่ถ้าจำเป็นต้องใช้ต้องดูกาลเทศะ แม้ว่าเครื่องประดับมีค่าจะเป็นเครื่องส่งเสริมบุคลิกภาพ แต่ครูไม่จำเป็นต้องเสริมบุคลิกด้วยสิ่งเหล่านี้เสมอไป

3.3.1.1.3 กิริยามารยาท บุคลิกภาพด้านนี้เป็นความประพฤติกิริยาและการปฏิบัติต่อบุคคลต่าง ๆ ในสังคมนั่นเอง กิริยามารยาทที่ดี ก็คือ การวางตัวให้ถูกกาลเทศะ เหมาะกับแต่ละบุคคลที่ปฏิสัมพันธ์ด้วย โดยมีความสุภาพเป็นพื้นฐานสำคัญที่สุด กิริยามารยาทของครูนั้นอาจ

แบ่งแยกการแสดงออกต่อบุคคลต่าง ๆ ได้ 3 กลุ่ม คือ บุคคลผู้มีศักดิ์สูงกว่า ได้แก่ ผู้บังคับบัญชา ครูผู้มีอาวุโสกว่า ตลอดจนผู้ปกครองนักเรียนทั่วไป ครูควรวางตัวโดยยึดแบบขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมไทยโดยเคร่งครัด การมีสัมมาคารวะ ไม่ตีตนเสมอท่าน รู้จักอ่อนน้อมถ่อมตน แต่ก็ไม่จำเป็นต้องถึงขั้นประจบประแจงหรือพินอบพิเทา ผู้มีศักดิ์เสมอกัน ได้แก่ เพื่อนครูด้วยกัน ตลอดจนเพื่อนฝูงต่างอาชีพ หรือข้าราชการต่างสังกัด ครูควรวางตัวให้มีขอบเขตไม่ล่วงล้ำสิทธิส่วนบุคคลของผู้อื่น และต้องระลึกไว้เสมอว่า หน้าที่สุภาพต่อกันย่อมเป็นแบบแผนของความประพฤติที่ดี แต่ก็ต้องไม่เคร่งครัดเป็นพิธีการอยู่ตลอดเวลา จนเป็นอุปสรรคต่อสัมพันธภาพ แต่ก็ต้องระวังไม่ให้ทำตัวเหนือกว่าด้วยเช่นกัน และผู้มีศักดิ์ต่ำกว่า ได้แก่ ศิษย์ บุคลากรในโรงเรียน ตลอดจนเพื่อนครูที่อ่อนอาวุโสกว่า ครูควรวางตัวโดยให้ความเมตตาและเจตนาดี ไม่โอ้อวดหรือย่ำยีสิทธิของตนว่าเหนือกว่า หรือข่มขู่ข่มเหง หรือวางอำนาจ เพราะการสร้างภาพเช่นนั้นไม่ได้เกิดจากการประกาศศักดิ์

กิริยามารยาทที่ครูต้องประพฤติปฏิบัติอยู่เสมอ นั้น ได้แก่ ความมีสัมมาคารวะต่อบุคคลทั่วไป การเจรจาด้วยถ้อยคำที่สุภาพนุ่มนวลอ่อนหวาน โดยเฉพาะกับศิษย์ การแสดงความเคารพและรับการเคารพด้วยการไหว้หรือวิธีอื่น ๆ ที่เหมาะสมกับกาลเทศะ เป็นต้น สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ หากผู้ที่เป็นครูได้ฝึกหัดทำจนเป็นนิสัยแล้ว จะช่วยเพิ่มบุคลิกภาพให้แก่ตนเองได้

3.3.1.2 บุคลิกภาพทางสังคม

บุคลิกภาพทางสังคมเป็นบุคลิกภาพที่แสดงออกให้ผู้อื่นพบเห็นได้ เช่นเดียวกับบุคลิกภาพทางร่างกาย เพียงแต่บุคลิกภาพทางสังคมนั้นอาจมีผลจากบุคลิกภาพภายในของบุคคลนั้น ๆ เป็นแรงขับที่สำคัญด้วย โดยเฉพาะค่านิยมทางสังคม เจตคติ ตลอดจนคุณธรรม

บุคลิกภาพทางสังคมของครู ได้แก่

- 1) มารยาทที่ดี มารยาทนอกจากเป็นบุคลิกภาพทางร่างกายแล้วยังเป็นบุคลิกภาพทางสังคมที่สำคัญที่สุดของครู การมีสัมมาคารวะ วาจาอ่อนหวาน พุดจาไพเราะ รู้จักอ่อนน้อมถ่อมตน งามอาจ สง่าผ่าเผย รู้จักหักทลาย ฯลฯ ล้วนเป็นมารยาทที่เสริมให้บุคลิกภาพทางสังคมดีทั้งสิ้น
- 2) ความจริงใจ เป็นบุคลิกภาพที่สำคัญมากในการสอน ครูที่สอนอย่างจริงใจจะมีความจริงจังกน่าเชื่อถือไว้วางใจ นอกจากนี้ ความจริงใจยังช่วยให้ครูมีมิตรแท้ มีผู้ยากสนิทสนมด้วย คนที่เสแสร้งหรือปากกับใจไม่ตรงกัน มักเป็นคนหลอกลวงเก่ง ไม่มีมิตร ไม่มีเพื่อนสนิท ไม่มีใครไว้วางใจ
- 3) ความรับผิดชอบ เป็นบุคลิกภาพที่ช่วยทำให้เป็นคนที่ได้รับคามเชื่อถือจากผู้คนและสังคม ความรับผิดชอบเป็นการควบคุมตนเองให้ปฏิบัติหน้าที่ให้ได้ผลสำเร็จ

ควบคุมพฤติกรรมของตนไม่ให้ทำผิดกฎเกณฑ์กติกาต่าง ๆ ทั้งขององค์การและสังคม ฉะนั้นคนที่ไม่รับผิดชอบจึงไม่มีคนอยากคบค้าสมาคมด้วย ครูที่รับผิดชอบจะเป็นที่นับถือของศิษย์เสมอ

4) ความซื่อสัตย์เป็นบุคลิกภาพที่ช่วยสร้างเสริมเกียรติยศและความเลื่อมใสให้กับบุคคลต่าง ๆ สำหรับครูนั้นความซื่อสัตย์ทำให้เป็นบุคคลดีเด่นและเป็นที่ไว้วางใจทั้งจากศิษย์ ผู้บังคับบัญชาและผู้ปกครอง พ่อแม่ของนักเรียนย่อมสบายใจและไว้วางใจที่จะฝากลูกไว้กับครูผู้มีความซื่อสัตย์

5) การรู้จักผ่อนปรน เป็นบุคลิกภาพอย่างหนึ่งที่ช่วยรักษาน้ำใจและประสานความรู้สึกที่ดีต่อกัน การรู้จักผ่อนปรนให้แก่กันและกัน บางครั้งต้องจำยอมตามใจคนอื่นบ้างช่วยให้การทำงานร่วมกันประสบความสำเร็จราบรื่น การสอนการอบรมศิษย์ไม่ใช่การแข่งขันเพื่อเอาชนะกัน แต่เป็นการร่วมมือกันเพื่อประโยชน์แก่ศิษย์และสถานศึกษา เป็นการรับผิดชอบร่วมกัน ฉะนั้นครูจึงควรรู้จักผ่อนปรนต่อเพื่อนครูด้วยกัน นอกจากนี้ การที่ครูมีบุคลิกภาพ รู้จักผ่อนปรนทำให้นักเรียนมีความอบอุ่นที่จะให้ความใกล้ชิดกับครู

6) การเข้าร่วมพิธีการต่าง ๆ ในสังคม อาชีพครูจำเป็นต้องเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมมากมาย บางกิจกรรมอาจจัดเป็นทางการและมีพิธีรีตอง ครูต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามธรรมเนียมและจารีตของสังคมด้วย แม้พิธีกรรมต่างศาสนาในท้องถิ่นที่ครูไปสอนอยู่ งานสังคมบางครั้งถ้าไม่ได้รับเชิญก็ไม่ควรไปร่วมงาน การไปร่วมงานที่ได้รับเชิญ ครูต้องแต่งกายให้เหมาะกับงาน ต้องพยายามไปร่วมงานให้ทันเวลานัดหมาย การตรงต่อเวลาเป็นสิ่งสำคัญมาก เมื่อไปถึงงานก็ควรพบปะเจ้าภาพหรือผู้จัดงานก่อน แต่ต้องระวังไม่รบกวนเวลาเจ้าภาพให้มากนัก

3.3.1.3 บุคลิกภาพทางอารมณ์

บุคลิกภาพทางอารมณ์ เป็นบุคลิกภาพภายในที่อาจแสดงออกมาให้เห็นหรือไม่ก็ได้ อารมณ์บางด้านก็เป็นความลับของบุคคล เช่น อารมณ์โรแมนติก อารมณ์เพศ เป็นต้น บุคลิกภาพทางอารมณ์ของครูได้แก่

1) อารมณ์ขัน จากผลการวิจัยทั้งของนักการศึกษาไทยและต่างประเทศตรงกันว่า อารมณ์ขันเป็นบุคลิกภาพหนึ่งของครูที่ศิษย์เห็นว่าสำคัญมาก การมีอารมณ์ขันช่วยให้การสอนสนุกสนานเป็นศิลปะของการสอนประการหนึ่ง นอกจากนี้อารมณ์ขันยังช่วยให้ครูใช้สร้างบรรยากาศและสร้างความสนิทสนมกับผู้อื่นได้ง่าย

2) อารมณ์ดี เป็นบุคลิกภาพอีกประการหนึ่งของครูที่ทำให้ครูเป็นคนน่ารัก ศิษย์มีความกล้าและพอใจที่จะเข้ามาพบปะเพื่อปรึกษาปัญหาต่าง ๆ ครูที่มีอารมณ์ดีเสมอจะไม่เคร่งเครียดกับชีวิตและการทำงาน

3) อารมณ์เย็น เป็นบุคลิกภาพที่ช่วยให้ครูเป็นผู้นำคบค้าสมาคมด้วย ช่วยให้ครูมีความอดทนในการสั่งสอนศิษย์ ไม่วุ่นวายในการแก้ปัญหา การดูต่ำกว่ากล่าวศิษย์จะเป็นไป โดยมีเหตุผลสมควร ช่วยให้ครูพูดจาไพเราะและสุภาพอยู่เสมอ

4) ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligent) เป็นบุคลิกภาพทั้งทางด้านอารมณ์และสติปัญญา ครูที่สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดีจะได้เปรียบในการดำเนินชีวิต และปฏิบัติหน้าที่การงานตลอดจนการสมาคมกับผู้อื่น ความมั่นคงทางอารมณ์เป็นบุคลิกภาพที่สำคัญที่สุดของทุกอาชีพโดยเฉพาะครูที่ต้องพบปะกับผู้คนจำนวนมาก

3.3.1.4 บุคลิกภาพทางสติปัญญา

บุคลิกภาพทางด้านสติปัญญา เป็นเรื่องเกี่ยวกับสมองของแต่ละคนด้วย เซาว์ปัญญาเป็นเรื่องของพันธุกรรมที่ได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ บุคคลใดจะโง่หรือฉลาด สติปัญญาจะดีเพียงใด เฉลียวฉลาดมากน้อยแค่ไหนย่อมขึ้นอยู่กับมันสมองเป็นสำคัญ คนที่มีสมองใหญ่กว่า หรือหนักกว่า เมื่อเทียบกับน้ำหนักตัวย่อมมีสติปัญญาดีกว่า ในทางวิทยาศาสตร์พบว่าคนที่มีสติปัญญาปานกลางจะมีสมองหนักประมาณ 1,470 กรัม ส่วนคนปัญญาอ่อนจะมีสมองหนักประมาณ 300 กรัมเท่านั้น อย่างไรก็ตามการศึกษาและสิ่งแวดล้อมก็สามารถช่วยพัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพของสติปัญญาได้ไม่น้อยพอสมควร

บุคลิกภาพทางด้านสติปัญญาของครูนั้นขึ้นอยู่กับครูแต่ละคนว่าจะเลือกกิจกรรมในชีวิตประจำวันอย่างไร หากครูรู้จักค้นคว้าวิจัย หมั่นแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ ย่อมเป็นผู้ได้เปรียบในการแก้ปัญหาต่าง ๆ การแสวงหาความรู้ คือ การแสวงหาข้อมูลข่าวสารใหม่ ๆ นั้นเอง ครูต้องพยายามเข้าร่วมสมาคมทางวิชาชีพและวิชาการอยู่เสมอ รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อสติปัญญา เช่น อ่านหนังสือ เล่นกีฬา ฟังเพลง ท่องเที่ยวตามพิพิธภัณฑ์หรืออุทยานแห่งชาติ ศูนย์ราชการต่าง ๆ เป็นต้น

บุคลิกภาพมีความสำคัญทั้งในด้านส่วนตัวและด้านอาชีพสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพครูนั้น ความมีบุคลิกภาพที่ดี ย่อมเป็นที่ชื่นชอบของลูกศิษย์ของผู้ปกครอง และส่งผลให้ครู สามารถสร้างสัมพันธภาพกับสังคมได้อย่างง่ายดาย เพราะเป็นที่น่าเชื่อถือแก่คนที่พบเห็น ซึ่งนับเป็นบุคลิกภาพภายนอกที่ดี และในขณะเดียวกันอาชีพครูจะต้องเป็น “แม่แบบ” ให้แก่สังคม จึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เป็นครูจะต้องมีบุคลิกภาพภายในที่งดงามด้วย

นอกจากนี้บุคลิกภาพของความเป็นครู มีเพิ่มเติม ดังนี้ มีความรักเมตตาและปรารถนาดีต่อเด็ก พร้อมทั้งจะให้อภัยและช่วยเหลือเด็กเสมอ แต่งกายสะอาดเรียบร้อย สุภาพ ทนสมัยพอสมควร มีพัฒนาการทางด้านร่างกาย สมอง อารมณ์ สังคมดี มีความประพฤติดี อ่อนโยน ร่าเริง แจ่มใส มีระเบียบวินัยตรงต่อเวลา รับผิดชอบต่อหน้าที่ และสามารถเป็นแบบอย่างที่ดี

ได้ มีอารมณ์มั่นคง สุขุม รอบคอบ มีเหตุผล มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความคิดเป็นของตนเอง กล้าแสดงออก เพื่อเผยแพร่ความรู้หรือความคิดของตนโดยบริสุทธิ์ใจ มีความกระตือรือร้น เป็นผู้รักการอ่าน การศึกษาค้นคว้าและปรับปรุงตนเองให้ทันสมัยอยู่เสมอ รู้จักประหยัดอดออม ดำเนินชีวิตอย่างเรียบง่าย วางตนให้เหมาะสมกับฐานะและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ เคารพสิทธิและการกระทำของผู้อื่น มีเจตคติเป็นประชาธิปไตย (บุญนำ ทานสัมฤทธิ์. 2538 : 6-8)

3.3.2 คุณลักษณะที่เป็นนามธรรม

ครูระดับก่อนประถมศึกษาไม่เหมือนครูสอนระดับอื่น ๆ เพราะเด็กต้องการความเอาใจใส่เป็นพิเศษ ไม่ใช่ทำหน้าที่สอนเพียงอย่างเดียว ต้องทำหน้าที่เป็นทั้งแม่ พี่เลี้ยง ตลอดจนเป็นเพื่อนเล่น ดังนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก จึงเป็นส่วนสำคัญอย่างมาก (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2537 : 228) ดังนั้นครูระดับก่อนประถมศึกษาควรมีคุณลักษณะที่เป็นนามธรรมดังนี้

- 1) มีเมตตากรุณา ปกติเด็กเล็ก ๆ จะมีจิตใจอ่อนโยน ถ้าครูดูแลเด็กด้วยความเมตตา กรุณา ก็จะทำให้เด็กกว้างง่ายและเป็นคนดี เมื่อเด็กโตขึ้นจะมีความเมตตากรุณาเช่นเดียวกับครู
- 2) มีความเป็นระเบียบ สะอาด และประหยัด พร้อมทั้งฝึกเด็กให้เคยชิน ด้วยการจัดสภาพห้องเรียน เช่น มุมเล่นของเด็กให้เป็นระเบียบ สะอาด และรู้จักเก็บรักษา ซ่อมแซมวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ
- 3) มีความอดทน ครูจะต้องฝึกฝนตนเองให้มีความอดทนเพราะเด็กยังไม่สามารถเข้าใจและทำอะไรได้เท่าผู้ใหญ่ จึงต้องใช้เวลาและความอดทนอย่างมากในการฝึกหัดอบรมเด็ก
- 4) ขยัน เอาใจใส่ต่อหน้าที่ ไม่เบื่อง่ายในการทำงาน ปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ ไม่ดูดาย ขยันทำงานให้สำเร็จไปด้วยดี
- 5) มีความซื่อสัตย์ ต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตและซื่อตรงต่อหน้าที่ของตน ซื่อตรงต่อผู้อื่น ซึ่งจะเป็นแบบอย่างให้เด็กประพฤติตาม
- 6) มีความยุติธรรมและตัดสินใจดี ครูผู้สอนจะต้องมีความยุติธรรมเป็นอย่างดี เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นจะต้องพิจารณาปัญหาอย่างรอบคอบ วางตนเป็นกลาง รู้จักเหตุและผล ตัดสินปัญหาตามเหตุและผล และสามารถตัดสินใจกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่จะแก้ปัญหาได้ (เยาวพา เดชะคุปต์. 2542 : 109-111)

มยุรีย์ เขียวอ่อน (2541 : 105) ได้เพิ่มเติมเกี่ยวกับคุณลักษณะนามธรรมของครูระดับก่อนประถมศึกษา ว่าควรมีลักษณะคือ มีความกระตือรือร้นและความคล่องแคล่ว มีความสุภาพเรียบร้อยและอ่อนโยน มีอารมณ์ขันและยิ้มแย้มแจ่มใส มีความอดทน อดกลั้น มีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่

สุทธาทิพย์ ไชยรัตน์ (2543 : 68-69) ได้กล่าวถึงลักษณะที่ดีของครูระดับก่อนประถมศึกษาเพิ่มเติม ดังนี้

1) รักเด็ก ครูต้องมีนิสัยรักเด็กอย่างแท้จริง การรักเด็กเป็นความรู้สึกที่ละเอียดอ่อนลึกซึ้ง มีเฉพาะบุคคล ต้องมีความสามารถเข้ากับเด็กและทำงานร่วมกับเด็กได้อย่างทั่วถึง โดยไม่เลือกที่รักมักที่ชัง

2) ยิ้มแย้มแจ่มใส เป็นบุคคลที่ยิ้มแย้มง่าย มองดูร่าเริง แจ่มใส น่าพูดน่าคบหาสมาคมด้วย ทำให้ผู้อยู่ใกล้รู้สึกอบอุ่น

3) มีเมตตากรุณา จะต้องเป็นผู้ที่เต็มไปด้วยความเมตตากรุณา ปกติเด็กเล็ก ๆ จะมีจิตใจอ่อนไหว ถ้าครูปกครองดูแลเด็กด้วยความเมตตากรุณาจะทำให้เด็กกว้างง่ายและเป็นคนดี เมื่อเติบโตขึ้นก็จะมีใจเมตตากรุณาเช่นเดียวกับครู

4) อารมณ์ดี จะต้องเป็นผู้ที่สามารถควบคุมอารมณ์ได้ ไม่โกรธง่าย ไม่โมโหร้าย ไม่ตกใจและตื่นเต้นจนเกินไป และมีอารมณ์ร่วมกับเด็กด้วย

5) ใจเย็น เนื่องจากอยู่กับเด็กเล็กปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับเด็กจะมีอยู่เสมอ บางครั้งเกี่ยวโยงไปถึงผู้ใหญ่ด้วย อาจจะได้รับคำตอบว่าหรือกล่าวหาต่าง ๆ จึงต้องหัดให้เป็นคนใจเย็น รู้จักรับฟัง พิจารณาเรื่องราวและชี้แจงอย่างมีเหตุผล

6) อดทน การอบรมดูแลเด็กนั้น ครูจะต้องฝึกตนเองให้มีความอดทน เพราะเด็กยังไม่สามารถเข้าใจ และทำอะไรได้เท่าผู้ใหญ่ จึงต้องใช้เวลาและความอดทนอย่างมากในการฝึกอบรมเด็ก

7) ขยัน ต้องเป็นผู้ที่เอาใจใส่ต่อนหน้าที่ ไม่เบื่อง่ายในการทำงาน ปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอไม่ดูดาย ขยันทำงานให้สำเร็จไปด้วยดี

8) ซื่อสัตย์ ต้องมีความซื่อตรงต่อหน้าที่ของตน ซื่อตรงต่อผู้อื่น ซึ่งจะเป็นแบบอย่างให้เด็กประพฤติตาม

9) ยุติธรรม จะต้องเป็นผู้ที่มีความยุติธรรมอย่างยิ่ง การอยู่กับเด็กนั้นจะพบปัญหาซึ่งเด็กกระทำอยู่เสมอ จึงควรพิจารณาอย่างรอบคอบตัดสินตามเหตุผล โดยวางตนเป็นกลางจริง ๆ

10) ตัดสินใจดี ต้องเป็นผู้รู้จักเหตุและผล มีความรอบคอบเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น สามารถตัดสินใจกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งแก้ไขปัญหาได้

11) คล่องแคล่ว ว่องไว การอยู่กับเด็กเล็ก ๆ ซึ่งทุกคนและเคลื่อนไหวอยู่เสมอ นั้น ครูจึงควรคล่องแคล่ว กระฉับกระเฉง สามารถติดตามเด็กได้ทัน

12) ทรวดทรงและท่าทางดี ครูควรจะฝึกในการนั่ง การเดิน การยืนให้ถูกต้อง ระวังให้ทรวดทรงตัวตรงอยู่เสมอ เพื่อเป็นแบบอย่างของนักเรียน

13) วาจาสุภาพ ครูต้องระมัดระวังอย่างยิ่งในการพูด ด้วยเด็กนั้นอยู่ในระยะที่การเรียนรู้ทางภาษากำลังเจริญ การพูดต้องชัดเจนไม่เบาหรือดังเกินไป น้ำเสียงไพเราะ ไม่กระโชกโฮกฮาก ควรทอดหางเสียง การพูดควรพูดให้ชัดถ้อยชัดคำ มีตัว ร และตัว ล ควบกล้ำ นอกจากนั้นควรมีจังหวะ ในการพูดช้าแต่หนักแน่น เด็กจะจดจำสิ่งที่ได้ยินและพูดตาม การพูดกับเด็กและหัดให้เด็กกล่าวคำสุภาพเสมอจะทำให้เด็กมีวาจาดี

14) มีกิริยามารยาทดี ครูควรมีกิริยาเรียบร้อย รู้จักกาลเทศะ รู้จักมารยาทต่าง ๆ ที่ใช้ในสังคม เพื่อเป็นตัวอย่างแก่เด็ก และหัดให้เด็กประพฤติตาม

15) ให้ความอบอุ่นแก่เด็ก เด็กเล็ก ๆ นั้น ยังต้องการควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด ครูควรให้ความอบอุ่นแก่เด็กเสมือนคนในครอบครัวของเด็กเอง สิ่งนี้เป็นเครื่องช่วยให้เด็กอยากมาโรงเรียน

16) เข้าใจธรรมชาติและความต้องการของเด็ก ครูควรมีความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กวัย 2-7 ปี และสามารถส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กได้

17) ขอบศิลปะ ถ้าครูสามารถวาดเขียนได้ ร้องเพลงได้ หรือทำการฝีมือได้ เล่นดนตรีได้ เหล่านี้จะช่วยในการสอนเด็กได้

18) สุขภาพดี ครูควรรักษาสุขภาพให้แข็งแรง ยิ่งอยู่กับเด็กเล็กมากเท่าใดครูจะต้องระวังในเรื่องสุขภาพให้มาก และเนื่องจากต้องพูด ต้องเคลื่อนไหวอยู่เสมอ บางทีต้องเล่นกับเด็ก

19) แต่งกายดี ควรแต่งกายให้หน้าดี สะอาด เรียบร้อย เด็ก ๆ นั้นรักครูจึงชอบมองครู และจดจำสิ่งต่าง ๆ ของครูด้วย การที่เด็กได้เห็นสิ่งรอบตัวของเด็กดีงาม มีระเบียบ เด็กก็จะเป็นผู้มีระเบียบไปด้วย

20) เข้ากับบุคคลอื่นได้ ไม่เพียงแต่รู้จักเข้ากับเด็กเท่านั้น ครูควรจะให้เข้ากับบุคคลอื่นได้ด้วย เพราะครูที่อยู่กับเด็กนั้นจำเป็นจะต้องพบปะกับบุคคลอื่นอยู่เสมอ เช่น ผู้ปกครองเด็ก เจ้าหน้าที่โรงเรียน แพทย์ พยาบาล ตำรวจจราจร และบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับเด็ก

ปัจจุบันสื่อและเทคโนโลยีมีบทบาทมากในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลในสังคม ครูสามารถใช้ข่าวสารความรู้ข้อมูลต่าง ๆ เป็นเครื่องมือที่เปิดโลกกว้างของวิทยาการ ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างมหาศาล ซึ่งครูถือเป็นบุคคลสำคัญที่จะนำเอาวิทยาการใหม่ ๆ มาสร้างเครือข่าย

การเรียนรู้ให้แก่เด็กเพื่อพัฒนาเด็กให้เป็นมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพและสามารถอยู่ในสังคมข่าวสารได้อย่างมีความสุข ครูจึงควรมีคุณลักษณะดังนี้ (สุมน อมรวิวัฒน์. 2535 : 11-13)

1) สดชื่น แจ่มใส สะอาด ครูเป็นแบบอย่างที่ดีที่ศิษย์คอยเลียนแบบอยู่เสมอ ครูควรมีสุนัขภาพดี ร่างกายแข็งแรงแต่งกายสะอาด และมีท่าทางที่ยิ้มแย้มแจ่มใส ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อบรรยากาศการเรียนการสอนไปด้วย

2) ตื่นตัว นักเอาเบาสู้ คนเป็นครูมักต้องสำรวจตน เป็นคนเฉย ๆ สงบเสงี่ยม ซึ่งก็เป็นคุณลักษณะที่ดี แต่ในปัจจุบันคนเป็นครูจะดำรงตนเป็นพระฤาษีอยู่ในอาศรมอย่างโดดเดี่ยวไม่ได้แล้ว ครูต้องเป็นคนที่สนใจใฝ่รู้ ตื่นตัว กระฉับกระเฉง พร้อมที่จะรับรู้ข่าวสาร เคารพความเปลี่ยนแปลงต้องฝึกความตื่นตัวเพื่อจะรู้รอบและก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

3) มั่นใจในตนเอง ความไม่รู้ การขาดประสบการณ์ และความสับสนขาดเป้าหมายที่แน่นอน ทำให้คนขาดความมั่นใจในตนเอง ครูจำเป็นต้องฝึกฝนให้เกิดความมั่นใจในตนเอง ฝึกการแสดงออกโดยใช้ภาษาที่ถูกต้อง และการแสดงความคิดเห็นที่สนับสนุนหรือตอบโต้ อย่างมีเหตุผล ครูที่มีความมั่นใจในตนเองมีความองอาจสง่างาม และสามารถกำหนดสถานการณ์ของความเป็นครูอย่างมีศักดิ์ศรี

3) รู้รอบเนื่องจากได้อ่านมากฟังมาก ในที่นี้มีได้เจาะจงให้ครูต้องเป็นนักปราชญ์หรือเป็นคนที่มีรู้ทุกเรื่อง แต่อย่างนั้นครูต้องเป็นคนรอบรู้ข่าวสาร เหตุการณ์ตลอดจนปัญหาของสังคม ได้ติดตามและสังเกตวิธีการที่คนต่างฝ่ายต่างความคิดได้เถียงกันด้วยเหตุผล แล้วรู้จักใช้วิจารณ์ญาณวินิจฉัย ตามความรู้และประสบการณ์ของตน

4) เป็นกัลยาณมิตร เป็นความมีน้ำใจ ความใกล้ชิดผูกพันกับศิษย์และเพื่อนร่วมงาน ลักษณะของการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีทักษะทางสังคมเป็นที่รักไว้วางใจ

5) ฉลาด การที่ครูสามารถใช้ภาษาโต้ตอบกับผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง รับฟังเรื่องราวต่าง ๆ ได้เข้าใจรวดเร็ว จับประเด็นได้ว่าอะไรสำคัญ ๆ อะไรเป็นประเด็นหลักและประเด็นย่อยฟังคำสั่งฟังคำถามครั้งเดียวเข้าใจ

6) สุขภาพ ครูที่เก่ง ฉลาด รอบรู้ และมั่นใจนั้นต้องเป็นคนที่สุขภาพด้วย สุขภาพในที่นี้ หมายถึงกิจวัตรที่เหมาะสมกับบุคคล กาลเทศะ แสดงว่าได้รับการฝึกหัด ขัดเกลาไม่หยาบ กระด้าง

โดยสรุป สมรรถภาพด้านคุณลักษณะ เป็นพฤติกรรมที่ครูแสดงออกถึงการมีบุคลิกภาพทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสม มีเมตตา กรุณา มีความเป็นระเบียบ รักษาความสะอาด ประหยัด มีความอดทน ขยัน เอาใจใส่ต่อหน้าที่ มีความซื่อสัตย์ และมีความยุติธรรมและตัดสินใจดี

4. ตัวแปรที่พยากรณ์สมรรถภาพของครู

สมรรถภาพเป็นลักษณะประจำตัวของบุคคลที่เป็นผลมาจากการได้รับการศึกษา ทั้งระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ความรู้สึกต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในตัวบุคคล รวมถึงสภาพแวดล้อมอื่น ๆ ที่อยู่รอบตัวบุคคล สมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา เป็นผลมาจากตัวแปรสำคัญหลายตัว สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกตัวแปรสำคัญ ดังนี้ ประสบการณ์ในการสอน วุฒิการศึกษา แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร บรรยายภาคในโรงเรียน ขนาดโรงเรียน และเขตพื้นที่การศึกษา

4.1 ประสบการณ์ในการสอน

ประสบการณ์ในการสอนเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการปฏิบัติงาน เมื่อบุคคลได้รับคัดเลือกเข้าทำงานในหน่วยงานหรือองค์กรใหม่ ความรู้ความสามารถที่ได้รับหลังจากจบการศึกษาตามระบบเป็นความรู้ทางทฤษฎีอย่างเดียวไม่พอสำหรับการปฏิบัติงานในหน้าที่ตามภารกิจของหน่วยงานได้อย่างเต็มที่ จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องจัดปัญหาดังกล่าว โดยวิธีการปฐมนิเทศและการฝึกอบรมระหว่างการทำงาน เพื่อเป็นการเพิ่มพูนทักษะและประสบการณ์ในการทำงาน (ประชา เตรรัตน์. 2531 : 40-42)

บุคลากรที่มีประสบการณ์น้อยมีความพยายามและขวนขวายหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อพัฒนาสมรรถภาพของตนเองให้สูงขึ้นมากกว่าผู้มีประสบการณ์มาก เนื่องจากตระหนักว่าตนเองยังมีความรู้ความสามารถไม่เพียงพอและคาดหวังในความก้าวหน้าในหน้าที่การทำงาน ดังนั้นองค์กรจึงควรให้การสนับสนุนบุคลากรอย่างเต็มที่ ผู้มีประสบการณ์มากย่อมมีความชำนาญและความพร้อมมากกว่า อาจจะละเลยในการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ องค์กรจะต้องพยายามกระตุ้นให้บุคลากรเห็นความสำคัญและความจำเป็นในการพัฒนาความรู้ความสามารถให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ (อรรถัย แสงธำรง. 2540 : 27)

ประสบการณ์ในการสอนเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสมรรถภาพของครูจากผลการวิจัยของดิศพร ศรีสวัสดิ์ (2540 : บทคัดย่อ) ซึ่งศึกษาความต้องการในการเสริมสมรรถภาพของครูสังกัดศึกษาระดับมัธยมศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ พบว่าครูสอนสังกัดศึกษาที่มีประสบการณ์ทางการสอนต่างกัน มีความต้องการในการเสริมสมรรถภาพด้านความรู้ ด้านคุณลักษณะและด้านทักษะ การปฏิบัติมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพรรณี สดับ (2543 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาสมรรถภาพของครูวิทยาศาสตร์หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพประเภทวิชาพาณิชยกรรม ในโรงเรียนเอกชน เขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2542 ในด้านความรู้ ด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ด้านปฏิบัติการสอน และด้านเจตคติทางวิทยาศาสตร์ ผลการเปรียบเทียบสมรรถภาพ พบว่า ครูวิทยาศาสตร์ที่มีประสบการณ์การสอนแตกต่างกัน มีสมรรถภาพแตกต่างกัน ทั้งโดยภาพรวมและราย

ด้านทั้ง 3 ด้าน โดยครูวิทยาศาสตร์ที่มีประสบการณ์การสอนมากมี สมรรถภาพสูงกว่าครูวิทยาศาสตร์ที่มีประสบการณ์น้อยกว่า นอกจากนี้จากงานวิจัยของสุภาวดี คำสำราญ (2537) พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานนานกว่ามีความเสียสละและความสำเร็จของงานสูงกว่าครูที่มีประสบการณ์น้อยกว่า แสดงว่าประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของครูเป็นตัวแปรสำคัญในการปฏิบัติงานของครูให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยทักษะที่สั่งสมขึ้นจากประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

จากงานวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยเชื่อว่าประสบการณ์ในการสอนของครู เป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งต่อสมรรถภาพครู โดยครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมาก มีสมรรถภาพที่สูงกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อย

4.2 ระดับการศึกษา

การพัฒนาบุคลากรในลักษณะการศึกษาเพิ่มคุณวุฒิโดยวิธีการจัดส่งครูไปรับการศึกษเพิ่มเติมยังมหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษา ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศเพื่อให้ได้รับปริญญาหรือประกาศนียบัตรเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อการปฏิบัติและพัฒนางานให้ดีขึ้น ผู้บริหารจึงควรส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรได้เพิ่มพูนความรู้วุฒิการศึกษาและประสบการณ์ให้กว้างขวางขึ้น (อรทัย แสงธำรง. 2540 : 31)

จากงานวิจัยเกี่ยวกับสมรรถภาพของครู พบว่า ครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี วิชาเอกการอนุบาลศึกษา มีสมรรถภาพการสอนสูงกว่าครูที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีวิชาเอกอื่น ๆ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ ด้านความเข้าใจ พัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก ครูที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีวิชาเอกการอนุบาลศึกษา มีสมรรถภาพการสอนสูงกว่าครูที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ด้านการจัดกิจกรรมและประสบการณ์แก่เด็ก ครูที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี วิชาเอกการอนุบาลศึกษามีสมรรถภาพการสอนสูงกว่าครูที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี วิชาเอกอื่น ๆ (ยุทธนา ปฐมวรชาติ. 2540 : 158)

บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการพัฒนาตนเองแตกต่างกันโดยเฉพาะในกลุ่มที่มีการศึกษาดำรงปริญญาตรีและปริญญาตรีจะมีแนวโน้มที่จะเข้ารับการศึกษต่อในระดับสูงขึ้น สำหรับบุคลากรที่มีการศึกษาระดับปริญญาเอกจะมีวิธีการพัฒนาตนเองด้วยวิธีอื่น ๆ เช่น การทัศนศึกษา การประชุมเชิงปฏิบัติการ ดังนั้นวิธีการพัฒนาบุคลากรของบุคลากรจะต้องให้เหมาะสมกับระดับการศึกษาด้วย (อรทัย แสงธำรง. 2540 : 31)

ดังนั้นระดับการศึกษาของครู ก็เป็นปัจจัยที่สำคัญที่มีผลต่อสมรรถภาพของครู โดยครูที่มีระดับการศึกษาสูง มีสมรรถภาพดีกว่าครูมีระดับการศึกษาดำ ฉะนั้นครูจึงจำเป็นต้องใฝ่รู้ ศึกษาหาความรู้อยู่ตลอดเวลาด้วยการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

4.3 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นจิตลักษณะที่สำคัญที่บุคคลที่เกี่ยวข้องจะควรช่วยสร้างเสริมให้มีในมนุษย์โดยเฉพาะเยาวชนของชาติ เพราะบุคคลใดที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ย่อมมีความมานะพยายามที่จะทำให้ดีที่สุด ตามศักยภาพที่ตนเองมีอยู่ เนื่องจากแรงจูงใจเป็นตัวกำหนดทิศทางการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ดังนั้นแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จึงมีอิทธิพลในขั้นรากฐานของการพัฒนาบุคคล บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นคุณสมบัติส่วนตัวย่อมอำนวยความสะดวกนั้นให้มีการช่วยส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้เจริญรุดหน้าอย่างรวดเร็ว แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จึงควรจะเป็นสิ่งที่ได้รับความสนใจจากผู้ที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งได้รับการเอาใจใส่ ช่วยเหลือ พัฒนาส่งเสริม ปลุกฝังให้คุณลักษณะนี้มีในอัตลักษณ์ของพลเมืองของประเทศก็จะทำให้ชาตินั้น สังคมนั้นเป็นสังคมแห่งความสำเร็จ (อริยา คูหา. 2545 : 35-36)

4.3.1 ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

นักจิตวิทยาและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของคำว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ดังนี้

สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2536 : 123) ได้ให้ความหมายว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง แรงจูงใจที่เป็นแรงขับให้บุคคลพยายามที่จะประกอบพฤติกรรมที่จะประสบผลสัมฤทธิ์ตามมาตรฐานอันเป็นเลิศ สอดคล้องกับปิยะพงษ์ แก้วกู่ (2544 : 14) ที่กล่าวว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง แรงจูงใจที่กระตุ้นให้บุคคลสามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างไม่ย่อท้อ โดยใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาหรือเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ ให้ประสบผลสำเร็จตามมาตรฐานที่ตั้งไว้

เมอร์เรย์ (สุภาพรณ์ อาษาสร้อย. 2540 : 8-9 ; อ้างอิงจาก Murray. 1964.

Motivation and Emotion. p. 19) ได้อธิบายความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motivation) ไว้ว่า เป็นความต้องการ ได้รับผลสำเร็จจากการกระทำในสิ่งที่ยาก ต้องการที่จะควบคุม จัดกระทำ หรือจัดระเบียบ วัตถุ บุคคล หรือความคิด โดยการกระทำสิ่งเหล่านี้อย่างรวดเร็ว และมีความอิสระให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ต้องการเอาชนะอุปสรรค และบรรลุถึงมาตรฐานอันดีเลิศ ต้องการเป็นคนเก่ง มีความสามารถในการแข่งขันและเอาชนะคนอื่น ๆ ต้องการเพิ่มการยอมรับตนเอง โดยการบรรลุความสำเร็จในกิจกรรมที่เป็นอัจฉริยะ

สุภาพรณ์ อาษาสร้อย (2540 : 12) ให้ความเห็นว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความปรารถนาที่จะได้รับผลสำเร็จในงานที่ยุ้งยากซับซ้อน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่ขัดขวาง พยายามหา

วิธีการต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหา มีความทะเยอทะยานสูง เพื่อนำตนไปสู่ความสำเร็จ มีความต้องการเป็นอิสระในการทำงาน และการแสดงออก ต้องการชัยชนะในการแข่งขัน มุ่งมั่นที่จะทำให้ดีเลิศ เพื่อให้บรรลุมาตรฐานที่ตนตั้งไว้อย่างสูง มีความสบายใจเมื่อประสบผลสำเร็จ และมีความวิตกกังวลเมื่อทำไม่สำเร็จหรือประสบความล้มเหลว

อริยา คูหา (2545 : 38) ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่า เป็นปัจจัยหรือตัวแปรทางด้านจิตลักษณะของบุคคลที่ผู้เกี่ยวข้องควรได้ตระหนักปลูกฝังให้เกิดขึ้นในบุคคลทุกคน เพราะหากเปรียบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เสมือนบ้าน ผู้ที่ขาดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ก็เสมือนบุคคลไร้หลัก ไร้เสาเอก ขาดแรงยึดเหนี่ยวที่จะพัฒนาตนเอง ไร้แก่นของพฤติกรรมที่แสดงออกมา ดังนั้นการพัฒนาชาติต้องเริ่มต้นที่การพัฒนาบุคคล และการจะพัฒนาบุคคลก็ต้องเริ่มกันที่พัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นสำคัญ

โดยสรุป แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง แรงกระตุ้น แรงผลักดัน หรือความปรารถนาที่จะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และบุคคลต้องการที่จะประสบผลสำเร็จในการทำงาน ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้

4.3.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ได้แก่ ทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของแมคเคลแลนด์ ทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของเมอร์เรย์ และทฤษฎีเน้นในความสามารถแห่งตนของมาสโลว์ รายละเอียดดังนี้

4.3.2.1 ทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของแมคเคลแลนด์ (McClelland's

Achievement Motivation Theory) เดวิด แมคเคลแลนด์ (David McClelland) นักจิตวิทยาแห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับสิ่งจูงใจของมนุษย์ในการทำงานให้เกิดผลสำเร็จทั้งในระดับบุคคลและระดับสังคม ผลการศึกษารูปได้ว่า คนเรามีความต้องการอยู่ 3 ประการ คือ (แสง จันทร์อนม. 2538 : 140)

- 1) ความต้องการสัมฤทธิ์ผล เป็นความปรารถนาจะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้สำเร็จ ลุล่วงไปด้วยดี พยายามเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ มีความสบายใจเมื่อประสบผลสำเร็จ มีความวิตกกังวลเมื่อประสบความไม่สำเร็จ
- 2) ความต้องการความผูกพัน เป็นความต้องการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ต้องการความเป็นมิตรและสัมพันธภาพที่อบอุ่น
- 3) ความต้องการมีอำนาจบารมี ได้แก่ ความต้องการรับผิดชอบบุคคลอื่น ต้องการควบคุมและให้ผู้อื่นให้โทษแก่ผู้อื่นได้

สาระสำคัญประการหนึ่งของทฤษฎีแรงจูงใจของแมคเคลแลนด์ คือ ผู้ที่จะทำงานได้อย่างประสบความสำเร็จต้องมีแรงจูงใจด้านความต้องการสัมฤทธิ์ผลอยู่ในระดับสูง หรือกล่าวได้ว่าความสำเร็จของงานจะทำได้โดยการกระตุ้นความต้องการสัมฤทธิ์ผลเป็นสำคัญ บุคคลแต่ละคนเมื่อมีความต้องการสัมฤทธิ์ผลสูงก็สามารถทำงานได้สำเร็จและช่วยให้งานของหน่วยงานสำเร็จได้ด้วย

4.3.2.2 ทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของเมอร์เรย์ (Murray's Achievement Motivation Test) ได้รวบรวมความต้องการทางจิตของมนุษย์ไว้ 28 ชนิด และในจำนวนนี้มีความต้องการเอาชนะ และประสบผลสำเร็จรวมอยู่ด้วย เขาจึงเป็นบุคคลแรกที่ได้กล่าวถึง ความต้องการผลสัมฤทธิ์ว่าเป็นความต้องการทางจิตที่มีอยู่ในมนุษย์ทุกคน เพราะมนุษย์ต้องการเป็นผู้ที่มีความสามารถ มีพลังจิตที่จะเอาชนะอุปสรรคมุ่งมั่นที่จะกระทำในสิ่งที่ยากให้ประสบความสำเร็จ (สุภาภรณ์ อาษาสร้อย. 2540 : 15)

4.3.2.3 ทฤษฎีเน้นในความสามารถแห่งตนของมาสโลว์ (Self Actualization Theory) มาสโลว์เชื่อว่าความต้องการของมนุษย์มีมาแต่กำเนิด ซึ่งมาสโลว์ได้เรียงลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์จากขั้นต้นไปสู่ความต้องการขั้นต่อไปดังนี้ ความต้องการทางด้านร่างกาย ความต้องการความปลอดภัย ความต้องการด้านความรัก และความเป็นเจ้าของ ความต้องการได้รับการยกย่อง ความต้องการที่จะเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง (สุภาภรณ์ อาษาสร้อย. 2540 : 16)

สรุปได้ว่า ความต้องการด้านความสำเร็จ หรือแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ตามทฤษฎีแมคเคลแลนด์ จะตรงกับความต้องการในลำดับ 5 ของมาสโลว์ คือ ต้องการตระหนักในความสามารถแห่งตน ซึ่งเป็นความต้องการที่จะเข้าใจตนเองตามสภาพที่ตนเป็นอยู่เข้าถึงความสามารถ ความสนใจ และศักยภาพของตน ยอมรับได้ทั้งส่วนที่เป็นจุดอ่อน และจุดบกพร่องของตนเอง ความต้องการชนิดนี้เป็นความต้องการที่แต่ละคนต้องการจะเป็นคนชนิดที่ควรจะเป็นไปได้ดีที่สุด ทำความเข้าใจกับตนเองได้ถูกต้อง ทำให้มีความสุขและประสบความสำเร็จในการทำงานได้เต็มตามสมรรถภาพของตน

ได้มีผู้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่น่าสนใจ มีดังนี้ ไนท์ และซานเซวิท (แสง จันทร์ธนอม. 2538 : 142 ; อ้างอิงจาก Knight and Sassenrath. 1965. "Relation of Achievement Motivation and Test Anxiety to Performance in Program Instruction," *Journal of Education Psychology*. pp. 14-17) ได้ศึกษากลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัย จำนวน 139 คน โดยใช้ข้อสอบที่ใช้วัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ผลการศึกษาพบว่า คนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะเป็นผู้ที่ทำงานผิดพลาดน้อยที่สุด ทำงานเรียบร้อย ได้ใช้เวลาในการทำงานน้อยและมีความจำดีกว่าผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ

ปิยะพงษ์ แก้วกู (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และความพึงพอใจในงานกับสมรรถภาพที่พึงประสงค์ของครูพลศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดชัยภูมิ พบว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์กับสมรรถภาพที่พึงประสงค์ของครูพลศึกษา

4.3.3 ลักษณะของผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ได้มีการรวบรวมลักษณะของผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยบุคคลจากสาขาต่าง ๆ ซึ่งลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

เปรมสุริย์ เชื้อมทอง (2536 : 63) ให้ความเห็นเกี่ยวกับลักษณะของผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ว่าผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงชอบสถานการณ์ที่ตนมีโอกาสแสดงความสามารถในการแก้ปัญหา เพราะเขาจะรู้สึกพึงพอใจเมื่อประสบความสำเร็จ บุคคลประเภทนี้จะไม่ชอบสถานการณ์ที่ผลที่จะเกิดขึ้นนั้นขึ้นอยู่กับโอกาสหรือสาเหตุอื่นที่นอกเหนือจากการควบคุมของตน และผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะตั้งเป้าหมายในการทำงานไว้ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เพื่อที่จะทำให้เขามั่นใจได้ว่า เขาสามารถจะบรรลุเป้าหมายที่เขาตั้งไว้ และจะทำให้เขาได้รับความพึงพอใจ นอกจากนี้ยังต้องการรู้ว่าคุณทำงานได้ดีเพียงใด และต้องการข้อมูลย้อนกลับที่เป็นจริง

ลลิตา เหล่าพานิช (2538 : 46) กล่าวว่า ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะเป็นผู้ที่มีความทะเยอทะยานสูง หวังว่าตนจะประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก พยายามไปสู่สถานะที่สูงขึ้นไป อดทนทำงานที่ยากได้เป็นเวลานาน ไม่หยุดนิ่ง คำนึงถึงเหตุการณ์ในอนาคตมาก ต้องการให้เป็นที่รู้จักผู้อื่น เลือกร่วมงานที่มีความสามารถเป็นอันดับแรก พฤติกรรมที่เกิดขึ้นมีลักษณะเป็นเอกลักษณ์มุ่งแข่งขันกับมาตรฐานอันดีเยี่ยม รับผิดชอบต่อตนเอง กล้าเสี่ยง และต้องการทราบผลการตัดสินใจที่แน่ชัด

ดังนั้นแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ จึงเป็นความปรารถนาที่จะได้รับผลสำเร็จในกิจกรรมต่าง ๆ มีความต้องการมุ่งหวังที่จะประสบผลสำเร็จในชีวิต มีความเพียรพยายามที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยไม่ย่อท้ออุปสรรคเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ พฤติกรรมของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงก็คือ ชอบใช้แนวคิดหรือทฤษฎีใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหา มีความมุ่งมั่นและมีความอดทนสูงในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จ

4.4 ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง

ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นพลังแห่งชีวิตที่สำคัญในการดำเนินการต่าง ๆ การเห็นคุณค่าในตนเอง ประกอบด้วยการตระหนักในความสามารถของตน และการเชื่อถือตนเองมีผู้ทำการศึกษาจิตวิทยาแห่งการเห็นคุณค่าในตนเอง พบว่า คนที่มีความตระหนักในความสามารถของตนในระดับสูง จะเชื่อว่าตนสามารถทำได้ ในขณะที่ผู้ที่ตระหนักในความสามารถของตนในระดับต่ำ จะเต็มไปด้วยความวิตกกังวลไม่ว่าจะทำกิจการใด ๆ การรับรู้ตนเองในด้านความสามารถแห่งตนนี้ มี

อิทธิพลต่อความกระตือรือร้นหรือการถอยหนี (เรียม ศรีทอง. 2542 : 111-112) นอกจากนั้นการตระหนักในด้านความสามารถของตน เป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลให้บุคคลมีความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งจะมีแนวโน้มกระทำในสิ่งที่ตนเชื่อถือเพิ่มขึ้น บุคคลที่ขาดความเชื่อถือตนเองจะยอมให้ผู้อื่นเอาเปรียบหรือทำร้ายได้ทั้งวาจาและร่างกาย

4.4.1 ความหมายของความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง

จากการศึกษาเกี่ยวกับความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง ได้มีผู้ให้ความหมายไว้คล้ายคลึงกัน ดังนี้

มัสเซน (ปีทมา เรณูมาร. 2539 : 94 ; Mussen. 1990. *Child Development and Personality*: p.391) กล่าวว่า ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองเป็นการประเมินคุณสมบัติต่าง ๆ ของตนเอง และมีการตัดสินว่าดีหรือไม่ดี ซึ่งจะแตกต่างกับอัตมโนทัศน์ที่เป็นความคิดในเชิงบรรยายแต่ไม่ตัดสิน เช่น ความจริงที่ว่าผมดำและเสียงเบา เป็นส่วนหนึ่งของอัตมโนทัศน์ แต่คุณสมบัติเหล่านี้ไม่สามารถตัดสินได้ว่าดีหรือไม่ดี

ปีทมา เรณูมาร (2539 : 95) กล่าวว่า ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง ในเรื่องของการยอมรับตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเองที่จะประสบความสำเร็จ และการมีความสามารถเพียงพอในการกระทำสิ่งต่าง ๆ อันมีคุณค่าต่อตนเองและสังคม

โสภณ ตระการวิจิตร (2541 : 13) กล่าวว่า ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง การประเมินคุณค่าในตนเอง ซึ่งแสดงถึงความรู้สึกและเจตคติที่บุคคลมีต่อตนเอง ตลอดจนความเชื่อและการยอมรับของบุคคลที่มีต่อความสามารถ ความสำคัญและความสำเร็จของตน ความรู้สึกนับถือตนเองและเห็นตนเองมีคุณค่า รวมทั้งความรู้สึกถึงคุณค่าที่บุคคลอื่นมีต่อตนและการได้รับการยอมรับยกย่องนับถือจากบุคคลในสังคม

ธีระ ชัยยุทธยรรยง (2544 : 20-21) กล่าวว่า ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง (Self Esteem) หมายถึง ความรู้สึกที่บุคคลมีต่อตนเองในทางที่ดี มีความเข้าใจตนเอง ยอมรับตนเอง มีอำนาจในการควบคุมตนเอง มีความรู้สึกว่าตนเองมีความสามารถ มีคุณค่า ทำอะไรให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายของตนได้

ละรินรา เมาธรร (2546 : 11) กล่าวว่า ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง ความรู้สึกหรือเจตคติที่บุคคลมีต่อตนเองอันเนื่องมาจากความเชื่อมั่นว่าตนเองมีคุณค่า มีความรู้ มีความสามารถ มีเกียรติยศชื่อเสียง ได้รับการยอมรับและความเชื่อถือจากบุคคลทั่วไป ทำให้ตนเองรู้สึกภาคภูมิใจ มีความนับถือตนเองและประเมินความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองออกมาในรูปของคำพูด พฤติกรรมในการทำงาน และบุคลิกภาพ

จากความหมายข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง ความรู้สึกที่บุคคลตัดสินความมีคุณค่าของตนเองทั้งการยอมรับและไม่ยอมรับ มีอำนาจในการควบคุมตนเอง มีความรู้สึกว่าคุณค่าของตนเองมีความสามารถ มีคุณค่า ทำอะไรให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายของตนได้

4.4.2 ความสำคัญของความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง

ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองเป็นความจำเป็นพื้นฐานสำหรับมนุษย์ ซึ่งสามารถทำให้นุชนมีการพัฒนา หรือดำเนินชีวิตอยู่อย่างมีคุณค่า ในการที่มนุษย์จะประสบความสำเร็จ หรือล้มเหลว นั้น ขึ้นอยู่กับความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองเป็นส่วนสำคัญ ซึ่งความรู้สึก ความคิด และพฤติกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลแสดงออกในชีวิตประจำวันนั้นล้วนขึ้นอยู่กับความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของบุคคลทั้งสิ้น บุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองต่ำจะมีแนวโน้มทำลายตนเอง รวมทั้งมีพฤติกรรมการติดสารเสพติด และการก่ออาชญากรรมได้ง่าย

นอกจากนี้ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง ยังมีความสัมพันธ์กับการสื่อสารของบุคคล ผู้ที่เห็นคุณค่าในตนเอง สามารถกำหนดการสื่อสารของตนเองได้ก่อนพูด ด้วยการรับรู้ข้อมูลข่าวสารผ่านการได้ยิน การเห็น การสัมผัส การเคลื่อนไหว และระดับของน้ำเสียง เมื่อแปลความหมายข้อมูลที่ได้รับ จะเริ่มใช้วิธีการสื่อสารที่คุ้นเคยทั้งภาษาพูดและภาษาท่าทาง ซึ่งพัฒนามาจากความรู้สึกเห็นคุณค่าในตัวเอง (ธีระ ชัยยุทธยรรยง. 2544 : 20-21)

4.4.3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง มีหลายแนวคิด เช่น แนวคิดและทฤษฎีของคาร์ล โรเจอร์ แนวคิดของมาสโลว์ และแนวคิดของโรเซนเบิร์ก เป็นต้น รายละเอียดดังนี้

4.4.3.1 แนวคิดและทฤษฎีของคาร์ล โรเจอร์ (Carl Roger)

โรเจอร์มีความเชื่อว่ามนุษย์มีอิสระเสรีภาพ มีธรรมชาติที่ใฝ่ดี มีความปรารถนาที่จะรู้จักตนเอง มีความรับผิดชอบต่อชีวิตและการกระทำของตนเอง มีความสามารถในการแก้ปัญหาชีวิตของตนเอง ตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล นอกจากนี้โรเจอร์ยังได้กล่าวถึงความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง ในแง่ของการประเมินตนเองระหว่างตัวตนที่แท้จริง และตัวตนตามอุดมคติ ดังนี้ (ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2536 : 133)

1) บุคคลที่มองตนเองตรงกับตัวตนตามความเป็นจริง มักมองเห็นตนตามอุดมคติ ที่ค่อนข้างเป็นไปได้ ทำให้การดำเนินชีวิตของเขาเป็นไปอย่างมีความมุ่งมั่น กระตือรือร้น และได้ตามตั้งใจไว้เสมอ เขาจึงมีความพอใจในตนเองอยู่มาก ซึ่งจะนำไปสู่ความพอใจในบุคคลอื่น

ด้วย นั่นคือการมองตนเองและคนอื่นในทางที่ดีและนำไปสู่การมีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองที่สูงขึ้นด้วย

2) บุคคลที่มองตนเองสูงกว่าตนตามความเป็นจริง มักมีแนวโน้มที่จะมองตนตามอุดมคติอย่างเพ้อฝัน ไม่มีลู่ทางดำเนินไปสู่ความสำเร็จ ฉะนั้นจึงมักทำอะไรไม่สมหวังอยู่เสมอ แล้วก็โทษบุคคลอื่นหรือสถานการณ์อื่น ว่าเป็นต้นเหตุของความไม่สมหวังนั้น ๆ

3) บุคคลที่มองตนเองต่ำกว่าตัวตนในความเป็นจริง มักเป็นผู้ที่ยอมแพ้ ถดถอย ไม่ได้ใช้ศักยภาพและคุณสมบัติที่มีตามความเป็นจริง จึงมีแนวโน้มที่จะวาดภาพตนในอุดมคติที่ตกต่ำลงอีก เพราะไม่เชื่อในความสามารถและศักยภาพของตน อันจะนำไปสู่การมีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองต่ำลงไปอีก

4.4.3.2 แนวคิดและทฤษฎีของมาสโลว์ (Maslow)

การเสริมสร้างให้บุคคลมีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองเป็นการตอบสนองความต้องการพื้นฐานในขั้นสูง เป็นผลให้บุคคลมีความสุขสงบมากขึ้น มีหัวใจหรือชีวิตข้างในที่เต็มขึ้น เข้มแข็ง และเป็นตัวจริงของตัวเอง และสามารถรับแรงกดดันในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ โดยความต้องการความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองเป็นขั้นแรกที่อยู่ใต้การบรรลุสัจจการแห่งตน ซึ่งทฤษฎีนี้กล่าวถึงความต้องการที่เป็นไปตามลำดับขั้น ดังนี้ (จารุพรธน์ จวนสาธ. 2545 : 13)

1) ความต้องการทางร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการขั้นแรกของสิ่งมีชีวิต นั่นคือ การมีชีวิตอยู่ได้ ได้แก่ การมีอาหาร น้ำดื่ม อากาศหายใจ ที่อยู่อาศัยเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม เป็นต้น ซึ่งเป็นความต้องการที่สำคัญและรุนแรงมากพอที่จะทำให้สิ่งมีชีวิตต้องดิ้นรนต่อสู้และกระทำการกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่สามารถตอบสนองหรือสร้างความพึงพอใจให้แก่ตนเองได้

2) ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) เมื่อความต้องการทางร่างกายได้รับการตอบสนองแล้ว ขั้นต่อไปจะต้องการความมั่นคงปลอดภัยทั้งในด้านทรัพย์สินและชีวิต

3) ความต้องการความรักและการอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ (Belongingness and Love Needs) ความต้องการขั้นนี้อาจเรียกว่าเป็นความต้องการทางสังคม (Social Needs) คือต้องการมีเพื่อน มีคนรักใคร่ชอบพอกและต้องการรักใคร่ผู้อื่นด้วย นั่นคือมนุษย์เป็นสัตว์สังคม จึงไม่ต้องการอยู่อย่างโดดเดี่ยว

4) ความต้องการเกียรติยศศักดิ์ศรี (Esteem Needs) มนุษย์มีความคิดอยากเด่นอยากให้ตัวเองมีชื่อเสียง มีความสำคัญ เป็นที่ยอมรับของผู้อื่น มีฐานะบทบาทที่มั่นคงทาง

สังคม ซึ่งความต้องการขั้นนี้อาจแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทแรกเป็นความปรารถนา ความสำเร็จ ความสามารถ ความอดทน ความเชื่อมั่นที่จะเผชิญโลกและมีความอิสระเสรี ประเภทที่สองเป็นความปรารถนาเกี่ยวกับชื่อเสียงและศักดิ์ศรีที่ผู้อื่นให้การยอมรับ ในสังคมปัจจุบันจะเห็นว่าความต้องการข้อนี้เป็นความต้องการที่มีลักษณะเด่นมาก

5) ความต้องการสัจจการแห่งตน (Needs for Self-Actualization) เป็นความต้องการขั้นสูงสุด เป็นการรับรู้ความสามารถและคุณค่าที่แท้จริงของตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอันที่จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่มนุษยชาติ

4.4.3.3 แนวคิดและทฤษฎีของโรเซนเบิร์ก (Rosenberg)

ตามแนวคิดของโรเซนเบิร์ก ถือว่า ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างความคิดเกี่ยวกับตนเอง โดยอยู่ในลักษณะของการประเมินตนเอง (Self Evaluation) ในเรื่องของคุณค่าและความสามารถ ซึ่งจะเกี่ยวพันกับสัญลักษณ์และคุณสมบัติเฉพาะเจาะจงบางประการของบุคคล ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองตามแนวคิดของโรเซนเบิร์ก ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างอัตมโนภาพ โดยในการศึกษาเกี่ยวกับอัตมโนภาพได้แยกพิจารณา 2 มิติ คือ (สระรินรา เหมารธ. 2546 : 14-15)

1) อัตตะในด้านสัญญาณ (Cognitive Self) เป็นเรื่องของความรู้ความเข้าใจที่บุคคลมีต่อตนเอง จากการที่บุคคลเป็นเจ้าของตำแหน่ง สถานภาพภายในโครงสร้างสังคมที่บุคคลอาศัยหรือเป็นสมาชิกอยู่ ทำให้บุคคลแต่ละคนมีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง เช่น เป็นพ่อ แม่ ครู แพทย์ ฯลฯ เอกลักษณ์ที่บุคคลได้จากสังคมนี้ สามารถทำให้บุคคลรู้ว่าเขาเป็นใคร คนอื่นเป็นใคร การรับรู้ก็นำไปสู่อัตมโนภาพของบุคคล โดยอัตตะที่เกิดขึ้นไม่เกี่ยวข้องกับการประเมินของบุคคล

2) อัตตะในด้านการประเมิน (Evaluative Self) เป็นการอธิบายตนเองของบุคคลซึ่งได้มาจากการที่บุคคลนำตนเองไปประเมินกับสิ่งอื่นหรือคนอื่น เพื่อที่จะให้บุคคลรู้ว่าเขามีคุณค่าหรือมีความภาคภูมิใจในตนเองสูงหรือต่ำอย่างไร การประเมินตนเองของบุคคลในแนวสังคมวิทยาสวนใหญ่จะอยู่ในเรื่องของความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง โดยจะพบว่าการที่บุคคลรู้สึกดีต่อตนเองอย่างไร ก็จะนำไปสู่พฤติกรรมเช่นนั้น

ตามแนวคิดของโรเซนเบิร์ก อัตมโนภาพและความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองเป็น 2 มิติ ที่แยกออกจากกัน โดยกล่าวว่าทั้งสองไม่ใช่สิ่งเดียวกัน โดยความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นเพียงมิติหนึ่งของโครงสร้างอัตมโนภาพ

4.4.4 ลักษณะของบุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง

คูเปอร์สมิธ (สุภาเพ็ญ ศพลายุทธ์. 2541 : 39 ; อ้างอิงจาก Coopersmith. 1981. *Antecedents of Self-Esteem* . p. 65) แสดงทัศนะว่า บุคคลจะแสดงระดับการเห็นคุณค่าใน

ตนเองที่แตกต่างกันออกไปอย่างรู้ตัวและไม่รู้ตัว ทั้งทางลักษณะท่าทาง น้ำเสียง คำพูด และพฤติกรรม โดยมีผลต่อบุคคลดังต่อไปนี้ บุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเองสูง จะมีความสอดคล้องกลมกลืนทั้งหมดของ “ตน” มีการรับรู้คุณค่าในตนเองตามความเป็นจริง ตระหนักถึงศักยภาพทั้งหมดของตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความพยายามในการกระทำสิ่งต่าง ๆ อย่างกระตือรือร้น มีความเป็นตัวของตัวเอง ในการแสดงความคิดเห็น ไม่หวั่นไหวต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ โดยมีปฏิกิริยาตอบรับในทางสร้างสรรค์ มองโลกในแง่ดี มีความจริงใจ ไว้วางใจผู้อื่น สามารถสร้างมิตรภาพกับผู้อื่นได้ดี มีความเอาใจใส่และสามารถรับรู้ความรู้สึกของบุคคลอื่นได้อย่างละเอียดอ่อน สามารถแสดงความต้องการของตนเองได้อย่างตรงไปตรงมาและเป็นความจริง ใช้กลไกในการป้องกันตัวน้อย ไม่ค่อยรู้สึกว่าเขาดีกว่าผู้อื่น และมีความรู้สึกอยู่กับชีวิตของตนเอง ในทางตรงกันข้ามบุคคลที่เห็นคุณค่า ในตนเองต่ำ จะอยู่ในภาวะที่ไม่กลมกลืนของ “ตน” มักใช้กลไกในการป้องกันตนเอง มีความเชื่อมั่น ในตนเองต่ำ รู้สึกว่าตนเองไร้ค่า ไม่มีความสามารถ จึงมักจะหลีกเลี่ยงการทำให้สิ่งต่าง ๆ ที่แปลกใหม่และท้าทาย ไม่มีความพยายาม หรือละทิ้งการทำให้สิ่งที่ยากกลางคัน มักจะพึ่งพาผู้อื่น หลีกเลี่ยงการพบปะสังสรรค์กับผู้อื่น และหวั่นไหวต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ได้ง่าย บุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเองต่ำมักแสดงความเข้มแข็งหรือแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว ให้ปรากฏออกมาเสมอ ๆ ทั้งนี้เพื่อเป็นการกลบเกลื่อน ความรู้สึกหวาดกลัว ท้อแท้ ไม่มั่นใจในตนเอง

4.4.5 วิธีการเสริมสร้างและเพิ่มความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง

ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสามารถเสริมสร้างให้เพิ่มขึ้นและลดลงได้ตลอดชีวิตของเรา และมีหลายวิธีในการเสริมสร้างและเพิ่มความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้ (ธีระ ชัยยุทธยรรยง. 2544 : 24)

- 1) พึงระลึกเกี่ยวกับตนเองว่า ตนเท่านั้นที่ควบคุมภาพพจน์ของตนเองได้ ตัวเราเท่านั้นที่มีอำนาจที่จะเปรียบเทียบภาพพจน์ของตนเอง ข้อสนเทศที่ได้รับจากผู้อื่นอาจมีอิทธิพลก็จริง แต่เราจะยอมรับหรือปฏิเสธก็ได้ย่อมขึ้นอยู่กับตัวเราเอง เพราะภาพพจน์จะเป็นอย่างไรก็อยู่ที่ใจของเรา นั่นแหละ
- 2) อย่าให้คนอื่นมากำหนดมาตรฐานให้แก่เรา เพราะผู้คนรอบข้างมักคอยบอกเรา อยู่ตลอดเวลาว่าให้ทำอย่างนั้นทำอย่างนี้ บางครั้งคนอื่นก็มีเจตนาดี ทำให้เรายอมรับคำแนะนำนั้น ๆ แต่การนำมาตรฐานของผู้อื่นมาใช้เป็นมาตรฐานของเราเอง ซึ่งอาจทำให้เราไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ทางที่ดีเราควรคิดให้รอบคอบว่าสิ่งที่ทำอยู่นั้นเป็นเป้าหมายส่วนตัวของเราและควรมีมาตรฐานเป็นของตน

3) พึงระวังการตั้งเป้าหมายของตนเองที่ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง แม้ว่าเราจะมีเป้าหมายที่จะทำให้สำเร็จแต่ก็ควรตั้งคำถามกับตัวเองว่า “เป้าหมายนั้นสอดคล้องกับความเป็นจริง

หรือไม่” บางคนคาดหวังเกี่ยวกับตัวเองสูง โดยเอาตัวเองไปเปรียบเทียบกับกลุ่มอ้างอิงที่เขาเลอเลิศ และประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีแล้ว แทนที่จะเปรียบเทียบกับผู้อื่นที่อยู่ในรัศมีใกล้เคียงกัน ก็ดูไม่สมเหตุสมผล ซึ่งอาจทำให้ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองต่ำลงเพราะไม่สามารถถึงเป้าหมายของตนเองที่วางไว้

4) พยายามปรับความคิดที่ชอบมองอะไรในแง่ลบ บุคคลที่มักคิดอะไรในทางลบ มักมีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ เช่น เมื่อประสบความสำเร็จล้มเหลวก็มักตำหนิตัวเอง ถ้าเกิดล้มครงานแล้วได้รับการคัดเลือกก็จะให้เหตุผลว่าไม่มีใครสมควร แต่ถ้าตกงานก็จะพูดซ้ำเติมตัวเองว่า เพราะตัวเองเป็นคนโง่จริง ๆ ฉะนั้นเราจึงต้องปรับความรู้สึกและความคิดทางลบให้เป็นทางบวก จึงจะเพิ่มความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูงขึ้น

5) มุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเอง สรรวจตนเองพบว่ามีอะไรบกพร่องแล้วพยายามหาทางปรับปรุงแก้ไข

6) มองบุคคลอื่นด้วยสายตาที่ชื่นชมเป็นมิตร บุคคลที่มองบุคคลอื่นด้วยสายตาที่ชื่นชมและเป็นมิตร จะทำให้ได้รับการยอมรับความไว้วางใจ และชื่นชมกลับมาจากบุคคลอื่นเช่นกัน จะช่วยให้เกิดความรู้สึกรักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น แต่ถ้าบุคคลมองผู้อื่นด้วยสายตาที่ประสงค์ร้ายจะเป็นการตัดสัมพันธ์ภาพของตนเองกับผู้อื่น และจะเกิดความรู้สึกไม่เห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น

ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองในบริบทรวม เป็นการประเมินผลโดยรวมต่อคุณค่าของคน ๆ หนึ่ง เป็นระดับที่บุคคลรับรู้ตนเองในด้านความสามารถ ความสำคัญ และคุณค่า ที่อยู่ในพื้นฐานของการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อความสามารถในการทำงานเฉพาะด้าน ในอนาคต บุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูง จะเป็นผู้ปฏิบัติงานที่ดีกว่าพนักงานอื่น และมีความพึงพอใจในการทำงานมากกว่าบุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเองในการทำงานต่ำกว่า เนื่องจากบุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองต่ำจะไม่พัฒนาการรับรู้ของตนเอง ในขณะที่ได้รับการให้ข้อมูลย้อนกลับในเชิงลบเกี่ยวกับงานของเขา (จารุพรรณ จวนสง. 2545 : 23)

ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง จึงเป็นการที่บุคคลตัดสินความมีคุณค่าของตนเอง ทั้งการยอมรับหรือไม่ยอมรับ และมีความรู้สึกว่าคุณค่าความสามารถ มีคุณค่า ทำอะไรให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายของตนได้

4.5 พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร

ผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้บังคับบัญชาสูงสุดของโรงเรียนจำเป็นต้องแสดงความเป็นผู้นำทางวิชาการของตนเองในการที่จะดำเนินการกิจต่าง ๆ ของโรงเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายที่

กำหนด หากผู้บริหารโรงเรียนทำหน้าที่เพียงการบริหารแต่อย่างเดียว โรงเรียนก็คงบรรลุเป้าหมายได้ยาก จำเป็นที่ผู้บริหารโรงเรียนต้องแสดงออกถึงพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของตนด้วย

4.5.1 ความหมายของพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการ

พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการ หมายถึง การกระทำหรือท่าทีที่ผู้บริหารโรงเรียนแสดงออกถึงความสามารถในการนำกลุ่มซึ่งผู้ร่วมงานสามารถสังเกตเห็นได้ในการบริหารกิจกรรมทุกชนิดของโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุง พัฒนาและส่งเสริมการเรียนการสอนให้ได้ผลดี ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องแสดงพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการในการปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ เพื่อให้การบริหารโรงเรียนดำเนินไปด้วยดีและมีประสิทธิภาพ อนึ่งแม้ว่าผู้บริหารโรงเรียนจะเป็น ผู้มีความรู้ความสามารถสูงสักเพียงใดก็ย่อมไม่สามารถทำงานตามลำพังได้ จะต้องกระจายงานให้บุคลากรในโรงเรียนร่วมรับผิดชอบด้วย ซึ่งนอกจากจะทำให้งานเกิดประสิทธิผลแล้วยังเป็นการเปิดโอกาสให้บุคลากรได้ใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่อย่างเต็มศักยภาพ (เสาวนีย์ อาภาพันธ์. 2544 : 45)

4.5.2 บทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารในฐานะผู้นำทางวิชาการ มีดังนี้ (บัญชา แสงทวิ. 2539 : 57 ; อ้างอิงจาก Trusty. 1986. *Administrator/Supervisor Career Leader Orientation Manual*. pp. 116-117)

- 1) ส่งเสริมให้ครูพัฒนาเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทางวิชาการของโรงเรียนได้
- 2) ส่งเสริมให้ครูนำเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทางวิชาการของโรงเรียนไปปฏิบัติได้
- 3) สร้างความเชื่อมั่นว่ากิจกรรมของโรงเรียนและของห้องเรียนสอดคล้องกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโรงเรียน
- 4) สร้างความเชื่อมั่นว่าโครงการทางวิชาการของโรงเรียนเป็นผลมาจากการวิจัยและการปฏิบัติทางการศึกษา
- 5) มีการวางแผนร่วมกับคณะครูเกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ ทางวิชาการเพื่อให้บรรลุความต้องการของนักเรียน
- 6) ส่งเสริมให้ครูได้นำโครงการทางวิชาการไปปฏิบัติ
- 7) ปฏิบัติงานร่วมกับคณะครูในการประเมินผลโครงการทางวิชาการของโรงเรียน
- 8) ให้การสนับสนุนในการจัดกิจกรรมทางสังคมแก่นักเรียน
- 9) มีการจัดสรรเวลาเพื่องานวิชาการร่วมกับครูไว้อย่างชัดเจน
- 10) ให้การสนับสนุนในการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมเชาวน์ปัญญาของนักเรียน

- 11) ให้ความร่วมมือกับนักเรียนในการกำหนดระเบียบเพื่อแก้ไขปัญหาด้านวินัยของนักเรียน
- 12) ร่วมมือกับนักเรียนให้มีการนำระเบียบ กฎเกณฑ์ที่สร้างขึ้น มาใช้ในการแก้ปัญหาด้านวินัย
- 13) ร่วมมือกับคณะครูให้มีการนำระเบียบกฎเกณฑ์มาใช้ในการแก้ปัญหาด้านวินัยของนักเรียน
- 14) มีการประชุมพิเศษคณะครูเกี่ยวกับโครงการของโรงเรียน
- 15) มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะครูอย่างยุติธรรม
- 16) ช่วยเหลือคณะครูในการพัฒนาระบบงาน เพื่อให้มีความก้าวหน้าทางวิชาชีพ

4.5.3 องค์ประกอบของความเป็นผู้นำทางวิชาการ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบใหญ่ ๆ ได้แก่ (เสาวนีย์ อาภาพันธ์. 2544 : 47)

4.5.3.1 การจัดการด้านการเรียนการสอน (managing the instructional program and other) หมายถึง กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการดูแลส่งเสริม และสนับสนุนการสอนของครู การเรียนของนักเรียนและการประสานการจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ซึ่งอาศัยหลักการและวิธีการต่าง ๆ ที่ต้องศึกษาเล่าเรียนและฝึกฝนกันพอสมควร การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนควรเป็นกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียนกับครูในโรงเรียน ดังนั้นพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงานของผู้บริหารที่เกี่ยวข้องและส่งผลโดยตรงต่อการปฏิบัติการสอนของครูและการเรียนรู้ของนักเรียน

4.5.3.2 การประสานงานด้านการใช้หลักสูตร (coordinating curriculum) หมายถึง พฤติกรรมการประสานงานกับครูในด้านการนำหลักสูตรไปปฏิบัติให้เกิดผล จุดประสงค์ตามหลักสูตรของโรงเรียนจะต้องสัมพันธ์กับเนื้อหาที่สอนในห้องเรียนและคะแนนการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยตรง

เนื่องจากหลักสูตรเป็นตัวกำกับงานวิชาการ ความสามารถในการนำหลักสูตรไปใช้ในแต่ละสถานศึกษาย่อมแตกต่างกันไป ผู้บริหารโรงเรียนจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งในการบริหารหลักสูตร ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาและมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของหลักสูตรเป็นอย่างดี เพื่อสามารถให้คำแนะนำหรือเป็นที่ปรึกษาแก่บุคลากรด้านการสอนในโรงเรียนได้ นอกจากนี้ยังต้องจัดให้มีการประสานงานและกำกับดูแลให้ครูสอนและประเมินผลได้ตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร นับว่างานด้านการใช้หลักสูตรเป็นภารกิจที่สำคัญยิ่งอีกประการหนึ่งสำหรับผู้บริหาร

4.5.3.3 การนิเทศและการประเมินผลด้านการสอน (supervising and evaluating instruction)

1) การนิเทศ หมายถึง กระบวนการจัดการบริหารการศึกษา เพื่อที่จะแนะนำช่วยเหลือจัดบริการสิ่งอำนวยความสะดวกให้ความร่วมมือกับครูและบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน อันจะมีผลต่อความเจริญก้าวหน้าของนักเรียนตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา

การนิเทศภายในสถานศึกษามีจุดมุ่งหมายหลัก ก็เพื่อพัฒนาครูอาจารย์ในสถานศึกษา การนิเทศเป็นงานที่สร้างกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานโดยการแนะนำสอนแนะและให้บริการด้านวัสดุ อุปกรณ์ ตลอดจนเทคนิคและวิธีการ การปฏิบัติงาน การนิเทศควรทำอย่างมีระบบและก่อให้เกิดกำลังใจและขวัญดีแก่ผู้รับการนิเทศเพื่อทำให้การศึกษาเกิดผลสัมฤทธิ์ตามความคาดหวังของการศึกษา การนิเทศการศึกษาอาจจัดทำได้หลายรูปแบบ เช่นนิเทศโดยบุคคลภายนอกได้แก่ศึกษานิเทศก์หรือนิเทศโดยบุคลากรภายในสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าคณะ หัวหน้าแผนก ครูอาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน ในปัจจุบันนี้ผู้บริหารมีบทบาทต่อการนิเทศมากโดยเฉพาะการนิเทศภายในโรงเรียนของตนเอง

2) การประเมินผล

การประเมินผล หมายถึง การตีค่าผลงานซึ่งดำเนินการไปแล้วว่าบังเกิดผลตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้เพียงใด การดำเนินงานที่ดีย่อมมีการประเมินผลและติดตามผลอยู่เสมอ การประเมินผลงานนิเทศการศึกษาจะช่วยให้ผู้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษา ทราบว่าแผนการปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่กำหนดไว้บรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดจากการนิเทศการศึกษามีอะไรบ้าง การประเมินผลนี้ควรเป็นไปเพื่อส่งเสริมและปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ซึ่งอาจจัดให้มีการประเมินผลโดยครูผู้สอนเองหรือผู้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษา การประเมินผลอาจใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม แบบทดสอบ หรือแบบสำรวจการประชุมสัมมนาร่วมกัน การตรวจสอบผลงานภาคปฏิบัติและการวิจัยในเชิงประเมินผล

การประเมินผลด้านการสอนของครู ผู้นิเทศควรประเมินผลร่วมกันกับครูและให้คณะครูเข้าใจว่าเป็นการประเมินเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น มิใช่เป็นการจับผิด การประเมินผลที่ดีควรตั้งอยู่บนรากฐานแห่งความเป็นจริงตรงกับจุดมุ่งหมายของการศึกษา มีการประเมินอย่างเป็นระบบโดยอาศัยข้อมูลที่น่าเชื่อถือจากบุคคลหลายฝ่าย มีการประเมินหลาย ๆ ครั้งติดต่อกันอย่างสม่ำเสมอ มีความยืดหยุ่น นอกจากนี้เครื่องมือในการประเมินผลต้องเหมาะสมและสามารถสื่อความหมายชัดเจนเข้าใจง่าย

4.5.3.4 การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน (monitoring student progress) การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน ผู้บริหารควรจะใช้ผลจากคะแนนทดสอบในการ

กำหนดเป้าหมายของโรงเรียน ประเมินหลักสูตร การประเมินผลด้านการสอนและการวัดผล
ความก้าวหน้าตามเป้าหมายของโรงเรียน

การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียนจะช่วยให้ครูผู้สอนได้ทราบ
ข้อมูล เพื่อใช้ในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการสอน หรือช่วยเหลือนักเรียนได้ตรงตามศักยภาพและ
ความต้องการของนักเรียน อันจะนำไปสู่สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนในที่สุด ซึ่งครูอาจใช้
วิธีการสังเกต การตรวจแบบฝึกหัด การสอบถาม การทำแบบทดสอบ ฯลฯ เป็นเครื่องมือ นอกจากนี้ใน
การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียนยังจะช่วยให้ครูทราบข้อบกพร่องของนักเรียน และการเรียน
การสอนของตนด้วย การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียนเป็นระยะเป็นหน้าที่ของครูผู้สอน แต่ผู้ที่
มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการกระตุ้น กำกับ ติดตามครู ก็คือผู้บริหารโรงเรียนเพื่อเป็นการตรวจสอบว่า
นักเรียน มีพัฒนาการขึ้นหรือไม่ อย่างไร ควรมีการปรับปรุงหรือซ่อมเสริมในเรื่องใด ดังนั้นการกระตุ้น
ให้ครูได้ตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ จึงนับเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้บริหาร
โรงเรียนได้ข้อมูลมาพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพและมีคุณลักษณะตามเป้าหมายของหลักสูตรต่อไป

4.5.3.5 การจัดบริการสื่อการเรียนการสอนแก่ครู (secures resources for
program) สื่อการเรียนการสอนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนของครู เนื่องจากสื่อ
เป็นตัวกลางที่จะช่วยให้การสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ สื่อจะช่วย
กระตุ้นและสร้างความสนใจให้กับผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น
ผู้บริหารในฐานะผู้นำทางวิชาการของโรงเรียน จึงควรใช้เวลาส่วนหนึ่งในการส่งเสริมสนับสนุนให้ครู
มีการจัดหา ผลิตสื่อ และนำสื่อไปใช้ประกอบการสอน บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับสื่อการ
สอน มีดังนี้

- 1) เป็นผู้กำหนดนโยบายและแนวทางในการจัดการ การใช้ การบำรุง
รักษาตลอดจนการมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบ
- 2) เผยแพร่หรือเป็นผู้นำในการสร้างสรรค์สื่อการสอนเพื่อนำมาใช้ใน
โรงเรียน
- 3) ให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือให้ครูสามารถนำสื่อมาใช้
ประกอบการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- 4) เป็นผู้มีความรู้ความสามารถพอสมควรเกี่ยวกับวิธีใช้ และ
ประสิทธิภาพของสื่อแต่ละชนิด เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารสื่อการสอนภายในโรงเรียน

4.5.3.6 การให้บริการเสริมทางวิชาการแก่ครูในโรงเรียน (identifies inservice
needs) การให้บริการเสริมทางวิชาการแก่ครูในโรงเรียน งานวิชาการภายในโรงเรียนมิใช่เพียงการสอน
เท่านั้น ยังหมายถึงกิจกรรมทุกอย่างภายในโรงเรียน ที่จะช่วยส่งเสริมให้การเรียนการสอนในห้องเรียน

มีประสิทธิภาพสูงขึ้นอีกด้วย ดังนั้นผู้มีบทบาทและหน้าที่สำคัญในการส่งเสริมทางด้านวิชาการมากที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนจึงควรดำเนินการต่าง ๆ เพื่อให้บริการเสริมทางวิชาการแก่ครู ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมในการพัฒนาวิชาชีพของครูผู้สอน ผู้บริหารอาจทำได้หลายลักษณะ เช่น สนับสนุนครูให้มีโอกาสเข้ารับการอบรมดูงานหรือศึกษาต่อ เพิ่มความรู้อันจะนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่องาน ด้านการสอนของครู มีการจัดห้องสมุดหรือมุมเอกสารสำหรับครู การสนับสนุนการศึกษาวิจัยเพื่อนำมาปรับปรุงผลงานอยู่เสมอ ฯลฯ การให้บริการเสริมทางวิชาการแก่ครูจึงนับเป็นการพัฒนาบุคลากรเพื่อให้ปฏิบัติงานเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่อยู่เสมอ แม้ว่าวิทยาการและหน้าที่ความรับผิดชอบจะเปลี่ยนแปลงไปก็ตาม

4.5.3.7 การจัดให้มีการประชุมทางวิชาการในโรงเรียน (formal / informal discussion of instruction) ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดให้มีการประชุมหรือการสนทนาทางวิชาการในโรงเรียน เพื่อปรึกษาหารือกันในด้านงานวิชาการโดยเฉพาะด้านการจัดการเรียนการสอน การประชุมหรือการสนทนาดังกล่าวจะเป็นการพบปะกันระหว่างครูกับผู้บริหารโรงเรียน อาจจะเป็นไปเพื่อพิจารณาปัญหาเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือเพื่อร่วมกันหาแนวทางในการปรับปรุงพัฒนางานการเรียนการสอน การพบปะกันอาจจะเป็นไปในลักษณะตัวต่อตัว เพื่อให้คำปรึกษาหารือเป็นส่วนตัว หรือเป็นการประชุมร่วมกันทุกคนเพื่อปรึกษา ถ่ายทอดเรื่องราวข่าวสาร ร่วมกันแก้ไขปัญหา หรือปรับความคิดเห็นของหลาย ๆ คนให้เข้ากัน เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามเป้าหมายด้วยความเรียบร้อยถูกต้องและรัดกุม

4.5.3.8 การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน (promote school climate) ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาโรงเรียนและมีผลกระทบต่อคุณภาพการเรียนการสอนประการหนึ่ง คือ บรรยากาศในโรงเรียนมีอิทธิพลต่อบุคลากรทุกคนในโรงเรียน สภาพแวดล้อมในโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็ก โรงเรียนจึงต้องทำให้เกิดสภาพที่เอื้ออำนวยสูงสุดต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนทุกเพศทุกวัย (มัลลิกา ยวนะเตมีย์, 2540 : 59) ซึ่งสามารถจำแนกบทบาทในการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน ออกได้เป็น 6 องค์ประกอบ คือ

1) การกำหนดเป้าหมายทางวิชาการและสื่อสารเป้าหมายให้บุคลากรในโรงเรียนทราบ (farming and communicating school goals) การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนนั้นจะต้องมีความชัดเจนโดยเน้นที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยให้ทีมงานมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายทางวิชาการโรงเรียนซึ่งจะต้องหมายรวมถึงความรับผิดชอบของคณะครู เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุด เป้าหมายในด้านการปฏิบัติงานจะต้องแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมที่สามารถวัดได้

นอกจากนั้นเป้าหมายของโรงเรียนจะต้องมีลักษณะที่ง่ายสำหรับครูในการที่จะนำไปสอนได้ตรงตามจุดประสงค์ในห้องเรียน

2) การเอาใจใส่ดูแลครูและนักเรียนอย่างใกล้ชิด (maintaining high visibility) การเอาใจใส่ดูแลครูและนักเรียนอย่างใกล้ชิดเป็นการช่วยเพิ่มปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับนักเรียนและกับครู ซึ่งการปฏิสัมพันธ์อย่างไม่เป็นทางการแบบนี้ ผู้บริหารจะได้รับข้อมูลมากมายในด้านความต้องการของนักเรียนและครู ผู้บริหารจะมีโอกาสสื่อสารเป้าหมายระดับต่าง ๆ ของโรงเรียนให้นักเรียนและครูทราบ นอกจากนี้ผู้บริหารควรรับฟังความคิดเห็นจากครูและนักเรียนมีการสร้างบรรยากาศให้พวกเขาได้แสดงความคิดเห็น

3) การจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู (providing incentives for teachers) การจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู การสร้างบรรยากาศเชิงบวกด้านการเรียนรู้ รวมทั้งการให้รางวัลและการให้การยอมรับการทำงานของครูนับเป็นบทบาทที่สำคัญส่วนหนึ่งของผู้บริหาร ในการที่จะทำให้องค์กรสร้างของการทำงานดีขึ้น ต้องมีความสามารถที่จะเลือกและจัดให้มีสิ่งจูงใจให้ตอบสนองได้ถูกต้องตามความต้องการของครู โอกาสที่จะมีการจูงใจอย่างได้ผลจึงจะเกิดขึ้น

4) การพัฒนาและสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ (developing and enforcing academic standards) มาตรฐานทางวิชาการที่สูง และมีความชัดเจนจะเป็นสิ่งจูงใจให้เกิดความคาดหวังซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในการปรับปรุงการเรียนของนักเรียน และมาตรฐานที่สูงขึ้นนี้ จะแสดงให้เห็นได้จากจำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้นของโรงเรียนในโอกาสต่อไป

5) การจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ (providing incentives for learning) การส่งเสริมบรรยากาศด้านการเรียนรู้ของนักเรียนโดยการให้รางวัล และการให้การยอมรับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ด้านวิชาการสูงและเมื่อนักเรียนมีการปรับปรุงผลการเรียนดีขึ้นอย่างสม่ำเสมอ ผู้บริหารต้องให้โอกาสนักเรียนในการที่จะเป็นที่ยอมรับของห้องเรียนและในโรงเรียนโดยผู้บริหารจะต้องเป็น ผู้ทำหน้าที่ประสานระหว่างห้องเรียนและโรงเรียนในด้านการให้รางวัลเพื่อเป็นการยืนยันว่าผู้บริหารให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง

6) การสร้างขวัญกำลังใจแก่หม่คณะ (works to keep faculty morale high) ขวัญและกำลังใจเป็นสภาพจิตใจที่มีต่อการทำงานขวัญที่ดีในการทำงานเท่ากับเป็นความตั้งใจของบุคคลที่จะอุทิศเวลา แรงกาย แรงใจเพื่อสถานศึกษาที่ตนทำงานอยู่ การสร้างขวัญกำลังใจมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานเพื่อทำให้เกิดความสามัคคี เกิดความร่วมมือ มีความกระตือรือร้นและเกิดความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน นอกจากนี้ยังสร้างความเข้าใจอันดีให้เกิดขึ้นในหมู่คณะ มีความซื่อสัตย์ต่อกัน มีความรับผิดชอบต่องาน มีวินัยในตนเองและทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน

4.5.4 งานในการบริหารงานด้านวิชาการ

การบริหารงานด้านวิชาการ (Academic Administration) การบริหารงานวิชาการ เป็นการใช้ศาสตร์ และศิลป์ ในการจัดกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียน ที่เกี่ยวกับการปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี มีคุณภาพสูงสุด โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ตามความมุ่งหมายของหลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียน เป็นบุคคลที่มีหน้าที่ และบทบาทในการบริหารโรงเรียน ความเจริญก้าวหน้าของโรงเรียนและความสำเร็จของครู และนักเรียนนั้น นอกเหนือจากจะขึ้นอยู่กับผลงานโดยรวมของทุกฝ่ายแล้ว ยังขึ้นอยู่กับปัจจัยอีกอย่างหนึ่ง คือ ตัวผู้บริหาร ซึ่งพฤติกรรมผู้บริหารในการบริหารงานด้านวิชาการ ประกอบไปด้วยพฤติกรรม ซึ่งเกี่ยวกับงานต่อไปนี้ รวม 7 องค์ประกอบ คือ

- 1) การจัดการเรียน สถานศึกษาแต่ละแห่ง จะจัดแตกต่างกันไป ตามสภาพความพร้อม ในด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนครู อาจารย์
- 2) การจัดตารางการเรียนการสอน หมายถึง การกำหนดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับครู นักเรียน ซึ่งระบุวัน และรายวิชา ที่จะใช้เรียนให้สอนตลอดสัปดาห์
- 3) การจัดครูเข้าสอน เป็นการ จัด และดำเนินการเกี่ยวกับการสรรหากลวิธีการใช้บุคลากรอย่างเหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ ความสนใจ ความถนัด และประสบการณ์รวมทั้งสามารถพัฒนาบุคลากร เพื่อให้มีความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ มีความรับผิดชอบต่อการงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 4) การจัดกิจกรรมนักเรียน เป็นโปรแกรมการดำเนินงานที่โรงเรียนจัดขึ้นโดยมีจุดประสงค์เพื่อเพิ่มพูนความรู้ และพัฒนาในด้านต่าง ๆ อันเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียน ได้เลือกร่วมกิจกรรมตามความต้องการ ตลอดจนเป็นการส่งเสริมประสบการณ์ของนักเรียนให้สมบูรณ์และกว้างขวางยิ่งขึ้น การจัดกิจกรรมนักเรียน เป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องรับผิดชอบ สนับสนุนและส่งเสริมให้เป็นไปในทางที่ถูกต้องและเหมาะสม
- 5) การสอนซ่อมเสริม เป็นการสอนกรณีพิเศษ นอกเหนือไปจากการสอนตามแผนการสอนตามปกติ เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องในตัวนักเรียน เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียน มีเวลาเรียนเพิ่มเติม บรรลุผลสำเร็จในการเรียนมากขึ้น
- 6) การวัดผลและการประเมินผลการเรียน และงานทะเบียน นักเรียน เป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องกับกิจกรรมการเรียนการสอน เพราะเป็นกระบวนการสำคัญ ที่ทำให้ทราบว่าการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน บรรลุผล และประสพผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายเพียงใด และงานทะเบียนนักเรียน เป็นงานส่งเสริมด้านวิชาการ เริ่มตั้งแต่การรับสมัครผู้ที่เข้าศึกษาจนกระทั่งสำเร็จการศึกษา ลักษณะของงานทะเบียน เป็นงานบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียน การสอนให้เป็นไปตาม

หลักสูตร มีขอบเขตครอบคลุมงานการดำเนินการเกี่ยวกับการรับสมัคร ตรวจสอบหลักฐาน การมอบตัว ลงทะเบียน จัดทำหลักฐานต่าง ๆ ของนักเรียน

7) การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ชุมชน และท้องถิ่น ผู้บริหารมีการ สนับสนุนให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และรู้จักเลือกสรร ภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชน ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของ ประชาชนให้ท้องถิ่นนั้นนับได้ว่าชุมชนท้องถิ่นองค์กรวิชาชีพและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มี ความสำคัญ และมีส่วนร่วมอย่างมากในการจัดการศึกษา

การศึกษารูปแบบเชิงเหตุผลของตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอน ในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการ ประถมศึกษาแห่งชาติ ผลการวิจัย พบว่า ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนส่งผล ทางตรงและทางอ้อมต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก ทั้งนี้จะเห็นได้จาก การจัดอันดับงานวิชาการไว้เป็นงานหลักของการบริหารโรงเรียน ส่วนงานอื่น ๆ ถือเป็นงานสนับสนุน การบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพนั้นผู้บริหารต้องเน้นและให้ความสำคัญต่องานวิชาการ เพราะจะ ทำให้ครูผู้สอนมีคุณภาพและมีความสามารถที่จะสอนนักเรียนให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตรได้ (บัญชา แสงทวี. 2539 : 183)

พฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนในฐานะเป็นผู้นำทางวิชาการมีความสำคัญอย่าง ยิ่ง เพราะโรงเรียนจะสามารถผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีเจตคติทางบวกซึ่งจะเป็น ตัวบ่งชี้อย่างหนึ่งของประสิทธิผลของโรงเรียนนั้น ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนในการ บริหารงานวิชาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารที่สามารถส่งเสริม พัฒนาเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ทางวิชาการให้เป็นไปตามความคาดหวังและมีมาตรฐาน ตลอดจนต้องมีการนิเทศที่มีระบบ มีการ ประเมินผลการเรียนการสอนและการพัฒนาหลักสูตร (กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ. 2536 : 228)

สรุปได้ว่าพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ได้แก่ การ แสดงออกถึงความมุ่งมั่น แน่วแน่ในการแสวงหาการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นในโรงเรียน มีการกระจาย อำนาจความรับผิดชอบในงานให้ตรงตามความถนัดและความสามารถของครู เปิดโอกาสให้ครูมีการ สังเกตการสอนระหว่างเพื่อนครูด้วยกัน มีการเยี่ยมเยียนชั้นเรียนและสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู มีการพบปะกับคณะครูในเวลาที่เหมาะสม มีการเฝ้าหาความรู้ และทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นของ ผู้บริหาร

4.6 บรรยากาศในโรงเรียน

บรรยากาศในโรงเรียนมีอิทธิพลต่อการรับรู้ หรือความรู้สึกรักของบุคลากรทุกคนใน โรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนจะกระทำได้ โดยการสร้างบรรยากาศที่ดีให้เกิดขึ้นในโรงเรียน อันจะเป็นผล

ให้ครูมีขวัญและกำลังใจ ที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จ (มารศรี สุธานี. 2540 : 61) บรรยากาศในโรงเรียนที่ดี ทำให้ทุกคนมีความสุข ทุกคนทำงานมุ่งเป้าหมายของโรงเรียน คุณภาพของผู้เรียน รวมทั้งสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากรในโรงเรียน ก่อให้เกิดความรู้สึกช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน (จำรัส นองมาก. 2538 : 4)

4.6.1 ความหมายของบรรยากาศในโรงเรียน

ฮัลปินและครอฟท์ (สฤัญญา เมือกสกันธ์. 2538 : 29 ; อ้างอิงจาก Halpin and Croft. 1963. "The Organizational Climate of School," *Theory and Research in Administration*. pp. 150-180) ได้กล่าวว่า บรรยากาศในโรงเรียน เป็นบรรยากาศในการปฏิบัติงานซึ่งเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างครูใหญ่และคณะครูในโรงเรียนโดยส่วนรวม

เซอร์จิโอวานนิและสตาร์เรท (Sergiovanni and Starratt. 1993 : 56) ได้ให้ความหมายของบรรยากาศองค์การ ที่เน้นเฉพาะบรรยากาศในโรงเรียน โดยกล่าวว่า บรรยากาศในโรงเรียน หมายถึง ลักษณะที่บอกถึงโรงเรียนใดโรงเรียนหนึ่งโดยเฉพาะ ซึ่งแตกต่างจากโรงเรียนอื่น ๆ และมีผลต่อพฤติกรรมของครูและนักเรียน หรืออาจจะหมายถึง ความรู้สึกของครูและนักเรียนที่มีต่อโรงเรียน

ฮอยและมิสเกล (Hoy and Miskel. 1995 : 185-186) กล่าวว่า บรรยากาศในโรงเรียน หมายถึง คุณลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียน อันเป็นผลมาจากความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนและกลุ่มบุคคลในโรงเรียนมีผลทำให้โรงเรียนแห่งหนึ่ง แตกต่างไปจากโรงเรียนอีกแห่งหนึ่ง และมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลในโรงเรียน

อารยา ภาณุศรี (2544 : 26) ได้ให้ความหมายของบรรยากาศโรงเรียนว่า เป็นการรับรู้หรือความรู้สึกบุคคลที่มีต่อคุณลักษณะเฉพาะของสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียน อันเป็นผลมาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารและบุคลากรที่ปฏิบัติงานร่วมกัน อันจะส่งผลต่อขวัญกำลังใจ ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานและมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลในโรงเรียน ก่อให้เกิดบรรยากาศในโรงเรียน

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า บรรยากาศในโรงเรียน หมายถึง คุณลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียน อันเป็นผลมาจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารและครูในโรงเรียน ซึ่งวัดได้จากการสอบถามความคิดเห็นของครูที่มีต่อพฤติกรรมครูด้วยกันและพฤติกรรมผู้บริหารที่ปฏิบัติงานร่วมกัน

4.6.2 ความสำคัญของบรรยากาศโรงเรียน

บรรยากาศโรงเรียน มีอิทธิพลต่อการรับรู้ หรือความรู้สึกของบุคลากรทุกคนในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนจะกระทำไ้โดยการสร้างบรรยากาศที่ดีให้เกิดขึ้นในโรงเรียน อันจะเป็นผล

ให้ครูมีขวัญและกำลังใจ ที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จ (มารศรี สุธานี. 2540 : 61) นอกจากนี้บรรยากาศในโรงเรียนที่ดี ทำให้ทุกคนมีขวัญและกำลังใจ มีความสุข ทุกคนทำงานมุ่งเป้าหมายของโรงเรียน คุณภาพของผู้เรียน รวมทั้งสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากรในโรงเรียน ก่อให้เกิดความรู้สึกช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน (จำรัส นองมาก. 2538 : 4)

บรรยากาศโรงเรียนมีความสำคัญต่อผู้บริหารและบุคคลอื่นด้วยเหตุผล 3 อย่าง คือ 1) บรรยากาศบางอย่างทำให้ผลการปฏิบัติงานของงานอย่างใดอย่างหนึ่งดีกว่าบรรยากาศอื่น ๆ 2) ผู้บริหารมีอิทธิพลต่อบรรยากาศในโรงเรียนของพวกเขา หรือโดยเฉพาะอย่างยิ่งแผนงานพวกเขาเองภายใต้โรงเรียน 3) “ความเหมาะสม” ระหว่างบุคคลและโรงเรียน ปรากฏว่ามีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานและความพอใจของบุคคลภายในโรงเรียน

สมถวิล แก้วปลั่ง (2542 : 27-28) ได้กล่าวถึงบรรยากาศของโรงเรียนว่า

1) บรรยากาศในโรงเรียนแบบหนึ่งทำให้ผลการปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งดีกว่าบรรยากาศแบบอื่น ๆ กล่าวคือ บรรยากาศแบบซึ่มเซมมักมีผลให้บุคลากรในโรงเรียนมีความพึงพอใจในงานที่ได้รับมอบหมายน้อยซึ่งตรงกันข้ามกับบรรยากาศแบบแจ่มใสที่ผู้ปฏิบัติงานมีขวัญกำลังใจสูง ร่วมมือกันปฏิบัติงานด้วยความสนิทสนมกลมเกลียว จะมีผลทำให้บุคลากรมีความพึงพอใจในงานที่ได้รับมอบหมาย

2) ผู้บริหารมีอิทธิพลต่อบรรยากาศภายในโรงเรียน คือ แบบของความเป็นผู้นำ เจตคติ และวิธีการของผู้บริหารที่ใช้กับผู้ใต้บังคับบัญชา มีผลกระทบต่อบรรยากาศของโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งแบบของความเป็นผู้นำของผู้บริหารระดับสูงจะถูกปฏิบัติตาม โดยผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีความเข้าใจว่า เป็นแนวทางที่ถูกต้องของการปฏิบัติตามระเบียบ จะทำให้ผลผลิตต่ำ บุคลากรจะมีความรู้สึกไม่พึงพอใจในงาน ไม่เกิดความคิดริเริ่ม และมีเจตคติไม่พึงประสงค์ต่อกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน ส่วนในโรงเรียนที่มีการประสานสัมพันธ์ และเน้นความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในหมู่บุคลากร จะทำให้เกิดความพึงพอใจในงาน มีเจตคติที่ดีต่อบุคลากรในองค์กร เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ แต่ผลงานยังอยู่ในระดับต่ำ และในโรงเรียนมีบรรยากาศมุ่งผลสำเร็จของงาน

4.6.3 ทฤษฎีบรรยากาศในโรงเรียน

ในปี ค.ศ. 1966 ฮัลปีน และครอฟท์ (สุกัญญา เผือกสกนธ์. 2538 : 33-34 ; อ้างอิงจาก Halpin and Croft. 1966. “The Organizational Climate of School,” *Theory and Research in Administration*. p. 4) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบรรยากาศในโรงเรียน ตามทัศนะของฮัลปีนแล้ว เห็นว่าบรรยากาศองค์การนั้นขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของผู้บริหารในฐานะผู้นำโรงเรียน และพฤติกรรมของครูในฐานะกลุ่มบุคคลในโรงเรียน เนื่องจากพฤติกรรมของกลุ่มบุคคลจะส่งผลกระทบต่อการแสดงภาวะผู้นำของผู้บริหารได้ ในทำนองเดียวกันพฤติกรรมของผู้บริหาร ก็จะส่งผลกระทบต่อ

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของครู ด้วยเหตุนี้ฮัลปิน จึงเห็นว่า ความเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมภาวะผู้นำ และพฤติกรรมของกลุ่มบุคคล จึงเป็นกุญแจสำคัญในการกำหนดบรรยากาศในโรงเรียนแบบต่าง ๆ ฮัลปินและครอฟท์ จึงได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบของบรรยากาศโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมของครูและพฤติกรรมของผู้บริหารรวม 8 มิติ คือ

4.6.3.1 พฤติกรรมของคณะครู (Teacher's Behavior) หมายถึง พฤติกรรมของคณะครูในโรงเรียนใน 4 มิติ คือ

1) การไม่เกี่ยวข้อง (Disengagement) หมายถึง ความรู้สึกของครูที่ปฏิบัติภารกิจในลักษณะที่ต่างคนต่างทำ ขาดการประสานงาน ไม่ร่วมมือกัน ทั้ง ๆ ที่ลักษณะของงานนั้น ๆ จะต้องอาศัยความร่วมมือกันทำเป็นหมู่คณะจึงจะได้ผลงานที่ดี

2) อุปสรรค (Hindrane) หมายถึง ความรู้สึกของครูที่มีต่อพฤติกรรมของคณะครูว่าได้ปฏิบัติงานในหน้าที่โดยขาดความคล่องตัวหรือขาดความสะดวก เพราะผู้บริหารมอบหมายงานให้มากเกินไป จนทำให้รู้สึกอึดอัดในการปฏิบัติงาน อีกทั้งมติของคณะกรรมการและกฎระเบียบอื่น ๆ ที่ครูเห็นว่าไม่จำเป็นจนก่อให้เกิดความยุ่งยากมากกว่าการที่ผู้บริหารจะอำนวยความสะดวกให้

3) ขวัญ (Esprit) หมายถึง ความรู้สึกของครูที่มีต่อพฤติกรรมของคณะครูว่าได้ปฏิบัติหน้าที่โดยมีขวัญและกำลังใจดีมาก มีความรักหมู่คณะ เพราะครูได้รับการตอบสนองทางสังคมมีผลให้ได้รับความสำเร็จในการทำงานสูง

4) ความสนิทสนม (Intimacy) หมายถึง ความรู้สึกของครูที่มีต่อพฤติกรรมของคณะครูว่า คณะครูได้ปฏิบัติหน้าที่โดยแสดงออกถึงความสนุกสนาน มีความสัมพันธ์อย่างสนิทสนมกลมเกลียว แต่อาจไม่เกี่ยวกับความสำเร็จในการปฏิบัติงานก็ได้

4.6.3.2 พฤติกรรมของผู้บริหาร (Principal's Behavior) หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร อาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ และผู้ช่วยครูใหญ่ในโรงเรียนใน 4 มิติ คือ

1) ความห่างเหิน (Aloofness) หมายถึง ความรู้สึกของครูที่มีต่อพฤติกรรมของผู้บริหารว่า ผู้บริหารบริหารงานโดยคำนึงถึงกฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับ และนโยบายอย่างเคร่งครัดมากกว่าคำนึงถึงจิตใจของคณะครู การติดต่อกับครูมีการติดต่อกันเป็นส่วนรวม แทนที่จะติดต่อพบปะเป็นรายบุคคล ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับครูมีน้อยมาก

2) การเน้นผลงาน (Production Emphasis) หมายถึง ความรู้สึกของครูที่มีต่อพฤติกรรมของผู้บริหารว่า ผู้บริหารควบคุม ตรวจสอบ สั่งการ และนิเทศงานอย่างใกล้ชิด จนครูต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บริหารโดยเคร่งครัด ปราศจากปฏิกิริยาหรือความคิดเห็นใด

3) การกระตุ้น (Thrust) หมายถึง ความรู้สึกของครูที่มีต่อพฤติกรรมของผู้บริหารว่า ผู้บริหารพยายามจะกระตุ้นเตือนหรือจูงใจ ให้คณะครูปฏิบัติงาน โดยผู้บริหารไม่ใช้วิธีควบคุมตรวจตราหรือนิเทศงานโดยตรง แต่ใช้วิธีปฏิบัติงานต่าง ๆ ให้ดีที่สุดจนเป็นแบบอย่าง que ผู้อื่นจะถือปฏิบัติได้

4) ความเอาใจใส่ (Consideration) หมายถึง ความรู้สึกของครูที่มีต่อพฤติกรรมของผู้บริหาร โดยผู้บริหารปฏิบัติต่อคณะครูอย่างมีเมตตากรุณา ช่วยเหลือเกื้อกูลในการปฏิบัติงานและกิจธุระส่วนตัวของครูแต่ละคนเป็นอย่างดี

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2537 : 29) ได้เสนอแนวคิดไว้ว่า ควรจัดสภาพการดำเนินการภายในโรงเรียนให้สำเร็จลงด้วยความร่วมมือร่วมใจของบุคลากร จากการดำเนินงานอย่างมีระบบ เริ่มจากการกำหนดนโยบาย que ให้บุคลากรมีส่วนร่วมโดยมีการนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจสภาพปัจจุบัน มากำหนดเป็นนโยบายในการแก้ปัญหาและการพัฒนางานของโรงเรียน มีการมอบหมายหรือการสั่งการตามสายงานบังคับบัญชาที่มีความชัดเจนและเหมาะสมกับความสามารถ ยกย่องชมเชย สร้างขวัญและกำลังใจ ตลอดจนจัดสวัสดิการในรูปแบบต่าง ๆ

ในฐานะที่โรงเรียนเป็นองค์กรหนึ่งในสังคม โรงเรียนมีชั้นเรียนเป็นระบบของสังคม que มีครู นักเรียน ผู้บริหารโรงเรียน นักการภารโรง และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ อีก ดังนั้นปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างบุคคลในโรงเรียนจำเป็นต้องเป็นไปในทางที่เกิดผลดีต่อการจัดการเรียนการสอน จากงานวิจัยของบัญชา แสงทวี (2539 : 195) พบว่า บรรยากาศในโรงเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพของครูในการจัดประสบการณ์ นอกจากนี้ยังเป็นตัวแปรทำนายความสำเร็จของการปฏิบัติงานของผู้บริหารและครูอีกด้วย

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า บรรยากาศในโรงเรียนมีอิทธิพลต่อความรู้สึกและพฤติกรรมของบุคคลเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะด้านสัมพันธภาพระหว่างผู้บริหารกับครู ระหว่างครูกับครู และครูกับนักเรียนและผู้ปกครอง หากสภาพแวดล้อมเอื้อต่อการทำงาน และสัมพันธภาพดีเยี่ยมทำให้ทุกฝ่ายมีความสุข และมีความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน ทำให้มีพลังในการสร้างสรรค์งานให้บรรลุเป้าหมาย

4.7 ขนาดโรงเรียน

นักวิจัยทางการศึกษาได้ให้ความสำคัญกับขนาดโรงเรียนมาก เพราะพบว่ามีดัชนีทางการศึกษาหลายตัวที่เกี่ยวข้องกับขนาดโรงเรียน เช่น ในเรื่องของคุณภาพการศึกษา และคุณภาพการศึกษามีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับคุณภาพของครู หากครูมีคุณภาพดีการเรียนรู้ของเด็กย่อมดีด้วย มีผู้วิจัยเกี่ยวกับขนาดโรงเรียนที่มีผลต่อสมรรถภาพครู ดังนี้

จากการศึกษาผลงานวิจัยเรื่องสมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครปฐม พบว่า ครูระดับก่อนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครปฐม ที่สอนอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีสมรรถภาพโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (มานิดา อินทรีย์มีศักดิ์. 2541: 148) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของยุทธนา ปฐมวรชาติ (2540 : 164) ศึกษาเรื่องสมรรถภาพการสอนของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์โดยพบว่า ครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนขนาดกลางมีสมรรถภาพการสอนสูงกว่าครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดใหญ่ตามลำดับ

อภิญา วงศ์ประทุม (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความต้องการเพิ่มสมรรถภาพการสอนวิทยาศาสตร์ของครูวิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา จังหวัดสกลนคร โดยศึกษาสมรรถภาพ 7 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนา หลักสูตร ด้านการวินิจฉัยและประเมินผลนักเรียน ด้านการวางแผนการสอนวิทยาศาสตร์ ด้านการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ ด้านการบริหารวัสดุอุปกรณ์ ด้านการปรับปรุงความสามารถในการเป็นครูวิทยาศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนขนาดต่างกันมีความต้องการเพิ่มสมรรถภาพการสอนวิทยาศาสตร์และด้านการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ ต่างกัน โดยครูสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนขนาดเล็กมีความต้องการเพิ่มสมรรถภาพทั้ง 3 ด้าน มากกว่าครูในโรงเรียนขนาดใหญ่กว่า ดังนั้นขนาดโรงเรียนก็เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับสมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา โดยพบว่าโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน สมรรถภาพของครูก็แตกต่างกันด้วย

4.8 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร

การปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทย ได้เกิดขึ้นตามแนวเจตนารมณ์ของทุกฝ่ายในสังคมไทย โดยปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งเป็นฐานที่มาของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่มุ่งหวังจะยกระดับการศึกษาของชาติให้ได้มาตรฐานอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ซึ่งถือเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ไม่เคยมีมาก่อนของการศึกษาไทย ซึ่งได้หลอมรวมหน่วยงานทางการศึกษา คือ ทบวงมหาวิทยาลัย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และกระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานเดียวกัน คือกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีโครงสร้างใหม่เป็นระดับกระทรวงและระดับเขตพื้นที่การศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 2. 2546 : 1)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานครเป็นส่วนราชการสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง

กำหนดเขตพื้นที่การศึกษา มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ตลอดจนกฎกระทรวงและประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการแบ่งส่วนราชการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมมหานคร เขต 1. 2546 : 1-2)

- 1) จัดทำนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความต้องการของท้องถิ่น
- 2) วิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไปของสถานศึกษาและหน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษา และแจ้งการจัดสรรงบประมาณที่ได้รับให้หน่วยงานข้างต้นรับทราบ รวมทั้งกำกับตรวจสอบ ติดตามการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานดังกล่าว
- 3) ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
- 4) กำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษา
- 5) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
- 6) ประสานการระดมทรัพยากรด้านต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคล เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการจัดและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
- 7) จัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาและประเมินผลสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
- 8) ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดรูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา
- 9) ดำเนินการและประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
- 10) ประสาน ส่งเสริม การดำเนินงานของคณะอนุกรรมการ และคณะทำงานด้านการศึกษา
- 11) ประสานการปฏิบัติราชการทั่วไปกับองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะสำนักงานผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการในเขตพื้นที่การศึกษา

12) ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการภายในเขตพื้นที่การศึกษาที่มีได้ระบุให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานใดโดยเฉพาะ หรือปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้มอบหมาย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา บริหารงานในรูปของคณะกรรมการ ทั้งคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาและคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา มีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด โดยมีผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็น ผู้บังคับบัญชา ข้าราชการและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้เป็นไปตามนโยบาย แนวทาง และแผนปฏิบัติราชการของกระทรวง ซึ่งแบ่งส่วนราชการออกเป็น 7 กลุ่ม คือ (1) กลุ่มอำนาจการ (2) กลุ่มบริหารงานบุคคล (3) กลุ่มนโยบายและแผน (4) กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา (5) กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา (6) กลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา และ (7) กลุ่มส่งเสริมสถานศึกษาเอกชน รวมทั้งจัดให้มีหน่วยงานตรวจสอบภายในขึ้นในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาด้วย โดยในกรุงเทพมหานครแบ่งออกได้เป็น 3 เขต ดังนี้

4.8.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 รับผิดชอบจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานครอบคลุม 17 เขตปกครองในกรุงเทพมหานคร ได้แก่ เขตพระนคร ดุสิต บางซื่อ พญาไท ปทุมวัน บางรัก ราชเทวี ป้อมปราบศัตรูพ่าย สัมพันธวงศ์ คลองเตย วัฒนา พระโขนง ดินแดง บางนา ยานนาวา สาทร และบางคอแหลม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ตั้งอยู่ที่ถนนศรีอยุธยา แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี มีสถานศึกษาในความรับผิดชอบประกอบด้วยโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับประถมศึกษา (สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเดิม) 18 โรงเรียน ระดับมัธยมศึกษา (สังกัดกรมสามัญศึกษา เดิม) 40 โรงเรียน และรับผิดชอบการประสานส่งเสริม สนับสนุน สถานศึกษาเอกชนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดังกล่าว (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1. 2546 : 2-3)

4.8.1.1 สภาพทั่วไปของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

1) ด้านเศรษฐกิจ เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ครอบคลุมพื้นที่ที่เป็นศูนย์กลางระบบเศรษฐกิจของประเทศ ประกอบด้วยย่านการค้า ย่านประกอบการธุรกิจ การคมนาคมขนส่งประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านธุรกิจ การค้า รับราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ และพนักงานบริษัท รายได้เฉลี่ยของครอบครัวอยู่ในระดับปานกลางถึงระดับสูงเป็นส่วนใหญ่

2) ด้านสังคม โครงสร้างสังคมและชุมชน มีลักษณะเป็นสังคมเมือง ครอบครัวยุคใหม่เป็นครอบครัวเดี่ยว จำนวนประชากรหนาแน่นมีชุมชนแออัดจำนวนมาก ความเป็นอยู่ที่หลากหลายความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวในชุมชนเป็นไปอย่างหลวม ๆ การดำรงชีวิตประจำวันเต็ม

ไปด้วยความเร่งรีบแข่งขัน การจราจรที่ติดขัด นอกจากนี้ ยังเผชิญมลพิษทางอากาศ เสี่ยง และน้ำเสีย ในระดับที่น่ากังวล

3) ด้านศาสนาและวัฒนธรรม ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีบางส่วน นับถือศาสนาคริสต์หรืออิสลาม และอื่น ๆ อีกเล็กน้อย วัฒนธรรมชนบทรอบนิยม ประเพณีแบบไทย เป็นวิถีหลัก มีการรับเอาวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาปรับใช้ในชีวิตประจำวันอย่างเห็นได้ชัด วัฒนธรรม บริโภคนิยม วัตถุนิยมและการโฆษณาชวนเชื่อมีอิทธิพลสูง

4) ด้านการศึกษา ภายในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 เป็นที่ตั้ง ของสถาบันการศึกษาที่สำคัญของประเทศหลายแห่งและทุกสังกัด มีแหล่งเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ อื่น ๆ มากมาย เช่น วัด พิพิธภณัฐ สถานประกอบการ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ตลอดจนภูมิปัญญาในชุมชน สถานศึกษา ส่วนใหญ่มีคุณภาพ มีการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการศึกษาอย่างแพร่หลาย มีการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการ ผู้ด้อยโอกาส และชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาค่อนข้างมาก

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 เป็นพื้นที่ที่เต็มไปด้วยความแตกต่าง หลากหลายเป็นที่ตั้งของตึกระฟ้ามากมายในขณะเดียวกัน ก็มีชุมชนแออัดนับร้อยแห่ง เป็น ศูนย์รวมด้านศิลปวัฒนธรรม ก็มีแหล่งอบายมุขทุกรูปแบบ มีมลภาวะ กล่าวเฉพาะด้านการศึกษานับเป็นพื้นที่แหล่งรวมสถาบันการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท เป็นแหล่งวิทยาการและเทคโนโลยี ขณะที่ประชากรส่วนหนึ่งได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพสูงสุด ประชากรอีกส่วนยังคงด้อยโอกาส รอคอยส่งเสริมสนับสนุนจากผู้รับผิดชอบ การจัดการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานครเขต 1 จึงเป็นภาระที่ท้าทายยิ่ง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1. 2546 : 1)

4.8.1.2 การจัดวางทิศทางองค์กรและกลยุทธ์การจัดการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 ได้จัดวางทิศทางองค์กร และกลยุทธ์การจัดการศึกษา โดยมีวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ขององค์กร ดังนี้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1. 2546 : 13-15)

4.8.1.2.1 วิสัยทัศน์ เป็นองค์กรนำในการอำนวยความสะดวก ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงเสมอภาค มีคุณภาพได้มาตรฐานการศึกษา โดยมุ่งเน้นให้ ผู้เรียนเป็นคนดี มีคุณภาพ ดำรงวิถีไทยและสามารถแข่งขันในเวทีโลก

4.8.1.2.2 พันธกิจ

1) พัฒนาระบบการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยเน้นหลัก ธรรมาภิบาล

2) ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ทั่วถึงเสมอภาค มีคุณภาพได้มาตรฐานการศึกษา

3) พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้สามารถจัดการเรียนการสอนและส่งเสริมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.8.1.2.3 เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ประกอบกับการวิเคราะห์จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ตลอดจนกฎกระทรวงและประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการแบ่งส่วนราชการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เกี่ยวกับการแบ่งส่วนราชการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาซึ่งแบ่งออกเป็น 7 กลุ่ม คือ (1) กลุ่มอำนวยการ (2) กลุ่มบริหารงานบุคคล (3) กลุ่มนโยบายและแผน (4) กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา (5) กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา (6) กลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา และ (7) กลุ่มส่งเสริมสถานศึกษาเอกชน รวมทั้งจัดให้มีหน่วยตรวจสอบภายในขึ้นในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาด้วย ซึ่งมีขอบข่ายภารกิจที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- 1) กำกับ ดูแล จัดตั้ง ยุบ รวม หรือเลิกสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษา
- 2) ประสาน ส่งเสริม และสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษา
- 3) ประสานและส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษาสอดคล้องกับนโยบายและมาตรฐานการศึกษา
- 4) ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กร ชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา
- 5) ปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

4.8.1.2.4 เป้าประสงค์ ผู้เรียนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเสมอภาคทั่วถึงเต็มศักยภาพมีคุณภาพ ได้มาตรฐานการศึกษา อารงวิถีไทยในสังคมโลกและสามารถแข่งขันในเวทีโลก

4.8.1.2.5 วัตถุประสงค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 เป็นองค์กรนำในการอำนวยการ ประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง

เสมอภาค มีคุณภาพได้มาตรฐาน ผู้เรียนได้เข้ารับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและส่งเสริมให้ศึกษาต่อจนจบ การศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นคนดีมีคุณภาพ อารมณ์ดีไทยและสามารถแข่งขันในเวทีโลก

4.8.1.2.6 กลยุทธ์การดำเนินงาน

จากวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จึงกำหนดกลยุทธ์การทำงาน ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมวัฒนธรรมการทำงานและระบบการบริหารจัดการที่ มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ โดยเน้นหลักธรรมาภิบาล

- 1) พัฒนาระบบและสร้างจิตสำนึกในการให้บริการแก่บุคลากร
- 2) ส่งเสริมระบบบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยใช้โรงเรียน

เป็นฐาน (School Based Management)

- 3) เร่งรัดพัฒนาการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหาร

จัดการ

- 4) การสร้างความเข้าใจต่อสาธารณะในการบริหารจัดการศึกษา

ขั้นพื้นฐานของเขตพื้นที่การศึกษา

กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมการจัดการศึกษาให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายและมี คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา โดยการมีส่วนร่วมขององค์กรต่าง ๆ และชุมชน

- 1) ส่งเสริมการจัดการศึกษาให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย โดยการ มีส่วนร่วมขององค์กรต่าง ๆ และชุมชน

- 2) ส่งเสริมการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน การศึกษา

กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความ ก้าวหน้าในวิชาชีพและเป็นมืออาชีพ

- 1) ส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นบุคคลแห่ง การเรียนรู้ มีมาตรฐาน จรรยาบรรณ และความก้าวหน้าทางวิชาชีพ

- 2) ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาครูให้เป็นครูแกนนำ ครูตัวอย่าง ครูต้นแบบครูแห่งชาติ และบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นข้าราชการตัวอย่างข้าราชการดีเด่น

4.8.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศให้มีเขตพื้นที่การศึกษาจำนวน 175 เขต และใน การนี้ได้กำหนดโครงสร้างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 ประกอบด้วย 7 กลุ่ม งาน 1 หน่วย ดังนี้ 1) กลุ่มอำนวยการ 2) กลุ่มบริหารงานบุคคล 3) กลุ่มนโยบายและแผน 4) กลุ่ม

ส่งเสริม การจัดการศึกษา 5) กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา 6) กลุ่มส่งเสริม
ประสิทธิภาพ การจัดการศึกษา 7) กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษาเอกชน และหน่วยตรวจสอบภายใน
(สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. 2546 : 1)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 มีภารกิจในการจัดการศึกษา
ขั้นพื้นฐานให้กับสถานศึกษาในสังกัดครอบคลุมพื้นที่ 2 ประกอบด้วย 18 เขต ได้แก่ ห้วยขวาง จตุจักร
ลาดพร้าว บางเขน สายไหม บึงกุ่ม บางกะปิ วังทองหลาง ดอนเมือง หลักสี่ ลาดกระบัง สะพานสูง
คันนายาว มีนบุรี คลองสามวา หนองจอก ประเวศ สวนหลวง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่และ
เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติและกฎกระทรวงดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงกำหนดแนวนโยบายของ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ให้หน่วยงานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
กรุงเทพมหานครเขต 2 และสถานศึกษาใช้เป็นกรอบแนวทางดำเนินงานเพื่อให้การดำเนินงานตาม
ภารกิจเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล ดังนี้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
กรุงเทพมหานคร เขต 2. 2546 : 2-3)

4.8.2.1 วิสัยทัศน์ (Vision) มุ่งมั่นพัฒนาและจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปสู่ความเป็น
เลิศอย่างมีคุณภาพ และได้มาตรฐาน

4.8.2.2 พันธกิจ (Mission Statement) เร่งรัดและพัฒนาระบบการบริหารจัดการ ให้
เกิดผลสัมฤทธิ์ที่มีประสิทธิภาพส่งเสริมการพัฒนาครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความรู้
ความเสมอภาค เพื่อเพิ่มศักยภาพสู่เกณฑ์มาตรฐานเร่งรัด ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาประชากรวัย
เรียน ได้รับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา ให้มี
ความรู้คู่คุณธรรม เพื่อให้ประชากรวัยเรียนมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานและมุ่งสู่ความเป็นเลิศ

4.8.2.3 ภารกิจ (Assign Mission) กำกับดูแลจัดตั้ง ยุบ รวม หรือเลิกสถานศึกษาขั้น
พื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษาประสาน ส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษา
ประสานและส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษา สอดคล้องกับนโยบายและ
มาตรฐานการศึกษาส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน
องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา
ในรูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา

4.8.2.4 เป้าประสงค์ (Goal) เพื่อให้ประชากรวัยเรียนทุกคน ได้รับการจัดการศึกษาขั้น
พื้นฐานอย่างต่อเนื่อง มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานและมุ่งสู่ความเป็นเลิศ

4.8.2.5 ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษา การจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ได้กำหนดยุทธศาสตร์ 8 ประการ ตามลำดับความสำคัญ ดังนี้

1) เร่งรัดการจัดบริการการศึกษาให้เข้าถึงประชากรวัยเรียนทุกกลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึง โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย

2) เร่งรัดการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร การจัดทำสาระหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินผลการใช้หลักสูตร

3) ส่งเสริมให้มีการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา

4) ส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ สามารถปฏิบัติงานตามมาตรฐาน และจรรยาบรรณของวิชาชีพ และความก้าวหน้าในวิชาชีพ รวมทั้งได้รับการบริการด้านสวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูล

5) ปรับระบบบริหารจัดการโดยใช้ระบบ ICT และใช้โรงเรียนเป็นฐานในการบริหารจัดการ เน้นการกระจายอำนาจการมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่ายของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

6) ส่งเสริมสถานศึกษาจัดระบบประกันคุณภาพภายใน เพื่อรองรับการประเมินภายนอก

7) ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดหา ใช้อย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และนำเทคโนโลยีทุกรูปแบบมาใช้ในการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมทั้งการบริหารและการจัดการศึกษา

★ 8) ระดมทรัพยากรและจัดสรรงบประมาณ เพื่อใช้ในการจัดการศึกษา โดย ยึดหลักความเสมอภาคและเป็นธรรม

4.8.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 มีภารกิจในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับสถานศึกษาในสังกัดครอบคลุมพื้นที่ 15 เขต ประกอบด้วย เขตจอมทอง เขตตลิ่งชัน เขตทวีวัฒนา เขตทุ่งครุ เขตบางแค เขตบางกอกใหญ่ เขตบางกอกน้อย เขตบางบอน เขตภาษีเจริญ เขตบางพลัด เขตราชพฤกษ์ เขตธนบุรี เขตหนองแขม เขตบางขุนเทียน และเขตคลองสาน โดยมีสภาพแวดล้อมขององค์การ ดังนี้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3. 2546 : 1-4)

4.8.3.1 สภาพแวดล้อมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 ตั้งอยู่เลขที่ 39/1 ซอยเพชรเกษม 48 ถนนเพชรเกษม แขวงบางแวก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

4.8.3.1.1 สภาพแวดล้อมภายนอก

ชุมชนบางแห่งมีแหล่งอบายมุขเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความเสี่ยง ผู้ปกครองและชุมชนให้ความร่วมมือและให้การสนับสนุนการจัดการการศึกษา โดยมีแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในชุมชนที่หลากหลาย เอื้อต่อการจัดการศึกษา แต่ความแตกต่างทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้

นักเรียนส่วนหนึ่งมีปัญหาทางด้านการเรียน และความไม่ชัดเจนของพระราชบัญญัติข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ส่งผลให้เกิดความสับสน และนโยบายการปรับลดอัตรากำลังคน ส่งผลให้สถานศึกษาขาดบุคลากร

4.8.3.1.2 สภาพแวดล้อมภายใน

การจัดโครงสร้างขององค์กรที่ชัดเจน ส่งผลให้การดำเนินการมีประสิทธิภาพ โดยมีนโยบายเปิดโอกาสให้ทุกส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งทำให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง แต่เนื่องจากการปรับเปลี่ยนผู้บริหารสถานศึกษาบ่อย จึงส่งผลให้ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน ด้านผู้เรียน บางส่วนมีทักษะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไม่เป็นที่น่าพอใจ และสถานศึกษาส่วนหนึ่งจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นเนื้อหาวิชามากกว่ากระบวนการเรียนรู้ ในด้านของบุคลากร สถานศึกษาบางแห่งมีครูไม่ครบตามกรอบอัตรากำลังคนประมาณจากต้นสังกัดไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการศึกษา ขาดแคลนครูในบางสาขาวิชา บุคลากรบางส่วนขาดทักษะในการใช้และบำรุงรักษาสื่อ อุปกรณ์และเทคโนโลยีทางการศึกษา นอกจากนี้สื่อและอุปกรณ์ที่ได้รับจัดสรรจากต้นสังกัดบางรายการไม่ตรงตามความต้องการ สถานศึกษาบางแห่งมีอาคารเรียนและอาคารประกอบไม่เพียงพอต่อความต้องการในการใช้ และการนิเทศกำกับ ติดตามก็ยังขาดความต่อเนื่อง

4.8.3.2 แนวนโยบายของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่และเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติและกฎกระทรวงดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงกำหนดแนวนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 ให้นหน่วยงานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานครเขต 3 และสถานศึกษาใช้เป็นกรอบแนวทางดำเนินงานเพื่อให้การดำเนินงานตามภารกิจเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล ดังนี้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3. 2546 : 4-10)

4.8.3.2.1 วิสัยทัศน์ (Vision) ประชากรวัยเรียนในเขตพื้นที่การศึกษา

กรุงเทพมหานคร เขต 3 ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นไทย และมีศักยภาพการเรียนรู้ระดับสากล เพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข

4.8.3.2.2 พันธกิจ

- 1) จัดและส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่ประชากรในวัยเรียนได้อย่างทั่วถึง เสมอภาคและมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาชาติ
- 2) เน้นการกระจายอำนาจการบริหาร และจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย

3) พัฒนาศักยภาพของครู และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพ

ตามมาตรฐาน

4) สร้างศูนย์กลางเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศในด้านการศึกษา

รวมทั้งการให้บริการและพัฒนาระบบข้อมูล

4.8.3.2.3 ภารกิจ จัดและส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาภาคบังคับ และจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับประชากรในวัยเรียนได้อย่างทั่วถึง เสมอภาคและมีคุณภาพ

4.8.3.2.4 จุดมุ่งหมาย เพื่อให้ประชากรวัยเรียนในเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3 ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาชาติ สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีคุณธรรมจริยธรรม ก้าวทันเทคโนโลยีและความเปลี่ยนแปลง และดำรงชีวิตแบบวิถีไทยอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

4.8.3.2.5 วัตถุประสงค์

1) สร้างความเสมอภาคในโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษา ขั้นพื้นฐานพัฒนาผู้เรียน ครู บุคลากรทางการศึกษา สื่อการเรียนการสอน และสถานศึกษาให้มีคุณภาพ

2) เสริมสร้างศักยภาพให้กับเด็กด้วยโอกาส เด็กที่มีความสามารถพิเศษ และฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กพิการ

3) ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในสถานศึกษา

4) ส่งเสริมการผลิตและพัฒนาสื่อการเรียนการสอนตามแนวสื่อเสรี

5) ส่งเสริมการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ

6) ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากร และการลงทุนจากทุกหน่วยงานและทุกองค์การ เพื่อส่งเสริมการศึกษา

4.8.3.2.6 กลยุทธ์การดำเนินงาน

การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้ความสำคัญต่อการปฏิรูปการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3 จึงกำหนดกลยุทธ์ขององค์กรที่สอดคล้องกับแนวทางปฏิรูปฯ ดังนี้

1) เร่งดำเนินการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ครอบคลุมประชากรวัยเรียนทุกกลุ่มเป้าหมายให้ทั่วถึง และมีคุณภาพ

- 2) ส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้ทั้ง 3 รูปแบบ รวมทั้งสามารถเทียบโอน ผลการเรียนรู้ให้เชื่อมโยงกัน
- 3) เร่งรัดพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และการจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการประสานกับชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง
- 4) ส่งเสริมการนำมาตรฐาน และการประกันคุณภาพการศึกษาที่ เชื่อมโยงไปยังสถานศึกษา มาใช้ในสถานศึกษา ร่วมทั้งใช้การประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ เป็นกลไกสำคัญในการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา
- 5) สร้างความเข้มแข็ง และสนับสนุนให้สถานศึกษาสามารถบริหาร จัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
- 6) ส่งเสริม สนับสนุน การพัฒนาระบบบริหารที่คล่องตัว รวดเร็ว ด้วยเทคโนโลยีเชื่อมโยงระหว่างเขตพื้นที่กับสถานศึกษา และหน่วยงานอื่น
- 7) ส่งเสริมการพัฒนาข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาให้มี ความพร้อม และศักยภาพเพียงพอ สามารถปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ
- 8) เร่งระดมทรัพยากรจากบุคคล ชุมชน ท้องถิ่น หน่วยงานและ องค์การทั้งภาครัฐและเอกชนมาใช้ในการจัดและพัฒนาการศึกษา
- 9) กำหนดมาตรการจูงใจให้ทุกส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมใน การจัดและพัฒนาการศึกษา

จากการศึกษาเอกสารของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแต่ละเขต พบว่า มีความแตกต่างกัน ในหลายเรื่อง เช่น ที่ตั้ง สังคมวัฒนธรรม แหล่งอบายมุข โอกาสทางการศึกษา จากความแตกต่างกัน ของแต่ละเขต ผู้วิจัยจึงสนใจนำเขตพื้นที่การศึกษามาเป็นตัวแปรหนึ่งในการหาความสัมพันธ์กับ สมรรถภาพของครู

5. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์และตัวแปรเกณฑ์

การจัดกิจกรรมและประสบการณ์ที่เหมาะสมให้แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษา นั้น ถือเป็น หัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา ครูระดับนี้จะต้องมีความรู้ ทักษะและ คุณลักษณะที่เหมาะสม ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อช่วยพัฒนาเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ สมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษาสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ด้าน คือ สมรรถภาพด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ (มยุรีย์ เขียวอ่อน. 2541 : 1-2 ; อ้างอิงจาก ชูติมา ลวสุตานันท์. 2525. การศึกษาสมรรถภาพครูอนุบาล. หน้า 132-133) สมรรถภาพด้านความรู้ แบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ ความรู้ในเนื้อหาวิชาที่จะจัดประสบการณ์ ได้แก่ ความรู้ในการจัดประสบการณ์ด้านภาษา

คณิตศาสตร์ สร้างเสริมประสบการณ์ สร้างเสริมลักษณะนิสัย และความรู้ในวิชาชีพครู ได้แก่ ปรัชญาทางการศึกษา หลักสูตรระดับอนุบาล บทบาทและหน้าที่ของครูอนุบาล จิตวิทยาเกี่ยวกับเด็ก เช่น จิตวิทยาพัฒนาการ จิตวิทยาวัยเด็ก และจิตวิทยาสำหรับครูในการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็ก (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2537 : 59)

ครูจำเป็นต้องมีทักษะการสังเกตสุขภาพและพฤติกรรม รวมถึงการจดบันทึก การสร้างแรงจูงใจให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรม นอกจากนี้ยังต้องมีทักษะที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์ เช่น การจัดสภาพแวดล้อม การผลิต จัดหาและใช้สื่อ การใช้ภาษา การเล่นนิทาน การเตรียมเด็กให้สงบ การใช้คำถามและการตอบคำถาม การวัดประเมินผล นอกจากนี้ครูยังต้องมีสมรรถภาพด้านคุณลักษณะ คือ เป็นผู้ที่มีลักษณะที่ดีทางด้านบุคลิกภาพ ด้านลักษณะนิสัยการปฏิบัติตนและเจตคติต่อวิชาชีพครู (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2537 : 60-63)

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัย พบว่า มีตัวแปรหลายตัวที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อสมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา ได้แก่ ประสบการณ์ในการสอน วุฒิการศึกษา แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง ขนาดโรงเรียน บรรยากาศในโรงเรียน และพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร

ธานี อำภาวษ์ (2537 : 65-66) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการจัดประสบการณ์ของครูกับพัฒนาการของเด็กระดับก่อนประถมศึกษา พบว่า พัฒนาการของเด็กมีความแตกต่างกันเมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการสอน นอกจากนี้ยุทธนา ปฐมวรชาติ (2540 : 157-159) ได้ทำการวิจัยเรื่องสมรรถภาพของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัยพบว่า สมรรถภาพการสอนของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาแตกต่างกันเมื่อประสบการณ์ในการสอนระดับก่อนประถมศึกษาแตกต่างกัน และคุณสมบัติของครูระดับก่อนประถมศึกษาที่จะทำงานร่วมกับเด็กกลุ่มอายุ 4-5 ปี ควรสำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษา สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยหรือพัฒนาการเด็กโดยตรง (วรรณาท รักสกุลไทย. 2531 : 170)

และจากการศึกษารูปแบบเชิงเหตุผลของตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษา พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอน บุคคลต้องมีแรงจูงใจจึงจะปฏิบัติงานได้อย่างเต็มความสามารถ (บัญญัติ แสนทวี. 2539 : 186) เพราะแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นความปรารถนาที่จะได้รับผลสำเร็จในกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งไม่เพียงแต่เป็นสิ่งกระตุ้นให้บุคคลมีพฤติกรรมต่าง ๆ เท่านั้น แต่ยังเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความพร้อมหรือความโน้มเอียงที่จะทำให้บุคคลมีพฤติกรรมมุ่งเป้าประสงค์อย่างเหมาะสมอีกด้วย (ลลิตา เหล่าพานิช. 2538 : 41) จากการศึกษางานวิจัยพบว่า ครูที่มีแรงจูงใจใฝ่

สัมฤทธิ์สูงจะพัฒนาตนเองในการเลื่อนตำแหน่งและมีความพึงพอใจในการทำงานสูง (ปิยะพงษ์ แก้วภู. 2544 : 22)

ส่วนความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นความรู้สึกที่บุคคลมีต่อตนเองในด้านบวกหรือด้านลบอย่างใดอย่างหนึ่ง นั้นหมายความว่าคนที่บุคคลหนึ่งมีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับสูง นั่นคือ การที่บุคคลคิดว่าเขาเป็นคนที่มีความรู้ มีเกียรติ มีความพึงพอใจในตนเอง ซึ่งตรงกันข้ามกับบุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ จะเป็นบุคคลที่ขาดความเคารพตนเอง ปฏิเสธตนเอง คิดว่าตนเองไม่มีคุณค่า ขาดความพึงพอใจในตนเอง มีความรู้สึกว่าตนเองด้อย ขาดบางสิ่งบางอย่างไม่เท่าเทียมกับผู้อื่น (ละรินรา เหมารร. 2546 : 14 ; อ้างอิงจาก Rosenberg. *Conceiving The Self*. 1979. p. 54) และจากงานวิจัยพบว่า อาชีพครูเป็นอาชีพที่ต้องใช้ความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ต้องเข้าใจพัฒนาการของเด็ก และเลือกใช้สื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่ช่วยในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ครูที่สามารถใช้ความรู้และทักษะการจัดการเรียนการสอนได้ดีทำให้การสอนประสบความสำเร็จจะมีผลให้ครูเกิดความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง (ละรินรา เหมารร. 2546 : 94)

การบริหารงานของผู้บริหารส่งผลต่อพฤติกรรมการปฏิบัติงานและสมรรถภาพของครูผู้สอนเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะงานวิชาการซึ่งถือเป็นงานหลักที่สำคัญของผู้บริหารโรงเรียนและผู้รับผิดชอบด้านการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ที่จะต้องดำเนินการเกี่ยวข้องกับการแสวงหาและเขียนปรัชญา จุดประสงค์ของการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้ออกมาอย่างชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ มีความรู้ความเข้าใจหลักสูตรเป็นอย่างดี รู้จักแนะนำให้ครูใช้และทำแผนการสอน โครงการสอน หรือบันทึกการสอน รู้หลักในการทำตารางสอน จัดวิชาการต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม เป็นผู้ให้การนิเทศ รู้จักการเลือกและจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร จัดห้องสมุดให้ครูและนักเรียนได้ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม ส่งเสริมให้ครูรู้จักวิธีการประเมินผลการเรียนการสอนและนำผลการประเมินมาปรับปรุงครูในด้านการเรียนการสอน (ปราณี จักขุประเสริฐ. 2540 : 107-108) ในการบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพนั้น ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารเป็นตัวแปรหนึ่งที่สามารถทำนายความสำเร็จของโรงเรียน (จันทร์ภาณี สงวนนาม. 2533 : 141) ซึ่งประสิทธิผลของโรงเรียนนั้น ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานวิชาการ (กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ. 2536 : 228) นอกจากนี้ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารยังส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก ทั้งนี้จะเห็นได้จากการจัดอันดับความสำคัญของงานบริหารโรงเรียนที่จัดอันดับงานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารโรงเรียน ส่วนงานอื่น ๆ ถือว่าเป็นงานสนับสนุน การบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพนั้นผู้บริหารต้องเน้นและให้ความสำคัญต่องานวิชาการ เพราะจะทำให้ครูผู้สอนมีคุณภาพและมีความสามารถที่จะสอนนักเรียนให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตรได้ (ปัญญา แสนทวี. 2539 : 183)

บรรยากาศในโรงเรียนนั้นมีอิทธิพลในการจูงใจบุคลากรในองค์การให้มีความเต็มใจและมีความพยายามที่จะปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จ (อารยา ภาณุศรี. 2544 : 26 ; อ้างอิงจาก Kimbrough and Burkette. *The Principalship : Concepts and Practices*. 1990. p. 154) จากผลงานวิจัยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า บรรยากาศในโรงเรียนเป็นตัวแปรที่มีความเกี่ยวข้องกับสัมพันธอย่างสูงกับผลสำเร็จของโรงเรียน อันเกิดจากการปฏิบัติงานของผู้บริหารและคณะครูอีกด้วย (จันทรานี สงวนนาม. 2533 : 141) และบรรยากาศในโรงเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพครูในการจัดประสบการณ์ (บัญชา แสงทวิ. 2539 : 195)

จากผลการวิจัยที่ศึกษาสมรรถภาพการสอนของครูระดับก่อนประถมศึกษาที่สอนอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน พบว่า ครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนขนาดกลางมีสมรรถภาพการสอนสูงกว่าครูที่อยู่ในโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่ (ยุทธนา ปฐมวรชาติ. 2540 : 162) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมานิดา อินทรีย์มีศักดิ์ (2541 : 154) ที่ศึกษาสมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษาโดยจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า ครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนขนาดกลาง มีสมรรถภาพสูงกว่าครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก นอกจากนี้ ตัวแปรเขตพื้นที่การศึกษา จากเอกสารของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแต่ละเขต พบว่า มีความแตกต่างกันในหลายเรื่อง เช่น ที่ตั้ง สังคมวัฒนธรรม แหล่งอบายมุข โอกาสทางการศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1. 2546 : 1) จากความแตกต่างกันของแต่ละเขต ผู้วิจัยจึงสนใจนำเขตพื้นที่การศึกษามาเป็นตัวแปรหนึ่งในการหาความสัมพันธ์กับสมรรถภาพของครู

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถภาพของครู มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

6.1 งานวิจัยต่างประเทศ

ฮิล (Hill. 1989 : 3571-A) ได้ศึกษาคุณลักษณะของการสอนที่ดีของครูในคาร์บอนเดล โดยสัมภาษณ์ครูใหม่ที่มีประสบการณ์ในการสอน 1 ปี พบว่า การสอนที่ดีควรมีลักษณะดังนี้ 1) ครูต้องตระหนักและเข้าใจในความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และทำงานร่วมกับนักเรียนได้ทุกระดับความสามารถ 2) ครูต้องสามารถปรับสิ่งที่เรียนให้เหมาะกับความสามารถของนักเรียนและแสวงหาเทคนิคการสอนใหม่มาใช้ ถ้าสอนครั้งแรกแล้วนักเรียนไม่เข้าใจ นั่นคือ ครูต้องมีความยืดหยุ่นและสนใจทดลองวิธีใหม่ ๆ เสมอ

พีไฮ (Pehi. 1991 : 388-A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินสมรรถภาพครูในโรงเรียนประถมศึกษาของอเมริกัน ซามัวร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินสมรรถภาพด้านการจัดการเรียนการสอนของครูที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี และต่ำกว่าปริญญาตรี และครูที่มีประสบการณ์การสอน

มากกว่า 10 ปี และน้อยกว่า 10 ปี โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมครู ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมครูมีสมรรถภาพในระดับที่เหมาะสม และเมื่อเปรียบเทียบครูทั้ง 2 กลุ่ม พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

วัสสัน (Wasson. 1994 : 233-A) ได้วิจัยเรื่องสมรรถภาพการรับรู้ของครูประถมศึกษาที่สอนภาษาอังกฤษในรัฐนิวเม็กซิโก ผลการวิจัยพบว่า สมรรถภาพทางการรับรู้ของครูชาวอเมริกัน และครูชาวอังกฤษ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อเปรียบเทียบสมรรถภาพของครูตามสถานภาพ ซึ่งได้แก่ เพศ ประสบการณ์การสอนและวุฒิการศึกษา พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

มัลเลต (Mallette. 1999 : 60-06A) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาวิธีการสอนเนื้อหา เพื่อให้เด็กอ่านออกเขียนได้ ของครูอนุบาลใหม่ที่มหาวิทยาลัยในเนวาดา เมื่อปี 2000 พบว่าระบบโครงสร้างของโรงเรียนมีผลทั้งในทางส่งเสริมและยับยั้งการพัฒนาของผู้สอนใหม่ ซึ่งในการศึกษาพบว่าวิธีการสอนเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาความสามารถของครูใหม่ และการศึกษายังครั้งนี้พบว่า ควรให้ความสำคัญทั้งการให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องธรรมชาติของการอ่านและวิธีการอ่านแก่ครูในขณะที่ยังศึกษาวิชาครู

เว (Wei. 2000 : 61-09A) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาสมรรถภาพด้านความรู้ที่เป็นไปได้ สำหรับใช้ในการพัฒนาแบบทดสอบสำหรับใบประกอบวิชาชีพครูในไต้หวัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อค้นหาความคิดเห็นระหว่างศาสตราจารย์และครูไต้หวัน เกี่ยวกับสมรรถภาพที่พึงประสงค์ สำหรับครูอนุบาล โดยประยุกต์ใช้วิธีการเดลฟาย พบว่า มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน 22 สมรรถภาพที่เป็นไปได้ตรงกับใน 11 หลักสูตร ใน 2 เขตพื้นที่การศึกษาและพบว่า 17 สมรรถภาพใน 22 สมรรถภาพ มีความสำคัญกับครูอนุบาล กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามไม่สามารถระบุในอีก 5 ข้อได้ ส่วนความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 22 สมรรถภาพสามารถประเมินได้ในการจำลองสถานการณ์การสอนในแบบทดสอบได้

6.2 งานวิจัยในประเทศ

ชุตินา ลวสุตานันท์ (2525 : 132-133) ได้ทำการวิเคราะห์หาสมรรถภาพของครูอนุบาลที่สามารถสอนให้นักเรียนบรรลุจุดหมายของแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล โดยทำการรวบรวมความรู้เกี่ยวกับสมรรถภาพของครูอนุบาลจากผลงานวิจัย ตำรา เอกสาร และการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาอนุบาล และทำการสร้างแบบสอบถามสำรวจสมรรถภาพของครูอนุบาล พบว่าครูอนุบาลควรมีสมรรถภาพทั้งสิ้น 99 สมรรถภาพ แบ่งเป็นด้านความรู้ 36 สมรรถภาพ ด้านทักษะ 33 สมรรถภาพ และด้านคุณลักษณะและทัศนคติ 30 สมรรถภาพ และพบว่าโดยเฉลี่ยครู

อนุบาลยังมีสมรรถภาพในแต่ละด้านไม่ครบ และสมรรถภาพของครูอนุบาลโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

วีระศักดิ์ คำทะเนตร (2537 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาสมรรถภาพของครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสกลนคร พบว่า โดยภาพรวม ครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร มีสมรรถภาพทั้งด้านคุณลักษณะและเจตคติ อยู่ในระดับดี ในการศึกษาเปรียบเทียบพบว่า การรับรู้ของครูผู้สอนเกี่ยวกับสมรรถภาพของตนเองมีสูงกว่าของผู้บริหารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่าไม่มีความแตกต่างกันระหว่างการรับรู้ของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับสมรรถภาพด้านคุณลักษณะ แต่สมรรถภาพด้านเจตคติมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บัญชา แสงทวิ (2539 : 181) ทำการศึกษารูปแบบเชิงเหตุผลของตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เมื่อพิจารณารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุ และผลของตัวแปรต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กที่ผ่านการทดสอบและปรับปรุงเป็นรูปแบบสุดท้าย ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กนั้น มี 8 ตัวแปร คือ ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สมรรถภาพการใช้สื่อการสอน แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน บุคลิกลักษณะของครูผู้สอน บรรยากาศในชั้นเรียนสาขาปฐมวัย สุขภาพจิตที่ดีของครูผู้สอน และการได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครูผู้สอน และตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อม ได้แก่ เจตคติของครูต่อนักเรียน

ยุทธนา ปฐมวรชาติ (2540 : 157-158) ทำการศึกษาศมรรถภาพการสอนของครูระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่มุ่งศึกษาและเปรียบเทียบสมรรถภาพการสอนของครูระดับก่อนประถมศึกษา ตัวอย่างที่ใช้คือ ครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ครูมีสมรรถภาพการสอนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีสมรรถภาพการสอนทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านการวางแผนการจัดประสบการณ์สูงที่สุด ส่วนด้านการใช้สื่อและการจัดสภาพแวดล้อมต่ำที่สุด

สมชัย เคนจตุรัส (2540 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สมรรถภาพการปฏิบัติงานของครูประถมศึกษาที่ทำการสอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า ครูประถมศึกษาที่ทำการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีความเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก

มยุรีย์ เขียวฉ่อน (2541 : 107) ได้ทำการศึกษาความต้องการในการพัฒนาทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานของครูอนุบาล โดยใช้กระบวนการวิเคราะห์งาน ในการกำหนด

ทักษะพื้นฐานที่จำเป็น ผลการวิจัยพบว่า ความรู้ที่ครูอนุบาลจำเป็นต้องมี เรียงจากมากไปน้อย 3 อันดับ คือ 1) จิตวิทยาและพฤติกรรมของเด็กปฐมวัยและทฤษฎีการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย 2) จิตวิทยาการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย 3) ปรัชญาและนโยบายการจัดการศึกษาและการเสริมแรงและ การเก็บเด็กให้สงบ ส่วนด้านคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับครูอนุบาล เรียงจากมากไปน้อย 3 อันดับ คือ 1) การศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม 2) ความกระตือรือร้นและความคล่องแคล่ว 3) อารมณ์ขันและยิ้มแย้มแจ่มใส ส่วนด้านทักษะและความสามารถที่ครูอนุบาลควรมี เรียงจากมากไปน้อย 3 อันดับ คือ 1) การใช้คำถามสำหรับเด็ก 2) การร้องเพลง การเล่านิทาน และการเล่นดนตรีสำหรับเด็ก 3) การกระตุ้นหรือเร้าความสนใจให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรม

มานิดา อินทรีย์มีศักดิ์ (2541 : 145-150) ได้วิจัยเรื่อง สมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา เพื่อเปรียบเทียบสมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา และเพื่อประมวลความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูระดับก่อนประถมศึกษา และสัณหาชน ศึกษาในเทศก์ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา พบว่า สมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา โดยภาพรวมครูมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

กันติศ ชลสินธุ์ (2545 : 79-82) ได้วิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะความเป็นครู ของครูกลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะความเป็นครู ได้ 7 องค์ประกอบ และได้นำมาตั้งชื่อใหม่ในแต่ละองค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 ความเมตตา กรุณา องค์ประกอบที่ 2 คุณธรรมและจริยธรรม องค์ประกอบที่ 3 ความมั่นคงทางอารมณ์ องค์ประกอบที่ 4 ความรู้ความสามารถ องค์ประกอบที่ 5 บุคลิกภาพ องค์ประกอบที่ 6 ความรับผิดชอบ องค์ประกอบที่ 7 มนุษยสัมพันธ์

จากเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นนั้น พบว่า สมรรถภาพของครูแบ่งออกได้เป็น 3 ด้าน ได้แก่ สมรรถภาพด้านความรู้ ด้านทักษะและด้านเจตคติ ซึ่งมีปัจจัยหลายประการที่มีผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อสมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาสมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษาทั้ง 3 ด้าน และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในการสอน วุฒิการศึกษา แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง ขนาดโรงเรียน บรรยากาศในโรงเรียน และพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับ สมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา และหาตัวแปรที่สามารถพยากรณ์สมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครได้ ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อครูและผู้บริหาร โดยนำมาใช้ในการพัฒนา และปรับปรุงสมรรถภาพ

ของครูให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อนำไปจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็ก ให้เด็กพัฒนา
ความสามารถได้เต็มตามศักยภาพ และให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาในปัจจุบัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในการสอนระดับการศึกษา แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร บรรยายภาคในโรงเรียน ขนาดโรงเรียน และเขตพื้นที่การศึกษา กับสมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการสุ่มตัวอย่าง

การกำหนดกลุ่มประชากรและวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 เขต 2 และเขต 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 4,155 คน จาก 362 โรงเรียน

การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็น ครูระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 เขต 2 และเขต 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 351 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้เขตพื้นที่การศึกษาและขนาดโรงเรียนเป็นชั้นในการสุ่ม (Strata) ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลจำนวนครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 เขต 2 และเขต 3 โดยใช้ข้อมูลสารสนเทศของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งพบว่า มีครูจำนวนทั้งสิ้น 4,155 คน จาก 362 โรงเรียน
2. กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนครู 4,155 คน โดยการใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 608) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 351 คน ดำเนินการแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามเขตพื้นที่การศึกษา และจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พบว่า ขนาดโรงเรียนที่แตกต่างกัน ทำให้สมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษาแตกต่างกัน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงใช้ขนาดโรงเรียนมาเป็นชั้นในการสุ่ม (Strata)

3. ดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ตามสัดส่วนจำนวนครูแบ่งตามขนาดโรงเรียน โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (Unit of Sampling) และกำหนดให้ครูทุกคนในโรงเรียนอนุบาลเอกชน ที่สุ่มได้เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 351 คน รายละเอียดดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษาและขนาดโรงเรียน

เขตพื้นที่การศึกษา/ ขนาดโรงเรียน	ประชากร		กลุ่มตัวอย่าง	
	จำนวนโรงเรียน	จำนวนครู	จำนวนโรงเรียน	จำนวนครู
เขต 1				
โรงเรียนขนาดเล็ก	67	454	4	39
โรงเรียนขนาดกลาง	25	451	2	38
โรงเรียนขนาดใหญ่	8	316	1	27
รวม	100	1,221	7	104
เขต 2				
โรงเรียนขนาดเล็ก	110	835	9	71
โรงเรียนขนาดกลาง	33	722	3	61
โรงเรียนขนาดใหญ่	8	278	1	24
รวม	151	1,835	13	156
เขต 3				
โรงเรียนขนาดเล็ก	81	584	7	47
โรงเรียนขนาดกลาง	22	305	2	26
โรงเรียนขนาดใหญ่	8	210	1	18
รวม	111	1,099	10	91
รวม	362	4,155	30	351

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นมี 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของครูระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร สอบถามเกี่ยวกับ ประสบการณ์ในการสอน ระดับการศึกษา เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร และขนาดโรงเรียน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แบบสอบถามนี้ผู้วิจัยได้ปรับปรุงและพัฒนาจากแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่สุภาภรณ์ อาษาสร้อย (2540 : 147-149) ได้สร้างไว้ แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ไม่เห็นด้วย เจย ๆ ไม่แน่ใจ เห็นด้วย และเห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยมีข้อคำถามทั้งสิ้น 8 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง แบบสอบถามนี้ผู้วิจัยได้ปรับปรุงและพัฒนาจากแบบวัดของจารุพรธน์ จวนสง (2545 : 91-93) และสระรินรา เขมาร (2546 : 136) มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีระดับความคิดเห็น ตั้งแต่ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ไม่เห็นด้วย เจย ๆ ไม่แน่ใจ เห็นด้วย และเห็นด้วยอย่างยิ่งเป็นข้อคำถามทั้งสิ้น 10 ข้อ

ตอนที่ 4 แบบสอบถามบรรยากาศในโรงเรียน เป็นแบบสอบถามที่ปรับปรุงและพัฒนาจากแบบวัดของสุกัญญา เผือกสกนธ์ (2538 : 248-252) และ อารยา ภาณุศรี (2544 : 82-85) ซึ่งได้พัฒนาจากแบบสอบถามเกี่ยวกับบรรยากาศโรงเรียน OCDQ (Organizational Climate Description Questionnaire) แบบที่ 4 ของ Halpin และ Croft (1963) มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยดัดแปลงแบบสอบถาม จาก 4 ระดับ เป็น 5 ระดับ คือมีระดับปฏิบัติที่น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด ซึ่งครอบคลุมองค์ประกอบบรรยากาศในโรงเรียน 2 ด้าน คือ ด้านพฤติกรรมของครูอาจารย์ ได้แก่ การไม่เกี่ยวข้อง อุปสรรค ขวัญ ความสนิทสนม และด้านพฤติกรรมผู้บริหาร ได้แก่ ความห่างเหิน การเน้นผลงาน การกระตุ้น และความเอาใจใส่ เป็นข้อคำถามทั้งสิ้น 25 ข้อ

ตอนที่ 5 แบบสอบถามพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร แบบสอบถามนี้ผู้วิจัยได้ปรับปรุงมาจากแบบสอบถามที่ กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ (2536 : 96-97) ได้นำไปใช้ในการวิจัย โดยพัฒนามาจากแบบสอบถามผู้บริหารและผู้ช่วยผู้บริหาร (Principal/Assistant Questionnaire) ของทรัสตี (Trusty) มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือมีระดับปฏิบัติที่น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด แบบสอบถามนี้มีข้อคำถาม 12 ข้อ

ตอนที่ 6 แบบสอบถามสมรรถภาพครู 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ แบบสอบถามนี้ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองตามแนวคิดของ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2537 : 56-63) มานิดา อินทรีย์มีทรัพย์ (2541 : 209-219) มยุรีย์ เชี่ยวฉอัน (2541 : 145-147) ยุทธนา ปฐมวรชาติ (2540 : 184-189) ชีวศักดิ์ อัครบวร (2544 : 106-114) และเยาวพา เดชะคุปต์ (2542 : 105-111) แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีระดับปฏิบัติน้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด รวมทั้งสิ้น 54 ข้อ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพในการสอน ระดับการศึกษา แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร บรรยายภาคในโรงเรียน ขนาดโรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษากทม. และสมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษาใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ

2. กำหนดโครงสร้างของเครื่องมือและขอบเขตเนื้อหาตามกรอบแนวคิดของการวิจัยที่ได้ศึกษา และร่างคำถามตามนิยามศัพท์ รวมทั้งการปรับปรุง พัฒนาจากคำถามในแบบสอบถามที่มีผู้พัฒนาและใช้ในการวิจัยมาแล้ว ส่วนแบบสอบถามสมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นโดยการร่างข้อกระทงโดยให้ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องสมรรถภาพของครู 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ

3. นำเครื่องมือที่ได้จัดทำขึ้น เสนอคณะกรรมการควบคุมปริญญาโท เพื่อขอความเห็นชอบและตรวจสอบความถูกต้องตามโครงสร้างเนื้อหา และการใช้ภาษา นำมาแก้ไข การใช้สำนวน ภาษา ตลอดจนสาระสำคัญของเนื้อหาให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและนิยามศัพท์

4. เมื่อปรับปรุงเครื่องมือตามคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมปริญญาโทแล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity)

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูในโรงเรียนอนุบาลเอกชน กรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแต่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน จากนั้นนำคะแนนมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ คัดเลือกข้อที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ .20 ขึ้นไป และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบัค โดยรายละเอียดผลการหาคุณภาพของแบบสอบถามแต่ละฉบับมีดังนี้

5.1 แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีข้อคำถามทั้งสิ้น 8 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85

5.2 แบบสอบถามความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง มีข้อคำถามทั้งสิ้น 10 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88

5.3 แบบสอบถามบรรยากาศในโรงเรียน มีข้อคำถามทั้งสิ้น 25 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.82

5.4 แบบสอบถามพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร มีข้อคำถามทั้งสิ้น 12 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92

5.6 แบบสอบถามสมรรถภาพครู 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ มีข้อคำถามทั้งสิ้น 54 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97

6. เสนอแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วให้คณะกรรมการควบคุมปริญญาบัตรพิจารณา แล้วนำไปจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขออนุญาตและนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม
2. ดำเนินการส่งแบบสอบถามจำนวน 351 ฉบับทางไปรษณีย์โดยส่งพร้อมซองและติดแสตมป์ในการส่งกลับ และมีบางโรงเรียนที่ผู้วิจัยรับแบบสอบถามกลับด้วยตัวเอง ได้รับกลับคืนจำนวน 325 ฉบับ เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 316 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90.03

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การจัดกระทำข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดกระทำดังนี้

- 1.1 นำแบบสอบถามมาตรวจสอบ คัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่สมบูรณ์ ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์มีจำนวน นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด
- 1.2 ให้รหัสแบบสอบถามตอนที่ 1 และตรวจให้คะแนนแบบสอบถามตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังนี้

1.2.1 แบบสอบถามตอนที่ 2 แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ตอนที่ 3 แบบสอบถามความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง ใช้เกณฑ์การตรวจให้คะแนน ดังนี้

ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ให้ 1 คะแนน

ไม่เห็นด้วย	ให้	2 คะแนน
เฉย ๆ ไม่แน่ใจ	ให้	3 คะแนน
เห็นด้วย	ให้	4 คะแนน
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	5 คะแนน

1.2.2 แบบสอบถามตอนที่ 4 แบบสอบถามบรรยากาศในโรงเรียน ตอนที่ 5

แบบสอบถามพฤติกรรมการเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ตอนที่ 6 แบบสอบถามสมรรถภาพครู
ข้อคำถามเชิงบวกใช้เกณฑ์การตรวจให้คะแนน ดังนี้

น้อยที่สุด	ให้	1 คะแนน
น้อย	ให้	2 คะแนน
ปานกลาง	ให้	3 คะแนน
มาก	ให้	4 คะแนน
มากที่สุด	ให้	5 คะแนน

ข้อคำถามเชิงลบในแบบสอบถามตอนที่ 4 แบบสอบถามบรรยากาศในโรงเรียน

ข้อ 1-9 และ 16-17 ใช้เกณฑ์การให้คะแนนกลับกัน

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัย มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1 ประมวลผลข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์เพื่อหาค่าร้อยละ (percentage) และค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายคะแนน ของประคอง กรรณสูต (2538 : 77) ดังนี้

2.1.1 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อยู่ในระดับมากที่สุด

2.1.2 ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง

ค่าเฉลี่ย 1.00–1.49 หมายถึง มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.50–2.49 หมายถึง มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.50–3.49 หมายถึง มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.50–4.49 หมายถึง มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 4.50–5.00 หมายถึง มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับมากที่สุด

2.1.3 พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง มีพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับ
น้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง มีพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับ
น้อย

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง มีพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับ
ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง มีพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับ
มาก

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง มีพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับ
มากที่สุด

2.1.4 บรรยากาศในโรงเรียน

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง มีบรรยากาศในโรงเรียนอยู่ในระดับไม่ดีที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง มีบรรยากาศในโรงเรียนอยู่ในระดับไม่ดี

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง มีบรรยากาศในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง มีบรรยากาศในโรงเรียนอยู่ในระดับดี

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง มีบรรยากาศในโรงเรียนอยู่ในระดับดีที่สุด

2.1.5 สมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง มีสมรรถภาพอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง มีสมรรถภาพอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง มีสมรรถภาพอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง มีสมรรถภาพอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง มีสมรรถภาพอยู่ในระดับมากที่สุด

2.2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ กับสมรรถภาพของครู โดยการหาค่า

สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient) โดยมีเกณฑ์การ
แปลผลดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2536 : 153)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่า .80 ขึ้นไป ถือว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับสูงหรือมาก

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าอยู่ระหว่าง .60-.80 ถือว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับ

ค่อนข้างสูง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าอยู่ระหว่าง .40-.60 ถือว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าอยู่ระหว่าง .20-.40 ถือว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างต่ำ

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าต่ำกว่า .20 ถือว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ

2.3 วิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ที่สามารถพยากรณ์สมรรถภาพของครู โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยวิธีการแบบขั้นตอน (Stepwise)

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีดังต่อไปนี้

3.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

3.1.1 การวิเคราะห์ข้อคำถามเป็นรายข้อ (Item Analysis) เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามในแบบสอบถาม โดยการหาค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient)

3.1.2 การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach)

3.2 สถิติพื้นฐาน

3.2.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

3.2.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

3.2.2 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.3.1 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ กับสมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient)

3.3.2 การวิเคราะห์ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์สมรรถภาพของครู โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยวิธีการแบบขั้นตอน (Stepwise)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

N	แทน	จำนวนตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
F	แทน	สถิติที่ใช้ในการพิจารณา F- Distribution
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
SS	แทน	ผลรวมความเบี่ยงเบนกำลังสอง (Sum of Squares)
MS	แทน	ผลรวมความเบี่ยงเบนกำลังสอง หารด้วยชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Mean Squares)
r_{xy}	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย
A	แทน	ประสบการณ์ในการสอน
B	แทน	ระดับการศึกษา
B1	แทน	ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี
B2	แทน	ระดับการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไป
C	แทน	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
D	แทน	ความรู้สึกรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง
E	แทน	พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร
F	แทน	บรรยากาศในโรงเรียน
G	แทน	ขนาดโรงเรียน
G1	แทน	โรงเรียนขนาดเล็ก (จำนวนนักเรียน 120 คนลงมา)
G2	แทน	โรงเรียนขนาดกลาง (จำนวนนักเรียน 121 - 300 คน)
G3	แทน	โรงเรียนขนาดใหญ่ (จำนวนนักเรียน 301 คนขึ้นไป)
H	แทน	เขตพื้นที่การศึกษากทม.กรุงเทพมหานคร
H1	แทน	เขตพื้นที่การศึกษากทม.กรุงเทพมหานคร เขต 1

H2	แทน	เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2
H3	แทน	เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3
Y	แทน	สมรรถภาพของครู
Y1	แทน	สมรรถภาพด้านความรู้ของครู
Y2	แทน	สมรรถภาพด้านทักษะของครู
Y3	แทน	สมรรถภาพด้านคุณลักษณะของครู
Y'	แทน	การประมาณค่าของตัวพยากรณ์ที่แทนค่าในรูปคะแนนดิบ
Z _{Y'}	แทน	การประมาณค่าของตัวพยากรณ์ที่แทนค่าในรูปคะแนนมาตรฐาน
R	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R ²	แทน	กำลังสองของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
b	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
β	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน
a	แทน	ค่าคงที่ของการพยากรณ์
SE _b	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์
SE _{est}	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของครูระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนอนุบาล เอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร จำแนกตาม ประสบการณ์ในการสอน ระดับการศึกษาของครู ขนาดโรงเรียน และเขตพื้นที่การศึกษา ผลการวิเคราะห์ปรากฏในตาราง 2

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร บรรยายภาคใน โรงเรียน และสมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร ผลการวิเคราะห์ปรากฏในตาราง 3-4

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในการสอน ระดับการศึกษา แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร บรรยายภาคในโรงเรียน ขนาดโรงเรียน และเขตพื้นที่การศึกษา กับสมรรถภาพรายด้าน และโดยรวมของ

ครูระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร ผลการวิเคราะห์ปรากฏในตาราง 5

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์เพื่อค้นหาตัวแปรที่สามารถพยากรณ์สมรรถภาพของครูรายด้าน และโดยรวมของครูระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษากรุงเทพมหานคร โดยการวิเคราะห์ การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise - Multiple Regression Analysis) ผลการวิเคราะห์ปรากฏในตาราง 6-9

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของครูระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร จำแนกตาม ประสบการณ์ในการสอน ระดับ การศึกษาของครู ขนาดโรงเรียนและเขตพื้นที่การศึกษา ผลการวิเคราะห์ปรากฏในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของครูระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม.มหานคร จำแนกตาม ระดับการศึกษาของครู เขตพื้นที่การศึกษาและขนาดโรงเรียน (N=316)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. ระดับการศึกษาของครูผู้สอน		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	107	33.9
ปริญญาตรีขึ้นไป	209	66.1
รวม	316	100
2.ขนาดโรงเรียน		
ขนาดเล็ก (จำนวนนักเรียน 120 คนลงมา)	90	28.4
ขนาดกลาง (จำนวนนักเรียน 121–300 คน)	137	43.4
ขนาดใหญ่ (จำนวนนักเรียน 301 คนขึ้นไป)	89	28.2
รวม	316	100
3. เขตพื้นที่การศึกษากทม.มหานคร		
เขต 1	73	23.1
เขต 2	138	43.7
เขต 3	105	33.2
รวม	316	100

จากตาราง 2 พบว่า ครูระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม.มหานคร ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 66.1 และมีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 33.9 ส่วนใหญ่เป็นครูในโรงเรียนขนาดกลาง คิดเป็นร้อยละ 43.4 รองลงมาเป็นครูในโรงเรียนขนาดเล็ก คิดเป็นร้อยละ 28.5 และเป็นครูในโรงเรียนขนาดใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 28.2 ตามลำดับ ครูผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม.มหานคร เขต 2 คิดเป็นร้อยละ 43.7 รองลงมาเป็นครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม.มหานคร เขต 3 คิดเป็นร้อยละ 33.2 และเป็นครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม.มหานคร เขต 1 คิดเป็นร้อยละ 23.1 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของ ประสิทธิภาพในการสอน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร บรรยายภาคในโรงเรียน และสมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนอนุบาล เอกชน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร ผลการวิเคราะห์ปรากฏในตาราง 3-4

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของประสิทธิภาพในการสอน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของครู บรรยายภาคในโรงเรียน และพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร (N=316)

ตัวแปรพยากรณ์	$\bar{X}$	S.D.	การแปล ความหมาย
1. ประสิทธิภาพในการสอน	8.20	6.48	
1. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	4.14	0.40	มาก
2. ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง	3.75	0.41	มาก
3. พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร	3.70	0.60	มาก
4. บรรยายภาคในโรงเรียน	3.51	0.45	ดี

จากตาราง 3 พบว่า ครูระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครมีประสิทธิภาพในการสอนโดยเฉลี่ยประมาณ 8 ปี มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับมาก ส่วนพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร และบรรยายภาคในโรงเรียนอยู่ในระดับดี

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา
ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร (N=316)

ตัวแปรเกณฑ์	$\bar{X}$	S.D.	การแปล ความหมาย
สมรรถภาพของครู			
1 ด้านความรู้	3.90	0.52	มาก
2 ด้านทักษะ	3.81	0.53	มาก
3 ด้านคุณลักษณะ	3.92	0.46	มาก
รวม	3.88	0.46	มาก

จากตาราง 4 พบว่า สมรรถภาพของครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นราย
ด้าน พบว่า สมรรถภาพของครูอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในการสอน ระดับการศึกษา
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร
บรรยากาศในโรงเรียน ขนาดโรงเรียน และเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร กับสมรรถภาพของครู
ระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร
ผลการวิเคราะห์ปรากฏในตาราง 5

ตาราง 5 ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในการสอน ระดับการศึกษา แรงจูงใจไม่ล้มเหลว ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ปรียากาศในโรงเรียน ขนาดโรงเรียน ขนาดโรงเรียน และเขตพื้นที่การศึกษา กับสมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนอนุบาลเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมพหุหนคร (N = 316)

ตัวแปร	A	B	C	D	E	F	G	H	Y1	Y2	Y3	Y
ประสบการณ์ในการสอน(A)	1.000	-.064	.042	.178**	.064	.015	-.043	.080	.186**	.179**	.116*	.179**
ระดับการศึกษา (B)		1.000	.001	.157**	-.045	-.082	.068	.142*	-.001	-.003	.039	.000
แรงจูงใจไม่ล้มเหลว (C)			1.000	.424**	.323**	.265**	.168**	-.039	.347**	.414**	.499**	.460**
ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง (D)				1.000	.140*	.167**	-.003	-.008	.230**	.244**	.332**	.294**
พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการฯ (E)					1.000	.327**	.273**	-.089	.516**	.547**	.435**	.554**
ปรียากาศในโรงเรียน (F)						1.000	-.041	-.102	.315**	.307**	.326**	.349**
ขนาดโรงเรียน (G)							1.000	-.056	.166**	.212**	.253**	.231**
เขตพื้นที่การศึกษา (H)								1.000	.001	-.029	-.135*	-.057
สมรรถภาพด้านความรู้ของครู (Y1)									1.000	.824**	.625**	.909**
สมรรถภาพด้านทักษะของครู (Y2)										1.000	.730**	.946**
สมรรถภาพด้านคุณลักษณะของครู (Y3)											1.000	.858**
สมรรถภาพของครู (Y)												1.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 5 พบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา โดยรวม (Y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่

พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร (E) และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (C) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .554 และ .460 ตามลำดับ เป็นความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง

บรรยากาศในโรงเรียน (F) ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง (D) และขนาดโรงเรียน (G) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .349, .294 และ .231 ตามลำดับ เป็นความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างต่ำ และประสบการณ์ในการสอน (A) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .179 เป็นความสัมพันธ์ในระดับต่ำ

ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษาด้านความรู้ (Y1) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่

พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร (E) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .516 เป็นความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (C) บรรยากาศในโรงเรียน (F) และความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง (D) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .347, .315 และ .230 ตามลำดับ เป็นความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างต่ำ

ประสบการณ์ในการสอน (A) ขนาดโรงเรียน (G) และเขตพื้นที่การศึกษา (H) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .186, .166 และ .001 ตามลำดับ เป็นความสัมพันธ์ในระดับต่ำ

ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษาด้านทักษะ (Y2) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่

พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร (E) และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (C) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .547 และ .414 ตามลำดับ เป็นความสัมพันธ์ระดับปานกลาง

บรรยากาศในโรงเรียน (F) ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง (D) และขนาดโรงเรียน (G) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .307, .244 และ .212 ตามลำดับ เป็นความสัมพันธ์ระดับค่อนข้างต่ำ และประสบการณ์ในการสอน (A) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .179 เป็นความสัมพันธ์ระดับต่ำ

ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษาด้านคุณลักษณะ (Y3) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (C) และพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร (E) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .499 และ .435 ตามลำดับ เป็นความสัมพันธ์ระดับปานกลาง

ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง (D) และบรรยากาศในโรงเรียน (F) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .332 และ .326 เป็นความสัมพันธ์ระดับค่อนข้างต่ำ

ขนาดโรงเรียน (G) และประสบการณ์ในการสอน (A) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .253 และ .116 เป็นความสัมพันธ์ระดับต่ำ

ส่วนเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร (H) มีความสัมพันธ์ทางลบกับสมรรถภาพด้านคุณลักษณะ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .135 แสดงว่ามีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์เพื่อค้นหาตัวแปรที่สามารถพยากรณ์สมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ โดยการวิเคราะห์ การถดถอยแบบพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise - Multiple Regression Analysis) ผลการวิเคราะห์ปรากฏในตาราง 6-9

ตาราง 6 การวิเคราะห์ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์สมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา
ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยการวิเคราะห์การถดถอย
พหุคูณ (N=316)

ตัวแปร	b	SE _b	β	t
พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร (E)	.291	.037	.380	7.919**
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (C)	.268	.057	.223	4.664**
ประสบการณ์ในการสอน (A)	.959	.003	.136	3.149**
บรรยากาศในโรงเรียน (F)	.157	.047	.155	3.327**
โรงเรียนขนาดใหญ่ (G3)	.115	.046	.114	2.515*
ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง (D)	.113	.054	.101	2.106*
a = .608				
R = .669				
R ² = .447				
F = 41.700**				
SE _{est} = .3421				

** มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 6 พบว่า ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์สมรรถภาพโดยรวมของครูระดับก่อน
ประถมศึกษา ในโรงเรียนอนุบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร ได้แก่ พฤติกรรม
ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร (E) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (C) ประสบการณ์ในการสอน (A)
บรรยากาศในโรงเรียน (F) โรงเรียนขนาดใหญ่ (G3) ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง (D) และตัวแปรทั้ง
6 ตัวแปรนี้ สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนสมรรถภาพโดยรวมของครูคิดเป็นร้อยละ 44.70
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงได้นำค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์มาสร้างเป็น
สมการพยากรณ์ ผลปรากฏ ดังนี้

การประมาณค่าของตัวพยากรณ์สมรรถภาพโดยรวมของครูระดับก่อนประถมศึกษา ใน
โรงเรียนอนุบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร โดยใช้คะแนนดิบ

$$Y' = .608 + .291(E) + .268(C) + .959(A) + .157(F) + .115(G3) + .113(D)$$

การประมาณค่าของตัวพยากรณ์สมรรถภาพโดยรวมของครูระดับก่อนประถมศึกษา ใน
โรงเรียนอนุบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร โดยใช้คะแนนมาตรฐาน

$$Z_Y' = .380(Z_E) + .223(Z_C) + .136(Z_A) + .155(Z_F) + .114(Z_{G3}) + .101(Z_D)$$

ตาราง 7 การวิเคราะห์ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์สมรรถภาพด้านความรู้ของครูระดับก่อน
ประถมศึกษาในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยการ
วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (N=316)

ตัวแปร	b	SE _b	β	t
พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร (E)	.354	.044	.406	8.030**
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (C)	.229	.065	.175	3.531**
ประสบการณ์ในการสอน (A)	.120	.004	.150	3.258**
บรรยากาศในโรงเรียน (F)	.154	.057	.134	2.699**
a = 1.001				
R = .583				
R ² = .340				
F = 40.068**				
SE _{est} = .4244				

** มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

จากตาราง 7 พบว่า ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์สมรรถภาพด้านความรู้ของครูระดับก่อน
ประถมศึกษา ในโรงเรียนอนุบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร ได้แก่ พฤติกรรม
ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร (E) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (C) ประสบการณ์ในการสอน (A)
บรรยากาศในโรงเรียน (F) และตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปรนี้ สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวน
สมรรถภาพด้านความรู้ของครูคิดเป็นร้อยละ 34.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงได้นำค่า
สัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์มาสร้างเป็นสมการพยากรณ์ ผลปรากฏ ดังนี้

การประมาณค่าของตัวพยากรณ์สมรรถภาพด้านความรู้ของครูระดับก่อนประถมศึกษา
ในโรงเรียนอนุบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร โดยใช้คะแนนดิบ

$$Y' = 1.001 + .354(E) + .229(C) + .120(A) + .154(F)$$

การประมาณค่าของตัวพยากรณ์สมรรถภาพด้านความรู้ของครูระดับก่อนประถมศึกษา
ในโรงเรียนอนุบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร โดยใช้คะแนนมาตรฐาน

$$Z_Y' = .406(Z_E) + .175(Z_C) + .150(Z_A) + .134(Z_F)$$

ตาราง 8 ผลการวิเคราะห์ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์สมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา
ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ด้านทักษะ โดยการ
วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (N=316)

ตัวแปร	b	SE _b	β	t
พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร (E)	.371	.045	.418	8.293**
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (C)	.306	.063	.230	4.850**
ประสบการณ์ในการสอน (A)	.107	.004	.132	2.908**
บรรยากาศในโรงเรียน (F)	.162	.057	.138	2.838**
เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 (H2)	-.105	.049	-.099	-2.134*
โรงเรียนขนาดใหญ่ (G3)	.115	.054	.092	2.117*
a = .528				
R = .638				
R ² = .407				
F = 35.371**				
SE _{est} = .4100				

** มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 * มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

จากตาราง 8 พบว่า ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์สมรรถภาพด้านทักษะของครูระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนอนุบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร ได้แก่ พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร (E) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (C) ประสบการณ์ในการสอน (A) บรรยากาศในโรงเรียน (F) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และโรงเรียนขนาดใหญ่ (G3) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตัวแปรที่ส่งผลทางลบต่อสมรรถภาพด้านทักษะของครู ได้แก่ เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 (H2) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และตัวแปรทั้ง 6 ตัวแปรนี้ สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนสมรรถภาพด้านทักษะของครู คิดเป็นร้อยละ 40.70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงได้นำค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์มาสร้างเป็นสมการพยากรณ์ ผลปรากฏ ดังนี้

การประมาณค่าของตัวพยากรณ์สมรรถภาพด้านทักษะของครูระดับก่อนประถมศึกษา
ในโรงเรียนอนุบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร โดยใช้คะแนนดิบ

$$Y' = .528 + .371(E) + .306(C) + .107(A) + .162(F) - .105(H2) + .115(G3)$$

การประมาณค่าของตัวพยากรณ์สมรรถภาพด้านทักษะของครูระดับก่อนประถมศึกษา
ในโรงเรียนอนุบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร โดยใช้คะแนนมาตรฐาน

$$Z_Y' = .418(Z_E) + .230(Z_C) + .132(Z_A) + .138(Z_F) - .099(Z_{H2}) + .092(Z_{G3})$$

ตาราง 9 ผลการวิเคราะห์ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์สมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ด้านคุณลักษณะ โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (N=316)

ตัวแปร	b	SE _b	β	t
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (C)	.344	.061	.294	5.634**
พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร (E)	.189	.039	.242	4.852**
ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง (D)	.178	.056	.157	3.184**
เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 (H1)	.140	.049	.128	2.888**
บรรยากาศในโรงเรียน (F)	.165	.050	.161	3.310**
โรงเรียนขนาดใหญ่ (G3)	.136	.048	.133	2.823**
a = .484				
R = .630				
R ² = .397				
F = 33.897**				
SE _{est} = .3630				

** มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

จากตาราง 9 พบว่า ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์สมรรถภาพด้านคุณลักษณะของครูระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนอนุบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร โดยตัวแปรที่ส่งผลทางบวก ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (C) พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร (E) ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง (D) เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 (H1) บรรยากาศในโรงเรียน (F) โรงเรียนขนาดใหญ่ (G3) และตัวแปรทั้ง 6 ตัวแปรนี้ สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนสมรรถภาพด้านคุณลักษณะของครู คิดเป็นร้อยละ 39.70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงได้นำค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์มาสร้างเป็นสมการพยากรณ์ ผลปรากฏดังนี้

การประมาณค่าของตัวพยากรณ์สมรรถภาพด้านคุณลักษณะของครูระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนอนุบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร โดยใช้คะแนนดิบ

$$Y' = .484 + .344(C) + .189(E) + .178(D) + .140(H1) + .165(F) + .136(G3)$$

การประมาณค่าของตัวพยากรณ์สมรรถภาพด้านคุณลักษณะของครูระดับก่อนประถมศึกษา
 ในโรงเรียนอนุบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร โดยใช้คะแนนมาตรฐาน

$$Z_v' = .294(Z_C) + .242(Z_E) + .157(Z_D) + .128(Z_{H1}) + .161(Z_F) + .133(Z_{G3})$$

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย เรื่อง ตัวแปรที่พยากรณ์สมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้สรุปไว้ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล
6. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล
7. อภิปรายผล
8. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีความมุ่งหมายของการวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาสมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร ในด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในการสอน ระดับการศึกษา แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร บรรยายภาคในโรงเรียน ขนาดโรงเรียน และเขตพื้นที่การศึกษากับสมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร
3. เพื่อหาตัวแปรที่สามารถพยากรณ์สมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 เขต 2 และเขต 3 รวมทั้งสิ้น 4,155 คน จาก 362 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนอนุบาลเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขต 1 เขต 2 และเขต 3 จำนวน 351 คน ซึ่งได้มาด้วยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากการเก็บข้อมูลจริง มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 316 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 90.03 ของแบบสอบถามที่จัดส่ง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นมี 6 ตอน ได้แก่ แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของครูระดับก่อนประถมศึกษา สอบถามเกี่ยวกับ ประสบการณ์ในการสอน ระดับการศึกษา ขนาดโรงเรียน และเขตพื้นที่การศึกษา แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แบบสอบถามความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง แบบสอบถามบรรยากาศในโรงเรียน แบบสอบถามพฤติกรรมการเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร แบบสอบถามสมรรถภาพของครู โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85, 0.88, 0.91, 0.92 และ 0.97 ตามลำดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน โดยผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม และดำเนินการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์พร้อมกับซองปิดผนึกเพื่อให้ออกกลับ ผู้วิจัยตรวจสอบแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่สมบูรณ์ ซึ่งมีจำนวน 316 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 90.03 เพื่อนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดกระทำ และวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การจัดกระทำข้อมูล

เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมดแล้ว นำมาคัดเลือกเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์ และให้รหัสแบบสอบถาม และตรวจให้คะแนนแบบสอบถามตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัย ประมวลผลข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1 ข้อมูลทั่วไปของครู วิเคราะห์ด้วยค่าร้อยละ (percentage) ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2.2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ กับสมรรถภาพของครู โดยการหาค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product-Moment Correlation Coefficient)

2.3 วิเคราะห์ตัวแปรต่าง ๆ ที่สามารถพยากรณ์สมรรถภาพของครู โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยวิธีการแบบขั้นตอน (Stepwise)

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาค้นคว้าสรุปได้ดังนี้

1. ครูระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร มีสมรรถภาพด้านความรู้ ทักษะ คุณลักษณะและสมรรถภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับสมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา ได้แก่ พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ส่วนบรรยากาศในโรงเรียน ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง และขนาดโรงเรียน มีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างต่ำ และประสบการณ์ในการสอนมีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ

3. ตัวแปรพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ประสบการณ์ในการสอน บรรยากาศในโรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่ ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง ตัวแปรทั้ง 6 ตัวแปรนี้ สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนสมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร ได้คิดเป็นร้อยละ 44.70 โดยมีปัจจัยที่มีอำนาจพยากรณ์ที่ดีที่สุด คือ พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร

อภิปรายผล

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาตัวแปรที่พยากรณ์สมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร มีประเด็นสำคัญที่จะนำมาและอภิปรายผล ดังนี้

1. ครูระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร มีสมรรถภาพด้านความรู้ ทักษะ คุณลักษณะและโดยรวม อยู่ในระดับมาก เนื่องจากหากมองไปในอนาคต ในโลกยุคใหม่ ในสังคมแห่งการเรียนรู้ครูจะต้องมีบทบาทหน้าที่ที่สลับซับซ้อนขึ้น ครูจะต้องมีความรู้ ประสบการณ์ และก้าวหน้าสถานการณ์โลก จะต้องเป็นผู้มองกว้าง คิดไกล ใฝ่รู้ ครู

จะเป็นผู้ชี้แนะแนวทางการเรียนให้แก่เด็ก ดังนั้นครูจึงต้องเตรียมพร้อมสำหรับสังคมยุคใหม่ที่จะต้องปรับเปลี่ยนไปทั้งในปัจจุบันและอนาคต ทั้งในเรื่องความคิด และการปฏิบัติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 2) ซึ่งการจัดการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จนั้นจะต้องอาศัยอุปกรณ์ การเรียนการสอนทั้งครูและนักเรียน และประการสำคัญต้องมีครูที่มีทั้งความรู้และความสามารถ ครูจึงเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างเสริมพัฒนาการของเด็ก ครูจะเป็นผู้ที่หล่อหลอมให้เด็กสามารถพัฒนาได้ตามวัยที่สมบูรณ์ (วิชัย วงษ์ใหญ่. 2540 : 9) ดังนั้นครูระดับก่อนประถมศึกษาจึงต้องมีความรู้ ความสามารถ ทักษะ เจตคติ และบุคลิกลักษณะที่เหมาะสม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อช่วยพัฒนาเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ สิ่งเหล่านี้รวมเรียกว่า สมรรถภาพของครู โดยสามารถแบ่งสมรรถภาพระดับก่อนประถมศึกษา ออกได้เป็น 3 ด้าน คือ สมรรถภาพด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ (มยุรีย์ เขียวฉ่อน. 2541 : 1-2 ; อ้างอิงจาก ชุตินา ลวสุตานันท์. 2525. การศึกษาสมรรถภาพครูอนุบาล. หน้า 132-133)

2. จากการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์กับสมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร สรุปได้ว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อยู่ 6 คู่ โดยมีความสัมพันธ์ตั้งแต่ระดับปานกลาง ค่อนข้างต่ำ จนถึงระดับต่ำ ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสมรรถภาพด้านความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ และสมรรถภาพโดยรวมของครู เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่า โรงเรียนที่ผู้บริหารมีพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการสูง ครูในโรงเรียนนั้นน่าจะมีสมรรถภาพสูง เพราะการบริหารงานวิชาการถือเป็นงานหลักของโรงเรียน การบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพนั้น จากการศึกษางานวิจัยพบว่าความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารเป็นตัวแปรหนึ่งที่สามารถทำนายความสำเร็จของโรงเรียน และความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารส่งผลทางตรงและทางอ้อมต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก (จันทร์ธานี สงวนนาม. 2533 : 141) และจากการจัดอันดับความสำคัญของงานบริหารโรงเรียนที่จัดอันดับงานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารโรงเรียน ส่วนงานอื่น ๆ ถือว่าเป็นงานสนับสนุน ผู้บริหารต้องเน้นและให้ความสำคัญต่องานวิชาการ เพราะจะทำให้ครูผู้สอนมีคุณภาพและมีความสามารถที่จะสอนนักเรียนให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตรได้ (บัญญัติ แสนทวี. 2539 : 183) ผู้บริหารโรงเรียนจึงจำเป็นต้องแสดงพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการในการปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ เพื่อให้การบริหารโรงเรียนดำเนินไปด้วยดีและมีประสิทธิภาพ อนึ่งแม้ว่าผู้บริหารโรงเรียนจะเป็นผู้มีความรู้ความสามารถสูงสักเพียงใดก็ย่อมไม่สามารถทำงานตามลำพังได้ จะต้องกระจายงานให้บุคลากรในโรงเรียนร่วมรับผิดชอบด้วย ซึ่ง

นอกจากจะทำให้งานเกิดประสิทธิผลแล้วยังเป็นการเปิดโอกาสให้บุคลากรได้ใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่อย่างเต็มศักยภาพ (เสาวนีย์ อาภานันท์. 2544 : 45)

2.2 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสมรรถภาพด้านความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ และสมรรถภาพโดยรวมของครู เป็นไปตามสมมติฐาน แสดงว่าครูที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง น่าจะมีสมรรถภาพของครูสูง เพราะว่สมรรถภาพหรือความสามารถของมนุษย์นั้นเกิดจากแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นตัวกระตุ้น โดยแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นความปรารถนาที่จะประสบผลสำเร็จ ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่ขัดขวาง พยายามหาวิธีการต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหา มีความทะเยอทะยานสูงเพื่อนำตนไปสู่ความสำเร็จ แรงจูงใจในการปฏิบัติงานส่งผลทางตรงและทางอ้อมต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอน บุคคลต้องมีแรงจูงใจจึงจะปฏิบัติงานได้อย่างเต็มความสามารถ (บัญชา แสงทวิ. 2539 : 186) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ยังเ็นความปรารถนาที่จะได้รับผลสำเร็จในกิจกรรม ต่าง ๆ ซึ่งไม่เพียงแต่เป็นสิ่งที่กระตุ้นให้บุคคลมีพฤติกรรมต่าง ๆ เท่านั้นแต่ยังเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความพร้อม หรือความโน้มเอียงที่จะทำให้บุคคลมี พฤติกรรมมุ่งเป้าประสงค์อย่างเหมาะสมอีกด้วย (ลลิตา เหล่าพานิช. 2538 : 41) ดังนั้นครูที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะพัฒนาดตนเองในการเลื่อนตำแหน่งและมีความพึงพอใจในการทำงานสูง (ปิยะพงษ์ แก้วภู. 2544 : 22)

2.3 บรรยาการในโรงเรียน พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสมรรถภาพด้านความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ และสมรรถภาพโดยรวมของครู เป็นไปตามสมมติฐาน แสดงว่าถ้าบรรยาการในโรงเรียนดี น่าจะทำให้สมรรถภาพของครูสูงด้วย เนื่องจากบรรยาการในโรงเรียนมีอิทธิพลในการจูงใจบุคลากรในองค์การให้มีความเต็มใจและความพยายามที่จะปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จ (อารยา ภาณุศรี. 2544 : 26 ; อ้างอิงจาก Kimbrough and Burkette. 1990. *The Principalsip : Concepts and Practices*. pp.154) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจันทราณี สงวนนาม (2533 : 141) ที่ศึกษาคุณลักษณะบางประการของผู้บริหาร บรรยาการของโรงเรียน และความพึงพอใจในงานที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า บรรยาการในโรงเรียนเป็นตัวแปรที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์อย่างสูงกับผลสำเร็จของโรงเรียน อันเกิดจากการปฏิบัติงานของผู้บริหารและคณะครูอีกด้วย และงานวิจัยของ บัญชา แสงทวิ (2539 : 195) ที่ศึกษารูปแบบเชิงเหตุผลของตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พบว่าบรรยาการในโรงเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพครูในการจัดประสบการณ์

2.4 ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสมรรถภาพด้านความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ และสมรรถภาพโดยรวมของครู เป็นไปตามสมมติฐาน แสดงว่าครูที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูง น่าจะมีสมรรถภาพของครูสูง เนื่องจากความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง

เป็นความรู้สึกที่บุคคลมีต่อตนเองในด้านบวกหรือด้านลบอย่างใดอย่างหนึ่ง นั้นหมายความว่า การที่บุคคลหนึ่งจะมีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับสูง นั่นคือ การที่บุคคลคิดว่าเขาเป็นคนที่มีความดี มีเกียรติ มีความพึงพอใจในตนเอง ซึ่งตรงกันข้ามกับบุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ จะเป็นบุคคลที่ขาดความเคารพตนเอง ปฏิเสธตนเอง คิดว่าตนเองไม่มีคุณค่า ขาดความพึงพอใจในตนเอง มีความรู้สึกว่าตนเองด้อย ขาดบางสิ่งบางอย่างไม่เท่าเทียมกับผู้อื่น (สระรินรา เชมมาตร. 2546 : 14 ; อ้างอิงจาก Rosenberg. 1979. *Society and the Adolescent Self-Image*. p. 54) และจากงานวิจัยพบว่า อาชีพครูเป็นอาชีพที่ต้องใช้ความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ต้องเข้าใจ พัฒนาการของเด็ก และเลือกใช้สื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่ช่วยในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ครูที่สามารถใช้ความรู้และทักษะการจัดการเรียนการสอนได้ดีทำให้การสอนประสบความสำเร็จนั้นคือการที่ครูเกิดความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง (สระรินรา เชมมาตร. 2546 : 94)

2.5 ประสิทธิภาพในการสอน พบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกกับสมรรถภาพด้านความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ และสมรรถภาพโดยรวมของครู เป็นไปตามสมมติฐาน แสดงว่าครูที่มีประสิทธิภาพในการสอนแตกต่างกันน่าจะมีสมรรถภาพแตกต่างกันด้วย จากงานวิจัยของ ศรีสมร พุ่มสะอาด (2530 : 220) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาคุณภาพครูประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพของครูมีความแตกต่างกันเมื่อจำแนกตามประสิทธิภาพในการสอน ซึ่งสอดคล้องกับธานี อำภาวษ์ (2537 : 65-66) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการจัดประสิทธิภาพของครูกับพัฒนาการของเด็กระดับก่อนประถมศึกษา พบว่า พัฒนาการของเด็กมีความแตกต่างกันเมื่อจำแนกตามประสิทธิภาพในการสอน นอกจากนี้ยุทธนา ปฐมวรชาติ (2540 : 157-159) ได้ทำการวิจัยเรื่องสมรรถภาพของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัยพบว่า สมรรถภาพการสอนของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาแตกต่างกันเมื่อประสิทธิภาพในการสอนระดับก่อนประถมศึกษาแตกต่างกัน อาจกล่าวได้ว่า ครูที่เพิ่งเริ่มทำการสอนจะมีพลังในการสอน และมีความกระตือรือร้นต่อการสอนมากกว่าครูที่มีประสิทธิภาพมาก ๆ เพราะครูที่สอนระดับก่อนประถมศึกษาอาจมีความเบื่อหน่าย เจื่อยชา ขาดความกระตือรือร้น (มานิดา อินทรีย์มีทรัพย์. 2541 : 152)

2.6 ขนาดโรงเรียน โดยพบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสมรรถภาพด้านความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ และสมรรถภาพโดยรวมของครู เป็นไปตามสมมติฐาน แสดงว่า ขนาดโรงเรียนที่แตกต่างกัน ทำให้สมรรถภาพของครูแตกต่างกันด้วย ซึ่งจากการศึกษาผลงานวิจัยของมานิดา อินทรีย์มีทรัพย์ (2541 : 156) พบว่า ครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่ สมรรถภาพของครูจะสูง แต่ครูที่สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก สมรรถภาพของครูจะต่ำ แต่งานวิจัยของยุทธนา ปฐมวรชาติ (2540 : 157) พบว่า ครูผู้สอนที่สอนอยู่ในโรงเรียนขนาดกลางมีสมรรถภาพการสอนสูงที่สุด ส่วนครูที่สอนอยู่ในโรงเรียน

ขนาดใหญ่มีสมรรถภาพการสอนต่ำที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสมรรถภาพของครูนั้นเป็นสิ่งเฉพาะบุคคลสร้างขึ้นได้ยาก ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ เช่น บรรยากาศในโรงเรียน ตัวผู้บริหาร หรือขึ้นอยู่กับตัวบุคคลเอง ครูที่สอนในโรงเรียนขนาดเล็กขาดบรรยากาศทางวิชาการ ขาดการแข่งขัน ทำให้ไม่มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้โรงเรียนขนาดเล็กไม่มีความคล่องตัวในเรื่องงบประมาณ ครูไม่สามารถทำในสิ่งที่ปรารถนาได้ ทำให้ครูย่อท้อและหมดกำลังใจ สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลต่อสมรรถภาพของครูทั้งสิ้น

3. ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์สมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนอนุบาล เอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร สรุปได้ว่า พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ประสิทธิภาพในการสอน บรรยากาศในโรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่ ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง ตัวแปรทั้ง 6 ประการนี้ สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนสมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีปัจจัยที่มีอำนาจพยากรณ์ที่ดีที่สุด คือ พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร แสดงว่า ถ้าผู้บริหารมีพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการ แล้วทำการส่งเสริมครูก็สามารถทำให้ครูนั้นได้แสดงสมรรถภาพของตนเองออกมาได้อย่างเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกมลวรรณ ชัยวานิชศิริ (2536 : 228) พบว่า พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการเป็นตัวแปรหนึ่งที่ทำนายประสิทธิผลของโรงเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญและงานวิจัยของบัญชา แสนทวี (2539 : 183) ที่พบว่า ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ส่งผลทางตรงและทางอ้อมต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน นอกจากนี้จันทร์านิ สงวนนาม (2533 : 141) ยังพบว่า ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารเป็นตัวแปรหนึ่งที่สามารถทำนายความสำเร็จของโรงเรียน อันเนื่องจากประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนได้อย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในฐานะผู้บังคับบัญชาสูงสุดของโรงเรียน จึงจำเป็นต้องแสดงความเป็นผู้นำทางวิชาการของตนเองในการที่จะดำเนินภารกิจต่าง ๆ ของโรงเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด หากผู้บริหารโรงเรียนทำหน้าที่เพียงการบริหารแต่อย่างเดียว โรงเรียนก็คงบรรลุเป้าหมายได้ยาก (เสาวนีย์ อาภานันท์. 2544 : 42) ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องแสดงพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการในการปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ เพื่อให้การบริหารโรงเรียนดำเนินไปได้ด้วยดีและมีประสิทธิภาพ อนึ่งแม้ว่าผู้บริหารโรงเรียนจะเป็น ผู้มีความรู้ความสามารถสูงสักเพียงใดก็ย่อมไม่สามารถทำงานตามลำพังได้ จะต้องกระจายงานให้บุคลากรในโรงเรียนร่วมรับผิดชอบด้วย ซึ่งนอกจากจะทำให้งานเกิดประสิทธิผลแล้วยังเป็นการเปิดโอกาสให้บุคลากรได้ใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่อย่างเต็มศักยภาพ(เสาวนีย์ อาภานันท์. 2544 : 45)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรกำหนดนโยบาย และวางแผนการพัฒนาครูระดับก่อนประถมศึกษาทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ ในเรื่อง ปรัชญาการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา ทฤษฎีการเรียนรู้ของเด็ก การแก้ไขพฤติกรรมของเด็กที่มีปัญหา การอ่านออกเสียง การใช้อุปกรณ์ให้จังหวะต่าง ๆ การจัดเกมการศึกษา การศึกษาค้นคว้าหาความรู้ใหม่ ๆ

2. ผู้บริหารควรส่งเสริมและพัฒนาตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา ได้แก่ พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ บรรยากาศในโรงเรียน ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง ประสบการณ์ในการสอน โดยการแสดง พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการในการปฏิบัติการกิจต่าง ๆ เพื่อให้การบริหารโรงเรียนดำเนินไปได้ด้วยดีและมีประสิทธิภาพ และควรจัดสภาพการดำเนินการภายในโรงเรียนให้สำเร็จลงด้วยความร่วมมือร่วมใจของบุคลากร จากการดำเนินงานอย่างมีระบบ เริ่มจากการกำหนดนโยบายที่ให้นักศึกษามีส่วนร่วมโดยมีการนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจสภาพปัจจุบัน มากำหนดเป็นนโยบายในการแก้ปัญหาและการพัฒนางานของโรงเรียน มีการมอบหมายหรือการสั่งการตามสายงานบังคับบัญชาที่มีความชัดเจนและเหมาะสมกับความสามารถ ยกย่องชมเชย สร้างขวัญและกำลังใจ ตลอดจนจัดสวัสดิการในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริม พัฒนาสมรรถภาพของครูในโรงเรียน

3. ครูสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง พัฒนาสมรรถภาพของตนเองทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะต่าง ๆ ให้เหมาะสม และมีประสิทธิภาพ โดยการใฝ่หาความรู้ใหม่ ๆ อย่างสม่ำเสมอ ฝึกฝนทักษะที่ตนเองยังขาด และปรับปรุงบุคลิกภาพของตนเองให้เหมาะสมกับความเป็นครูระดับก่อนประถมศึกษา อันจะส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการที่สมบูรณ์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาสมรรถภาพครูในเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ นอกเหนือจากเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร หรือศึกษากับครูในระดับอื่น ๆ เช่น ระดับประถม มัธยม เป็นต้น หรือศึกษากับโรงเรียนที่มีสังกัดแตกต่างกัน เช่น โรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนนานาชาติ

2. ควรศึกษาตัวแปรเชิงคุณลักษณะของครู ผู้บริหาร และโรงเรียนที่นอกเหนือจากการศึกษาในครั้งนี้ เช่น วัฒนธรรมโรงเรียน ทักษะผู้บริหาร ความต้องการของครู

3. ควรศึกษาสมรรถภาพครูด้านอื่น ๆ ได้แก่ ด้านคุณธรรม จริยธรรม

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ. (2536). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชน. ปรินญานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กันติศ ชลสินธุ์. (2545). การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะความเป็นครู ของครูกลุ่มกรุงธนใต้สังกัดกรุงเทพมหานคร. ปรินญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2540, กรกฎาคม). รายงานการวิจัย เรื่อง บทบาทของครูปฐมวัยในทศวรรษหน้า (2541-2550). วารสารการศึกษาปฐมวัย. 1(3) : 63-73.
- เกตุแก้ว จัตรมงคล. (2539). การศึกษาสมรรถภาพของครูวิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 6. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรอุตสาหกรรรมมหาบัณฑิต. (การศึกษาวิทยาศาสตร์ ชีววิทยา). กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. ถ่ายเอกสาร.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2543, มกราคม-เมษายน). ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาปฐมวัย. วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์. 15(1) : 61-71.
- กองวิจัยทางการศึกษา. (2538, พฤษภาคม). การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของไทยในทศวรรษหน้า (ปี 2533-2543). วิจัยสนเทศ. 15(176) : 2.
- จรวัยพร ธรนิษฐ์. (2543, มกราคม). แนวทางในการบริหารงานสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. วารสารการศึกษาเอกชน. 10(90) : 3.
- จันทราณี สงวนนาม. (2533). คุณลักษณะบางประการของผู้บริหาร บรรยาภาศของโรงเรียน และ ความพึงพอใจในงานที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของโรงเรียนประถมศึกษา. ปรินญานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จารุพรรณ จวนสง. (2545). ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง องค์ประกอบทางบุคลิกภาพกับผลการปฏิบัติงาน : กรณีศึกษาพนักงานระดับปฏิบัติการ สังกัดภาคนครหลวง 6 ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน). ปรินญานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. (จิตวิทยาอุตสาหกรรรม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- จำรัส นองมาก. (2538). การรับรองมาตรฐานคุณภาพโรงเรียนเอกชน : แนวทางพัฒนาเพื่อเสริมบทบาทการแบ่งเบาภาระของรัฐ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.

- จุฬารักษ์ ประจวบพงศ์พันธุ์. (2546). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการเลือกโรงเรียนอนุบาลเอกชน เขตตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร. ปรินญานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต. (เศรษฐศาสตร์การศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.*
- ชุติมา ลวสุตานันท์. (2525). *การศึกษาสมรรถภาพครูอนุบาล. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. (วิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.*
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2544). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: เทพเนรมิตการพิมพ์.*
- ดิศพร ศรีสวัสดิ์. (2540). *ความต้องการในการเสริมสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. (มัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.*
- ธานี อำภาวณิช. (2537). *ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการจัดประสบการณ์ของครูกับพัฒนาการของนักเรียนชั้นอนุบาล สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (หลักสูตรและการนิเทศ). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.*
- ธีรศักดิ์ อัครบวร. (2544). *ความเป็นครูไทย. กรุงเทพฯ: ก. พลพิมพ์.*
- ธีระ ชัยยุทธยรรยง. (2544, กุมภาพันธ์-เมษายน). *การเสริมสร้างความรู้สึกรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง. การศึกษากทม. 24(5) : 19-26.*
- นงเยาว์ แข่งเพ็ญแข. (2538, มกราคม-มีนาคม). *เทคนิคพัฒนากระบวนการคิดและเรียนรู้เด็กปฐมวัยให้ถึงขีดสุดของศักยภาพ. สารพัฒนาหลักสูตร. 14(120) : 29-31.*
- บัญชา แลนทวี. (2539). *การศึกษารูปแบบเชิงเหตุผลของตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. ปรินญานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.*
- บุญนำ ทานสัมฤทธิ์. (2538, กุมภาพันธ์-มีนาคม). *ทำได้อย่างนี้เป็นครูดีแน่นอน. ร่มไทรทอง. 4(23) : 6-8.*
- ประชา เตรรัตน์. (2531, มกราคม). *การพัฒนาคุณภาพคนในองค์กร. เทศาภิบาล. 83(1) : 37-44.*
- ประคอง กรวรรณสุต. (2538). *สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*

- ปราณี จักขุประเสริฐ. (2540). *ปัจจัยที่เป็นจริงและปัจจัยที่คาดหวังในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. ปรินุญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.*
- ปัทมา เรณูมาร. (2539). *ผลของการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมที่มีต่อพฤติกรรมกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมและความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบางบัว (เฟื่องตั้งตรงจิตวิทยาการ) กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.*
- ปิยะพงษ์ แก้วกู. (2544). *แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และความพึงพอใจในงานกับสมรรถภาพที่พึงประสงค์ของครูพลศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. (พลศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.*
- เปรมสุริย์ เชื้อมทอง. (2536). *จิตลักษณะของผู้บริหารและสภาวะการณ์ของกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลของโรงเรียน. ปรินุญานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. (พัฒนศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.*
- พรรณี สดับ. (2543). *การศึกษาสมรรถภาพของครูวิทยาศาสตร์หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพประเภทวิชาพาณิชยกรรม ในโรงเรียนเอกชน เขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. (การศึกษาวิทยาศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. ถ่ายเอกสาร.*
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2536). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษา และจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.*
- มณีวรรณ นามโสม. (2538). *การประเมินโครงการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น. ปรินุญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (เทคโนโลยีทางการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.*
- มยุรีย์ เขียวจ้ออน. (2541). *การประเมินความต้องการจำเป็นด้านทักษะพื้นฐานของครูอนุบาลโดยใช้การวิเคราะห์งาน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. (การวัดและประเมินผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.*

- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2532). *ฝึกอบรมครูและผู้เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย หน่วยที่ 6-10*. นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยฯ.
- _____. (2537). *แนวทางการศึกษาชุดวิชา สัมมนาการปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 12-15*. นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยฯ.
- มานิดา อินทรีย์มีศักดิ์. (2541). *สมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (หลักสูตรและการนิเทศ)*. นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- มารศรี สุธานี. (2540). *ปัจจัยที่สัมพันธ์กับวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา)*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ยุทธนา ปฐมวรชาติ. (2540). *สมรรถภาพการสอนของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (หลักสูตรและการนิเทศ)*. นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2540). *การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย. พิมพ์ครั้งที่ 2*. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- _____. (2540, กรกฎาคม). *รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยในทศวรรษหน้า. วารสารการศึกษาปฐมวัย*. 1(3) : 8-18.
- _____. (2542). *การศึกษาปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แม็ค จำกัด.
- เยาวเรศ เกตุแก้ว. (2543). *การศึกษาเปรียบเทียบสมรรถภาพที่พึงประสงค์ของครูพลศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพลศึกษา และครูผู้สอนวิชาทั่วไปของโรงเรียน โครงการขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาเขตการศึกษาที่ 11. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (พลศึกษา)*. ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- ราตี ทองสวัสดิ์. (2542). *หลักการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา. เอกสารประกอบการอบรมครูโรงเรียนเอกชน ระดับก่อนประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน.
- เรียม ศรีทอง. (2542). *พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน*. กรุงเทพฯ: เจริญเทพ เอ็ดดูเคชั่น จำกัด.
- ลลิตา เหล่าพานิช. (2538). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ลักษณะทางชีวสังคม และทัศนคติต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปัญญาเลิศในโรงเรียนประถมศึกษา* สังกัด

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร. ปรินูญานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วนาท รักสกุลไทย. (2531, พฤษภาคม). หลักการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา. รักลูก 6. 170-175.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2540, มกราคม). สารจากคณบดี คณะศึกษาศาสตร์. วารสารการศึกษาปฐมวัย. 1(1) : 9-10.
- วีระศักดิ์ คำทะเนตร. (2537). การศึกษาสมรรถภาพของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (ประถมศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- ศรีสมบัติ เทพกาญจนา และชุติมา มีมานัส. (2543). "เจตคติของครูต่อการจัดการศึกษาอนุบาล," ใน เอกสารประกอบการอบรมครูโรงเรียนเอกชนระดับก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาเอกชน.
- ศรีสมร พุ่มสะอาด. (2530). การศึกษาคุณภาพครูประถมศึกษา. ปรินูญานิพนธ์การศึกษาดุษฎี บัณฑิต. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2536). ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ หมอชาวบ้าน.
- สมชัย เคนจตุรัส. (2540). สมรรถภาพการปฏิบัติงานของครูประถมศึกษาที่ทำการสอนในโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ. ปรินูญานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมถวิล แก้วปลั่ง. (2542). บรรยาการองค์การในสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ปรินูญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- สร้อยญา วัฒนวิศาล. (2541). สมรรถภาพและความต้องการพัฒนาของครูโรงเรียนอนุบาลเอกชน อำเภอเมืองเชียงใหม่. ปรินูญานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (การบริหารการศึกษา). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- ละรินรา เขมาธร. (2546). ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของครูโรงเรียนเอกชน จังหวัดราชบุรี. ปรินูญานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (เกษตรศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2539). *คู่มือการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาศึกษาอบรมเลี้ยงดูเด็ก. (2535). *ภาวะวิกฤตของเด็กไทย ปัญหาที่ยังไม่สายเกินแก้*. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2541). *ครูแห่งชาติ แนวทางใหม่ของการปฏิรูป การฝึกหัดครู. วารสารทางวิชาการราชภัฏกรุงเทพฯ. 4(8) : 2-8*
- _____. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- _____. (2543). *การประมาณการจำนวนนักเรียนนักศึกษา ปีการศึกษา 2542-2559*. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- _____. (2544). *นโยบายและแผนการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย (0-5 ปี) พ.ศ. 2545-2549*. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. (2532). *บันทึกประจำวัน*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- _____. (2537). *พระราชบัญญัติ กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับและแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับ โรงเรียนเอกชน*. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2539). *แนวโน้มของการศึกษาเอกชน ประเภทสามัญศึกษาในอนาคต*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- _____. (2543). *ผู้บริหาร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- _____. (2544). *แผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปและส่งเสริมการศึกษาเอกชน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- _____. (2545). *สถิติการศึกษาเอกชน ปีการศึกษา 2544*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1. (2546). *แผนกลยุทธ์การจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ 2547-2549*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานฯ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2. (2546). *แผนยุทธศาสตร์ปีงบประมาณ 2547*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานฯ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3. (2546). *แบบรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษา ระยะที่ 2/2546*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานฯ.

- สำนักงานบริหารงานคณะกรรมการการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. (2546). *จำนวนนักเรียนสามัญตามเขต*. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- สุกัญญา เผือกสกลนธ์. (2538). *ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียน และบรรยากาศองค์การของโรงเรียน สังกัดกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุทธาทิพย์ ไชยรัตน์ และลลิตา วังตาล. (2543). *ลักษณะและบทบาทหน้าที่ของครูปฐมวัย*. ใน *เอกสารประกอบกอบบรมครูโรงเรียนเอกชนระดับก่อนประถมศึกษา*. หน้า 67-77. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน.
- สุภาภรณ์ อาษาสร้อย. (2540). *ศึกษาแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 5 รูปแบบ*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การวัดผลการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- สุภาเพ็ญ ศพพลายุทธ์. (2541). *ผลของการจัดกิจกรรมบำบัดต่อความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง ความคาดหวังในชีวิต และภาวะซึมเศร้า ของเด็กที่ถูกทารุณกรรม*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. (สุขภาพจิต). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุนน อมรวิวัฒน์. (2535). *คุณธรรมและคุณลักษณะของความเป็นครูในสังคมข่าวสาร*. ใน *เอกสารแผ่นนำความสุขปีใหม่*. กรุงเทพฯ: มปพ.
- สุรางค์ ใ้วตระกูล. (2536). *จิตวิทยาการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์.
- เสาวนีย์ อาภานันท์. (2544). *พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์แตกต่างกัน*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (การบริหารการศึกษา). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- แสงวง จันทรธนม. (2538). *ปัจจัยแวดล้อมในการสร้างบรรยากาศการปฏิบัติงาน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมปฏิบัติงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา : กรณีศึกษาจังหวัดพะเยา*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (การบริหารการศึกษา). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- โสภณ ตระการวิจิตร. (2541). *ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. (จิตวิทยาอุตสาหกรรม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

- อภิญา วงศ์ประทุม. (2544). *ความต้องการเพิ่มสมรรถภาพการสอนวิทยาศาสตร์ของครูวิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา จังหวัด สกลนคร*. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต. (วิทยาศาสตร์ศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- อรรถัย แสงอำรง. (2540). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาตนเองของข้าราชการในสังกัดสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ*. ปรินญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อริยา คูหา. (2545). *แรงจูงใจและอารมณ์*. ปัตตานี: ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- อารยา ภาณุศรี. (2544). *การศึกษาบรรยากาศของโรงเรียนเอกชนคาทอลิก สังกัดคณะภคินีผู้รับใช้ดวงหทัยนิรมลของพระแม่มาเรีย*. ปรินญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- Andrew W. Halpin and Don B. Croft. (1966). "The Organizational Climate of School," *Theory and Research in Administration*. New York: Macmillan Company.
- Coopersmith, Stanley. (1981). *The Antecedents of Self-Esteem*. California: Consulting Psychologists Press.
- Hill, V.L. (1989, August). Beginning, First Teacher Perception of Characteristic of Effective Teaching. *Dissertation Abstracts International*. 50 : 3571-A.
- Hoy, Wayne K. and Miskel, Cecill G.. (1995). *Educational Administration : Theory, Research, And Practice*. 6th ed. Singapore: McGraw-Hill, Inc.
- Krejcie, Robert V. and Morgan, Daryle W. (1970). Determining Sample Size of Research Activities. in *Educational and Psychological Measurement*. 30(3) : 608-610.
- Mallette, Marla H. (1999). Learning to Teach Literacy : A Beginning Kindergarten Teacher's Developing Pedagogical Content Knowledge (Beginning Teacher). *Dissertation Abstracts International*. Las Vegas : The University of Nevada, Las Vegas. (Online). Available: DAO. Retrieved August 4, 2003.
- Maslow, A.H. (1970). *Motivation and Personality*. 2nd ed. New York: Harper Row.
- Mussen, P.H., J.I. Conjet., J. Kagan., and A.C. huston. (1990). *Child Development and Personality*. New York: Harper Collins.

- Pehi, Gerlia. (1991). An Assessment of The Classroom Competencies of In-Service Elementary School Teacher in American Samoa. *Dissertation Abstracts International*. 52: 1691-A.
- Sergiovanni, Thomas J. and Starratt, Robert J. (1993). *Supervision A Redefinition*. 5th ed. New York: McGraw-Hill, Inc
- Stone, I.R. (1988, May). A Phenomenological Study of Significant Life Experiences of Teachers of The Year (California). *Dissertation Abstracts International*. 48: 2785-A.
- Wassson, Arellano Irma. (1994). A study of New Mexico Elementary Teacher' Perceived Competency in Bilingual Education. *Dissertation Abstracts International*. 55: 232-A.
- Wei, Whei-Jane Margret. (2000). Development of possible cognitive competencies for use in developing a criterion-referenced performance test to license kindergarten teachers in Taiwan (China). *Dissertation Abstracts International*. Taiwan : The University of Arkansas. (Online). Available: DAO. Retrieved August 5, 2003.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเรื่องตัวแปรที่พยากรณ์สมรรถภาพครูระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร

แบบสอบถามนี้มีทั้งสิ้น 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของครูระดับก่อนประถมศึกษา สอบถามเกี่ยวกับ
ประสบการณ์ในการสอน ระดับการศึกษา ขนาดโรงเรียน และเขตพื้นที่การศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า
(Rating Scale) 5 ระดับ มีระดับความคิดเห็นตั้งแต่ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง จนถึงเห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยมี
ข้อคำถามทั้งสิ้น 8 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วน
ประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีระดับความคิดเห็นตั้งแต่ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง จนถึงเห็นด้วย
อย่างยิ่ง โดยมีข้อคำถามทั้งสิ้น 10 ข้อ

ตอนที่ 4 แบบสอบถามบรรยากาศในโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วน
ประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีระดับการปฏิบัติตั้งแต่น้อยที่สุดจนถึงมากที่สุด เป็นลักษณะ
ของความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในโรงเรียน แบ่งได้เป็นความสัมพันธ์ระหว่างครูกับครู ได้แก่ การไม่
เกี่ยวข้อง อุปสรรค ขวัญ ความสนิทสนม และความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับครู ได้แก่ ความห่าง
เหิน การเน้นผลงาน การกระตุ้น และความเอาใจใส่ โดยมีข้อคำถามทั้งสิ้น 21 ข้อ

ตอนที่ 5 แบบสอบถามพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร แบบสอบถามเป็น
แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีระดับการปฏิบัติตั้งแต่น้อยที่สุด จนถึงมาก
ที่สุด โดยมีข้อคำถาม ทั้งสิ้น 12 ข้อ

ตอนที่ 6 สมรรถภาพครู 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ
แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตั้งแต่น้อยที่สุด จนถึงมาก
ที่สุด รวมทั้งสิ้น 54 ข้อ

แบบสอบถามทุกตอนครูระดับก่อนประถมศึกษาเป็นผู้ตอบ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หรือเติมคำตอบตามความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. ประสบการณ์ในการสอน จำนวน..... ปี
(เศษของปี เท่ากับหรือมากกว่า 6 เดือน ให้นับเป็น 1 ปี)
2. ระดับการศึกษา
 - ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี โปรดระบุ.....
 - ☐ ปริญญาตรีขึ้นไป โปรดระบุ.....
สาขาวิชา/วิชาเอก.....
3. เขตพื้นที่การศึกษา
 - ☐ เขต 1 (ได้แก่ เขตพระนคร ดุสิต บางซื่อ พญาไท ปทุมวัน บางรัก ราชเทวี
ป้อมปราบศัตรูพ่าย สัมพันธวงศ์ คลองเตย วัฒนา พระโขนง
ดินแดง บางนา)
 - ☐ เขต 2 (ได้แก่ ห้วยขวาง จตุจักร ลาดพร้าว บางเขน สายไหม บึงกุ่ม บางกะปิ
วังทองหลาง ดอนเมือง หลักสี่ ลาดกระบัง สะพานสูง คันนายาว
มีนบุรี คลองสามวา หนองจอก ประเวศ สวนหลวง)
 - ☐ เขต 3 (ได้แก่ เขตจอมทอง ดลิ่งชัน ทวีวัฒนา ทุ่งครุ บางแค บางกอกใหญ่
บางกอกน้อย บางบอน ภาษีเจริญ บางพลัด ราษฎร์บูรณะ ธนบุรี
หนองแขม บางขุนเทียน คลองสาน)
4. ขนาดของโรงเรียน
 - ☐ ขนาดเล็ก (จำนวนนักเรียน 120 คนลงมา)
 - ☐ ขนาดกลาง (จำนวนนักเรียน 121-300 คน)
 - ☐ ขนาดใหญ่ (จำนวนนักเรียน 301 คนขึ้นไป)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

คำชี้แจง ขอให้ท่านพิจารณาข้อคำถามทุกข้อโดยละเอียด และกรณาสีเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุดเพียงช่องเดียว คำตอบของท่านเป็นความคิดเห็นเฉพาะตนไม่มีถูกหรือผิด

ข้อ	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	ระดับความคิดเห็น				
		ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	เฉย ๆ ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1	หากท่านคิดทำอะไร ท่านต้องทำให้สำเร็จ.....					
2	ท่านตั้งใจทำงานให้สำเร็จ					
3	ท่านมีความอดทนสูงในการทำงานเพื่อให้สำเร็จ.....					
4	ท่านจะมีใจจดจ่ออยู่กับงานที่ได้รับมอบหมายให้ทำจนกว่าจะสำเร็จ					
5	ท่านปรารถนาอย่างยิ่งที่จะทำงานยาก ๆ ให้สำเร็จ.....					
6	ท่านจะพยายามมากยิ่งขึ้น เมื่องานนั้นเป็นปัญหาที่แก้ยาก.....					
7	ท่านจะทำงานโดยมุ่งที่ความสำเร็จมากกว่าหลีกเลี่ยงความล้มเหลว.....					
8	ท่านเห็นด้วยกับการต่อสู้เพื่อให้ได้รับความสำเร็จ.....					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามวัดความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง

คำชี้แจง ขอให้ท่านพิจารณาข้อคำถามทุกข้อโดยละเอียด และกรณาสีเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุดเพียงช่องเดียว คำตอบของท่านเป็นความคิดเห็นเฉพาะตนไม่มีถูกหรือผิด

ข้อ	ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง	ระดับความคิดเห็น				
		ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	เฉย ๆ ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1	ท่านภาคภูมิใจในความสำเร็จของท่านในด้านต่าง ๆ.....					
2	ท่านคิดว่าสิ่งที่ท่านกระทำจะต้องประสบความสำเร็จ.....					
3	ท่านรู้สึกว่าคนทั่วไปยกย่องและให้ความเชื่อถือในตัวท่าน.....					
4	ท่านรู้สึกว่าท่านเป็นที่ไว้วางใจของบุคคลทั่วไป.....					

ข้อ	ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง	ระดับความคิดเห็น				
		ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	เฉย ๆ ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
5	ท่านรู้สึกว่าตัวท่านเองเป็นที่ยอมรับของทุกคน.....					
6	ท่านรู้สึกว่าท่านเป็นครูที่มีความรู้ความสามารถ.....					
7	ท่านคิดว่าท่านเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยให้งานในโรงเรียนประสบความสำเร็จ.....					
8	ท่านคิดว่าท่านสามารถควบคุมตนเองได้ในเหตุการณ์ต่าง ๆ....					
9	ผู้บริหารให้การยกย่องให้เกียรติท่านในการปฏิบัติงาน.....					
10	เพื่อนร่วมงานรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของท่าน.....					

ตอนที่ 4 แบบสอบถามวัดบรรยากาศในโรงเรียน

คำชี้แจง โปรดพิจารณาว่าข้อความต่อไปนี้ว่าเกิดขึ้นกับท่านและเพื่อนร่วมงาน ในโรงเรียนของท่านในระดับใดและตอบโดยกรณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับการปฏิบัติของท่าน และหรือผู้บริหารในโรงเรียนของท่านมากที่สุด

ข้อ	บรรยากาศในโรงเรียน	ระดับปฏิบัติ				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1	การปฏิบัติงานในโรงเรียนมักมีกลุ่มครูที่คอยต่อต้านความคิดเห็นของครูส่วนใหญ่เสมอ.....					
2	ครูมักมีการรวมกลุ่มกดดันเพื่อนร่วมงาน ที่ไม่ปฏิบัติตามเหมือนคนอื่น.....					
3	ครูในโรงเรียนพยายามแสวงหาความดีความชอบพิเศษจากผู้บริหารโรงเรียน.....					
4	ครูในโรงเรียนมักพูดขัดจังหวะขณะที่ครูคนอื่นกำลังพูดในที่ประชุม.....					
5	ครูในโรงเรียนต่างคนต่างอยู่ ไม่ค่อยคบหาสมาคมกัน.....					
6	ครูมักมีการสังสรรค์กันเฉพาะกลุ่มของตนเท่านั้น.....					
7	งานประจำอื่น ๆ (ธุรการ) ที่ครูได้รับมอบหมายมีผลกระทบต่อการสอน.....					

ข้อ	บรรยากาศในโรงเรียน	ระดับปฏิบัติ				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
8	ครูใช้เวลามากในการทำรายงานผลการเรียนของนักเรียน..					
9	ครูได้รับมอบหมายให้ทำงานอื่นนอกเหนือจากงานสอน....					
10	ครูทำงานให้สำเร็จลุล่วงด้วยความมีชีวิตชีวา แข็งขันและด้วยความยินดี.....					
11	ครูมีกำลังใจในการปฏิบัติงาน.....					
12	ครูทำงานด้วยความเต็มใจและวิริยะอุตสาหะ.....					
13	ครูได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อนครูเมื่อต้องการ.....					
14	ครูปฏิบัติงานร่วมกันด้วยบรรยากาศที่สนุกสนานเป็นกันเอง.....					
15	ผู้บริหารให้ความสำคัญกับความรู้ทางวิชาการของครู.....					
16	ผู้บริหารอำนวยความสะดวกแก่ครูในด้านต่าง ๆ.....					
17	ผู้บริหารพยายามจัดสวัสดิการให้กับครู.....					
18	ผู้บริหารแสดงความมีน้ำใจต่อครู.....					
19	ผู้บริหารอธิบายเหตุผลการติชมครูเรื่องต่าง ๆ.....					
20	ผู้บริหารพยายามให้ความช่วยเหลือการปฏิบัติงานของครู.....					
21	ผู้บริหารช่วยประนีประนอมความขัดแย้งต่าง ๆ ของครู....					

ตอนที่ 5 แบบสอบถามวัดพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร

คำชี้แจง ขอให้ท่านพิจารณาข้อคำถามทุกข้อโดยละเอียด และกรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับการปฏิบัติของผู้บริหารของท่านมากที่สุดเพียงช่องเดียว สำหรับคำตอบของท่านจะไม่มีถูกหรือผิด

ข้อ	พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการ	ระดับการปฏิบัติ				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1	ผู้บริหารกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทางวิชาการของโรงเรียน.....					
2	ผู้บริหารมีการวางแผนโครงการต่าง ๆ ทางวิชาการ.....					
3	ผู้บริหารพัฒนาและส่งเสริมวิชาการให้ได้มาตรฐาน.....					
4	ผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทางวิชาการของโรงเรียน.....					
5	ผู้บริหารปฏิบัติงานประเมินผลโครงการทางวิชาการของโรงเรียน.....					
6	ผู้บริหารนำเทคนิคการบริหารใหม่ ๆ มาบริหารงานวิชาการ.....					
7	ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการวิจัยในชั้นเรียน.....					
8	ผู้บริหารนำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน.....					
9	ผู้บริหารช่วยเหลือครูในการพัฒนาตนเองทางวิชาการของครู.....					
10	ผู้บริหารให้คณะครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานทางวิชาการของโรงเรียน.....					
11	ผู้บริหารสนับสนุนการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมเชาว์ปัญญาของนักเรียน.....					
12	ผู้บริหารส่งเสริมการจัดบรรยากาศทางวิชาการในโรงเรียน.....					

ตอนที่ 6 แบบสอบถามวัดสมรรถภาพครูระดับก่อนประถมศึกษา

คำชี้แจง ขอให้ท่านพิจารณาข้อคำถามทุกข้อโดยละเอียด และกรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุดเพียงช่องเดียว สำหรับคำตอบของท่านจะไม่มีถูกหรือผิด

ข้อ	สมรรถภาพด้านความรู้	ระดับความรู้				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1	ท่านคิดว่าท่านมีความรู้ในเรื่องต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด ? การเตรียมความพร้อมของเด็กในการฟัง พูด อ่านออกเสียง และ การเขียน (การลากเส้น).....					
2	การฝึกมารยาทในการพูด การฟัง การใช้ภาษา และถ้อยคำที่ สุภาพ.....					
3	การสอนการพูดเพื่อสื่อความหมายและการถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ.....					
4	การสอนการเปรียบเทียบความแตกต่างสิ่งของที่อยู่รอบตัวใน เรื่อง ขนาด จำนวน ระยะทาง น้ำหนัก.....					
5	การสอนการจัดหมวดหมู่ และการแยกเป็นหมู่ย่อย.....					
6	การสอนเด็กให้รู้จักร่างกายของตนเอง.....					
7	การสอนเรื่องสุขนิสัยในชีวิตประจำ.....					
8	การสอนการป้องกันและการหลีกเลี่ยงอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นกับเด็ก....					
9	การสอนเรื่องหน้าที่ การปฏิบัติตนในครอบครัวและโรงเรียน.....					
10	การสอนเรื่องวัน เหตุการณ์ และสิ่งต่าง ๆ ที่สำคัญ.....					
11	การสอนเรื่องจริยธรรมที่เด็กควรปฏิบัติ.....					
12	พื้นฐานศิลปะสำหรับเด็ก เช่น การวาดภาพ ระบายสี หัดสี เป่า สี ละเลงสี แตะสี พิมพ์ภาพ การปั้น พับ ฉีก ปะ ฯลฯ.....					
13	พื้นฐานทางเพลง จังหวะดนตรี การเคลื่อนไหว และกิจกรรม เข้าจังหวะ.....					
14	ปรัชญาการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา.....					
15	ทฤษฎีการเรียนรู้ของเด็ก.....					
16	พัฒนาการเด็กทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และ สติปัญญา.....					
17	การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์.....					
18	การทำบันทึกการสอน.....					

ข้อ	สมรรถภาพด้านทักษะ	ระดับทักษะ				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
	ท่านคิดว่าท่านมีทักษะในเรื่องต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด ?					
19	การสังเกตสุขภาพและพฤติกรรมเด็ก.....					
20	การแก้ไขพฤติกรรมของเด็กที่มีปัญหา.....					
21	การสร้างเสริมแรงใจ กระตุ้นให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรม.....					
22	การจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน.....					
23	การสร้าง และการใช้สื่ออุปกรณ์การจัดประสบการณ์.....					
24	การชักจูงเด็กให้สงบก่อนเข้าสู่บทเรียน หรือเมื่อไม่สนใจเรียน.....					
25	การเล่านิทาน.....					
26	การอธิบาย บรรยาย ลักษณะเรื่องราวต่าง ๆ					
27	การถามและตอบคำถามเด็ก.....					
28	การออกเสียง การอ่านหนังสือ การอ่านบทกลอน และการพูดคำคล้องจอง.....					
29	การแสดงท่าทางประกอบ การแสดงบทบาทสมมติ.....					
30	การจัดเกมการศึกษา.....					
31	การใช้เครื่องเล่นสนามและเครื่องเล่นในร่ม.....					
32	การใช้อุปกรณ์ให้จังหวะ เครื่องดนตรี และเครื่องเสียงต่าง ๆ.....					
33	การจัดมุมประสบการณ์สำหรับเด็ก.....					
34	การจัดกิจกรรมกลุ่ม.....					
35	การจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ.....					
36	การประเมินผลพัฒนาการของเด็ก.....					

ข้อ	สมรรถภาพด้านคุณลักษณะ	ระดับคุณลักษณะ				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
	ท่านคิดว่าท่านมีคุณลักษณะต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด ?					
37	มีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์.....					
38	แต่งกายสุภาพเรียบร้อย.....					
39	มีกิริยามารยาทที่ดี.....					
40	ให้ความรัก ความเมตตาต่อเด็ก.....					
41	มีอารมณ์ขัน สนุกสนาน ร่าเริง ยิ้มแย้มแจ่มใส.....					

ภาคผนวก ข
จำนวนและร้อยละของตัวแปร
ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบสอบถามเป็นรายข้อ

ตาราง 10 จำนวนและร้อยละแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร บรรยาภาศในโรงเรียน และสมรรถภาพครูระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร (N=316)

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
1. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์		
- มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในระดับปานกลาง	13	4.10
- มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในระดับมาก	239	75.60
- มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในระดับมากที่สุด	64	20.30
2. ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง		
- มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองในระดับน้อย	2	0.60
- มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองในระดับปานกลาง	66	20.90
- มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองในระดับมาก	240	76.00
- มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองในระดับมากที่สุด	8	2.50
3. พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร		
- มีพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในระดับน้อย	4	1.20
- มีพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในระดับปานกลาง	103	32.70
- มีพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในระดับมาก	178	56.30
- มีพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในระดับมากที่สุด	31	9.80
4. บรรยาภาศในโรงเรียน		
- มีบรรยาภาศในโรงเรียนในระดับน้อย	1	0.30
- มีบรรยาภาศในโรงเรียน ในระดับปานกลาง	167	52.90
- มีบรรยาภาศในโรงเรียน ในระดับมาก	148	46.80
5. สมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา		
- มีสมรรถภาพของครูในระดับปานกลาง	58	18.40
- มีสมรรถภาพของครูในระดับมาก	225	71.20
- มีสมรรถภาพของครูในระดับมากที่สุด	33	10.40
รวม	316	100.00

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของครูระดับก่อนประถมศึกษา
ศึกษา ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เป็นรายข้อ

ข้อ	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	X	S.D.	การแปล ความหมาย
1	หากท่านคิดทำอะไร ท่านต้องทำให้สำเร็จ.....	4.28	0.56	มาก
2	ท่านตั้งใจทำงานให้สำเร็จ	4.27	0.57	มาก
3	ท่านมีความอดทนสูงในการทำงานเพื่อให้สำเร็จ.....	4.18	0.67	มาก
4	ท่านจะมีใจจดจ่ออยู่กับงานที่ได้รับมอบหมายให้ทำ จนกว่าจะสำเร็จ	4.24	0.55	มาก
5	ท่านปรารถนาอย่างยิ่งที่จะทำงานยาก ๆ ให้สำเร็จ.....	3.90	0.69	มาก
6	ท่านจะพยายามมากยิ่งขึ้น เมื่องานนั้นเป็นปัญหาที่แก้ยาก.....	4.07	0.64	มาก
7	ท่านจะทำงานโดยมุ่งที่ความสำเร็จมากกว่าหลีกเลี่ยง ความล้มเหลว.....	4.06	0.61	มาก
8	ท่านเห็นด้วยกับการต่อสู้เพื่อให้ได้รับความสำเร็จ.....	4.09	0.71	มาก

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของครูระดับ
ก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร
เป็นรายข้อ

ข้อ	ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง	X	S.D.	การแปล ความหมาย
1	ท่านภาคภูมิใจในความสำเร็จของท่านในด้านต่าง ๆ.....	4.22	0.60	มาก
2	ท่านคิดว่าสิ่งที่ท่านกระทำจะต้องประสบความสำเร็จ.....	3.83	0.80	มาก
3	ท่านรู้สึกว่าคนทั่วไปยกย่องและให้ความเชื่อถือในตัวท่าน.	3.55	0.74	มาก
4	ท่านรู้สึกว่าท่านเป็นที่ไว้วางใจของบุคคลทั่วไป.....	3.63	0.67	มาก
5	ท่านรู้สึกว่าตัวท่านเองเป็นที่ยอมรับของทุกคน.....	3.51	0.63	มาก
6	ท่านรู้สึกว่าท่านเป็นครูที่มีความรู้ความสามารถ.....	3.71	0.62	มาก
7	ท่านคิดว่าท่านเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยให้งานในโรงเรียน ประสบความสำเร็จ.....	3.85	0.58	มาก
8	ท่านคิดว่าท่านสามารถควบคุมตนเองได้ในเหตุการณ์ต่าง ๆ....	3.77	0.69	มาก
9	ผู้บริหารให้การยกย่องให้เกียรติท่านในการปฏิบัติงาน.....	3.73	0.64	มาก
10	เพื่อนร่วมงานรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของท่าน....	3.71	0.61	มาก

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เป็นรายข้อ

ข้อ	พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร	X	S.D.	การแปลความหมาย
1	ผู้บริหารกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทางวิชาการของโรงเรียน.....	3.80	0.76	มาก
2	ผู้บริหารมีการวางแผนโครงการต่าง ๆ ทางวิชาการ.....	3.75	0.78	มาก
3	ผู้บริหารพัฒนาและส่งเสริมวิชาการให้ได้มาตรฐาน.....	3.86	0.79	มาก
4	ผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทางวิชาการของโรงเรียน.....	3.91	0.76	มาก
5	ผู้บริหารปฏิบัติงานประเมินผลโครงการทางวิชาการของโรงเรียน.....	3.78	0.80	มาก
6	ผู้บริหารนำเทคนิคการบริหารใหม่ ๆ มาบริหารงานวิชาการ	3.59	0.81	มาก
7	ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการวิจัยในชั้นเรียน.....	3.56	0.84	มาก
8	ผู้บริหารนำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน	3.48	0.87	ปานกลาง
9	ผู้บริหารช่วยเหลือครูในการพัฒนาตนเองทางวิชาการของครู.....	3.65	0.78	มาก
10	ผู้บริหารให้คณะครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานทางวิชาการของโรงเรียน.....	3.58	0.80	มาก
11	ผู้บริหารสนับสนุนการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมเชาวน์ปัญญาของนักเรียน.....	3.79	0.74	มาก
12	ผู้บริหารส่งเสริมการจัดบรรยากาศทางวิชาการในโรงเรียน...	3.57	0.80	มาก

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของบรรยากาศในโรงเรียนอนุบาลเอกชน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เป็นรายข้อ

ข้อ	บรรยากาศในโรงเรียน	X	S.D.	การแปลความหมาย
1	การปฏิบัติงานในโรงเรียนมักมีกลุ่มครูที่คอยต่อต้านความคิดเห็นของครูส่วนใหญ่เสมอ.....	3.59	1.02	มาก
2	ครูมักมีการรวมกลุ่มกดดันเพื่อนร่วมงาน ที่ไม่ปฏิบัติตามเหมือนคนอื่น.....	3.74	1.05	มาก
3	ครูในโรงเรียนพยายามแสวงหาความดีความชอบพิเศษจากผู้บริหารโรงเรียน.....	3.64	1.11	มาก
4	ครูในโรงเรียนมักพูดขัดจังหวะขณะที่ครูคนอื่นกำลังพูดในที่ประชุม.....	3.87	1.10	มาก
5	ครูในโรงเรียนต่างคนต่างอยู่ ไม่ค่อยคบหาสมาคมกัน.....	4.02	1.07	มาก
6	ครูมักมีการสังสรรค์กันเฉพาะกลุ่มของตนเท่านั้น.....	3.47	1.21	ปานกลาง
7	งานประจำอื่น ๆ (ธุรการ) ที่ครูได้รับมอบหมายมีผลกระทบต่อการสอน.....	3.61	1.19	มาก
8	ครูใช้เวลามากในการทำรายงานผลการเรียนของนักเรียน..	3.15	0.98	ปานกลาง
9	ครูได้รับมอบหมายให้ทำงานอื่นนอกเหนือจากงานสอน....	3.19	0.92	ปานกลาง
10	ครูทำงานให้สำเร็จลุล่วงด้วยความมีชีวิตชีวา แข็งขันและด้วยความยินดี.....	3.48	0.79	ปานกลาง
11	ครูมีกำลังใจในการปฏิบัติงาน.....	3.30	0.87	ปานกลาง
12	ครูทำงานด้วยความเต็มใจและวิริยะอุตสาหะ.....	3.75	0.73	มาก
13	ครูได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อนครูเมื่อต้องการ.....	3.64	0.74	มาก
14	ครูปฏิบัติงานร่วมกันด้วยบรรยากาศที่สนุกสนานเป็นกันเอง.....	3.75	0.72	มาก
15	ครูรู้จักครอบครัวของเพื่อนครู.....	3.33	0.95	ปานกลาง
16	ในการประชุมผู้บริหารดำเนินการประชุมอย่างเคร่งเครียดและเป็นทางการ.....	3.08	0.92	ปานกลาง
17	ผู้บริหารเป็นผู้กำหนดงานให้ครูปฏิบัติ.....	2.72	0.92	ปานกลาง
18	ผู้บริหารให้ความสำคัญกับความรู้ทางวิชาการของครู.....	3.66	0.79	มาก
19	ผู้บริหารกระตุ้นให้ครูปฏิบัติงานให้เต็มความสามารถ.....	3.69	0.84	มาก

ตาราง 14 (ต่อ)

ข้อ	บรรยากาศในโรงเรียน	X	S.D.	การแปลความหมาย
20	ผู้บริหารอำนวยความสะดวกแก่ครูในด้านต่าง ๆ.....	3.48	0.90	ปานกลาง
21	ผู้บริหารพยายามจัดสวัสดิการให้กับครู.....	3.38	0.97	ปานกลาง
22	ผู้บริหารแสดงความมีน้ำใจต่อครู	3.62	0.84	มาก
23	ผู้บริหารอธิบายเหตุผลการติชมครูเรื่องต่าง ๆ.....	3.45	0.79	ปานกลาง
24	ผู้บริหารพยายามให้ความช่วยเหลือการปฏิบัติงานของครู.	3.60	0.80	มาก
25	ผู้บริหารช่วยประนีประนอมความขัดแย้งต่าง ๆ ของครู....	3.46	0.82	ปานกลาง

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา
ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เป็นรายข้อ

ข้อ	สมรรถภาพด้านความรู้	X	S.D.	การแปล ความหมาย
1	การเตรียมความพร้อมของเด็กในการฟัง พูด อ่านออกเสียง และ การเขียน (การลากเส้น).....	3.79	0.68	มาก
2	การฝึกมารยาทในการพูด การฟัง การใช้ภาษา และถ้อยคำที่ สุภาพ.....	3.95	0.63	มาก
3	การสอนการพูดเพื่อสื่อความหมายและการถ่ายทอดความรู้ ความ เข้าใจ.....	3.85	0.62	มาก
4	การสอนการเปรียบเทียบความแตกต่างสิ่งของที่อยู่รอบตัวในเรื่อง ขนาด จำนวน ระยะทาง น้ำหนัก.....	3.84	0.69	มาก
5	การสอนการจัดหมวดหมู่ และการแยกเป็นหมู่ย่อย.....	3.79	0.68	มาก
6	การสอนเด็กให้รู้จักร่างกายของตนเอง.....	4.14	0.63	มาก
7	การสอนเรื่องสุขนิสัยในชีวิตประจำวัน.....	4.11	0.62	มาก
8	การสอนการป้องกันและการหลีกเลี่ยงอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นกับเด็ก.....	4.03	0.66	มาก
9	การสอนเรื่องหน้าที่ การปฏิบัติตนในครอบครัวและโรงเรียน.....	4.02	0.78	มาก
10	การสอนเรื่องวัน เหตุการณ์ และสิ่งต่าง ๆ ที่สำคัญ.....	3.84	0.83	มาก
11	การสอนเรื่องจริยธรรมที่เด็กควรปฏิบัติ.....	4.05	0.84	มาก
12	พื้นฐานศิลปะสำหรับเด็ก เช่น การวาดภาพ ระบายสี หดสี เป่าสี ละเลงสี แตะสี พิมพ์ภาพ การปั้น พับ ฉีก ปะ ฯลฯ.....	3.89	0.74	มาก
13	พื้นฐานทางเพลง จังหวะดนตรี การเคลื่อนไหว และกิจกรรม เข้าจังหวะ.....	3.90	0.76	มาก
14	ปรัชญาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา.....	3.60	0.73	มาก
15	ทฤษฎีการเรียนรู้ของเด็ก.....	3.64	0.69	มาก
16	พัฒนาการเด็กทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และ สติปัญญา.....	4.06	0.71	มาก
17	การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์.....	3.82	0.73	มาก
18	การทำบันทึกการสอน.....	3.82	0.77	มาก

ตาราง 15 (ต่อ)

ข้อ	สมรรถภาพด้านทักษะ	X	S.D.	การแปล ความหมาย
19	การสังเกตสุขภาพและพฤติกรรมเด็ก.....	3.91	0.62	มาก
20	การแก้ไขพฤติกรรมของเด็กที่มีปัญหา.....	3.72	0.75	มาก
21	การสร้างเสริมแรงจูงใจ กระตุ้นให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรม.....	3.92	0.62	มาก
22	การจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน.....	3.73	0.68	มาก
23	การสร้าง และการใช้สื่ออุปกรณ์การจัดประสบการณ์.....	3.74	0.70	มาก
24	การชักจูงเด็กให้สงบก่อนเข้าสู่บทเรียน หรือเมื่อไม่สนใจเรียน.....	3.86	0.66	มาก
25	การเล่นิทาน.....	3.90	0.72	มาก
26	การอธิบาย บรรยาย ลักษณะเรื่องราวต่าง ๆ	3.81	0.69	มาก
27	การถามและตอบคำถามเด็ก.....	3.91	0.67	มาก
28	การออกเสียง การอ่านหนังสือ การอ่านบทกลอน และการพูด คำคล้องจอง.....	3.71	0.72	มาก
29	การแสดงท่าทางประกอบ การแสดงบทบาทสมมติ.....	3.76	0.78	มาก
30	การจัดเกมการศึกษา.....	3.72	0.69	มาก
31	การใช้เครื่องเล่นสนามและเครื่องเล่นในร่ม.....	3.91	0.70	มาก
32	การใช้อุปกรณ์ให้จังหวะ เครื่องดนตรี และเครื่องเสียงต่าง ๆ.....	3.72	0.70	มาก
33	การจัดมุมประสบการณ์สำหรับเด็ก.....	3.77	0.74	มาก
34	การจัดกิจกรรมกลุ่ม.....	3.77	0.71	มาก
35	การจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ.....	3.80	0.74	มาก
36	การประเมินผลพัฒนาการของเด็ก.....	3.86	0.72	มาก

ตาราง 15 (ต่อ)

ข้อ	สมรรถภาพด้านคุณลักษณะ	X	S.D.	การแปล ความหมาย
37	มีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์.....	3.90	0.66	มาก
38	แต่งกายสุภาพเรียบร้อย.....	3.96	0.67	มาก
39	มีกิริยามารยาทที่ดี.....	3.80	0.63	มาก
40	ให้ความรัก ความเมตตาต่อเด็ก.....	4.11	0.59	มาก
41	มีอารมณ์ขัน สนุกสนาน ร่าเริง ยิ้มแย้มแจ่มใส.....	4.03	0.61	มาก
	มีอัธยาศัยและมนุษยสัมพันธ์ดี.....	3.93	0.65	มาก
43	มีการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ใหม่ ๆ	3.76	0.63	มาก
44	อดทนอดกลั้นต่อการแสดงออกที่ไม่เหมาะสมของเด็ก.....	3.85	0.68	มาก
45	ใช้จ่ายอย่างเหมาะสมกับฐานะของตน.....	3.72	0.80	มาก
46	สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในเหตุการณ์คับขัน.....	3.73	0.69	มาก
47	กล้าแสดงออกทั้งในการพูดและการกระทำ.....	3.64	0.76	มาก
48	มีการเก็บวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระเบียบ.....	3.73	0.70	มาก
49	มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น.....	4.11	0.67	มาก
50	ปฏิบัติต่อเด็กทุกคนอย่างเสมอภาคกัน.....	4.01	0.67	มาก
51	ปฏิบัติงานเต็มความสามารถ.....	4.05	0.69	มาก
52	มีความสนใจ ห่วงใย เอาใจใส่เด็ก.....	4.22	0.65	มาก
53	ยอมรับความคิดเห็นและความแตกต่างของเด็ก.....	4.11	0.63	มาก
54	ตัดสินใจและแก้ปัญหาด้วยตนเอง.....	3.94	0.67	มาก

ภาคผนวก ค
การหาคุณภาพของแบบสอบถาม
ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่น

ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ข้อ	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	ค่าอำนาจจำแนก
1	หากท่านคิดทำอะไร ท่านต้องทำให้สำเร็จ.....	0.68
2	ท่านตั้งใจทำงานให้สำเร็จ	0.46
3	ท่านมีความอดทนสูงในการทำงานเพื่อให้สำเร็จ.....	0.74
4	ท่านจะมีใจจดจ่ออยู่กับงานที่ได้รับมอบหมายให้ทำจนกว่าจะสำเร็จ.....	0.71
5	ท่านปรารถนาอย่างยิ่งที่จะทำงานยาก ๆ ให้สำเร็จ.....	0.65
6	ท่านจะพยายามมากยิ่งขึ้น เมื่องานนั้นเป็นปัญหาที่แก้ยาก.....	0.62
7	ท่านจะทำงานโดยมุ่งที่ความสำเร็จมากกว่าหลีกเลี่ยงความล้มเหลว.....	0.30
8	ท่านเห็นด้วยกับการต่อสู้เพื่อให้ได้รับความสำเร็จ.....	0.60
	ค่าความเชื่อมั่น	0.85

แบบสอบถามความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง

ข้อ	ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง	ค่าอำนาจจำแนก
1	ท่านภาคภูมิใจในความสำเร็จของท่านในด้านต่าง ๆ.....	0.42
2	ท่านคิดว่าสิ่งที่ท่านกระทำจะต้องประสบความสำเร็จ.....	0.33
3	ท่านรู้สึกว่าคนทั่วไปยกย่องและให้ความเชื่อถือในตัวท่าน.....	0.66
4	ท่านรู้สึกว่าท่านเป็นที่ไว้วางใจของบุคคลทั่วไป.....	0.75
5	ท่านรู้สึกว่าตัวท่านเองเป็นที่ยอมรับของทุกคน.....	0.75
6	ท่านรู้สึกว่าท่านเป็นครูที่มีความรู้ความสามารถ.....	0.67
7	ท่านคิดว่าท่านเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยให้งานในโรงเรียนประสบความสำเร็จ.....	0.69
8	ท่านคิดว่าท่านสามารถควบคุมตนเองได้ในเหตุการณ์ต่าง ๆ.....	0.58
9	ผู้บริหารให้การยกย่องให้เกียรติท่านในการปฏิบัติงาน.....	0.68
10	เพื่อนร่วมงานรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของท่าน.....	0.67
	ค่าความเชื่อมั่น	0.88

แบบสอบถามบรรยากาศในโรงเรียน

ข้อ	บรรยากาศในโรงเรียน	ค่าอำนาจจำแนก
1	การปฏิบัติงานในโรงเรียนมักมีกลุ่มครูที่คอยต่อต้านความคิดเห็นของครูส่วนใหญ่เสมอ.....	0.69
2	ครูมักมีการรวมกลุ่มกดดันเพื่อนร่วมงานที่ไม่ปฏิบัติตามเหมือนคนอื่น.....	0.64
3	ครูในโรงเรียนพยายามแสวงหาความดีความชอบพิเศษจากผู้บริหารโรงเรียน.....	0.62
4	ครูในโรงเรียนมักพูดขัดจังหวะขณะที่ครูคนอื่นกำลังพูดในที่ประชุม.....	0.38
5	ครูในโรงเรียนต่างคนต่างอยู่ ไม่ค่อยคบหาสมาคมกัน.....	0.44
6	ครูมักมีการสังสรรค์กันเฉพาะกลุ่มของตนเท่านั้น.....	0.46
7	งานประจำอื่น ๆ (ธุรการ) ที่ครูได้รับมอบหมายมีผลกระทบต่อการสอน.....	0.63
8	ครูใช้เวลามากในการทำรายงานผลการเรียนของนักเรียน.....	0.41
9	ครูได้รับมอบหมายให้ทำงานอื่นนอกเหนือจากงานสอน.....	0.40
10	ครูทำงานให้สำเร็จลุล่วงด้วยความมีชีวิตชีวา แข็งขันและด้วยความยินดี....	0.38
11	ครูมีกำลังใจในการปฏิบัติงาน.....	0.58
12	ครูทำงานด้วยความเต็มใจและวิริยะอุตสาหะ.....	0.58
13	ครูได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อนครูเมื่อต้องการ.....	0.53
14	ครูปฏิบัติงานร่วมกันด้วยบรรยากาศที่สนุกสนานเป็นกันเอง.....	0.61
15	ครูรู้จักครอบครัวของเพื่อนครู.....	0.35
16	ในการประชุมผู้บริหารดำเนินการประชุมอย่างเคร่งเครียดและเป็นทางการ.	0.23
17	ผู้บริหารเป็นผู้กำหนดงานให้ครูปฏิบัติ.....	0.25
18	ผู้บริหารให้ความสำคัญกับความรู้ทางวิชาการของครู.....	0.56
19	ผู้บริหารกระตุ้นให้ครูปฏิบัติงานให้เต็มความสามารถ.....	0.24
20	ผู้บริหารอำนวยความสะดวกแก่ครูในด้านต่าง ๆ.....	0.61
21	ผู้บริหารพยายามจัดสวัสดิการให้กับครู.....	0.52
22	ผู้บริหารแสดงความมีน้ำใจต่อครู	0.60
23	ผู้บริหารอธิบายเหตุผลการติชมครูเรื่องต่าง ๆ.....	0.60
24	ผู้บริหารพยายามให้ความช่วยเหลือการปฏิบัติงานของครู.....	0.65
25	ผู้บริหารช่วยประนีประนอมความขัดแย้งต่าง ๆ ของครู.....	0.31
	ค่าความเชื่อมั่น	0.82

แบบสอบถามพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร

ข้อ	พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร	ค่าอำนาจจำแนก
1	ผู้บริหารกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทางวิชาการของโรงเรียน.....	0.33
2	ผู้บริหารมีการวางแผนโครงการต่าง ๆ ทางวิชาการ.....	0.50
3	ผู้บริหารพัฒนาและส่งเสริมวิชาการให้ได้มาตรฐาน.....	0.58
4	ผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ทางวิชาการของโรงเรียน.....	0.55
5	ผู้บริหารปฏิบัติงานประเมิณผลโครงการทางวิชาการของโรงเรียน.....	0.66
6	ผู้บริหารนำเทคนิคการบริหารใหม่ ๆ มาบริหารงานวิชาการ.....	0.74
7	ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการวิจัยในชั้นเรียน.....	0.70
8	ผู้บริหารนำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน.....	0.75
9	ผู้บริหารช่วยเหลือครูในการพัฒนาตนเองทางวิชาการของครู.....	0.85
10	ผู้บริหารให้คณะครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานทาง วิชาการของโรงเรียน.....	0.80
11	ผู้บริหารสนับสนุนการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมเชาว์ปัญญาของนักเรียน...	0.71
12	ผู้บริหารส่งเสริมการจัดบรรยากาศทางวิชาการในโรงเรียน.....	0.86
	ค่าความเชื่อมั่น	0.92

แบบสอบถามสมรรถภาพครูระดับก่อนประถมศึกษา

ข้อ	สมรรถภาพด้านความรู้	ค่าอำนาจจำแนก
	ท่านคิดว่าท่านมีความรู้ในเรื่องต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด ?	
1	การเตรียมความพร้อมของเด็กในการฟัง พูด อ่านออกเสียง และการเขียน (การลากเส้น).....	0.60
2	การฝึกมารยาทในการพูด การฟัง การใช้ภาษา และถ้อยคำที่สุภาพ.....	0.73
3	การสอนการพูดเพื่อสื่อความหมายและการถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ....	0.74
4	การสอนการเปรียบเทียบความแตกต่างสิ่งของที่อยู่รอบตัวในเรื่อง ขนาด จำนวน ระยะทาง น้ำหนัก.....	0.77
5	การสอนการจัดหมวดหมู่ และการแยกเป็นหมู่ย่อย.....	0.74
6	การสอนเด็กให้รู้จักร่างกายของตนเอง.....	0.80
7	การสอนเรื่องสุขนิสัยในชีวิตประจำวัน.....	0.73
8	การสอนการป้องกันและการหลีกเลี่ยงอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นกับเด็ก.....	0.79
9	การสอนเรื่องหน้าที่ การปฏิบัติตนในครอบครัวและโรงเรียน.....	0.77
10	การสอนเรื่องวัน เหตุการณ์ และสิ่งต่าง ๆ ที่สำคัญ.....	0.81
11	การสอนเรื่องจริยธรรมที่เด็กควรปฏิบัติ.....	0.81
12	พื้นฐานศิลปะสำหรับเด็ก เช่น การวาดภาพ ระบายสี หีดสี เป่าสี ละเลงสี แตะสี พิมพ์ภาพ การปั้น พับ ฉีก ปะ ฯลฯ.....	0.77
13	พื้นฐานทางเพลง จังหวะดนตรี การเคลื่อนไหว และกิจกรรมเข้าจังหวะ.....	0.69
14	ปรัชญาการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา.....	0.66
15	ทฤษฎีการเรียนรู้ของเด็ก.....	0.84
16	พัฒนาการเด็กทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา.....	0.86
17	การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์.....	0.76
18	การทำบันทึกการสอน.....	0.83
	ค่าความเชื่อมั่น	0.96

ข้อ	สมรรถภาพด้านทักษะ	ค่าอำนาจจำแนก
	ท่านคิดว่าท่านมีทักษะในเรื่องต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด ?	
19	การสังเกตสุขภาพและพฤติกรรมเด็ก.....	0.61
20	การแก้ไขพฤติกรรมของเด็กที่มีปัญหา.....	0.54
21	การสร้างเสริมแรงจูงใจ กระตุ้นให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรม.....	0.66
22	การจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน.....	0.79
23	การสร้าง และการใช้สื่ออุปกรณ์การจัดประสบการณ์.....	0.68
24	การชักจูงเด็กให้สงบก่อนเข้าสู่บทเรียน หรือเมื่อไม่สนใจเรียน.....	0.82
25	การเล่นิทาน.....	0.65
26	การอธิบาย บรรยาย ลักษณะเรื่องราวต่าง ๆ	0.59
27	การถามและตอบคำถามเด็ก.....	0.63
28	การออกเสียง การอ่านหนังสือ การอ่านบทกลอน และการพูดคำคล้องจอง.....	0.63
29	การแสดงท่าทางประกอบ การแสดงบทบาทสมมติ.....	0.78
30	การจัดเกมการศึกษา.....	0.65
31	การใช้เครื่องเล่นสนามและเครื่องเล่นในร่ม.....	0.85
32	การใช้อุปกรณ์ให้จังหวะ เครื่องดนตรี และเครื่องเสียงต่าง ๆ.....	0.80
33	การจัดมุมประสบการณ์สำหรับเด็ก.....	0.87
34	การจัดกิจกรรมกลุ่ม.....	0.87
35	การจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ.....	0.81
36	การประเมินผลพัฒนาการของเด็ก.....	0.84
	ค่าความเชื่อมั่น	0.96

ข้อ	สมรรถภาพด้านคุณลักษณะ	ค่าอำนาจจำแนก
	ท่านคิดว่าท่านมีคุณลักษณะต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด ?	
37	มีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์.....	0.39
38	แต่งกายสุภาพเรียบร้อย.....	0.48
39	มีกิริยามารยาทที่ดี.....	0.63
40	ให้ความรัก ความเมตตาต่อเด็ก.....	0.68
41	มีอารมณ์ขัน สนุกสนาน ร่าเริง ยิ้มแย้มแจ่มใส.....	0.66
42	มีอัธยาศัยและมนุษยสัมพันธ์ดี.....	0.53
43	มีการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ใหม่ ๆ	0.67
44	อดทนอดกลั้นต่อการแสดงออกที่ไม่เหมาะสมของเด็ก.....	0.71
45	ใช้จ่ายอย่างเหมาะสมกับฐานะของตน.....	0.47
46	สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในเหตุการณ์คับขัน.....	0.56
47	กล้าแสดงออกทั้งในการพูดและการกระทำ.....	0.48
48	มีการเก็บวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระเบียบ.....	0.54
49	มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น.....	0.74
50	ปฏิบัติต่อเด็กทุกคนอย่างเสมอภาคกัน.....	0.74
51	ปฏิบัติงานเต็มความสามารถ.....	0.71
52	มีความสนใจ ห่วงใย เอาใจใส่เด็ก.....	0.66
53	ยอมรับความคิดเห็นและความแตกต่างของเด็ก.....	0.68
54	ตัดสินใจและแก้ปัญหาด้วยตนเอง.....	0.68
	ค่าความเชื่อมั่น	0.92

ภาคผนวก ง
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแบบสอบถาม
หนังสือขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ
หนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแบบสอบถาม

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์ อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนาศาสตร์ แสงวงศ์ อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เรือโท ดร.ไพบุลย์ อ่อนมั่ง อาจารย์ประจำภาควิชาสุขศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. รองศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ รักวิชัย ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
(ฝ่ายประถม)
5. อาจารย์อรุณศรี จันทร์ทอง ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ
โรงเรียนสาธิตอนุบาลละอออุทิศ
สถาบันราชภัฏสวนดุสิต
ถ.ราชสีมา ดุสิต กรุงเทพฯ 10300

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มศว โทร. 5731, 5618

ที่ ศธ 0519.12/1324

วันที่ 19 ธันวาคม 2546

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

เนื่องด้วย นางสาวบุหงา ลิ้มโกมุท นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ตัวแปรที่พยากรณ์
สมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
กรุงเทพมหานคร” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิระ สุภากิจ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์
ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พวงรัตน์ เกษรแพทย์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ทัศนา แสงศักดิ์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามตัวแปรที่พยากรณ์สมรรถภาพของครูระดับก่อน
ประถมศึกษาในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจ
แบบสอบถามให้ นางสาวบุหงา ลิ้มโกมุท และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

(รองศาสตราจารย์อภรณ์ หะวานนท์)

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มศว โทร. 5731, 5618

ที่ ศธ 0519.12/1373

วันที่ 19 ธันวาคม 2546

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะพลศึกษา

เนื่องด้วย นางสาวบุหงา ลิ้มโกมุท นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์เรื่อง “ตัวแปรที่พยากรณ์สมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์วีระ สุภากิจ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์เรือโทไพฑูรย์ อ่อนมั่ง เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามตัวแปรที่พยากรณ์สมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามให้ นางสาวบุหงา ลิ้มโกมุท และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

(รองศาสตราจารย์นภาพร หะวานนท์)

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มศว โทร. 5731, 5618

ที่ ศธ 0519.12/ / 325

วันที่ 19 ธันวาคม 2546

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)

เนื่องด้วย นางสาวบุหงา ลิ้มโกมุท นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ตัวแปรที่พยากรณ์สมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ระ สุกากิจ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามตัวแปรที่พยากรณ์สมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามให้ นางสาวบุหงา ลิ้มโกมุท และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

(รองศาสตราจารย์นภการณ์ หะวานนท์)

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ศธ 0519.12/1346

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุมนวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

19 ธันวาคม 2546

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนสาธิตอนุบาลละอออุทิศ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวบุหงา ลิ้มโกมุท นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ตัวแปรที่พยากรณ์สมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์วาระ สุภากิจ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์อรุณศรี จันทร์ทรง เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม ตัวแปรที่พยากรณ์สมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามให้ นางสาวบุหงา ลิ้มโกมุท และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภาพร หะวานนท์)

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-2811347 มือถือ 01-6393189

ที่ ศธ 0519.12/๔๖๕๖

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๑ มกราคม 2547

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลวัดไตรรัตนาราม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวนุหงา ลิ้มโกมุท นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ตัวแปรที่พยากรณ์สมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์วีระ สุภากิจ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย โดยขอให้ครูผู้สอน จำนวน 50 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามตัวแปรที่พยากรณ์สมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร ในระหว่างเดือนมกราคม 2547

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวนุหงา ลิ้มโกมุท ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภภรณ์ หะวานนท์)

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-2811347 มือถือ 01-6393189

ที่ ศธ 0519.12/๒๒๓๖

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๗ มกราคม 2547

เรื่อง ขออนุญาตเพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนศิริมงคลศึกษา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวบุหงา ลิ้มโกมุท นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์เรื่อง “ตัวแปรที่พยากรณ์สมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิระ สุภากิจ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย โดยขอให้ครูผู้สอน จำนวน 50 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามตัวแปรที่พยากรณ์สมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร ในระหว่างเดือนมกราคม 2547

จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาต ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวบุหงา ลิ้มโกมุท ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภกร หนะวานนท์)

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-2811347 มือถือ 01-6393189

ที่ ศธ 0519.12/๓๐๓๔

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๑ มกราคม 2547

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลบ้านบาค

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวนุหงา ลิ้มโกมุท นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ตัวแปรที่พยากรณ์สมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์วระ สุภากิจ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย โดยขอให้ครูผู้สอน จำนวน 50 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามตัวแปรที่พยากรณ์สมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร ในระหว่างเดือนมกราคม 2547

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวนุหงา ลิ้มโกมุท ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภกรรณ หะวานนท์)

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-2811347 มือถือ 01-6393189

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล

บุหงา ลิ้มโกมุท

วันเดือนปีเกิด

4 ตุลาคม 2516

สถานที่เกิด

กรุงเทพมหานคร

สถานที่อยู่ปัจจุบัน

325/182-183 ถ.หลานหลวง เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

โทร. 02-2811347

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2533

มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย

พ.ศ. 2538

ค.บ. (การศึกษาปฐมวัย) สถาบันราชภัฏสวนดุสิต

พ.ศ. 2541

ศศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา) มหาวิทยาลัยรามคำแหง

พ.ศ. 2547

กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ